ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРЛІГІҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ РЕСУРСТАРЫНЫҢ Х
Акционерлік қоғам «Жасыл даму»

БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясы, Киото конвенциясы бойынша халықаралық келіссөздер процестеріне қатысу туралы есепотоколға және Париж келісіміне 2025 жылғы 14-26 маусымда ғылыми-техникалық аспектілер бойынша консультация беруге арналған Көмекші органның 62-ші сессиясы

Астана 2025 жыл

Келісу парағы

Қазақстан Республикасы үшін аса маңызды мәселелер бойынша келіссөздерді бақылау арқылы БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясы, Киото хаттамасы және Париж келісімі аясындағы халықаралық келіссөздер процесіне қатысу жөніндегі есеп

Келісу парағы

БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы,
Киото хаттамасы және Париж келісімі бойынша халықаралық келіссөздер
үдерістеріне қатысу туралы
Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші
органның 62-ші отырысы бойынша есеп

№	Аты-жөні	Лауазымы	Қолы
1	Ахметова Ботагөз Ақмалиденқызы	«Жасыл даму» АҚ басқарушы директоры	
2	Насирхан Рустам	«Жасыл даму» АҚ модельдеу, талдау және болжау департаментінің директоры	
3	Альшагиров Олжас Мерекевич	«Жасыл даму» АҚ модельдеу, талдау және болжау департаментінің бас менеджері	
4	Мусина Александра Рустамовна	«Жасыл даму» АҚ модельдеу, талдау және болжау департаментінің менеджері	
5	Даузов Рамазан Самадович	«Жасыл даму» АҚ модельдеу, талдау және болжау департаментінің менеджері	

1

Мазмұны

1. Кіріспе 7
1.1. Көпжақты келіссөздерге, кездесулерге және іс-шараларға шолу 7
1.1.1. Өткізілетін орны КС31 7
1.1.2. КС30-ға дайындық 7
1.1.3. Климаттың өзгеруіне бейімделуге басымдық беру 8
1.1.4. Митигациялық бағдарлама 8
1.1.5. Әділ ауысу 8
1.1.6. Шығындар мен залалдар 9
1.1.7. Мониторинг және есептілік мәселелері 9
1.1.8. Аяқталмаған келіссөздердің жалғасы және жаңа бастамалар 9
1.1.9. Тақырыптық диалогтар және пікірталастар 9
1.2. Қазақстандық делегацияның іс-шарасы және серіктестік іс-шараларын қолдау 10
1.3. Екіжақты кездесулер 10
2. Келіссөздердің нәтижелері 11
2.1. Көпжақты келіссөздер 11
2.1.1. Жаһандық бейімделу мақсаты (ГЦ) 11
2.1.2. КС30 Ақ 12
2.1.3. Баку-Белен 1.3 және NCCC жол картасы 14
2.1.4. Шарм-эль-Шейх диалогы 15
2.1.5. Бейімдеу қоры 15
2.1.6. Әділ көшу бойынша жұмыс бағдарламасы 15
2.1.7. Арттыру ашықтықтың және кеңейтілген негіздемелік негізі ашықтықтың 16
2.1.8. 6.8 бап 16
2.1.9. Технологиялар механизмі 16
2.1.10. Шығындар мен залалдар 17
2.1.11. және ОНУВ 3.0 17
2.1.12. Гендер бойынша іс-шаралар жоспары 17
2.2. Екіжақты кездесулер, қатарлас іс-шаралар және басқа да мәселелер 18
2.3. Қатарлас іс-шаралар 19
2.3.1. Аймақтық климаттық әрекеттерді жеделдету: 2026 жылғы аймақтық климаттық саммитке қарай 19
2.3.2. Климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл жөніндегі су ресурстары жөніндегі Бакудегі диалог (Baku Dialogue on Water for Climate Action) 19
2.3.3. "Бакудегі климат және бейбітшілік жөніндегі іс-қимыл орталығы" 19
2.3.4. Үштік: БАӘ Баку Бразилия 19
2.3.5. 6-бап: Көміртегі нарықтары мен бірлескен тәсілдерді шарлау 20
2.4. Өзге де бақылаулар 20
3. Қорытынды және қосымша ұсыныстар 22
3.1. ҚР үшін КС30 бойынша ұсынымдар 22
3.2. Митигация 22
3.3. Бейімделу 22
3.4. Қазақстан Республикасы үшін кешенді ұсынымдар 22
1 Қосымша 24
Қатысушының жазбалары 1 және 2 24
Қосымша 2 68
Қатысушының жазбалары 3 68
3-қосымша 89
Қатысушының жазбалары 4 89
Қосымша 4 106
Қосымша 5 110
6-қосымша 117
7-қосымша 122

Қысқартулар мен қысқартулар тізімі

АДБ	Азия даму банкі
АМОГ	Шағын арал мемлекеттерінің альянсы (AOSIS)
Араб тобы	Араб елдерінің келіссөздер тобы
Африка тобы	Африка елдерінің келіссөздер тобы
АС	Бейімдеу жөніндегі жұмыс органы (AC)
БГРС	Дамушы елдердің үлкен тобы (Like-Minded Developing Countries немесе LMDC)
БИКФИТ	Бакудегі климатты қаржыландыру және инвестициялау бастамасы және саудада (BICFIT)
БРИКС	БРИКС—тің он мемлекетінің бірігуі (BRICS - Бразилия, Ресей, Үндістан, Қытай, Оңтүстік Африка үшін қысқаша)
ЖІӨ	Жалпы ішкі өнімнің көрсеткіші
ЖЭК	Жаңартылатын энергия көздері
ВИР	Дүниежүзілік институт ресурстар
ММ	Варшаваның климаттың өзгеруіне байланысты шығындар мен залалдарға арналған халықаралық механизмі (Warsaw International Mechanism for Loss and Damage associated with Climate Change Impacts немесе WIM)
ВО62	Біріккен Ұлттар Ұйымының Климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясының көмекші органдарының 62-ші сессиясы
СББ	Жүзеге асыру жөніндегі көмекші орган (SBI)
ВОКНТА	Ғылыми-техникалық мәселелер бойынша консультация беруге арналған қосалқы орган (SBSTA)
ҚБҚ	Биоәртүрлілік бойынша жаһандық негіздемелік бағдарлама (ҚББ)
ГИЗР	Жаһандық жасыл өсу институты (GGGI)
АҚИ	Жаһандық қорытындылау (Global Stocktake немесе GST)
ГЦ	Бейімделудің жаһандық мақсаты (GGA)
СЭО	Жэкологиялық тұтастық туралы ереже (Environmental Integrity Group)
ЖЭҚ	Жаһандық экологиялық қор (GEF)
ҚОСЫМША	Ашықтық туралы екіжылдық есептер (екіжылдық ашықтық туралы есеп немесе БТР)
ЕО	Еуропалық Одақ (EU)
БҚФ	Жасыл климаттық қор (GCF)

Қолшатыр тобы	Қолшатыр келіссөздер тобы (Umbrella group)
ИНПОП	Ашықтық саласындағы әлеуетті арттыру бастамасы (Capacity-building Initiative for Transparency немесе CBAT)
ЖҰМЫС	Өлшеу, есептілік, верификация (MRV)
ОҚҚҚБАИ	Дәлелдерге негізделген климаттық есеп беру бастамалары (ECRI). Дәлелдерге негізделген климаттық есеп беру бастамалары (ECRI).
БҚК	БҰҰ-ның шөлейттенуге қарсы күрес жөніндегі конвенциясы
КБР	БҰҰ-ның биологиялық биоалуантүрлілік туралы конвенциясы
КЭК	Сарапшылардың консультативтік тобы (CGE)
ҚҰМО	Жергілікті халықтар мен жергілікті қауымдастықтар (IPLC)
ІҚҚС	Париж келісімін жүзеге асыру және сақтау жөніндегі комитет (PAICC)
КС	Тараптар Конференциясы Климаттың өзгеруі туралы БҰҰ негіздемелік конвенциясының (Conference of the Parties немесе COP)
КСС	ҚРҮ жанындағы Париж келісімі тараптарының конференциясы (Conference of the Parties serving as the Meeting of the Parties to the Paris Agreement немесе CMA)
МАВИЕ	Жаңартылатын энергия көздері жөніндегі халықаралық агенттік (IRENA)
ХВҚ	Халықаралық валюта қоры (IMF)
ІРСС	Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық панель (IPCC)
МКҚҚ	Париж келісімін несиелеу механизмі (PACM)
ӘМ	Өзара түсіністік туралы меморандум (Меморандум немесе MoU)
МОРАГ	Малқызыл аралдық дамушы мемлекеттер (SIDS)
МСК	Бірлескен несиелендіру механизмінің (JCM)
ККМ	Киото хаттамасы бойынша таза даму механизмі (CDM)
ХЭА	Халықаралық энергетикалық агенттік
НАЛАҚБ	Латын Америкасы мен Кариб бассейнінің тәуелсіз альянсы (AILAC)
НІЛ	Нормандарды жалпы түгендеу (NFI)
НККО	Жаңа ұжымдық сандық мақсат(ҰБКО)
НРМ	Нарықтық емес механизмдер (NMA)
ҮЕҰ	Үкіметтік емес ұйымдар (NGO)
НРС	Нең аз дамыған елдер (LDC)

ҰҚКДҚҚ	Нбиоәртүрлілікті сақтау бойынша әмбебап стратегиялар мен іс-шаралар жоспарлары (NBSAP)
БАӘ	Біріккен Араб Әмірліктері (UAE)
ОЗП	Оұсыныстарға ресми сұраныс (RFP)
ОНУВ	Климаттың өзгеруіне қарсы күреске ұлттық деңгейде анықталған үлестер (NDC)
БҰҰ	Біріккен Ұлттар Ұйымы (UN)
ҚТ	Парниктік газдар
ШЖБТ	Гендерлік мәселелер жөніндегі іс-қимыл жоспары (GAP)
ССКТК	Париждің әлеуетті арттыру жөніндегі комитеті (PCCB)
ҚБПҮ	Зардаптарды азайту жөніндегі жұмыс бағдарламасы (Mitigation Work Program или MWP)
ҚР	Қазақстан Республикасы
ҚРҮК	Біріккен Ұлттар Ұйымының климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясы (UNFCCC)
ӨҮК	Аймақтық климаттық саммит
РПСП	Рәділ көшу бойынша абочая бағдарламасы (Just Transition Work Program немесе JTWP)
ҚБП	Ашықтықтың кеңейтілген құрылымының (ETF)
СТГ	Бастапсұйытылған табиғи газ
СР	Өткізу құралдары (means of implementation немесе MoI)
АҚШ	Бастапбіртұтас мемлекеттер Ашаралар
ФМРП	Фасилитирлеуші көпжақты қарау прогрестің (Facilitative, Multilateral Consideration of Progress немесе FMP)
ЦСТК	Орталық және Климаттық технологиялар желісі (CTCN)
ТДМ	Орнықты даму мақсаттары
ОАР	Оңтүстік-Африка Республикасы
ЮНЕП	БҰҰ-ның қоршаған ортаны қорғау бағдарламасы
ЮНИСЕФ	Біріккен Ұлттар Ұйымының қамқорлығымен жұмыс істейтін Халықаралық балаларды қорғау ұйымы (United Nations International Children's Emergency Fund немесе UNICEF)
УНИТАР	БҰҰ-ның оқу және ғылыми-зерттеу институты
1.3Т	1,3 триллион АҚШ доллары

ACE	Бағдарлама климат саласындағы құқықтар мен мүмкіндіктерді кеңейту жөніндегі іс-қимылдар (Action Climate Empowerment немесе ACE)
AFOLU	Секторлар үшін бірыңғай термин ауыл шаруашылығы, орман шаруашылығы және жерді пайдаланудың басқа түрлері
AR7	МЭИК-тің жетінші бағалау есебі
CAN International	Үкіметтік емес ұйым Climate Action Network
CBAM	ЕО шекаралас көміртегі шығарындыларын реттеу механизмі (CBAM)
FSV18	Пікір алмасудың он сегізінші факультативтік сессиясы
G77+Қытай	Келіссөз тобы G77+Қытай
GIZ	Халықаралық ынтымақтастық жөніндегі Герман қоғамы
REDD+	ЖО бойынша ҚҮЖК бағдарламасыормандардың жойылуынан және ормандардың тозуынан шығарындылардың азаюы
TFFF	Тропикалық орман мәңгілік қоры

1. Кіріспе

2025 жылдың 16-26 маусымы аралығында Бонн қаласында (Германия) Негіздемелік келісімнің Көмекші органдарының 62-ші сессиясы өтті.климаттың өзгеруі туралы БҰҰ венциялары. Көмекші органдар жылына екі рет жиналады – маусым және қараша/желтоқсан айларында – Конвенцияның, Киото хаттамасының және Париж келісімінің басқарушы органдарының сессияларымен қатар. Ғылыми-техникалық мәселелер бойынша консультация беруге арналған көмекші орган (ВОКНТА) сараптамалық дереккөздер (мысалы, IPCC) ұсынатын ғылыми ақпарат пен басқару органдарының саясат саласындағы қажеттіліктері арасындағы байланысты қамтамасыз етеді. Жүзеге асыру жөніндегі қосалқы орган (СББ) Конвенцияның, Киото хаттамасының және Париж келісімінің орындалуын бағалауға және талдауға бағытталған. ВОКНТА және СББ құзыреттерінің екі саласын да қамтитын толассыз мәселелер бойынша бірлесіп жұмыс істейді.

Оқуға ыңғайлы болу үшін қорытындылар мен ұсыныстар, нағыз есеп құрылымдық жағынан жалпы тақырыптық тарауларға бөлінген келіссөздерге шолу (Жлава 1), келіссөздердің нәтижелері (Жлава 2), қорытындыұсыныстар және одан әрі ұсыныстар (Жлава 3) сәйкес тақырыптар бойынша халықаралық және қосарланған бағаларға бөле отырыптиісті келіссөздер және қатарлас іс-шаралар, сондай-ақ қатысу нәтижелері бойынша басқа да бақылаулар. Қысқартулар мен аббревиатуралардың тізімі, сондай-ақ мазмұны құжаттың басында келтірілген. Назар аударыңыз, делегация мүшелерінің жазбалары тікелей қосымшалар ретінде қатысушылардың әр күні үшін жазбалар форматында көрсетілген (1, 2 және 3 қосымшалар). Сонымен қатар, баяндамаға келіссөздердің нәтижелері бойынша кейбір қорытынды құжаттар түпнұсқа тілінде қоса беріледі (4, 5, 6, 7 қосымшалар).

1.1. Көпжақты келіссөздерге, кездесулерге және іс-шараларға шолу

Аталған іс-шара аясында қазақстандық делегацияның қатысуымен климаттық күн тәртібі бойынша маңызды келіссөздер жалғасын тапты. Сессияға 4 делегат қатысты, олардың жазбалары осы есепке қосымша ретінде қоса беріледі. Делегацияның толық болмауын қоса алғанда, үдемелі геосаяси тұрақсыздық жағдайында АҚШ, елдер тарапынан сыртқы көмектің қысқаруы ЕО және елдер топтары арасындағы қайшылықтардың тереңдеуі, келіссөздер былайша сипатталды «техникалық қаныққан, бірақ саяси тоқырауға ұшыраған». Басты бағыттармен сапардың болат:

- Өткізілетін орны КС31
- Дайындық Тараптар Конференциялары (КС) жылы Белене (Бразилия)
- Жаһандық бейімделу мақсаты (ГЦ) және бейімделу жөніндегі ұлттық жоспарлар
- Митигациялық бағдарлама
- Әділ ауысу – процестегі сапалық ауысу
- Залалдар мен шығындар
- Жаһандық қорытындыларды шығару (АҚИ)
- Климаттық қаржыландыру және Париж келісімінің 9.1 бабы
- ҚРҮК Хатшылығымен екіжақты келіссөздер

1.1.1. Өткізілетін орны КС31

Батыс Еуропа және басқа мемлекеттер тобы өткізуге кандидатураны шешеді деп күтілген болатын КС 31 БҰҰ КӨНК, ол 2026 жылға жоспарланған. Азиядағы екі кандидатураның ішінен ешқашан сайланбады - Анталия (Түркия) және Аделаида (Австралия). Мәселе Бразилиядағы тараптардың келесі кездесуіне дейін шешілмей қалды.

1.1.2. Дайындық КС30

Алдағы уақытта бірнеше брифингтер мен ашық консультациялар өткізілді.му КС30 ҚРҮК Амазонкада 2025 жылдың қараша айына жоспарланған. Бразилияның президенттігі күні КС30 келіссөздердің өз тұжырымдамасын ұсынды - принцип «mutirao» (жергілікті халықтардың мәдениетінен ұжымдық жиналыстың), Рио конвенциялары арасындағы синергия (биоәртүрлілікті сақтау, шөлейттенуге қарсы күрес және климаттық іс-қимылдар бойынша бірлескен пайда алу үшін күш-жігерді біріктіру), келіссөздерден әрекетке көшу, Париж келісімінің он жылдығын атап өту.

Логистика бойынша ұсыныстар берілді (толығырақ есепте), сондай-ақ келіссөз жүргізушілер мен бақылаушылар апатты түрде көтерілген тұрғын үй бағасына, инфрақұрылымның қолжетімсіздігіне, кестеге және кеш дайындықпен байланысты тәуекелдерге наразылықтарын білдірді. КС30.

1.1.3. Климаттың өзгеруіне бейімделуге басымдық беру

Күн тәртібіндегі басты мәселелердің бірі ВО62 климаттың өзгеруіне бейімделу басталды. Қол жеткізудегі прогресті өлшеуге арналған индикаторларды анықтау туралы дәл осы сессия ГЦ, Париж келісімімен белгіленген уақыт жоспарланған уақыттан бір түнге ұзартылды. Бұл талқылаулардың негізі сарапшылар тобының жұмысы, сондай-ақ Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық панель (IPCC) 1994 жылғы техникалық нұсқаулықтарын қайта қарау барысы туралы жаңартылған ақпаратты ұсынған арнайы іс-шара болды. жылдың, климаттың өзгеруі мен бейімделуінің әсерін бағалау бойынша.

Келіссөздер Бейімделу қорының (қайта құрылымдау) мәселелерін қозғады Таза даму тетігінің нысаналы қорының, Киото хаттамасынан мұраға қалған) Дүниежүзілік банктің қатысуымен Париж келісіміне эксклюзивті қызмет көрсету механизмі ретінде.

Бейімделу үдерісін қадағалаудың бірыңғай әдістерінің жоқтығы жағдайында сессияның негізгі мақсаты нақтылау болды индикаторлар ГЦ, оның мақұлданған шеңбері қабылданды КС28 (Дубай). Боннда қарастырылды 490 индикатордың қысқартылған тізімі (2023 жылы олардың 9,000-нан астамы ұсынылды). Мақсат — қарай КС30 тізімді келесіге дейін қысқарту 100 негізгі және әмбебап қолданылатын ұлттық контекстке бейімделу мүмкіндігі бар индикаторлар (жүйе «тақырып/қосалқы индикаторлар»).

Негізгі келіспеушіліктер қозғалды СР және шешім қабылдау үшін жеделдетілген режимде индикаторлар санын қысқарту қажеттілігі туралы КС30. G77 тобы+Қытай және әсіресе Африка тобы және шағын аралдар тобымемлекеттердің (АМОГ) қосуды талап етті СР индикаторлар құрылымына – бқаржыландыруға нақты байланысты индикаторлар болу қаупі бар «пайдасыз бюрократиялық белгімен». ЕО, Швейцария және басқа мүшелер Топтар экологиялық тұтастықтың (СЭО) қарсылық білдіріп, мынаны көрсетті СР – бұл керісінше қолдау механизмі, нәтижелі индикаторға қарағанда. Олар назар аударуды ұсынды «enablers of implementation» оның орнына «means». Ұлттық бейімделу шығындарын қосуды талқылау қызу пікірталас тудырды – дамушы елдер (атап айтқанда, Пәкістан мен Никарагуа) мұндай көрсеткіштерді олардың қаржыландыру құқығын шектеу үшін қолдануға болатынын көрсетті, бұл "неоколониалдық көзқарас" ретінде қарастырылады. Р-данәтижее. Тараптар ымыралы шешім қабылдады – расарапшылардың негізгі тобы техникалық есептің соңғы нұсқасын 2025 жылдың тамызына дейін ұсынуы керек, ал жылы бараграфе 15 түпкілікті жобаның екенін көрсету «*бойынша индикаторлар СР қосылады, бірақ мыналарды алып тастау шартымен «Париж келісіміне сәйкес келмейді»*.

1.1.4. Митигациялық бағдарлама

Бағдарламарамма Mitigation Work Program (ҚБПҮ), "амбицияның қозғалтқышы" ретінде ойластырылған, амбициясы жоғары елдер (ЕО) арасындағы дауларды ескере отырып, іс жүзінде тоқтап қалды, НАЛАҚБ, АМОГ) және БГРС/Қытаймен. Талқылаулар келесі сұраққа ұласты: болады ма ҚБПҮ тек ақпарат алмасу платформасы арқылы ма? Әлде климаттық амбицияларды арттыруға қысым жасау құралы ма?

Цифрлық платформаны талқылау серверлік архитектура туралы техникалық пікірталасқа ұласып, сынға ұшырады АМОГ және CAN International. Құрылымдық жадынама қабылданды, бірақ келісілген мазмұнды қорытындыларсыз.

1.1.5. Әділ ауысу

Алғаш рет әділ көшу жөніндегі жұмыс бағдарламасы ("ӨҚСҚ") жайлы жағдайда өткізілді және Президент тарапынан қолдау тапты КС30. Бейресми құжаттың мәтінінде ұлттық жарналарға (ҰБШ) әділ көшу қағидаттарын енгізуге шақыру бекітілген. Әлеуметтік саланы қаржыландыру қажеттілігін атап өту өтпелі кезеңнің аспектілері. Мерзім аяқталғаннан кейін жаңа механизмді ("Belém Action Mechanism") құруды талқылау ӨҚСҚ 2026 жылы

1.1.6. Шығындар мен залалдар

Залалдар мен шығындар қоры (Loss and Damage Fund)2023 жылы құрылған, әлі де толық қаржыландырылмаған; жәнемәлімделген 3 миллион 768 миллион доллар түсті бар болғаны 339 миллион доллар — дамушы елдердің жылдық қажеттіліктерінің 0,2%-дан азы. Рбес жылдық шолуды қарау ММ емес болды аяқталды, келісілді тек қана бейресми жазба, құрамында көптеген бар ұсыныстар. G77+Қытай сондай-ақ ұсынылды бастамашылық жасау залалдар мен ысыраптарды жаһандық ғылыми бағалауды, ұқсас Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық сарапшылар тобының ("IPCC"), бірақ қамқорлығымен ММ.

1.1.7. Мониторинг және есептілік мәселелері

Мониторинг және есептілік тақырыптарына баса назар аударылды. Хатшылық ҚРҮК Париж келісімінің кеңейтілген ашықтық жүйесі аясындағы есеп беру құралдары және техникалық сарапшыларды оқыту бағдарламасы туралы өзекті ақпаратты ұсынды. Ашықтыққа қатысты келіссөздер дамушы елдердің қаржылық көмек көрсету бөлігінде де, тиісті техникалық көмек көрсететін Сарапшылардың консультативтік тобының техникалық тапсырмасына, құрамына және мандатына қатысты есептілігін қолдауға бағытталатын болады.

1.1.8. Аяқталмаған келіссөздердің жалғасы және жаңа бастамалар

РБакуде өткен сессияда келісімге қол жеткізілмеген мәселелердің я, болды жалғастырылды. Оларға мыналар жатады:

- Климаттық қаржыландыру және Париж келісімінің 9.1 бабыдамыған елдердің мемлекеттік қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелеріне қатысты. Дәл осы пікірталастың арқасында пленарлық отырыс ВО62 кейін бір жарым күнге кейінге шегерілдіе, өйткені Тараптар бұл мәселені күн тәртібіне енгізу туралы келісе алмады. Нәтижесінде климаттық қаржыландыру ешқашан күн тәртібіне тікелей енгізілмеген, бірақ әртүрлі іс-шаралар циклі барысында жанама және концептуалды түрде талқыланды, олардың арасында Митингілеу бағдарламасы (Sharm el-Sheikh mitigation ambition and implementation work programme), Баку-Белем жол картасы, және басқалар.
- Біріншісінің қорытындыларын жүзеге асыруды қолдауға бағытталған жаңа диалогтың модальділіктері АҚИ Париж келісімі шеңберінде (соныменсол ретінде белгілі БАӘ диалогы немесе «UAE dialogue»), процестің процедуралық және логистикалық элементтері АҚИ.

  Талқылау шеңберінде қорытындыларды іске асыру тіпті ішінара консенсусқа қол жеткізілген жоқ, қайда ЕО, АМОГ, НРС қазба отындарынан бас тартуға баса назар аударуды жалғастыру идеясын алға тартты, және БГРС диалог мыналарға қатысты болуы керек деп тұжырымдады тек қаржыландыру, ссқұрылымдық параграфқа сүйене отырып -дан КС28. Нәтижесінде бар мәтіннің екі нұсқасы құжатқа келісімсіз біріктірілген. Барлық негізгі терминология (fossil fuels, energy transition) жақшада қалды.
- Варшаваның шығындар мен залалдар жөніндегі халықаралық механизміне шолу (ММ), Атқару комитетінің бірлескен жыл сайынғы баяндамасы ММ және Сантьяго желілері.
- Президенттің бұрынғы және қазіргі мандаттарының бастамаларын әзірлеу мен жүзеге асырудағы ілгерілеушілік КС (БАӘ және Әзірбайжан): Баку-Белем жол картасы, "КО төрағаларының үштіктері", Бакудегі су зертханасы (Baku Water Lab), БИКФИТ.

1.1.9. Тақырыптық диалогтар және пікірталастар

Диалогтік сессиялар ВО62 атап айтқанда, келесі тақырыптарға арналған:

- Париж келісімін жүзеге асыру үшін ынтымақтастықтың нарықтық тәсілдері (6.2 бап);
- Қаржы ағындарын үйлестіру (Париж келісімінің 2.1.с бабы және оның 9-баппен толықтырылуы);
- Келіссөз позициясын қолдау Тау-кен әріптестігінің («Mountain Partnership») су ресурстарын трансшекаралық басқару және су серіктестігі, тау-кен экожүйелерін қорғау мәселелері бойынша;

- Делегация қатысушылары су серіктестігіне арналған іс-шараға қатысты Бакудегі су зертханасымен бірге («Baku Water Lab»).

1.2. Қазақстандық делегацияның іс-шарасы және серіктестік іс-шараларын қолдау

Конференция павильонында 20 маусым жұма күні сағат 15.00-ден 16.15-ке дейін Бон залындан тақырыбында пікірталас өтті "Климаттың өзгеруіне қарсы аймақтық іс-қимылды жеделдету: 2026 жылғы аймақтық климаттық саммитке қарай" («Acceleration of regional climate action: Towards the 2026 Regional Climate Summit») Қазақстанның БҰҰ ҚКК-дегі өкілі Сәуле Сабиеваның және Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар вице-министрі Ошурбаев Мансұр Тұрсынұлының қатысуымен БҰҰ және басқа да халықаралық ұйымдардың қолдауымен аймақтық климаттық процесті бастауға және шоғырландыруға бағытталған аймақтық климаттық саммитке арналған.

1.3. Екіжақты кездесулер

Бірнеше екіжақты кездесулер өткізілді:

- Кездесу Даниэль Виолеттимен (Daniele Violetti, Senior Director, UN Climate Change), өңірлік климаттық саммитті және климаттық аптаны әлеуетті өткізу жөніндегі ҚРҮК өкілі («Climate Week») Астанада 2026 жылдың сәуірінде.
- ЖылыҚазақстанның қатысуы бойынша кездесу Аклимат жөніндегі жас келіссөз жүргізушілер академиясының (Youth Climate Negotiators Academy) келесі жылға арналған.
- Моңғол делегациясымен жайылымдық коалицияға кіру және бірлескен параллельді іс-шараны әлеуетті түрде өткізу туралы келіссөздер жүргізілуде. КС30.

1.4. Қорытындылар мен ұсынымдар

ВО62 тағы да растады: 9.1 шеңберінде қаржыландыру және бейімделу бойынша ілгерілеусіз, жеңілдету бойынша одан әрі амбициялар мүмкін емес. Келіссөздер процесінің басқа бағыттары 10-20 жылдан астам уақытқа созылады және пікір білдіру үшін өте тар терезеге ие және келіссөз жүргізуші топтардың мүдделеріне нұқсан келтіру қаупі жоғары. Ағымдағы терезелер шығындар мен залалдар және бейімделу мәселелері болып табылады; ел мен аймақтың қажеттіліктері үшін халықаралық климаттық қаржыны тарту. Қазақстанға маңызды:

- Жолды қолдау ГЦ, қатысу арқылы техникалық индикаторларды іріктеу процесінде. Белсенді өтінішлаөз туралы қажеттіліктері бойынша СР, әсіресе шеңберінде Әділ көшу және Шығындар мен залалдар қоры, бұл сәйкесінше құзыретті құрылымды құруды және қаржыландыруды ұлғайтуды талап етеді.
- Бразилиямен төраға ретінде жұмысты жандандыру ұсынылады КС30 үшін басымдықтарды үйлестіру Климаттық процестегі Орталық Азия. Түрлі консультациялар негізінде Бразилия келіссөздерге дайын емес екені анық (пікір Қолшатыр тобының) логистика тұрғысынан да, келіссөздер жүргізу бөлігінде де. Тиісінше, климаттық процеске фрагменттелген және нашар тартылған Орталық Азиямен өзара әрекеттесу (мұнда елдердің бір бөлігі G77+Қытай және Қолшатыр тобына) аз қызығушылық тудырады.

Екіжақты келіссөздердің қорытындысы бойынша Хатшылық келесі ақпаратты алды:

- Хатшылық білдірді онда, өткізуді ұйымдастыруды не көреді Климаттық аптаның 2026 және ӨҮК екі бөлек процесс ретінде.
- ӨҮК өткізу Меморандумға қол қоюды қажет етпейді, өйткені Меморандумға БҰҰ-ның Қазақстандағы кеңсесімен қол қойылған.
- Бірінші климаттық апта Азия аймағы үшін өткізілетін болады, бұл қызмет көрсетуді мүмкін емес етедіжм екінші Климаттық аптаны өткізуге өтінімдер. Ашық тендер, конкурстық шарттар танысу үшін 2025 жылдың соңында ұсынылады с қонақүйлерге көрсетілген шарттарды сақтай отырып, өткізу орны, логистика және ұйымдастыру.

2. Келіссөздердің нәтижелері

2.1. Көпжақты келіссөздер

2.1.1. Бейімделудің жаһандық мақсаты (ГЦ)

Арналған ВО62 негізгі назар осы мақсатқа жетудегі прогресті өлшеуге арналған көрсеткіштерді әзірлеуге бағытталды ГЦ — кілттікмо элемента Париж келісімі елдердің климаттың өзгеруінің қолайсыз әсерлеріне бейімделу қабілетін арттыруға және осалдықты азайтуға бағытталған. Талқылаулар күрделі болды, өйткені елдер индикаторларға нені қосу керектігі және оларды қалай өлшеу керектігі туралы әртүрлі түсініктерге ие. Мақсат - жаһандық бейімделу күш-жігерін қадағалау және қажетті әрекеттер мен қолдау туралы ақпараттандыру үшін негіз құру. Талқылаулардың негізі сарапшылар тобының жұмысы, сондай-ақ Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық сарапшылар тобы (Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық сарапшылар тобы) арнайы іс-шара болды.IPCC) бейімделудің өсіп келе жатқан тәуекелдері мен қиындықтарын көрсететін соңғы деректер мен есептерді ұсынды.

2025 жылдың 20 маусымындағы бейімделу тараптарының пленарлық отырысында прогресс көрсеткіштерін анықтауға, қандай мақсаттар қою керектігін талқылауға баса назар аударылды. ГЦ, және ұлттық және жаһандық деңгейдегі прогресті бағалау үшін қандай көрсеткіштерді қосу керек. Жұмыстың едәуір бөлігі көрсеткіштерді әзірлеу мен нақтылаудың күрделі процесіне бағытталды ГЦ. 9 000-ға жуық әлеуетті көрсеткіштердің бастапқы пулынан бұл сан шамамен 490-ға дейін қысқартылды, оның мақсаты 100 сандық мақсатты анықтау болып табылады. КС30. Дамушы елдер бейімделу үдерісін тиімді бақылау және күш-жігердің шын мәнінде тиімді және жеткілікті болуын қамтамасыз ету үшін нақты, нақты және өлшенетін мақсаттардың шұғыл қажеттілігін дәйекті түрде атап өтті. Даудың негізгі және тұрақты тақырыбы бейімделу үшін қаржыландырудың маңызды тапшылығы болды. Дамушы елдердің бейімделуді қаржыландыруды үш есе ұлғайту жөніндегі жаңа, айтарлықтай өршіл мақсатқа деген табанды үндеулеріне қарамастан, талқылаулар бейімделуге арналған қаржылық қажеттіліктер мен қаражаттың нақты қамтамасыз етілуі арасындағы өсіп келе жатқан сәйкессіздікті айқын көрсетті. Дамыған елдер 2025 жылға қарай бейімделуді қаржыландыруды екі есеге арттыру жөніндегі қолданыстағы мақсатқа жету үшін орасан зор қысымға тап болды, бұл мақсат талқылаулар барысында кеңінен мойындалғандай, барған сайын екіталай болып барады. Қаржыландырудың бұл созылмалы тапшылығы қайшылықтардың негізгі көзі болып қала береді, дамушы елдер барабар, болжамды және қолжетімді қаржыландырусыз өршіл бейімделу мақсаттары тек ұмтылыс болып қала береді, бұл айтарлықтай кідірістерге және келіссөздерді кейінге қалдырған "бейімделудегі тығырыққа" әкеледі деп табанды түрде дәлелдейді. белгіленген мерзімнен тыс. Бұл қаржылық тапшылық тарихи жауапкершілік пен сараланған мүмкіндіктер туралы тереңірек дауды көрсетеді.

Дамушы елдер, бұл көрсеткіштер өршіл, сандық тұрғыдан өлшенетін және халықтың осал топтарының қажеттіліктерін, әсіресе су тапшылығы сияқты проблемаларға тап болған елдердің қажеттіліктерін ескеруді талап етті. Мұздықтардың еруі және шөлейттену сияқты әртүрлі климаттық аймақтарды және елдердің бірегей қиындықтарын қалай шешуге болатыны және осы мақсаттарға жету үшін барабар қаржыландыруды қалай қамтамасыз ету керектігі туралы мәселелер көтерілді.

Біріккен Араб Әмірліктерінің жұмыс бағдарламасы –Белем («UAE-Belém Work Programme») бойынша ГЦ ұзақ пікірталастардың себебі болды. Негізгі келіспеушіліктер мәтінге нақты сандық мақсаттар мен көрсеткіштерді, сондай-ақ қаржыландыру мәселелерін енгізуге қатысты болды. Кейбір дамыған елдер "сандық" көрсеткіштерді енгізуге қарсы болса, дамушы елдер есеп беру мен ілгерілеуді қамтамасыз ету үшін олардың қажеттілігін алға тартты. Талқылаулар сонымен қатар жұмыс нәтижелерін қалай жақсы көрсету керектігі туралы мәселені қозғады ГЦ арналған КС30, осы саладағы елеулі прогресті көрсетудің маңыздылығын ескере отырып.

Қарамастан осыған байланысты барлық аспектілер бойынша түпкілікті келісімнің ГЦ қол жеткізілген жоқ ВО62, жұмыс индикаторлар бойынша жалғасты. Климаттың өзгеруіне

бейімделу мәселесі күн тәртібіндегі орталықтардың бірі болды ВО62. Қол жеткізудегі прогресті өлшеу үшін көрсеткіштерді анықтау бойынша келіссөздержәне ГЦ Париж келісімімен белгіленген мерзімдер жоспарланғаннан ұзаққа созылды. Тараптар көрсеткіштерді қарауды және әзірлеуді жалғастыруға келісті ГЦ арналған ЖЫЛЫ63, оның ішінде сандық және сапалық көрсеткіштерге идеялар мен көзқарастарды одан әрі дамыту үшін қосымша техникалық семинарлар өткізу. Бразилияның төрағалығы бойынша КС30 деп белгіленді ГЦ өзінің үш басымдығының бірі ретінде, сонымен қатар ӨҚСҚ.

Есептерді дайындау барысында алынған тәжірибе мен деректерді пайдалану IPCC, өзінің ұстанымдары мен ұсыныстарын негіздеу үшін ГЦ. Нәтижесінде, индикаторларға қатысты ГЦ. Тараптар 2025 жылдың қараша айына дейін индикаторларды тексеру және стандарттау жүргізілетін гибридті сараптамалық кездесуді ұйымдастыруға келісті. Сарапшылар өздерінің қорытынды техникалық есебін 2025 жылдың тамызына дейін тапсыруы керек. Тараптарға қосымша жүктемені болдырмау үшін, ВОКНТА және СББ БАӘ–Беленнің қорытынды жұмыс бағдарламасы 100-ден аспайтын басқарылатын көрсеткіштерді қамтуы тиіс деп келісті. Осыған байланысты төрағаларға индикаторлардың ағымдағы тізімін жаһандық деңгейде қолданылатын осы 100 көрсеткішке дейін қысқарту үшін сарапшыларды тарту тапсырылды. Бейімделу жөніндегі жаһандық мақсатқа байланысты мәселелерді талқылау келесі күні жалғасады ЖЫЛЫ 63 шешім қабылдау мақсатында КСС 7. Бойынша шешімге сілтеме ГЦ: https://unfccc.int/documents/647949

2.1.2. КС30 Белен

Қатысты пікірталастар КС30, бүкіл уақыт бойы тұрақты және көрнекті ерекшелік болды ВО62, алдағы конференцияға дайындықтың сыни және шұғыл сипатын көрсете отырып. Бразилияның кіріс төрағалығы өзінің стратегиялық көзқарасын тұжырымдап, туындаған логистикалық мәселелерді мұқият шеше отырып, көптеген брифингтерде белсенділік танытты. "Төрағалардың үштігінің" белсенді қатысуы айтулы оқиға болды КС", оның құрамына БАӘ кірді (КС28), Әзірбайжан (КС29) және Бразилия (КС30) "Миссия 1.5" сияқты бастамалар арқылы бірлік пен бірлескен динамиканы қолдайтын, үздіксіз ауысуға және кейінгі циклдарда амбицияларды сақтауға деген ұмтылысты білдіретін КС. Бразилия төрағалығы үнемі баса назар аударатын және әртүрлі делегацияларды толғандыратын басты мәселе Белемде күтілетін қатысушылардың үлкен санын орналастырудың орасан зор логистикалық мәселесі болды. Есептер қонақүйлерде тұрудың дәстүрлі нұсқалары негізінен қолжетімсіз немесе өте қымбат екенін көрсетті, бұл делегаттарға пәтерлер, круиздер немесе кемелер сияқты балама орналастыру нұсқаларын зерттеуге белсенді ұсыныстар берді. Бұл жағдай іс-шараның, әсіресе азаматтық қоғам ұйымдары мен дамушы елдердің делегациялары үшін әділ қолжетімділігі мен инклюзивтілігіне қатысты елеулі алаңдаушылықтарды бірден тудырды, бұл Бразилия төрағалығы мойындаған және шешуге нақты міндеттеме алған нәрсе.

Нәтижелерді жүзеге асырудың құрылымдық тәсілін қамтамасыз ету үшін шеңберінде КС30-да алты бөлек тақырыптық павильондар немесе залдар қарастырылған. Әрбір павильон климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл үшін маңызды болып табылатын белгілі бір салаға арналады: энергияға көшу, ормандар/биоәртүрлілік, ауыл шаруашылығы/азық-түлік, инфрақұрылым/су, адами әлеуетті дамыту және қаржы/технология/әлеуетті арттыру. Бұл тақырыптық негіз жан-жақты талқылаулардан тікелей туындайтын неғұрлым бағытталған және әсерлі талқылауларды жеңілдетуге бағытталған нәтижелерін.

Бразилия төрағалығы, атап айтқанда елші Андре Лаго арқылы, ұзаққа созылған келіссөздерден келіссөздерге көшудің "өзектілігін" біржақты атап өтті.нәтижелерді нақты іске асыру. Бұл "актерлерді тек келіссөздер жүргізуге емес, әрекет етуге қабілетті" деп табанды түрде шақыра отырып, маңызды тұжырымдамалық өзгерісті білдірді. Белемде іс-әрекетке бағытталған күн тәртібінің берік негізін құру үшін Боннда нақты прогреске қол жеткізуге баса назар аударылды. Жауапты хатшы ҚРҮК Саймон Стиэлл бұл қажеттілікті растап, нақты, нақты прогреске шақырды. ВО62.

Ұйымдастырудың маңызды аспектісі ретінде КС30 - бұл Мемлекет басшыларының саммиті, ол негізгі конференциядан бұрын, 2025 жылдың 6 және 7 қарашасында, сондай-ақ

Белемде өтеді. Бразилия үкіметінің саммитті ертерек мерзімге ауыстыру туралы бұл шешімі іс-шараны ұйымдастыруды жақсартуға және "қонақүйлердің немесе қаланың қысымынсыз тереңірек ойлауды" қамтамасыз етуге арналған, бұл конференцияның ресми түрде ашылуына ықпал етуі керек. ҚР делегациясы үшін логистика және жоспарлау:

- Өтетін орны мен кестесі: КС30-ы Белемдегі Парк да Сидадеде өтеді. Алдын ала конференция (Алдын ала-КС) Бразилияда өтеді.
- Делегацияның мөлшері: дегенмен делегацияның ұсынылатын нақты мөлшері көрсетілмеген, жалпы талқылаулар қосулы ВО62 БҰҰ-ның климаттық келіссөздерін реформалау шеңберінде ұлттық делегациялардың санын 200 адамға дейін шектеу туралы ұсыныстар енгізілді. Дегенмен, Климат жөніндегі жас келіссөз жүргізушілер академиясының (Youth Climate Negotiators Academy) бағдарламасына қатысу үшін елден 4 адамға дейін қарастырылған. ҚР Делегациясына делегацияның болжамды мөлшері туралы алдын ала хабарлау ұсынылады.
- Орналастыру: Белемде 29 000-нан астам бөлме/55 000 төсек-орын бар. Оның басым бөлігі қысқа мерзімді жалға берілетін тұрғын үйлерден, қонақүйлерден және круиздік кемелерден/кабиналардан келеді. Тұрғын үйді брондаудың ресми платформасы - Bnetworks. Делегация басшылары үшін "Көшбасшылар ауылы" қарастырылған («Leader’s Village»). Делегацияларға портал арқылы тұруға алдын ала тапсырыс беруге және дәстүрлі қонақүйлердің жоғары құны мен шектеулі қолжетімділігіне байланысты люкс, круиздік кемелер немесе кемелер сияқты балама нұсқаларды қарастыруға кеңес беріледі.
- Логистика және саяхат: Белемге тікелей рейстер санының артуы, сондай-ақ арнайы электронды визаның енгізілуі атап өтілді. КС30 (аккредиттелген мүшелер үшін алымдар алынбайды). Визаларға өтінімдер келесі арқылы қабылданады cop30.br. Хенбан мен жалпы ел ішіндегі қозғалыстың логистикасын ойластыру қажет.
- Ресми логистикалық оператор: Correios (Бразилия поштасы) ресми логистикалық оператор болып табылады. Делегацияларға логистикалық қажеттіліктерді үйлестіру үшін онымен байланысу ұсынылады.
- Қауіпсіздік және денсаулық сақтау: Төтенше жағдайлар үшін Бразилияның Бірыңғай денсаулық сақтау жүйесіне (SUS), қауіпсіздіктің кешенді операциясына, азық-түлік қауіпсіздігінің хаттамаларына және сары безгек пен қызылшаға қарсы вакцинация бойынша ұсыныстарға ақысыз қол жетімділік қамтамасыз етілген.

Төрағалық ету КС30 30 негізгі мақсаты бар алты тақырыптық бағыт бойынша құрылымдалған Жаһандық іс-қимыл күн тәртібіне қатысты өз көзқарасын жариялады. Бұл күн тәртібі "бизнестің, азаматтық қоғамның және үкіметтің барлық деңгейлерінің күш-жігерін үйлестірілген іс-қимылға сәйкестендіру арқылы жаһандық климаттық әрекетке жаңа серпін әкелуге" арналған. Ол "жаһандық мутирао" — ұжымдық күштердің жоспарын білдіредімақсаттарға жету бойынша ГПИ.

Төменде күн тәртібіндегі алты тақырыптық бағытты егжей-тегжейлі сипаттайтын тізім берілген КС30 және олардың әрқайсысындағы негізгі мақсаттардың мысалдары. Қатысуды жоспарлап отырған кез келген ұйым үшін КС30 – үкіметтер, үкіметтік емес ұйымдар немесе жеке сектор болсын – қабылдаушы елдің іс-қимылының күн тәртібін түсіну бірінші кезекте тұрады. Бұл мүдделі тараптарға қандай тақырыптық бағыттардың өз жұмысына сәйкес келетінін жылдам анықтауға мүмкіндік береді, бұл қатарлас іс-шараларды, серіктестіктерді және ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын стратегиялық жоспарлауды жеңілдетеді. "Шешімдерге" және "іске асыруға" бағытталған бұл күн тәртібі ресми келіссөздер жолдарынан ерекшеленеді, төмендегі мәтін конференцияның осы негізгі аспектісін көрсетеді.

Түйінді мақсаттар:

- Энергетикадағы, өнеркәсіптегі және көліктегі ауысу.
  Жаһандық энергетикалық ауысуды жеделдету, жаңартылатын энергия көздерін үш есеге арттыру, энергия тиімділігін екі есеге арттыру, қазба отындарынан бас тарту.
- Ормандарды, мұхиттарды және биоәртүрлілікті басқару.

2030 жылға қарай ормандарды кесуді тоқтату және қалпына келтіру, табиғатты және экожүйелерді сақтау/қорғау/қалпына келтіру, мұхиттар мен жағалау аймақтарын сақтау/қалпына келтіру үшін инвестициялар.

- Ауыл шаруашылығы мен азық-түлік жүйелерін трансформациялау.
  Жерді қалпына келтіру, тұрақты ауыл шаруашылығы, тұрақты азық-түлік жүйелері, азық-түлікке әділ қолжетімділік.
- Қалалардың, инфрақұрылымның және су ресурстарының тұрақтылығын арттыру.
  Көп деңгейлі басқару, тұрақты/серпімді құрылыс, тұрақты қала құрылысы, су ресурстарын басқару, қатты тұрмыстық қалдықтарды басқару.
- Адами және әлеуметтік дамуға жәрдемдесу.
  Тұрақты денсаулық сақтау жүйелерін ілгерілету, климаттың өзгеруінің аштық пен кедейлікті жоюға әсерін азайту, білім беру, әлеуетті арттыру, жұмыс орындарын құру, мәдени мұра.
- Өтпелі факторлар мен үдеткіштер.
  Климаттық және тұрақты қаржыландыру, климатты инвестицияларға, мемлекеттік сатып алуларға қосу, көміртегі нарықтарын үйлестіру, технологиялар, әлеуетті арттыру.

2.1.3. Баку-Белен жол картасы 1.3 және НККО

Арналған ВО62 келіссөздер климаттық қаржыландырудың жаңа ұжымдық сандық мақсаты бойынша жалғасты (НККО) 2025 жылдан кейін. Талқылаулар шиеленісті болды, тараптар жаңа қаржылық ағынның көлемі, сапасы және қолжетімділігі бойынша консенсусқа қол жеткізе алмады. Дамушы елдер қаржылық қолдауды 100 миллиард АҚШ долларынан асатын көлемде ұлғайтуды талап етті, ал дамыған елдер сақтық танытты. Төрағалықтар арасындағы сабақтастықты қамтамасыз етуге арналған Баку-Белем жол картасына қатысты талқылаулар КС, бастапқыда процедуралық кедергілерге ең басында тап болды ВО62 тараптардың Пленарлық отырыстың күн тәртібі туралы келісе алмауына байланысты. Күн тәртібі қабылданғаннан кейін жол картасы бойынша өзекті талқылаулар басталды, бірақ терең келіспеушіліктер тез арада анықталды. Климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылды қаржыландыру саласындағы 1,3 триллион АҚШ долларын құрайтын өршіл мақсатқа жету үшін нақты және тиімді жол картасының қажеттілігі баса айтылды. Климаттың өзгеруін қаржыландыруда әділ бөлу мен тақырыптық тепе-теңдіктің маңызды қажеттілігін көрсете отырып, осы жол картасына нақты кезеңдерді енгізуге, халықтың ең осал топтарына басымдық беруге және бейімделуді қаржыландыруды үш есе арттыруға нақты қолдау көрсетуге шақырулар болды.

Нақты кезеңдерді анықтау, ең осал елдерге басымдық беру және бейімделуді қаржыландыруды екі есе арттыру қажеттілігіне баса назар аудара отырып, 1,3 триллион АҚШ доллары көлеміндегі климаттық қаржыландыру мақсатына жету үшін жол картасын әзірлеу мәселесі көтерілді. Дамушы елдердің көмекке сұраныстарын бағалау кезінде осы ақпаратты пайдалану мақсатында дамыған елдер өздерінің бюджеттерінің қаншасын климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылға, оның ішінде бейімделуге жұмсайтынын ашып көрсетуі керек деген ұсыныстар айтылды.

Қатысты талқылаулар НККО климаттың өзгеруіне қарсы күресті қаржыландыру бойынша тұрақты түрде болды шыңда арналған күн тәртібінде барлық мәселелер бойынша ВО62, айнала отырып Жаһандық Оңтүстік үшін қаржыландыруға қолжетімділік туралы кеңірек пікірталас орталығы. Бұл тақырып тараптар арасындағы кейбір терең алшақтықтарды қамтыды. Келіссөздер 2025 жылдан кейін климаттың өзгеруін қаржыландырудың маңызды параметрлерімен бетпе-бет келуді жалғастырды: оның жалпы ауқымы, оның нақты ауқымы (мысалы, зардаптарды азайту, бейімдеу, шығындар мен залалдарды қамту) және ең маңыздылары алушы елдер үшін қолжетімділік тетіктерімен. Тараптар арасында жеке және мемлекеттік қаржыландырудың тиісті тепе-теңдігі мен рөліне қатысты түбегейлі және терең тамырластық сақталды. Дамушы елдер гранттар негізінде мемлекеттік қаржыландыруды едәуір ұлғайтуды белсенді түрде қолдады. Олар несиелер, корпоративтік инвестициялар немесе тіпті кейбір көміртегі өтемақылары түріндегі жеке қаржыландыру жай ғана қосымша

қаржыландыру ретінде емес, Жаһандық Солтүстік елдері үшін өндірісті пропорционалды түрде ұлғайту, пайда алу және сайып келгенде, стратегиялық механизм ретінде қабылдануы мүмкін деген елеулі алаңдаушылықтарын білдірді. қарыздар мен шартты инвестициялар арқылы Жаһандық Оңтүстікке саяси бақылауды пайдалану. Олар жеке қаржыландырудың өзі климаттың өзгеруінің осал елдерге пропорционалды емес әсерін тиісті түрде шеше алмайды немесе климаттық әділеттілікті шынымен қамтамасыз ете алмайды деп сендірді. Керісінше, дамыған елдер климаттық әрекеттерге орасан зор және өсіп келе жатқан қаржылық қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін жеке сектор инвестицияларын жұмылдыру мен тартудың шұғыл қажеттілігін жиі атап өтіп, мемлекеттік қаражаттың өзі жеткіліксіз деп санайды. Даулардың себептері мен ұстанымдары келесідей: жол картасы Әзірбайжан (КС29) мен Бразилия (КС30) төрағалықтары арасындағы үздіксіз сабақтастық пен бірлескен іс-қимылға деген саяси міндеттемені білдіреді. Дегенмен, бұл сабақтастықты іс жүзінде жүзеге асыру, әсіресе климаттың өзгеруіне қарсы күресті қаржыландырудың нақты тетіктерін қамтамасыз етуге және жаһандық мақсаттарды өршіл түрде жүзеге асыруға қатысты, маңызды кедергі болып шықты. Баку-Белем жол картасының түпкілікті табысы мен тиімділігі климаттың өзгеруіне қарсы күресті қаржыландыру көздері мен тетіктеріне қатысты іргелі келіспеушіліктерді шешуге қатты тәуелді ретінде дәйекті түрде қарастырылды. Күрт алшақтықтар, әсіресе жеке сектордың тиісті рөліне және климаттық әділеттіліктің негізгі принциптеріне қатысты, жол картасының ілгерілеуіне тікелей әсер ететін даулардың орталық нүктелеріне айналды. Келіссөздер бойынша НККО жалғастырылатын болады КС30, 2025 жылға қарай жаңа мақсатты анықтау мақсатында. Дамушы елдер үшін барабар, болжамды және қолжетімді қаржыландыруды қамтамасыз ету қажеттілігі мойындалды.

2.1.4. Шарм-эль-Шейх диалогы

Шарм-эль-Шейх диалогы өз мандатын жалғастырды уақытында ВО62, Париж келісімінің қаржылық архитектурасының нақты және өте өзекті аспектілеріне назар аудара отырып, семинардың маңызды болашағы үшін бекітілген жоспарлармен.

Қаржы ағындарын үйлестіру (2.1с бап) және қаржыландыруды қамтамасыз ету (9 бап). Диалогтың негізгі мақсаты қаржы ағындарын парниктік газдардың төмен шығарындыларына және климаттың өзгеруіне төзімді дамуға апаратын жолға сәйкестендіруді белгілейтін Париж келісімінің 2-бабының 1(с) тармағының қолданылу аясы туралы түсінікті арттыру және ақпарат алмасуға жәрдемдесу болды. . Бұл оның дамушы елдер-Тараптарды қаржылық ресурстармен қамтамасыз етуге қатысты 9-баппен толықтырылуымен бірге қарастырылды.

Осы диалог аясындағы 2025 жылғы семинардың жалпы тақырыбы "2–баптың 1(с) тармағына әртүрлі тәсілдер және оның әртүрлі контексте 9-баппен толықтырылуы" болып табылады. Семинардың нақты мақсаттарына ұлттық қаржы секторын дамытудағы әлеуетті арттыру үшін нақты шешімдерді анықтау, парниктік газдар шығарындылары төмен және климаттың өзгеруіне төзімді даму жолдарына көшу жоспарларын әзірлеу, әділ өтпелі жолдарды қаржыландыруға жәрдемдесу және тиімді іске асыру үшін қажетті қолдауды қамтамасыз ету кіреді НККО. Талқылаулар қаржыны әділ бөлу, қаржы құрылымдарындағы отаршылдық жүйелердің мұрасы, әділ өтудің қиындықтары, халықаралық инвестициялық келісімдердегі тығырықтар және көптеген экономикалардың қазба отындарына тәуелділігі сияқты күрделі мәселелерді қарастыратын сараптамалық презентациялар мен интерактивті топтық алмасуды қамтыды.

2.1.5. Бейімдеу қоры

Жарғылық қалыптастыру бойынша жұмыс жалғастырылды Бейімдеу қоры (Adaptation Trust Fund), ол мұрагер болуы керек қаражат, жиналған кезде Таза даму механизмі (CDM)БҰҰ КӨНК Киото хаттамасынан. Шешімнің жобасы: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Updated_G77%20and%20China%20CRP%20on%20the%20Adaptation%20Fund.pdf

2.1.6. Әділ көшу бойынша жұмыс бағдарламасы

Келіссөздер экономиканы әртараптандыру, жұмысшыларды әлеуметтік қорғау, қайта даярлау және төмен көміртекті экономикаға көшу жағдайында жаңа жұмыс орындарын құру

мәселелерін қоса алғанда, осы бағдарламаның ауқымы мен мазмұнын анықтауға бағытталды. Дамушы елдер әділ ауысуды қамтамасыз ету үшін қаржылық және технологиялық қолдаудың қажеттілігін атап өтіп, халықаралық өлшемді енгізуді талап етті. БАӘ және Әзірбайжан Just Transition бағдарламасын күн тәртібінің негізгі элементі ретінде белсенді түрде алға тартты КС30, оның әділдігі мен инклюзивтілігін қамтамасыз ете отырып, өтпелі кезеңнің экономикалық, сонымен қатар әлеуметтік аспектілерін қарастыратын бағдарламаны құрудың маңыздылығын атап өтті. Келіссөздер бойынша РПСП жалғастырылатын болады КС30, оны құру және оның негізгі элементтері туралы шешім қабылдау мақсатында. Шешімнің жобасы: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/ӨҚСҚ_dt_BO62_DC.pdf

2.1.7. Арттыру ашықтықтың және кеңейтілген негіздемелік негізі ашықтықтың

Пікірталастар жылы шеңберінде ҚБП дамушы елдерге ашықтық туралы екі жылдық есептерін дайындауда қолдау көрсетуге баса назар аударылды (ҚОСЫМША), олар 2024 жылдың 31 желтоқсанына дейін ұсынылды. Айтарлықтай назар аударылды ҚБП Париж келісімі шеңберінде, атап айтқанда, ашықтық туралы екі жылдық есептерді дайындауға және ұсынуға назар аудара отырып (ҚОСЫМША) дамушы елдер. Елдердің алдында тұрған мәселелер, соның ішінде деректердің жетіспеушілігі, әдістемелерді қолданудағы қиындықтар және қаржыландыруға өтінім берудегі қиындықтар талқыланды. Ашықтық туралы екі жылдық есептер бойынша елдердің баяндамалары мен презентациялары тыңдалды (ҚОСЫМША). Талаптардың толық орындалуын қамтамасыз ету үшін әлеуетті арттыру жұмыстарын жалғастыру қажеттілігі мойындалды ҚБП. Бұл елдер өздерінің қатаң есеп беру міндеттемелерін орындау кезінде кездесетін елеулі қаржылық, техникалық және кадрлық шектеулерге қатысты алаңдаушылықтар үнемі айтылып келеді. Өтінімдерді қабылдауды жеңілдету және күшейту, Жаһандық экологиялық қор сияқты ұйымдардың оңай қол жетімді қаржылық және техникалық қолдауы туралы күшті шақырулар болды (ЖЭҚ) және ЮНЕП (БҰҰ-ның қоршаған ортаны қорғау бағдарламасы), олар бар қолдаулары үшін құрметке ие болды. Нақты мәселелерге деректерді жинаудағы қиындықтар мен қаржылық көмек алудың ұзақ процестері кірді.

2.1.8. 6.8 бап

Париж келісімінің 6.8-бабы елдер арасындағы жеңілдету нәтижелерін беруді немесе сауданы көздемейтін климаттық ынтымақтастыққа қатысты. Ол нарықтық емес механизмдердің шеңберін анықтайды (НРМ) тараптарға оларды іске асыруда көмек көрсетуге бағытталған НРМ және тұрақты даму және кедейлікті жою контекстінде жұмсарту және бейімделу амбицияларына жәрдемдесу. 21 маусымда Тараптар, басқалармен қатар, арнайы сессияны ұйымдастыру керек пе деген мәселені қарады. КСС 7 нақты НРМ қарастыру үшін. Хатшылық сонымен қатар платформаның даму жағдайы туралы жаңартылған ақпарат берді НРМ, екеуінің енгізілуіне баса назар аудара отырып НРМ және платформада 23 қолдау қызметтерін жеткізушілерді тіркеу.

ВОКНТА сондай-ақ хатшылыққа арналған іс-шараны ұйымдастыруды тапсырды НРМ. Париж келісімі Тараптарының кездесуі ретінде әрекет ететін Тараптар конференциясының жетінші сессиясында (2025 ж. Қараша), "Амазонканың орманды кешенді және тұрақты басқарудың әсерін азайту және бейімдеу жөніндегі бірлескен механизмі" тақырыбындағы арнайы сессиядан тұрады. дамушы Амазонка елдерінің қажеттіліктерін тиімді анықтау үшін НРМ, және оларды сәйкес келтіру Амазонка ормандарын жан-жақты және тұрақты басқару және оны басқа мүдделі елдер мен кіші топтарға кеңейту үшін әлеуетті қолдауды, соның ішінде қаржыландыруды анықтау мүмкіндіктерін қамтамасыз ету мақсатында қаржыландыруды, технологияларды тасымалдауды және әлеуетті арттыруды қоса алғанда, іске асыру құралдары арқылы. Нәтижесінде ВОКНТА бұл мәселені әрі қарай қарау үшін SB63-ке жіберуге келісті.

2.1.9. Технологиялар механизмі

Қарау мәселенің о келісу туралы процестердің, қатысты шолу Climate Technology Centre and Network (ЦСТК) және мерзімдік бағалау техникалық механизмнің болды кейінге қалдырылды дейін СББ64. Осы тармақ бойынша бейресми консультациялар, атап айтқанда, 19

және 25 маусымда өтті, қабылдаушы тараптың іріктеу критерийлерін анықтауға және функцияларға түзетулер енгізу қажеттілігіне тоқталды ЦСТК. Нәтижесінде СББ осы тармақты қарауды жалғастыруға келісті СББ 63 мәтіннің жобасы негізінде СББ62 шешім жобасын қарау үшін ұсыну мақсатында КС30 және КСС 7, сондай-ақ қатысты критерийлерді қарастыру қабылдаушы тарапты таңдау арналған СББ 63. Аталған тармақ техникалық механизмнің және қаржылық механизмнің әлеуетті байланыстарды, ынтымақтастықты және олардың арасындағы өзара іс-қимылды қарастырады олармен. 21 және 25 маусымдағы бейресми консультацияларда тараптар нұсқаулықтарды қалай және қалай ұсыну керектігін талқылады ЖЭҚ және БҚФ; арасындағы байланыстар туралы шоғырландырылған деректер мен техникалық есептің қажеттілігі техникалық және қаржылық механизмдермен; және осы тармақты қарауды қашан жалғастыру керек. Нәтижесінде келіссөздер келесіге ауыстырылды КС30.

2.1.10. Шығындар мен залалдар

Берілген күн тәртібіндегі мәселе бейімделу және шығарындыларды азайту шаралары болған жағдайда да климаттың өзгеруінен болатын қайтымсыз немесе орны толмас шығындар мен залалдарға қатысты. Арналған ВО62 қаржыландыру тетіктері және жоюдың басқа тәсілдері туралы пікірталастар жалғасты жоғалтумен және зиян, әсіресе ең осал елдерге. Мәтіннің жобасы бірлескен жылдық есеп пен Варшаваның халықаралық механизміне шолу негізінде шығарылды, бұл осы саладағы жұмысты жүйелеу әрекеттерін көрсетеді. Дегенмен, қаржыландыру мен жауапкершілік мәселелері өте сезімтал және күрделі болып қала береді. Дамушы елдер оларға көрсетілетін көмек қарыздық міндеттемеге айналмауы керек деп талап етеді.

Шешімге сілтеме: https://unfccc.int/documents/648543

2.1.11. және ОНУВ 3.0

2025 жылы елдер өздерінің келесі жобаларын ұсынады ұлттық раунд нәтижеге негізделуі тиіс 2035 жылға арналған анықталатын жарналардың (ОУВ) (ОУВ 3.0).ах ГПИ және "прогрессивті және өршіл" болу. Арналған КС28 "энергетикалық жүйелердегі барлық қазба отындарынан тез және әділ түрде көшу" туралы жаһандық келісімге қол жеткізілді. Төрағалықтың іс-қимылдарының күн тәртібі КС30 "2050 жылға қарай немесе одан ертерек таза нөлге жету үшін қазба отындарын әділ кезең-кезеңімен жоюды" жеделдетуді және 2030 жылға қарай энергия тиімділігін екі есе арттыра отырып, бүкіл әлем бойынша жаңартылатын энергия көздерінің қуатын үш есе арттыруды қамтиды. Дегенмен, "көшу" тұжырымдамасы келісілген болатын КС28, бұл ауысудың қарқыны мен әділдігі даулы болып қала береді. Кейбір дамыған елдер (мысалы, Франция) 2040 жылға арналған мақсаттарын өнеркәсіптік секторларды қорғаумен және технологиялық бейтараптықпен байланыстырады. G77+Қытай жеңілдету шаралары тарихи жауапкершілік пен климаттық әділеттілікті басшылыққа алуы керек екенін атап көрсетеді. "Көшу" тұжырымы алға жасалған қадам болса да, "кезең-кезеңімен бас тартудың" нұсқаушы күшіне ие емес. Бұл екіұштылық принциппен ұштастыра отырып жалпы сараланған жауапкершілік және тиісті мүмкіндіктер, қазба отындарын азайтудың нақты жолдары елдер бойынша айтарлықтай өзгеретінін білдіреді, бұл әділеттілік пен амбициялар туралы ықтимал дауларға әкеледі. Осылайша, қосулы КС30 қазба отынынан ауысудың ерекшеліктері туралы пікірталастар жалғасуы мүмкін, дамушы елдер көбірек қолдау мен икемділікті талап етеді, ал дамыған елдер жан-жақты болуға ұмтылады міндеттемелерге. ONUV 3.0-тің жетістігі осы іргелі шиеленістің қалай шешілетініне байланысты болады.

2.1.12. Гендер бойынша іс-шаралар жоспары

16, 18, 19 маусымда гендерлік мәселелер бойынша іс-шаралар жоспарының іс-шараларын әзірлеуге жәрдемдесу мақсатында техникалық семинарлар өткізілді (ШЖБТ). Қатысушылар ақпараттандыру мақсатында гендерлік мәселелер бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеуге жәрдемдесу мәселесін бірлесіп талқыладыжаңасын әзірлеу туралы нұсқаулар ШЖБТ. Қатысушылар қолданыстағы іс-шараларды қарастырды ШЖБТ және қандай да бір түзетулер қажет пе, жоқ па, соны талқыладық. Сондай-ақ, мысалы, іс-шаралардың сипаттамасын,

міндеттерін, мерзімдерін, нәтижелерін/нәтижелерін, орындалу деңгейін, дәйектілігін, ықтимал байланыстары мен бірін-бірі толықтыруын ескере отырып, мүмкін болатын жаңа іс-шараларды ұжымдық талқылау жүргізілді.

2.2. Екіжақты кездесулер, қатарлас іс-шаралар және басқа да мәселелер

2.2.1. Аймақтық климаттық саммит және Климаттық апта Астанада

БҰҰ КӨНК Хатшылығынан Дэниел Виолеттимен және Қазақстан делегациясымен маңызды және басым кездесу өтті. Талқылаулар Аймақтық климаттық саммитті (ӨҮК) ұйымдастыруға және Климаттық аптаның, 2026 жылдың сәуір айында Қазақстанның Астана қаласында жоспарланған, бұл аймақтық климаттық іс-шараларды күшейтуге бағытталған стратегиялық күш-жігерді білдіреді.

Ұсынылатын іс-шаралар, алдын ала жоғары деңгейдегі саммит ретінде ойластырылған, мүмкін бір күндік, кеңірек шарамен біріктірілген Климаттық аптаның, аймақтағы климаттық күн тәртібін айтарлықтай ілгерілетуге бағытталған. Олар климаттың өзгеруіне төзімділікті талқылау, аймақтық серіктестермен және қатысушылармен ынтымақтастықты жеңілдету және мүдделі тараптарды жұмылдыру үшін маңызды платформаны қамтамасыз етеді.

Ынтымақтастықтың екі негізгі нұсқасы талқыланды: UNFCCC-тің белгілі бір бастамасымен бірлесіп жүзеге асыру (мысалы, өлшеуге, есеп беруге және тексеруге байланысты – ЖҰМЫС) немесе мамандандырылған аймақтық саммитті өткізу үшін UNFCCC-пен тікелей серіктестік.

Қазақстан іс-шаралардың табысты өткізілуін қамтамасыз етуге өз бейілділігін білдірді. Бұған мыналар кіреді: бағдарламаға UNFCCC талаптарына сәйкес міндетті іс-шараларды енгізу; кең қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін барлық қатысушылар үшін визасыз режим; барлық қатысушылар үшін жан-жақты қауіпсіздік шаралары; жоспарлау үшін алдын ала қаржылық түсіністік қажеттілігі; ұсыныстарға ресми сұрау салу (ОЗП), одан кейін стандартты өтінім нысаны болады; күтілуде «Мүдделілік білдіруге шақыру» 2025 жылдың екінші жартыжылдығында мүдделі тараптардың ресми қатысуы үшін алғашқы қадам ретінде. Өтінім берілгеннен кейін бағаны, логистикалық мәліметтерді және жан-жақты өзара түсіністік туралы меморандумды (Меморандум) түпкілікті анықтау үшін UNFCCC Хатшылығымен егжей-тегжейлі келіссөздер басталады. Қазақстанның қатысуын талап ететін барлық мәселелер осы талқылаулар барысында қаралатын болады. Ағымдағы талқылаулар үшін Бонндағы байланыс тұлғасын тағайындау мүмкіндігі көтерілді.

БҰҰ ҚКК Аймақтық саммитінің перспективасы, әсіресе Орталық Азия үшін, қазіргі уақытта БҰҰ ҚКК қарастырып жатқан маңызды мақсат болып табылады, бұл аймаққа деген қызығушылықтың жоғары деңгейін көрсетеді. БҰҰ-ның Алматыдағы өңірлік офисімен қолданыстағы келісімдерге негізделген Өңірлік климаттық саммит бойынша тікелей ынтымақтастық көзделуде. Қазақстан Аймақтық климаттық саммитті өткізуге дайындығы мен ынтасын білдірді және Климаттық аптаның астанада жан-жақты ынтымақтастық пен қолдауды белсенді түрде ұсына отырып.

2.2.2. Климат жөніндегі жас келіссөз жүргізушілер академиясымен (Youth Climate Negotiators Academy) кездесу

Климаттық келіссөздер саласындағы жас көшбасшылардың әлеуетін арттыруға бағытталған Жас климаттық келіссөздер академиясының бағдарламасының егжей-тегжейлері ұсынылды. Бағдарлама 35 жасқа дейінгі жастарға бағытталған, деп болжайды өзара түсіністік туралы Меморандумға қол қою (ӘМ) және қатысушылардың санын бір елден төрт адамға дейін шектейді. Қаржылық міндеттемелерге жол жүру, тамақтану және тұру шығындарын төлеу кіреді. Бағдарлама екі виртуалды модульді қоса алғанда, тренингтер сериясын қарастырады КС30, алдында Белемде бір апталық бетпе-бет тренинг КС30, содан кейін онлайн сабақтар мен тәлімгерлік.

Қазақстан үшін ұсынылады абұл бағдарламаны климат жөніндегі қазақстандық келіссөз жүргізушілердің келесі ұрпағын дайындау үшін пайдалану тиімді, бұл елдің халықаралық климаттық процестердегі позициясын нығайтады.

2.3. Қатарлас іс-шаралар

Қазақстан Делегациясы тәжірибе алмасуға және ұлттық мүдделерді ілгерілетуге мүмкіндік беретін бірқатар қатарлас іс-шараларға белсенді қатысты. Төменде ең сипаттамалардың сипаттамасы мен қорытындылары келтірілген

2.3.1. Аймақтық климаттық әрекеттерді жеделдету: 2026 жылғы аймақтық климаттық саммитке қарай

2025 жылдың 20 маусымында өткен бұл іс-шарада Қазақстанды Сәуле Сәбиева таныстырды (Қазақстандағы ҚР өкілі ҚРҮК) және Мансұр Тұрсынұлы Ошырбаев (ҚР Экология және табиғи ресурстар вице-министрі). Талқылау БҰҰ және басқа да халықаралық ұйымдардың қолдауымен аймақтық климаттық процесті бастау және шоғырландыруға бағытталған аймақтық климаттық саммитке арналды. Қазақстан Аймақтық климаттық саммит өткізуді ұсынды және Климаттық аптаға Астанада 2026 жылдың сәуірінде аймақтық климаттық әрекеттерді ілгерілетуге және аймақтық және халықаралық серіктестермен ынтымақтастыққа ашықтықты көрсете отырып. Сондай-ақ Қазақстан тегін визалар мен қауіпсіздікті қамтамасыз етуді қоса алғанда, логистикалық қолдау көрсетуге дайын екенін растады.

2.3.2. Климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл жөніндегі су ресурстары жөніндегі Бакудегі диалог (Baku Dialogue on Water for Climate Action)

Бұл іс-шарада Қазақстан Орталық Азиядағы су проблемалары туралы егжей-тегжейлі баяндама жасап, мынаны атап өтті:

- Су тапшылығы: Орталық Азия климаттың өзгеруіне байланысты су ресурстарының созылмалы тапшылығына тап болып отыр.
- Трансшекаралық басқару: Трансшекаралық су ресурстарын басқарудың күрделілігі, мұнда су жоғарғы ағысында энергия өндіруге және төменгі ағысында суаруға пайдаланылады, бұл шиеленістерге әкеледі.
- Ұлттық күш-жігер: атап өтілді Қазақстанда жаңа Су ресурстары және ирригация министрлігін құру және жаңа Су кодексін әзірлеу.
- Су дипломатиясы: "Су дипломатиясының" және аймақтық бейбітшілік пен тұрақтылық үшін тұрақты шешімдердің маңыздылығы атап өтілді.
- Мәселенің жаһандық сипаты: Орталық Азияда байқалатын су проблемалары кеңірек жаһандық мәселелердің мысалы болып табылады.

2.3.3. "Бакудегі климат және бейбітшілік жөніндегі іс-қимыл орталығы"

Барысында ұсынылған маңызды жаңа бастама BO62, "Бакудегі климат және бейбітшілік жөніндегі іс-қимыл орталығы", төрағалардың үштігінен жоғары саяси қолдау алды КС. Бұл орталық концептуалды түрде климаттық шешімдерді ілгерілету, бітімгершілік күш-жігерін ілгерілету, тұрақтылықты арттыру және климаттың әсеріне әсіресе осал аймақтарға мақсатты қолдау көрсету үшін маңызды платформа болып табылады. Оның құрылуы ауа-райы апаттары мен жаһандық азық-түлік қауіпсіздігінің артуына байланысты қоныс аударушылар санының алаңдатарлық өсуінен туындаған күрделі климаттық дағдарыстарға қатысты ағымдағы әрекетсіздікті шешу үшін өсіп келе жатқан саяси серпінді көрсетеді.

2.3.4. Үштік: БАӘ Баку Бразилия

БАӘ төрағалықтары арасындағы ынтымақтастық (КС28), Әзірбайжан (КС29) және Бразилия (КС30) орнықты дамуды қамтамасыз етуге арналған стратегиялық Үштікті қалыптастырады; жаһандық климаттық күн тәртібіндегі серпін мен сабақтастық. Олардың "Миссия 1.5" бастамасы қол жетімді жерде жаһандық жылынудың 1,5°C шегін сақтаудағы прогресті ілгерілетуге бағытталған біртұтас міндеттемесінің куәсі болып табылады. Климаттың өзгеруінен туындаған қозғалысқа және әлемге назар аудару: Осы ынтымақтастықтың маңызды нәтижесі болып табылатын "Баку климаттық және бейбітшілік жөніндегі іс-қимыл орталығы" ресми түрде таныстырылды BO62. Ол концептуализацияланған ретінде маңызды платформаның климаттық шешімдерді ілгерілету, бастамаларды ілгерілету үшін бейбіт диалогты ілгерілетуге, осал аймақтардағы тұрақтылықты арттыру және климаттың өзгеруінен зардап шеккен қауымдастықтарға мақсатты қолдау көрсету. Бұл

бастама, әсіресе, табиғи апаттар мен азық-түлік қауіпсіздігінің таралуының артуы салдарынан адамдардың орын ауыстыруының жаһандық мәселелерін шешуге бағытталған ортақ саяси ерік-жігерге негізделген.

2.3.5. 6-бап: Көміртегі нарықтары мен бірлескен тәсілдерді шарлау

Халықаралық көміртегі нарықтары мен нарықтық емес бірлескен тәсілдерге қатысты Париж келісімінің 6-бабына қатысты талқылаулар келіссөздердің жоғары техникалық және күрделі саласы болып қала берді, бұған дейін жасалған негіздерге сүйене отырып. КС. Назардың орталығында ВО62 оны іс жүзінде жүзеге асыру үшін нақты әдістемелерді нақтылау және қабылдау болды.

REDD+ әдістемелері (Ормандардың жойылуы мен ормандардың деградациясының шығарындыларын азайту) және 6.4-баптар:

REDD+ қызметінің "көміртекті емес артықшылықтарын" бағалау әдістемелерін қабылдау туралы нақты және егжей-тегжейлі келісімдерге қол жеткізілді. Сонымен қатар, 6.4-бап (БҰҰ қадағалауындағы көміртекті несиелеу механизмі) үшін "ағып кетулерді" жою үшін әдістемелер мен қатаң стандарттар қабылданды. Белгіленген негізгі талап - жоба деңгейіндегі REDD+ қызметі енді қабылдаушы елдің REDD+ ұлттық стратегиясына нақты енгізілуі керек. Бұл әдістемелік жетілдірулер көміртегі нарығының механизмдерінің экологиялық тұтастығын, ашықтығын және тиімділігін арттыруға және қажетсіз ынталандырулардың немесе күтпеген жағымсыз әсерлердің алдын алуға бағытталған.

Дтереңірек түсінуді жеңілдету және тиімді жүзеге асыру үшін сарапшылардың жыл сайынғы аймақтық кездесулерінің де, 6-бапқа арналған екіжылдық жаһандық кездесулердің де жоспарлары әзірленді. Бұл форумдар техникалық біліммен алмасуға, озық тәжірибелермен бөлісуге және механизмдердің жұмысында туындайтын мәселелерді шешуге көмектесуге арналған.

Әдістемелердегі прогреске қарамастан, халықаралық көміртегі нарықтары үшін сенімді есепке алу тетіктері мен ашықтығын құрудағы негізгі қиындықтар сақталуда. Пікірталас шынайы экологиялық тұтастықты қамтамасыз ету, қосарлы есепке алу сияқты мәселелердің алдын алу және барлық қатысушы тараптарға, әсіресе дамушы елдерге әділ пайданы қамтамасыз ету төңірегінде жалғасуда. Бұл техникалық қиындықтар климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылда тікелей мемлекеттік қаржыландырумен салыстырғанда жүктемені бөлу және нарықтық механизмдердің рөлі туралы кеңірек келіспеушіліктерді жиі жасырады.

2.4. Өзге де бақылаулар

Жалпы атмосфера және сенім тапшылығы: Бонндағы конференция көптеген маңызды мәселелердің шешілмей қалуымен аяқталды, бұл одан әрі қарқынды келіссөздерді қажет етеді. КС30-да Белемде. Жалғасып жатқан процедуралық және елеулі қайшылықтар, әсіресе бейімделу мен климаттық қаржыландыруға қатысты іргелі келіспеушіліктер жаһандық ауқымда ұжымдық және өршіл климаттық әрекеттерді қалыптастырудағы жалғасып жатқан қиындықтарды көрсетеді. КС30, осылайша, осы өзекті мәселелерге нақты және әділ жауаптар беруге айтарлықтай жауапкершілік жүктеледі.

- АҚШ-тың болмауы: Конференция барысында, әсіресе белгілі бір талқылауларда, АҚШ-тың белсенді қатысуының жоқтығы байқалды, бұл кейбір делегациялардың пікірінше, бірқатар мәселелер бойынша ілгерілеуді бәсеңдетті.
- Есептерді дайындау IPCC: жылы әртүрлі сессиялар мен қатар өткізілетін іс-шаралар барысында ұсынылатын ғылыми деректердің маңыздылығы бірнеше рет атап өтілді IPCC, климаттық саясатты және келіссөздер ұстанымдарын негіздеу.
- БИКФИТ: Бразилия қосылды БИКФИТ, инвестицияларды катализдеуге және Париж келісімінің 6-бабын іске асыруға бағытталған бастама. Дегенмен Қазақстанның ұшыруға тікелей қатысуы БИКФИТ айтылмаған, бұл бастаманың климатты қаржыландыру жөніндегі күш-жігерге және 6-бапты жүзеге асыруға тікелей қатысы бар.
- Қаржыландырудағы қиындықтарға қарамастан жастардың, бақылаушылардың және үкіметтік емес сектордың белсенді қатысуы.

3. Қорытынды және қосымша ұсыныстар

Бонн конференциясы ВО62 климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл бойынша халықаралық күш-жігерді күшейтудің маңызды қажеттілігін атап өтті, әсіресе алдағы уақытта КС30. Мұны түсіну маңызды көмекші органдардың маусымдағы сессиясы ВО62 бұл, ең алдымен, мәтіндердің жобалары дайындалатын және соңғы шешімдерді қабылдау үшін келіссөздер жүргізілетін техникалық кездесу. конференциятараптардың х (КС). Сондықтан көптеген «шешімдер» бұл кезеңде түпкілікті қабылданған құжаттар емес, қорытындылардың жобалары немесе келіссөздер мәтіндерінің жобалары болып табылады. Қазақстан Республикасы үшін климаттың өзгеруіне, әсіресе су ресурстары мен шөлейттенуге қатысты осалдықты ескере отырып, бұл процестерге қатысудың маңызы зор. Климаттық қаржыландыру тақырыбы өзекті болып қала береді,

3.1. ҚР бойынша ұсынымдар КС30

Конференция қорытындысы бойынша, делегация Қазақстанның климаттық келіссөздерге тиімді қатысуы үшін бірқатар ұсыныстар бөлді.

- Алдын ала жоспарлау: Қатысуды белсенді жоспарлауды бастау КС30, көрсетілген логистикалық мәселелерді ескере отырып.
- Орналастыру: Bnetworks арқылы тұруды жылдам зерттеп, брондаңыз, круиздік кемелердегі пәтерлер мен кабиналарды қоса алғанда, әртүрлі нұсқаларды қарастырыңыз. Қажет болған жағдайда хабарласыңыз кемелерде орналастыру туралы мәліметтерді нақтылау үшін.
- Визалар: Электрондық визаны алу процесін бастау КС30 аккредиттеуден кейін бірден ҚРҮК.
- Логистика: Логистикалық қажеттіліктеріңізді Correios ресми операторымен үйлестіру.
- Мыналарға қарсы вакцинация сары безгек және қызылша.
- Төрағалықпен белсенді өзара іс-қимыл жасау КСБразилияда 30 бейімделу мәселелерінің, әсіресе қаржыландырудың күн тәртібінде бірінші орынға шығуын қамтамасыз ету және қабылданған шешімдердің орындалуы үшін КС30, дамушы елдердің қажеттіліктерін көрсетті.

3.2. Митигация

Дамушы елдер үшін гранттық, жалпыға қолжетімді климаттық қаржыландыруды айтарлықтай арттыруға итермелеуді жалғастыра отырып, бейімделу ерекше назар аударуды қажет ететінін және жеке капитал бұл қажеттіліктерді толығымен жаба алмайтынын атап өтті. Декарбонизацияның әлеуметтік аспектілерін ескеретін және төмен көміртекті экономикаға көшуден зардап шеккен жұмысшылар мен қауымдастықтарды қолдау тетіктерін құруға ұмтылатын әділетті өтпелі кезеңнің кешенді бағдарламасын әзірлеуге қолдау көрсету.

3.3. Бейімделу

Көрсеткіштерді әзірлеуге белсенді қатысуды жалғастыру ГЦ, әсіресе су ресурстарын басқаруға, шөлейттенуге қарсы күреске және құрғақ аймақтардағы ауыл шаруашылығының бейімделуіне қатысты Қазақстан үшін практикалық, өлшенетін және өзекті көрсеткіштерді қосуды талап етеді. Ұлттық прогресс пен тәжірибені көрсету үшін Су ресурстары және ирригация министрлігінің жаңа құрылымын және жаңартылған Су кодексін пайдалана отырып, бейімделудің негізгі элементі ретінде трансшекаралық суды басқару мәселелерін белсенді түрде ілгерілетуді жалғастыру. Көрші елдермен (Тәжікстан) екіжақты және көпжақты диалогтарды бастау, Өзбекстан, Қырғызстан, Түркіменстан) су ресурстарын бөлу бойынша әділ және өзара тиімді келісімдер жасау.

3.4. Қазақстан Республикасы үшін кешенді ұсынымдар

Делегацияның қатысу қорытындылары бойынша ВО62 әрі қарай жүзеге асыру үшін келесі ұсыныстар мен идеялар қалыптастырылды:

- 2025 жылғы мерзімді ескере отырып, ҰБТ 3.0-ға дайындыққа ерекше назар аудару қажет.
- Аймақтық климаттық көшбасшылық: Аймақтық климаттық саммитті өткізу жоспарларын жүзеге асыру және (тендерді сәтті аяқтаған жағдайда қазақстанның

пайдасына) Климаттық аптаның Астанада 2026 жылдың сәуірінде. Бұл іс-шара инвестицияларды тартуға, озық тәжірибелермен бөлісуге және климаттық іс-қимылдар, әсіресе шөлейттенуге бейімделу және оған қарсы күрес саласындағы аймақтық ынтымақтастықты нығайтуға арналған алаңға айналуы керек.

- Әлеуетті және ашықтықты нығайту: Ұсынылатын әлеуетті арттыру мүмкіндіктерін белсенді түрде пайдалану ҚРҮК және басқа серіктестермен, шеңберінде есептіліктің сапасы мен уақтылығын жақсарту үшін ҚБП.
- Климаттық технологиялар орталығымен ынтымақтастықты дамыту (ЦСТК) суды үнемдеу, жаңартылатын энергетика және климатқа төзімді ауыл шаруашылығы саласындағы озық технологияларға қол жеткізу үшін.
- Ынтымақтастық нақты мәселелер бойынша: әлеуетті әлеуеттіая коллаборация Моңғолиямен: Тәжірибе алмасу және жердің деградациясымен бірлесіп күресу үшін Моңғолиямен тұрақты жайылымдарды басқару жөніндегі аймақтық коалицияны құру немесе оған қосылу мүмкіндігін зерттеу.
- Қатысу жылы «Youth Climate Negotiators Academy» климаттық келіссөздер аясында жастардың қатысу мүмкіндіктерін кеңейту.
- Бакудегі су зертханасы (Baku Water Lab): Сияқты бастамаларға қатысуды қарастыру Бакудегі су зертханасы (Baku Water Lab), су ресурстары саласында білім алмасу және инновациялық шешімдерді әзірлеу.
- Климат, биоәртүрлілік және шөлейттену синергиясы: Климаттың өзгеруін, биоәртүрлілікті сақтауды және шөлейттенуді бақылауды, әсіресе құрғақ аймақтарда бір уақытта шешетін кешенді шешімдерді белсенді түрде ілгерілету.

1 Қосымша

Қатысушының жазбалары 1 және 2

16 маусым

Күндізгі отырыстар ВО62 16 маусым пленарлық отырыстың айтарлықтай кешігуімен басталды ЖЫЛЫ. Бастапқыда сағат 18.00-ге жоспарланған пленарлық отырыс күн тәртібіндегі келіссөздер тараптары арасында келісімнің болмауына байланысты басталмады және кейіннен сейсенбіге ауыстырылды.

Айналадағы талқылаулар КСБразилияның Белем қаласында 30-ы да күн тәртібіндегі тығырықтан шығудың толқынды әсерін бастан кешірді. Баку-Белем жол картасы бойынша ашық консультациялар болған жоқ, өйткені тараптар пленарлық отырыстың күн тәртібі бойынша келісімге келе алмады. Логистикаға келетін болсақ, қатысушылар үшін маңызды жаңарту КС30 тұруға қатысты: Белемдегі қонақүйлер негізінен қолжетімсіз немесе өте қымбат және жаңа нұсқалар күтілмейді. Сондықтан делегацияларға пәтерлер, круиздер немесе кемелер сияқты балама орындарды іздеу ұсынылады. Болашаққа көз жүгіртсек, қатарлас іс-шаралар мен слоттарға тіркелу күтілуде КС30 шамамен екі аптадан кейін, Бонндағы сессиялардың соңында немесе одан кейін көп ұзамай ашылады. Барлық тиісті ақпарат, соның ішінде электрондық пошта контактілері ресми веб-сайтта орналастырылады КС30, ал іс-шаралар алты тақырыптық бағыт бойынша құрылымдалатын болады.

Орталық бойынша семинар

Күннің маңызды оқиғасы гибридтік семинар болды ГЦ жұмыс бағдарламасы шеңберінде БАӘ–Белен, міндетті іс-шара ретінде өткізілді. Таңертеңгілік сессияда әртүрлі жұмыс топтарының техникалық сарапшылары сөз сөйлеп, көрсеткіштерді қалыптастыру және әзірлеу бойынша күш-жігерінің нәтижелерін ұсынды ГЦ олардың негізгі компоненттеріне сәйкес. Олардың негізгі міндеті индикаторларды кешенді бағалау болды КСС6 артықтықты анықтау және жою, олардың сәйкестігін тексеру, жаңаларын ұсыну және тараптардың мақұлдауын жеңілдету үшін тізімді оңтайландыру. Ол сондай-ақ метадеректердің қолжетімділігін және инвестициялық мақсаттарды ескере отырып, іске асыру тетіктерін жұмысқа қабылдау мақсаттарымен байланыстыруды қамтыды. Осы жоғары деңгейдегі жаңартулардан кейін тараптар мен бақылаушылардың интерактивті сұрақ-жауап сессиялары мен рефлексиялары, сондай-ақ егжей-тегжейлі құжаттар мен есептер ұсынылды.

Семинардың негізгі бақылаулары прогресті өлшеуге арналған көрсеткіштердің шоғырландырылған тізбесі бойынша жұмыс жүргізіліп жатқанымен, пікірлердің әртүрлілігі сақталғанын атап өтті, бұл толық консенсустың жоқтығын көрсетеді. Биоәртүрлілік жөніндегі жаһандық негіздемелік бағдарлама (ҚББ), Тұрақты даму мақсаттары (SDGs) және Сендай негіздемелік бағдарламасы сияқты басқа халықаралық шеңберлердегі көптеген қолданыстағы көрсеткіштерді біріктіру қажет. Бұл көрсеткіштерді таңдау мен қолданудағы айырбастарды мойындау және баса көрсету өте маңызды деп саналды. Елеулі олқылықтар, әсіресе метадеректерді әзірлеуде, сенімді метадеректердің айтарлықтай жетіспеушілігімен анықталды және бар метадеректердің шамамен 65% жаңартуды қажет етеді. Сондай-ақ сапалы және қабылдауға негізделген көрсеткіштердің жоқтығы, сондай-ақ уақыт өте келе прогресті бақылаудағы және әлеуметтік және экономикалық өлшемдердің өзара әрекеттесуіндегі олқылықтар атап өтілді.

Жұмыс топтарындағы егжей-тегжейлі талқылаулар келесі тармақтарды толығырақ қарастыруға мүмкіндік берді:

Сумен жабдықтау және су бұру (9a): Су факторы екі деңгейге бөлінді, соның ішінде трансшекаралық су ресурстарын басқару және мұздықтардың еруі элементтері. Сарапшылар суға төзімділікті арттыру қажеттілігін атап өтіп, жаңа құрамдарды қосудың орнына қосылыстың мақсаттарын өзгертуге назар аударуды ұйғарды.

Азық-түлік және ауыл шаруашылығышаруашылық өндірісі (9b): Сарапшылар 1806 көрсеткіштен тұратын бастапқы тізімді 13 негізгі көрсеткішке және бірнеше ішкі көрсеткіштерге дейін қысқартты. Олар климатқа төзімді тәжірибелер аясындағы ауылшаруашылық жерлері, бала асырап алу қарқыны, жеткізу тізбегінің климаттық

тұрақтылығы, күнкөріс құралдарын әртараптандыру, әлеуметтік қорғауға қолжетімділік және т.б. сияқты әртүрлі аспектілерді қамтыды. қаржыландыру, климаттық ақпарат қызметтерінің қолжетімділігі, институционалдық әлеует, білім беру, өнімділік пен табысқа әсер ету, сектордағы шығындар мен залалдар.

Денсаулыққа әсеріровье және денсаулық сақтау қызметтері (9c): талқылаулар ішкі құрамдас бөліктердегі тұрақтылыққа бағытталды КСС6, оған 700-ден астам келісілген факторлар кірді. Климатқа сезімтал қауіпті факторлармен байланысты сырқаттанушылық пен өлім-жітімнің өзгеруін және климатқа төзімді денсаулық сақтау жүйелеріне ілгерілеуді өлшеу үшін негізгі және қосымша көрсеткіштер ұсынылды. Бұл денсаулық сақтауды жоспарлауда, қаржыландыруда және әлеуетті арттыруда жүйелі өзгерістерді талап етеді. Сондай-ақ, климаттың өзгеруіне байланысты аурулардың таралу қаупі (инфекциялық, зооноздық, су, кене арқылы таралатын аурулар) судың жақсы сапасының SDG 6.3.2 сәйкес келуін көрсете отырып қарастырылды. Жаңа көрсеткіштерге психикалық және психологиялық денсаулық (мысалы, климаттық төтенше жағдайларға байланысты суицидтер) және демікпе сияқты респираторлық аурулар кірді. Метеорологиялық ақпараттың болжамдары бейімделу құралы ретінде танылды, дегенмен метадеректерді әзірлеу жұмыстарында олқылықтар байқалды.

Экосистемалар және биоәртүрлілік (9d): бұл аймақ негізінен қолданыстағы көрсеткіштермен сәйкес келді ның ҚБҚ, КБР және БҰҰ құрылымдары климаттың әсерін азайту үшін табиғатқа негізделген шешімдерді жеделдетуге баса назар аудара отырып. Мазасыздықтар индикаторлар бойынша пікірлердің әртүрлілігін, нақты анықтамалардың қажеттілігін және сауда-саттыққа баса назар аударудың маңыздылығын қамтыды. Анықталған олқылықтар уақыт өте келе прогресті бақылауда, әлеуметтік және экономикалық өлшемдердегі өзара әрекеттесулерде, сенімді метадеректерде және сапалы/қабылдауға негізделген көрсеткіштерде, сондай-ақ жергілікті білімді жақсарту мүмкіндіктерінде болды.

Инфраструктура және елді мекендер (9e): негізгі түсініктемелер анықтамаларда, әсіресе "жақсы ұтқырлыққа" қатысты жүйеліліктің жоқтығын және урбанизация деңгейлері туралы әртүрлі түсініктерді қамтиды. "Маңызды қызметтерді" нақты анықтау қажеттілігімен төтенше күйзеліс кезінде маңызды қызметтердің үздіксіздігі туралы жаһандық деректердің жоқтығын бағалау және еңіс нүктелерінің факторингіне қатысты мәселелер атап өтілді.

Кедейлікті жою және күнкөріс құралдарын қамтамасыз ету (9f): бұл топ олардың көрсеткіштерінің 27%-ы 8 SDG-ге сәйкес келетінін және 12,5%-ы жаңартуды қажет ететін іске асыру құралдарын (CF) білдіретінін, метадеректердің 65%-ы жаңартуды қажет ететінін атап өтті.

Мәдени мұра және білім (9g): мәдени нысандар мен тәжірибелер үшін бейімделу күш-жігері қажет. Мәселелерге мәдени байланыстарды, әдістерді, тілді сандық бағалау және жергілікті мәдени нысандарды қорғау қажеттілігі кіреді.

Әсерді, осалдықты және тәуекелді бағалау, жоспарлау және жүзеге асыру (10a-c): Бұл топ бейімделудің ұлттық, аймақтық және субаймақтық деңгейлері туралы болжам жасады, бұл алғышарттар болып табылады. ГЦ, ұлттық бейімделу жоспарлары (ҰБ) сияқтыА).

Талқылау барысында семинарда сондай-ақ Тараптардан көптеген пікірлер айтылды. Судан сияқты ең аз дамыған елдер (LDC) инфрақұрылымдық зақымдануды болдырмау және әлеуетті арттыру бойынша ұсыныстарды баса көрсете отырып, инвестициялық көшбасшылық факторы ретінде деректердің қолжетімділігін атап өтті. Ресей есеп беру кезінде тараптарға ауыртпалық түсірмеу үшін синхрондауды күшейтуге шақырды. Канада "жергілікті және жергілікті қауымдастықтардың" түсіндірілуіне және бейімделуді қолдаудың өзектілігіне күмән келтірді CP байырғы халықтар үшін. Мальдив аралдары қосымша және қосымша көрсеткіштер бойынша нақтырақ көрсеткіштерді сұрады. Уругвай көрсеткіштердің 11%-дан азы мыналарға қатысты екенін атап өтті CP, шығындар мен залалдар мәселесін шешуді қолдай отырып. Кения мен Араб тобы 9 және 11-баптардағы жетіспейтін аспектілерді көрсете отырып, индикаторлар диапазонының практикалық қолданылуына және бейімделудің қалай өлшенетініне (апат қаупін азайтуды ғана емес) күмән келтірді. Зимбабве бейімделу кезінде табиғатқа негізделген шешімдерді қолдануды қолдады. Оңтүстік Африка су және канализация

байланысы, жерді пайдалану, ұйымдастыру мәселелері және сот төрелігі/әйелдер құқықтары мәселелерін көтерді. ГЦ. БГРС және Қытай қажеттілігін атап өтті айқындық, ал Иордания БҰҰ КӨНК және басқа механизмдер (мысалы, CBD, M) шеңберінде келісілген нақты, сенімді көрсеткіштерді талап еттіCP), олардың практикалық байланысы мен пайдалылығын баса көрсете отырып. АМОГ көрсеткіштерді пайдалану мен өзгертуді жақтады. Қазақстан трансшекаралық сулар арқылы жоғары және төменгі ағысындағы елдер арасындағы қарым-қатынасты жеңілдетуге ұмтыла отырып, су ресурстарын басқаруды аймақтық бейімделуге бейімдеудің шешуші рөлін атап өтті. Ботсвана су ресурстарын басқару мен апаттар қаупін басқаруды бейімдеу қажеттігін атап өтті. Марокко Кения мен араб тобына қолдау көрсетіп, көрсеткіштер есеп беру ауыртпалығы емес, пайдалы құралдар болуы керек деп мәлімдеді және әділ даму және су инфрақұрылымын жақсарту үшін қаржылық инфрақұрылым элементтерін жақсырақ көрсетуге шақырды. Үндістан ішкі және сыртқы қаржыны бөлуді қоса алғанда, әртүрлі аспектілер бойынша түсініктеме сұрады. Қытай деректерді біріктіруді жеңілдету үшін су тасқынының алдын алу мен бейімделу арасындағы нақты байланыстардың қажеттілігін атап өтті. Үндістан да келісімге шақырды CP.

Тараптарға талқылауға ұсынылған негізгі мәселе түпкілікті нәтижені қабылдау үшін қажетті қадамдар болды. КСС7. Сингапур "тәжірибеде оқыту" тәсілін жақтады. Араб тобы әр түрлі түсіндірмелерді ескере отырып, 500-ге жуық индикаторларды қайта өңдеуге өте шектеулі уақытты (бірнеше ай ғана) атап өтіп, сарапшылардың жұмыс істеуі үшін уақыт қажет екенін, бірақ қазан айына дейін қабылдау өте маңызды екенін атап өтті. Бразилия тараптарды біріктіру және диалогты ілгерілету туралы айтылған тілекпен аяқтады.

Дурбан форумы

Соңында, 14-ші Дурбан әлеуетін арттыру форумында Жаһандық жасыл өсу институты сөз сөйледі (ГИЗР), үкіметтердің әлеуетін арттыру стратегияларын әзірлейтін үкіметаралық ұйым. ГИЗР әлеуетті арттыруды тараптармен талқылау және мүмкіндіктер жасау арқылы олқылықтарды анықтау процесі ретінде қарастырады. Олардың зерттеулері қаржыландыру әдетте бұл стратегиялардағы ең әлсіз нүкте екенін көрсетеді. ГИЗР елдерді қолдау қажеттіліктеріне қарай жіктейді. Николас атап өткен қайталанатын мәселе бойынша (бастап ГИЗР), комитеттер жиі міндеттеме көрсетпейді және тағайындалған тұлғалар жұмысты алға жылжытпайды, бұл әлеуетті арттыру бойынша сенімді бастамалардың қажеттілігін көрсетеді. ГИЗР биоәртүрлілік бойынша ұлттық стратегияларды (ҰҚК) әзірлеу сияқты жағдайларды анықтады Арал теңізі аймағындағы үкімет үшін және "геймификация" 6-бап.

17 маусым

Кейбір салаларда, әсіресе ерте процедуралық мәселелерде және нақты техникалық талқылауларда сындарлы ілгерілеушілік болғанымен, елеулі тығырықтар, әсіресе климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл мен бейімделу шараларын қаржыландыру мәселелерінде, дамыған және дамушы елдер арасындағы терең келіспеушіліктерді және климаттың өзгеруіне қарсы өршіл және әділ жаһандық шаралар туралы консенсусқа қол жеткізудегі тән қиындықтар.

КС30 Belém: логистика, дайындық және іске асырудың стратегиялық көрінісі

Қатысты талқылаулар КС30, бүкіл уақыт бойы тұрақты және көрнекті қасиет болды BO62, алдағы конференцияға дайындықтың сыни және шұғыл сипатын көрсете отырып. Бразилияның болашақ төрағалығы өзінің стратегиялық көзқарасын тұжырымдап, өсіп келе жатқан логистикалық мәселелерді логистдағаттылықпен шеше отырып, көптеген брифингтер беруде белсенділік танытты. "Төрағалықтардың үштігінің" белсенді қатысуы айтулы оқиға болды КС", БАӘ-ні қоса алғанда (КС28), Әзірбайжан (КС29) және Бразилия (КС30) "Миссия 1.5" сияқты бастамалар арқылы бірлік пен бірлескен серпінді жақтаған, дәйекті циклдар арқылы үздіксіз ауысуға және тұрақты амбицияларға деген ұмтылысты білдіретін КС.

Бразилия төрағалығы үнемі баса назар аударатын және әртүрлі делегациялардың алаңдаушылығын көрсететін басты мәселе Белемде күтілетін қатысушылардың үлкен санын орналастырудың орасан зор логистикалық мәселесі болды. Есептер қонақүйлерде тұрудың дәстүрлі нұсқалары негізінен қолжетімсіз немесе өте қымбат екенін көрсетті, бұл делегаттарға пәтерлер, круиздер немесе кемелер сияқты балама орналастыру нұсқаларын зерттеу бойынша

белсенді ұсыныстарға әкелді. Бұл жағдай іс-шараның тең қолжетімділігі мен инклюзивтілігіне, әсіресе азаматтық қоғам ұйымдары мен дамушы елдердің делегацияларына қатысты елеулі алаңдаушылықтарды бірден тудырды, Бразилия төрағалығы мойындаған және шешуге нақты міндеттеме алған алаңдаушылықтар.

Қайта құруды жүзеге асырудың құрылымдық тәсілін қамтамасыз ету үшінультатов АҚИ, КС30-да алты бөлек тақырыптық павильондар немесе бөлмелер қарастырылған. Әрбір павильон климаттық іс-қимыл үшін маңызды белгілі бір салаға арналады: энергетикалық ауысу, ормандар/биоәртүрлілік, ауыл шаруашылығы/азық-түлік, инфрақұрылым/су, адами әлеуетті дамыту және қаржы/технология/әлеуетті арттыру. Бұл тақырыптық құрылым жан-жақты қорытындылардан тікелей туындайтын неғұрлым мақсатты және әсерлі талқылауларды жеңілдетуге бағытталған АҚИ. Бразилияның төрағалығы, атап айтқанда елші Андре Лаго арқылы, нәтижелерді нақты жүзеге асыру үшін ұзаққа созылған келіссөздер шеңберінен шығудың "өзектілігін" біржақты атап өтті АҚИ. Бұл "актерлерді тек келіссөздер жүргізуге емес, әрекет етуге қабілетті" деген табанды үндеумен маңызды тұжырымдамалық өзгерісті білдірді. Белемде іс-әрекетке бағытталған күн тәртібінің берік негізін құру үшін Бонндағы нақты прогресті қамтамасыз етуге баса назар аударылды. БҰҰ ҚКК Атқарушы хатшысы Саймон Стил бұл қажеттілікті атап өтіп, нақты, көрнекі прогреске шақырды. ВО62. Барысында ұсынылған маңызды жаңа бастама ВО62, "Baku Action Climate-Peace Hub", төрағалардың үштігінен жоғары саяси қолдау алды КС. Бұл хаб климаттық шешімдерді ілгерілету, бейбітшілікті нығайту, тұрақтылықты арттыру және климаттың әсеріне әсіресе осал аймақтарға мақсатты қолдау көрсету үшін маңызды платформа ретінде арналған. Оның құрылуы ауа-райына байланысты табиғи апаттар мен дүние жүзіндегі азық-түлік тапшылығының артуына байланысты қоныс аударған халықтың алаңдатарлық өсуінен туындаған климатқа байланысты дағдарыстарға қатысты ағымдағы әрекетсіздікті шешуге бағытталған өсіп келе жатқан саяси серпінді көрсетеді.

6-бап: Көміртегі нарықтарын басқару және кооперативтік тәсілдер

Париж келісімінің халықаралық көміртегі нарықтары мен нарықтық емес кооперативтік тәсілдерге қатысты 6-бабына қатысты талқылаулар бұрынғысынша негізге алынған келіссөздердің жоғары техникалық және күрделі саласы болып қала берді. КС. Негізгі назар ВО62 оны іс жүзінде жүзеге асырудың нақты әдістемелерін нақтылауға және қабылдауға баса назар аударылды. REDD+ қызметінің "көміртекті емес пайдасын" бағалау әдістемелерін қабылдау туралы нақты және егжей-тегжейлі келісімдерге қол жеткізілді (ормандардың жойылуынан және ормандардың деградациясынан шығарындыларды азайту). Сонымен қатар, 6.4-бап (БҰҰ-ның бақылауындағы көміртекті несиелеу механизмі) үшін "ағып кету" мәселесін шешу үшін әдістемелер мен қатаң стандарттар қабылданды. Жоба деңгейіндегі REDD+ қызметі енді REDD+ қабылдаушылардың ұлттық стратегиясына нақты енгізілуі тиіс деген негізгі талап белгіленді.оған елдің. Бұл әдіснамалық жетістіктер көміртегі нарығының механизмдерінің экологиялық тұтастығын, ашықтығын және тиімділігін арттыруға және зиянды ынталандырулардың немесе күтпеген жағымсыз нәтижелердің алдын алуға бағытталған. Тереңірек түсінуге және тиімді жүзеге асыруға жәрдемдесу үшін жыл сайынғы аймақтық сараптамалық кездесулердің де, 6-бапқа арналған екіжылдық жаһандық кездесулердің де жоспарлары әзірленді. Бұл форумдар техникалық біліммен алмасуға, озық тәжірибелермен алмасуға және тетіктерді іс жүзінде жүзеге асыру барысында туындайтын мәселелерді шешуге жәрдемдесуге арналған. Қарамастан үстінде әдістемелердегі прогресс, халықаралық көміртегі нарықтары үшін сенімді есепке алу тетіктері мен ашықтығын құрудағы негізгі қиындықтар сақталуда. Пікірталас шынайы экологиялық тұтастықты қамтамасыз ету, қосарлы есепке алу сияқты мәселелердің алдын алу және барлық қатысушы тараптарға, әсіресе дамушы елдерге әділ пайданы қамтамасыз ету төңірегінде жалғасуда. Бұл техникалық қиындықтар климаттың өзгеруіне қарсы күресте тікелей мемлекеттік қаржыландырумен салыстырғанда жүктемені бөлу және нарықтық механизмдердің рөлі туралы кеңірек келіспеушіліктерді жиі жасырады.

ГЦ: тұйық жағдайдағы өлшенетін прогресті анықтау

Бейімделудің жаһандық мақсаты (ГЦ) бүкіл уақыт бойы үнемі орталық және жиі даулы талқылау нүктесі болып шықты BO62. Мамандандырылған семинарлар мен ұзақ мерзімді келіссөздер бейімделу үдерісінің нақты және өлшенетін көрсеткіштерін анықтаудың күрделі міндетіне бағытталды. Жұмыстың едәуір бөлігі көрсеткіштерді әзірлеу мен нақтылаудың күрделі процесіне бағытталды ГЦ. 9000-ға жуық әлеуетті көрсеткіштердің бастапқы пулынан бұл сан шамамен 490-ға дейін нақтыланды, оның мақсаты 100 сандық мақсатты анықтау болып табылады. КС30. Дамушы елдер бейімделу үдерісін тиімді бақылау және күш-жігердің шын мәнінде тиімді және жеткілікті болуын қамтамасыз ету үшін нақты, нақты және өлшенетін мақсаттардың шұғыл қажеттілігін дәйекті түрде атап өтті.

Келіспеушіліктің негізгі және тұрақты тақырыбы бейімделу үшін маңызды қаржылық тапшылық болды. Дамушы елдердің бейімделуді қаржыландыруды үш есе ұлғайту жөніндегі жаңа, айтарлықтай өршіл мақсатқа деген табанды үндеулеріне қарамастан, талқылаулар бейімделуге арналған қаржылық қажеттіліктер мен қаражаттың нақты қамтамасыз етілуі арасындағы сәйкессіздіктің артып келе жатқанын күрт атап өтті. Дамыған елдер 2025 жылға қарай бейімделуді қаржыландыруды екі есе ұлғайту жөніндегі қолданыстағы мақсатқа жету үшін орасан зор қысымға тап болды, бұл мақсат талқылауларда кеңінен мойындалғандай, барған сайын ықтималдығы аз болып көрінеді. Қаржыландырудың бұл созылмалы тапшылығы қайшылықтардың негізгі көзі болып қала береді, дамушы елдер барабар, болжамды және қолжетімді қаржыландырусыз өршіл бейімделу мақсаттары тек ұмтылыс болып қала береді, бұл айтарлықтай кідірістерге және келіссөздердің ұзаққа созылуына әкелетін "бейімделу тығырығына" әкеледі деп табанды түрде айтады. . Бұл қаржылық тапшылық тарихи жауапкершілік пен сараланған мүмкіндіктер туралы тереңірек дауды көрсетеді.

<u>Климаттық қаржыландырудың жаңа ұжымдық сандық мақсаты (НККО): мемлекеттік-жекешелік алшақтық</u>

Жаңа ұжымдық сандық мақсат төңірегінде талқылаулар (НККО) климаттық қаржыландыру бойынша барлық уақытта күн тәртібінде тұрақты түрде маңызды орынға ие болды BO62, Жаһандық Оңтүстік үшін қаржыландыруға қол жеткізу туралы кеңірек пікірталастар үшін байланыс нүктесі ретінде әрекет етеді. Бұл тақырып Тараптар арасындағы ең терең алшақтықтардың кейбірін қамтыды. Келіссөздер 2025 жылдан кейінгі климаттық қаржыландырудың маңызды параметрлеріне қатысты болды: оның жалпы ауқымы, оның нақты ауқымы (мысалы, жұмсарту, бейімделу, шығындар мен залалдарды қамтитын) және алушы елдер үшін маңызды қолжетімділік шарттары. Тараптар арасында жеке және мемлекеттік қаржыландырудың тиісті тепе-теңдігі мен рөліне қатысты түбегейлі және терең тамырластық сақталды. Дамушы елдер гранттар негізінде мемлекеттік қаржыландыруды едәуір ұлғайтуды қатты қолдады. Олар несиелер, корпоративтік инвестициялар немесе тіпті көміртегінің белгілі бір өтемақылары түрінде болсын, жеке қаржыландыру жай ғана қосымша қаржыландыру ретінде емес, Жаһандық Солтүстік субъектілері үшін өндірісті пропорционалды емес ұлғайту, пайданы бөлу және сайып келгенде, стратегиялық механизм ретінде қабылдануы мүмкін екеніне қатты алаңдаушылық білдірді. қарыз және шартты инвестициялар арқылы Жаһандық Оңтүстікке саяси бақылауды күшейту. Олар жеке қаржыландырудың өзі климаттың өзгеруінің осал елдер үшін пропорционалды емес салдарын тиісті түрде шеше алмайды немесе климаттың өзгеруінің салдарын тиісті деңгейде шеше алмайды деп сендірді.-осы арқылы климаттық әділеттілікті қамтамасыз ету. Керісінше, дамыған елдер климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылдың орасан зор және өсіп келе жатқан қаржылық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жеке сектор инвестицияларын жұмылдыру және тарту қажеттілігін жиі атап өтіп, мемлекеттік қаражаттың өзі жеткіліксіз деп санайды. 1,3 триллион АҚШ доллары көлеміндегі климаттық қаржыландырудың өршіл мақсатына жету үшін нақты және жүзеге асырылатын жол картасының қажеттілігі баса айтылды. Бұл жол картасына нақты кезеңдерді қамтуға, халықтың ең осал топтарына басымдық беруге және, атап айтқанда, климаттық қаржыландыруда әділ бөлу мен тақырыптық тепе-теңдіктің

маңызды қажеттілігін көрсете отырып, бейімделуді қаржыландыруды үш есе арттыруға қолдау көрсетуге шақырулар жасалды.

Баку-Белем жол картасы 1.3Т

Төрағалықтар арасындағы сабақтастықты қамтамасыз етуге арналған Баку-Белем жол картасына қатысты талқылаулар КС, бастапқыда процедуралық кедергілерге ең басында тап болды ВО62 тараптардың пленарлық отырыстың күн тәртібі туралы келісе алмауына байланысты. Күн тәртібі қабылданғаннан кейін жол картасы бойынша мазмұнды талқылаулар басталды, бірақ тамыры тереңде жатқан келіспеушіліктер тез арада анықталды. Бұл жол картасы Әзірбайжан төрағалықтары арасындағы үздіксіз сабақтастық пен бірлескен іс-қимылға деген саяси міндеттемені білдіреді (КС29) және Бразилия (КС30). Дегенмен, бұл сабақтастықты іс жүзінде жүзеге асыру, әсіресе климаттық қаржыландырудың нақты тетіктерін қамтамасыз етуге және жаһандық мақсаттарды өршіл түрде жүзеге асыруға қатысты, маңызды үйкеліс нүктесі болып шықты. Баку-Белем жол картасының түпкілікті табысы мен тиімділігі дәйекті түрде негізінен климаттық қаржыландыру көздері мен механизмдеріне қатысты іргелі келіспеушіліктерді шешуге тәуелді ретінде қарастырылды. Күрделі келіспеушіліктер, әсіресе жеке сектордың тиісті рөліне және климаттық әділеттіліктің негізгі принциптеріне қатысты, жол картасының орындалу барысына тікелей әсер ететін даудың орталық нүктелеріне айналды.

Шарм-әл-Шейхшылық Диалог

Шарм-эль-Шейхтегі диалог өз мандатын келесі уақытта жалғастырды ВО62, Париж келісімінің қаржылық архитектурасының нақты және өте өзекті аспектілеріне назар аудара отырып, маңызды болашақ семинардың жоспарларын нығайта отырып. Диалогтың негізгі мақсаты қаржы ағындарын парниктік газдардың төмен шығарындыларына және климаттың өзгеруіне төзімді дамуға апаратын жолға сәйкестендіруді міндеттейтін Париж келісімінің 2-бабының 1(с) тармағының қолданылу аясын түсінуді арттыру және пікір алмасуды жеңілдету болды. . Бұл оның дамушы елдер болып табылатын Тараптарды қаржылық ресурстармен қамтамасыз етуге қатысты 9-баппен толықтырылуымен бірге қарастырылды. Осы диалог аясында алдағы 2025 жылғы семинардың негізгі тақырыбы "2—баптың 1(с) тармағына әртүрлі тәсілдер және оның әртүрлі контексттерде 9-баппен толықтырылуы" болып табылады. Семинардың нақты мақсаттарына ұлттық деңгейде анықталған қаржы секторын дамытудағы әлеуетті арттыру үшін нақты шешімдерді анықтау, төмен эмиссиялық және климатқа төзімді даму жолдарына көшу жоспарларын құру, әділ өтпелі жолдарды қаржыландыруға жәрдемдесу және қамтамасыз ету кіреді. тиімді жүзеге асыру үшін елеулі қолдау көрсету НККО. Талқылауларға сарапшылардың баяндамалары мен қаржыны әділ бөлу, қаржы құрылымдарындағы отаршылдық жүйелердің мұрасы, әділ өтудің қыр-сырлары, халықаралық инвестициялық келісімдердегі тығырықтар және көптеген экономикалардағы қазбалы отынға тәуелділік сияқты күрделі мәселелерді қарастыратын интерактивті топтық алмасулар кірді.

БАӘ Баку / Baku Action Climate-Peace Hub

Күнделікті қорытындыларда егжей-тегжейлі баяндалған бұл тақырып, ең алдымен, Төрағалықтың үштігінің бірлескен күш-жігерінің кең ауқымында қамтылған КС. БАӘ төрағалықтары арасындағы ынтымақтастық (КС28), Әзірбайжан (КС29) және Бразилия (КС30) қалыптастырады жаһандық климаттық күн тәртібіндегі тұрақты серпін мен сабақтастықты қамтамасыз етуге арналған стратегиялық үштік. Олардың "Миссия 1.5" бастамасы жаһандық жылынудың 1,5°C шегін қол жетімді жерде ұстап тұру үшін прогреске қол жеткізуге деген біртұтас міндеттемесінің дәлелі болып табылады. Осы ынтымақтастықтың маңызды нәтижесі болып табылатын "Баку климаттық және бейбітшілік жөніндегі іс-қимыл орталығы" ресми түрде таныстырылды ВО62. Бұл бастама, ең алдымен, ауа-райына байланысты табиғи апаттар мен азық-түлік тапшылығының артуы салдарынан адамдардың орын ауыстыруының шиеленісіп бара жатқан жаһандық мәселелерін шешуге бағытталған ортақ саяси ерік-жігерге негізделген.

Баку су зертханасының бастамасы / Климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл жөніндегі Баку су ресурстары диалогы

Климаттық іс-қимыл үшін Бакудегі су диалогы аяқталуға жақын уақытта ерекше назар аударарлық оқиға болды ВО62, терең аймақтық және жаһандық салдары бар маңызды тақырыптық саланы бөліп көрсету. Қазақстан Өкілі климаттың өзгеруінің үдеуі жағдайында Орталық Азияның алдында тұрған күрделі және көп қырлы су проблемаларын көрнекі түрде баяндай отырып, өте егжей-тегжейлі және әсерлі баяндама жасады. Баяндамада Қазақстан сияқты "төменгі ағыс елдерінің" су тапшылығының артуына тап болып, олардың табиғи және жер ресурстарының дамуын айтарлықтай қиындатып отырған қауіпті жағдайға тоқталды. Қазақстан аумағының шамамен 90%-ы қуаңшылықпен, төмен ылғалдылықпен және бастапқыда шектеулі су ресурстарымен сипатталады.

Спикер Қазақстанның су қорының негізгі бөлігі жер үсті суларының, соның ішінде өзендердің, көлдердің және тез еріп жатқан мұздықтардың есебінен қалыптасатынын атап өтті. Қазақстанның өзен ағындарының жартысынан көбі оның шекарасынан тыс жерлерде пайда болатындықтан, өмірлік маңызы бар трансшекаралық өзендердің су көлемінің азаюы "су дипломатиясының" және бүкіл Орталық Азия аймағы үшін шоғырландырылған трансшекаралық ынтымақтастықтың маңыздылығын көрсетеді. Ауыл шаруашылығындағы тиімсіз суару тәжірибелері (2022 жылғы деректер бойынша суды пайдаланудың 51%-ын құрайды) және көршілес елдердегі (Тәжікстан мен Қырғызстан) энергия өндіру үшін өзендерді пайдаланудан туындайтын шиеленістер қақтығыстардың алдын алу үшін өзара тиімді ымыраға келуді талап ететін маңызды мәселелер ретінде анықталды. Қазақстан осы проблемаларды шешу жөніндегі елеулі ұлттық күш-жігерді егжей-тегжейлі сипаттап берді. Оларға 2023 жылы Су ресурстары және ирригация министрлігін құру кіреді, бұл су мәселелерінің жоғары ұлттық басымдылығын көрсетеді. Сонымен қатар, биылғы жылы климаттың өзгеруіне бейімделуді қоса алғанда, климат үшін маңызды ережелерді түбегейлі қамтитын жаңа Су кодексі қабылданды. Бұл жаңа кодекс су ресурстарын сарқылудан және ластанудан қорғауға, елдің су әлеуетін қамтамасыз етуге және су қорын қорғау мен басқарудың неғұрлым ашық және тиімді жүйесін құруға арналған. Ол тапшылықты сақтауға және шешуге бағытталған су қауіпсіздігі туралы жаңа мақаланы, сондай-ақ трансшекаралық су айдындарында Қазақстанның мүдделерін қорғайтын ережені нақты қамтиды.

Осы белсенді қадамдарға қарамастан, проблемалар сақталуда. Көпқабатты су мәселесі бойынша толық пәнаралық үйлестіруге қол жеткізу күрделі болып табылады. Суды пайдалануда көрші елдерге ықпал ету тұрақты және нақты дипломатиялық күш-жігерді қажет етеді. Климаттың өзгеруінің жеделдетілген қарқыны ауыл шаруашылығы және энергетика салаларында суды пайдалану тиімділігін шұғыл арттыруды талап етеді. Қазақстан мемлекетаралық және өңірлік ынтымақтастықты жалғастырудың, су ресурстарын басқару инфрақұрылымын жаңғыртудың, баламалы су көздерін неғұрлым белсенді пайдаланудың және заманауи технологияларды кеңінен енгізудің айрықша маңыздылығын атап өтті. Трансшекаралық суларды басқаруды күшейту және ауыз судың сапасын жақсарту сияқты инновациялық бастамалар өмірлік маңызды болып саналады. Жоғары сапалы деректерге, терең ғылыми зерттеулерге, ғылымды сенімді қолдауға, тиімді дипломатиялық механизмдерге және т.б. қажеттілік кешенді бейімделу шаралары туралы Балқаш көлі мен Каспий теңізіне қатысты Арал теңізінің апатына параллельдер келтіре отырып, экологиялық апаттардың алдын-алу үшін шешуші болып атап өтілді. Қазақстан осы өмірлік маңызды мәселе бойынша өңірдің барлық елдерімен және халықаралық серіктестермен ынтымақтастыққа ашықтығын ашық білдірді.

Қосымша негізгі тақырыптар және олардың негізінде жатқан динамика

Бұл әрқашан жеке күн тәртібіндегі мәселе болмаса да, "әділ көшу" туралы талқылаулар көміртегі аз экономикаға әділ және инклюзивті көшуге жаһандық міндеттемені көрсететін әртүрлі тақырыптық бағыттарға енгізілді. Белгілі бір ілгерілеушілік байқалды, бірақ осы контексте "жынысты" дәл анықтау туралы пікірталастар туындады, кейбір Тараптар шектеуші түсіндірулерді жақтады (мысалы, "әйелдер мен ерлер жынысы" немесе "ұлттық заңнамаға сәйкес"), ал басқалары қолданыстағы шешімдерге сәйкес инклюзивті және қиылысатын

түсінікті талап етті. Бақылаушылар әсіресе балалар мен жастардың көзқарастарын ескеруге шақырды.

Ашықтықтың кеңейтілген құрылымына көп көңіл бөлінді (ҚБП) Париж келісімі шеңберінде, атап айтқанда, ашықтық туралы екі жылдық есептерді дайындауға және ұсынуға баса назар аудара отырып (ҚОСЫМША) дамушы елдер. Бұл елдер өздерінің қатаң есеп беру міндеттемелерін орындау кезінде кездесетін елеулі қаржылық, техникалық және кадрлық шектеулерге қатысты алаңдаушылықтар үнемі айтылып келеді. Өтініш беру процедураларын жеңілдетуге және Жаһандық экологиялық қор (ГЭФ) және ЮНЕП сияқты ұйымдардың кеңейтілген, оңай қол жетімді қаржылық және техникалық қолдауына тұрақты шақырулар болды, олардың бар қолдауы үшін танылды. Нақты мәселелерге деректерді жинаудың қиындығы және қаржылық көмек алудың ұзақ процестері кірді.

Carbon Brief талдауы БҰҰ-ның климаттық келіссөздерінің құрылымы мен тиімділігін реформалау бойынша жүргізіліп жатқан талқылауларды атап өтті. Келіссөздерді оңтайландыру және өнімділікті арттыру үшін делегациялардың санын және күн тәртібіндегі мәселелердің санын шектеуді қоса алғанда, идеялар көтерілді. Бұл қазіргі келіссөздер процесі күрделі және тиімсіз болуы мүмкін, бұл климаттық әрекеттердің қарқынына әсер етеді деген өсіп келе жатқан түсінікті көрсетеді.

Климат жөніндегі жас келіссөз жүргізушілер академиясы

"Климат бойынша жас келіссөз жүргізушілер академиясы" бағдарламасы климаттық дипломатия көшбасшыларының келесі ұрпағын тәрбиелеуге бағытталған негізгі бастама ретінде ұсынылды. Негізгі мәліметтер мыналарды қамтиды: 18-35 жас аралығындағы үміткерлердің жарамдылық мерзімі (ағымдағы жылы тіркелу үшін ашық емес); қатысушы елдермен Өзара түсіністік туралы меморандумға (Меморандумға) бір елден 4 қатысушыға дейін рұқсат беру талабы (өзгерістер болуы мүмкін). Қатысушылар ұлттық делегацияларға біріктіріледі, бұл мазмұнды өзара іс-қимылды, белсенді қарым-қатынасты және қажетті ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Бағдарламаның қатысушылар үшін қаржылық міндеттемелері жоқ, ал саяхатты қаржыландыру (тұру және тәуліктік төлемдерді қоса алғанда) дамушы елдер үшін UNFCCC арқылы қамтамасыз етіледі. Қатысушылар үшін белсенді кезең маусымнан қарашаға дейін созылады, белсенділік деңгейін қатысушы ел анықтайды. Париждің әлеуетті арттыру жөніндегі комитеті (ССКТК) сондай-ақ әлеуеттегі олқылықтарды анықтауға, Дурбан форумы сияқты форумдар арқылы білім алмасуды кеңейтуге және климаттың өзгеруіне қарсы кешенді іс-қимыл үшін маңызды серіктестіктерді нығайтуға бағытталған маңызды жұмысын жалғастырды.

Дәліздерде делегаттар арасында байқалды ощтұрақты "көңілсіздік" сезімі және елеулі келіссөздердің кейінге қалдырылған басталуына байланысты "шатасулар" және күн тәртібіндегі көптеген шешілмеген мәселелерді түсіндіруге байланысты үлкен қысымдар. Ұсыныстарды соңғы минутта енгізу және жиі қабылдамау мыналарды атап өтті келіссөз блоктары арасында айтарлықтай сенімсіздік. Бұл сенімсіздік, әсіресе, G-77/Қытай тобы Бейімделу қорын талқылау үшін балама ұсыныс жасаған кезде айқын көрінді, ол мәні жағынан бірдей болғанымен, құрылымдық жағынан тең төрағалардың қысқаша мәлімдемесінен өзгеше болды. Күн тәртібінің әртүрлі тармақтары бойынша мәтіннің бірнеше нұсқалары болған жағдайда, соның ішінде төрт күн тәртібі үшіннәтижелерді енгізу бойынша салық АҚИ, делегаттар Белемдегі талқылауға түсетін жүктеменің ықтимал артуына реніш білдірді. Мұндай жағдай көптеген маңызды мәселелердің алға жылжуын болжады, бұл оларды жүзеге асырады КС30 одан да күрделі және маңызды конференциямен.

Жылы сайып келгенде, күн аяқталды көптеген маңызды мәселелердің шешілмей, одан әрі қарқынды келіссөздерді қажет ететіндігімен КС30-да Белемде. Жалғасып жатқан процедуралық және елеулі келіспеушіліктер, атап айтқанда, бейімделу және климаттық қаржыландыру мәселелері бойынша іргелі келіспеушіліктер бүкіл әлем бойынша ұжымдық және өршіл климаттық әрекеттерді қалыптастырудағы жалғасып жатқан қиындықтарды көрсетеді. Осылайша, КС30 осы өзекті мәселелерге нақты және әділ жауаптар беруге айтарлықтай жауапты болады.

18 маусым

Бейімделу жөніндегі жаһандық мақсаттың негізгі талқылаулары жалғасты (ГЦ) және климаттық қаржыландырудың жаңа ұжымдық сандық мақсаты (ҰБО) — Жаһандық Оңтүстік ақшаға қай жерде және қандай шарттармен қол жеткізуі керек, ол жеке немесе мемлекеттік қаржы болуы керек пе және қандай нысанда?

Себебі жеке қаржыландыру — бұл "сапасыз" қаржыландыру ғана емес, ол грант негізінде мемлекеттік қаржыландырудың жеткіліксіздігі жағдайындағы олқылықтың орнын толтыра алады. Жеке қаржыландыру — несиелер, корпоративтік инвестициялар және тіпті көміртегі шығарындыларын өтеу — Жаһандық Солтүстік субъектілері үшін өндірісті кеңейтудің, пайда табудың және Жаһандық Оңтүстіктегі саяси бақылауды пайдаланудың стратегиялық тәсілі болып табылады.

Шарм-эль-Шейх диалогы

Пікір алмасу және Париж келісімінің 2-бабының 1(с) тармағының қолданылу аясын және оның Париж келісімінің 9-бабымен толықтырылуын түсінуді жақсарту үшін Тараптар, тиісті ұйымдар және мүдделі тараптар арасындағы Шарм-эль-Шейх диалогы 2023 жылы басталды. сәйкес Шешім 1/КСС.4, 68 тармақ . Алтыншы сессия КСС 2024 жылы Шарм-эль-Шейхтегі диалог тең төрағаларының күш-жігерін ризашылықпен қарсы алды және Шарм-эль-Шейхтегі диалог тең төрағаларының жыл сайынғы есебін ризашылықпен атап өтті.

2025 жылғы бірінші семинардың басты тақырыбы "2-баптың 1(с) тармағына әртүрлі тәсілдер және оның өнермен толықтырылуы" боладыатия 9 әр түрлі контексте". Семинардың мақсаты — Тараптарға нақты мысалдар мен қабылданған іс-әрекеттерге сүйене отырып, түсінікті дамыту жолдары туралы ойлануға көмектесу, сондай-ақ пікір алмасуға және келесі мәселелер бойынша перспективалық шешімдерді анықтауға мүмкіндік беру:

- Қаржы секторын ұлттық деңгейде дамыту үшін әлеуетті арттыру - әртүрлі контексттерде климаттың өзгеруіне бейімделу мен тұрақтылықтың практикалық мысалдары
- Парниктік газдар шығарындылары төмен және климаттың өзгеруіне төзімді даму жолдарына көшуді жоспарлау және әртүрлі контексттерде әділ өтпелі жолдарды қаржыландыру
- Енгізуді қолдау мүмкіндіктері НККО Париж келісімінің 2-бабының 1(с) тармағы арқылы.

18 маусымда іс-шара екі бөлімнен тұрды: сарапшылардың баяндамалары және топтық талқылаулар.

Джон Берд, Port Arthur Community Action Network, Техастағы қазба отындарының ластануымен күресу тәжірибесімен таныстырды. Парниктік газдар шығарындыларының төмен деңгейіне көшуді жоспарлау және климаттың өзгеруіне төзімді даму жолдары, сондай-ақ әр түрлі контекстегі әділ өтпелі жолдарды қаржыландыру (Андреа Соуса Сантос).

Содан кейін контекстті талқылау тараптар өздерін толғандыратын мәселелермен (қаржыны бөлу, мұрагерлік отаршылдық жүйелер, әділ ауысу, инвестициялық келісімдердегі тығырыққа тірелу, қазбалы отынға тәуелділік) бөліскен кезде жалғасты.

Себебі жеке қаржыландыру — бұл "сапасыз" қаржыландыру ғана емес, ол грант негізінде мемлекеттік қаржыландырудың жеткіліксіздігі жағдайындағы олқылықтың орнын толтыра алады. Жеке қаржыландыру — несиелер, корпоративтік инвестициялар және тіпті көміртегі шығарындыларын өтеу — Жаһандық Солтүстік субъектілері үшін өндірісті кеңейтудің, пайда табудың және Жаһандық Оңтүстіктегі саяси бақылауды пайдаланудың стратегиялық тәсілі болып табылады.

КС29 Әзірбайжан – Баку хаб (Baku action climate peace hub)

Көзқарас Бақинский хабы – бейбітшілікке, тұрақтылыққа және осал аймақтардағы климаттың өзгеруіне қарсы күреске жәрдемдесу – сыныптар осыған арналдықатарлас іс-шарадан ючев түріндегі пікірталастар ВО62 Боннда, жақында ұсынылғанға назар аудара отырып Баку хабы. Хаб климаттық мәселелердің шешімін табуға, бейбітшілікті нығайтуға, тұрақтылықты арттыруға және осал аймақтарға маңызды қолдау көрсетуге арналған өмірлік

маңызды платформа ретінде тұжырымдалған. Іс-шараға, атап айтқанда, төрағалықтар қатысты КС29 (Әзірбайжан), КС28 (БАӘ) және КС30 (Бразилия), бұл жоғары деңгейдегі саяси қолдауды және циклдардағы сабақтастықты ұстануды білдіреді КС.

Шабыт пен көзқарас (Бабаев мырза, төраға КС29): Шабыт климаттың өзгеруінің маңызды әсерлеріне қатысты қазіргі әрекетсіздікті мойындау және жою үшін күшті саяси ерік-жігерден туындайды. Негізгі факторлардың ішінде мыналар анықталды:

- Ауа-райына байланысты табиғи апаттардың салдарынан адамдардың орын ауыстыруының өсіп келе жатқан проблемасы.
- Азық-түлік қауіпсіздігі проблемасының шиеленісуі.
- Су тапшылығының кең таралған проблемасы.

Жоба ойластырылған бейбітшілікті қамтамасыз ететін орта ретінде, нақты жол картасын және алғашқы нақты нәтижелерді беретін бірқатар жобаларды әзірлеуге арналған.

Мүдделі тараптардың негізгі үлестері мен көзқарастары:

- БАӘ (төрағалық КС28): Климат саласында қол жетімді қаржыландыру қажеттілігін атап өтті және су қауіпсіздігін табиғи ресурстар ретінде атап өтті.қатерлерді күшейтудің негізгі факторы. БАӘ тезірек шешімдер қабылдау үшін инновацияның маңыздылығын атап өтті және бірде-бір қауымдастық климаттың өзгеруіне қарсы шаралардан тыс қалмауы керек екенін растады.
- Итальяндық кәсіпқойсор: Климаттың өзгеруі климаттың өзгеруі болып табылады деп тұжырымдадыбіздің дәуіріміздің басты қатері ретінде, дамушы елдерге көбірек көңіл бөлуді және қолдауды жақтайдын, әсіресе Африкада. Италия Африканы және Баку бастамасын қолдауға дайын екенін білдірді Action Climate-Peace Hub.
- Жасыл климаттық қор (БҚФ): жеке тұлға ретінде қаржыландыру қажеттілігін атап өтті, сондай-ақ мемлекеттік секторлардың, бейімделуді қаржыландырудың 50% -ын стратегиялық бөлумен, осал жерлерге бағытталған. БҚФ Сомали сияқты аймақтарға инвестиция салудың тәуекелдері бар екенін мойындады, бірақ әрекетсіздіктің салдары әлдеқайда нашар болатынын ескертті. Инвестицияларды тарту үшін осы салаларда "банктік жобаларды" құруға шақыру жасалды.
- Ұлыбритания: Бағдарламалық қамтамасыз етуді кеңейтудің маңыздылығын атап өттітұрақсыз мемлекеттердің қолдаулары. Ұлыбритания ойлануға кеңістік беруге және елдерге шешімдерді тағайындаудан гөрі өз қажеттіліктерін анықтауға мүмкіндік беруге назар аудара отырып, "ұлттық платформалық тәсілді" жақтады. Бұл тәсіл Чад және Мали сияқты елдерде "пайданың үлкен қайтарымын" көрсетті.
- Германия: Келешектерді азайту үшін жұмсарту қажеттігін атап өтті тәуекелдер мен ауыртпалықтар біртіндеп жетілдіру қажеттілігін атап өтті.қазба отынынан бас тарту туралы. Германия көптеген мәселелерді шешетін жобаларды қаржыландырудың оң мысалдарын көрсетіп, сараптама жобаны әзірлеуден бұрын болуы керек екенін атап өтті, әсіресе облыстажәне қаржы, қаржыландыру көздерін тиімді анықтау үшін. Сондай-ақ, қауымдастықтардың өздері де хабардар болуы керек екендігі атап өтілдіөз тәуекелдеріңді жеңу, және серіктестік пен ынтымақтастықты көбірек үйлестіру қажеттілігі туындайды.
- Біріккен Ұлттар Ұйымының қоршаған ортаны қорғау бағдарламасы (ЮНЕП): су ресурстарының, элементтердің күрделі қоспасын көрсеттіых апаттар мен ресурстардың жетіспеушілігі, климаттың өзгеруімен күресу шараларына инвестициялар көші-қонды белсенді түрде азайтып, өмір сүруге қолайлы шешімдерді қолдауға көмектесетінін айтты.
- Біріккен Ұлттар Ұйымының Даму бағдарламасы (БҰҰДБ): Климаттық қаржыны байланыстыратын есепке сілтеме жасадыжанжалмен және бейбітшілікпен күресу, тұрақсыз және қақтығыстардан зардап шеккен аймақтардағы адамдар салыстырмалы түрде аз қаржы алатынын атап өтті. Өз қызметін тезірек жаңартып жатқан елдер атап өтілді ОНУВ, климаттық іс-әрекеттің маңызды қаржылық қажеттіліктерін жиі біледі.

Талқылау барысында сонымен қатар Бакудегі бірнеше маңызды олқылықтар анықталды Action Climate-Peace Hub жоюға ниетті:

- Білім қорының жеткіліксіздігі.
- Институционалдық тетіктердің әлсіз жақтары және жұмысқа тартумүдделі тараптардың енности.
- Жаңа жобаларды құруға ғана емес, сонымен қатар бар бастамаларды оңтайландыруға және кеңейтуге назар аудару қажеттілігі.

Жаһандық ынтымақтастыққа шұғыл үндеу жарияланып, "ынтымақтастыққа келу уақыты келді" деп баса айтылды. Baku Action Climate-Peace Hub бұл ынтымақтастықты "операциялық құралға" айналдыру мүмкіндігі ретінде ұсынылған. Сириядағы су мен климаттық мәселелерге байланысты адамдар қайтып оралмайтын қайғылы жағдай мұндай араласулардың шұғыл қажеттілігінің жарқын мысалы болды.

Негізінде Баку Action Climate-Peace Hub осал қауымдастықтардың мүмкіндіктерін кеңейтуге және жергілікті жерлерде нақты шешімдерді әзірлеу үшін халықаралық ынтымақтастықты пайдалануға баса назар аудара отырып, климаттық әрекеттердегі, қаржылық және бейбітшілікті орнатудағы маңызды олқылықтарды жою үшін уақтылы және қажетті бастама ретінде орналастырылған.

<u>Баку-Белем жол картасының болашағы – климатты қаржыландыру, бейімделу және тұрақтылық үшін жолдар салу</u>

Қатарлас іс-шарада кезінде ВО62 Боннда әртүрлі елдер топтары мен халықаралық субъектілер осы тұжырымдаманы талқылау үшін жиналды.Баку-Белемнің зығыр жол картасы. Бұл жол картасы климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылды, әсіресе осал елдерді қаржыландыруға, бейімдеуге және қолдауға қатысты операцияларды жүзеге асырудың маңызды құралы ретінде қарастырылады, ынтымақтастық пен әділетті тәсілдерге баса назар аударады.

- АМОГ қарызды тудырмайтын, әсіресе бейімделу әрекеттері үшін жаңа қаржы құралдарын әзірлеуді қатты жақтады. Олар дамушы елдер мемлекеттік қаржыландыру бастамаларына жетекшілік етуі керек екенін атап өтті және қолданыстағы міндеттемелерді берік ұстанумен бірге қосымша ресурстарды қамтамасыз етуге шақырды.
- Швейцария климаттың өзгеруіне қарсы күресте мемлекеттік қаржыландырудың шешуші рөлін атап өтті.
- Осалдық пен әділеттілікке назар аударылады: талқылаулар барысында диспропорцияға кеңінен назар аударылды әйелдер мен қыздарға әсері, және климаттық қаржыландыру құрылымдарындағы теңсіздіктерді жою қажеттілігі туралы жалпы консенсусқа қол жеткізілді.
- НАЛАҚБ әрбір субъектінің ұжымдық мақсаттарға қалай үлес қосатынын және қаржыландыруға қолжетімділікті мүмкіндігінше жеңілдететінін анықтау үшін жол картасын жасауға шақырды. Олар жол картасы іс-қимылдың нақты жолын ұсынуы керек екенін баса айтты және дамыған елдер Париж келісімінің 9.1-бабына сәйкес өз міндеттемелерін орындауы керек екенін тағы да айтты.
- Дамушы елдер үшін ұлғайтылған және теңгерімді қаржыландыру: Араб тобы климаттық қаржыландыру ағындарының жақсырақ теңгерімділігін жақтай отырып, дамушы елдерге көбірек қаржы ресурстарын бөлуді талап етті. Олар хабардарлықты арттырудағы филантропия мен үкіметтік емес ұйымдардың рөлін мойындады, бірақ олардың қызметін жақсырақ қадағалау олардың жалпы үлестерін бағалауға көмектесетінін айтты. Африкалық топ жалпы қаржылық мақсатқа қатысты 9.3-баптың маңыздылығын ерекше атап өтті.
- Әртүрлі қаржыны жұмылдыру және жүйелі реформа:
    - ЕО дамушы елдерге қаржылық қолдау көрсету және климаттық қаржыландыру бойынша өз міндеттемелерін қайталады. Олар сондай-ақ инновациялық шешімдерді қолдай отырып, назар аударды қарызовых және акционерлік

құралдар туралы, жеке және мемлекеттік қаржының айырмашылығына ғана емес, шешімдерді жақсырақ байланыстыру үшін реформаларға шақырды. Климаттық және дамуды қаржыландыруға кешенді көзқарас үшін "қаржы министрлерінің коалициясы" идеясы алға тартылды.
  - БАӘ (төраға КС28) бар олқылықтарды тиімді жою үшін жеке және мемлекеттік қаржыландыруды жұмылдыратын жол картасын қолдады.
  - Ұлыбритания 9.1-баптың міндеттемелеріне адалдығын растады. Олар үш негізгі бағытты белгіледі: ауқымды шешімдер (мысалы, кепілдіктер, мүмкіндіктер), климаттың өзгеруімен күресу (дамушы елдер үшін маңызды) және тұрақтылық пен бейімделудің үздіксіз басымдығы.
  - Коста-Рика, Қытаймен ынтымақтастықты білдіре отырып, G77+Қытай және НАЛАҚБ, жол картасы теңсіздік мәселесін мәні бойынша шешу мен шешудің құралына айналуы тиіс екенін баса айтты. Олар сыни тұрғыдан алғанда, ағымдағы қаржыландыру көбінесе қарызға негізделген және біркелкі емес, оны тұрақсыз және әділетсіз деп санайтынын атап өтті. Олар фискалдық кеңістік қарызды құруға емес, нақты гранттарға ықпал етуі керек деп сендірді. Коста-Рика жүйелі түрде қайта құруды және жыл сайынғы қажетті 1,3 триллион доллар инвестицияға сәйкес халықаралық қаржыландыруды құрылымдық өзгертуге шақырды. Олар табиғатты жаһандық теңгерімсіздіктердің орнын толтыру үшін тауар ретінде қарастыра отырып, көк және жасыл облигациялар және биоәртүрлілікті қолдау сияқты инновациялық механизмдерді зерттеуді ұсынды. Соңында, олар "кім және қашан төлеуі керек" деген іргелі сұрақтарды көтеріп, қолжетімділікті жеңілдету қажеттігін атап өтті және климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл декарбонизацияға шақырумен қатар пленарлық отырыстарда ғана емес, жергілікті жерлерде де жүзеге асырылып жатқанын атап өтті.
  - Жаңа Зеландия нақты іс-әрекеттерге және инвестициялардың өзектілігіне, әсіресе дамушы елдердегі бейімделулерге назар аударуға шақырды және қаржыландырудың инновациялық тәсілдерінің қажеттілігін атап өтті.
- Колумбия, G77-ге қосылу арқылы+Қытай ал Чили климаттық қаржыландыруды актив ретінде қарастыру керектігін айтып, оның оң және трансформациялық әлеуетін атап өтті.
- Талқылаулар Баку-Белемнің жол картасын жұмыс құралына айналдыру үшін "ынтымақтастыққа келу уақыты келді" деген күшті пікірді көрсетті. Сирия сияқты мысалдар, адамдар су мен климаттық мәселелерге байланысты қайтып орала алмайтындықтан, климатқа қарсы тиімді шаралар мен қаржыландырудың шұғыл, жергілікті маңыздылығын атап өтті.

<u>Бейімделу бойынша жаһандық мақсатты шарлау (ГЦ)</u>

Жуырдағы параллельді іс-шарада талқылау кезінде ВО62 Боннда қабылдау индикаторларын әзірлеудің күрделілігі мен өзектілігі атап өтілді ГЦ Сторобізбен. Техникалық сарапшылар болса да қазірдің өзінде көптеген өнімдердің тізімін әзірледік.бейімделудің 500 индикаторынан артық е. олардың келіссөздер мен практикалық қолдану үшін әлі жетілдірілмегендігі немесе оңтайландырылмағандығы туралы ортақ пікір бар.

Тараптар көтерген негізгі мәселелер мен алаңдаушылықтар:

- Көрсеткіштер ауқымы: Жапония "көрсеткіштер тым көп" деп ашық айтты, бұл пікірді кейбір басқа тараптар да қолдайды.
- Қаржыны бөлу: Панама бейімделу әрекеттерін тиімді қолдау үшін "қаржы бөлінбейді" деген үлкен алаңдаушылықты атап өтті.
- Саяси мәлімдемелерге қарсы өлшем: Араб тобы индикаторлар "саяси мәлімдемелер емес, шаралар болуы керек" деп баса айтып, олар тек климаттық әсерлерге немесе жағдайларға емес, нақты нәтижелерге назар аударуы керек деп сендірді. Олар "нақтыланған" "негізделген және жойылған көрсеткіштерге" шақырды және

халықаралық құрылымның бір бөлігі ретінде "ішкі және ұлттық бюджетті қолдамайтынын" ашық айтты ГЦ.

- Амбиция мен шындықтың тепе-теңдігіжәне: Судан, атынан сөйлей отырып HPC, G77 позициясын қолдады + Қытайдан, "амбицияны шындықпен байланыстыру" қажеттілігін баса көрсете отырып. Олар көрсеткіштердің ағымдағы тізімі "келіссөздерге дайын емес" және "қысқартылуы керек" деп есептеп, мынаны алға тартты BO62 осы мақсат үшін "дұрыс пайдаланылмаған".
- Ішкі бюджеттерден айырмашылығы: Бірнеше тараптар, соның ішінде LDC, қайта мәлімдедіжәне бұл Париж келісімі "мемлекеттік бюджетті бағалауға арналған платформа емес", керісінше "бейімделуге нақты қолдау көрсетуге көмектесуі" керек.
- Алдағы іс-қимылдар бойынша ұсыныстар мен талаптар:
- ЖО тізімін нақтылау айтарлықтай қысқа және одан да көп нақты саны мен сапасы бойынша индикаторлар. Араб тобы индикаторларды "21 шілдеге дейін ұсынуды" ұсынды және хатшылықтан "техникалық бағалау құжатын" жасауды сұрады. Ұлыбритания бұл тізім "қыркүйекке дейін дайын болуы керек" деп күтеді.
- Мемлекеттік қаржыға назар аудару: БГРС туралы ұсыныс енгізді, "мемлекеттік қаржы" рөлінің негізгі көрсеткішіне айналуы үшін ГЦ", және сөз сөйледіжәне "бейімделу бойынша бес жылдық жұмыс жоспары" үшін.
- Ашықтық және әлеуетті арттыру: Жаңа Зеландия, Мексика және Норвегия бірлесіп процестегі ашықтықтың маңыздылығын атап өтті ГЦ. LDC "әлеуетті нығайту үшін индикаторлардың қажеттілігін" атап өтті және іске асыру құралдарын (CP) LDC үшін және Африка тобы "9 және 10 баптар келісілді Париж келісімінің».
- Рбасшылық және түрлендіру: АМОГ, G77 қолдауымен+ Қытайдан және Шри-Ланка, қолданыстағы индикаторларды "қолданыстағы құрылым негізінде өзгертуді" және "нұсқаулық ретінде қызмет етуді" ұсынды.
- Нәтижелер мен орындылықты өлшеу: Үндістан "кейбір көрсеткіштер нәтижелерді өлшемейтінін" атап өтті, ал Ұлыбритания "деректер үшін қажетті сипаттаманы", "өлшемдер арасындағы тепе-теңдікті" талап ететін "прогресті нақты өлшейтін" көрсеткіштердің қажеттілігін атап өтті. және "күрделілік пен орындылықты дәлелдеуді" басқаруға назар аудару.
- Басқа бастамалармен байланыс: Канада уақыттың басымдылығын атап өтті және шешімдерді әзірлеуге қолдау көрсетті КС"БАӘ-Белем бағдарламасын", "Баку жол картасын" және "трансформациялық бейімделуді" біріктіретін 30. Сондай-ақ Ресей "БАӘ-Белем жұмыс бағдарламасын" "жоғары деңгейдегі көрсеткіштерді" қолдай отырып, талқылаудың маңызды тақырыбы ретінде атап өтті.
- Сараптамалық мандат және семинарлар: Канада сарапшыларға "нақты көрсеткіштерді ұсыну мандатына" ие болуды және "субиндикаторларды" қолдау және "жергілікті халықтардың мәдениеті мен білімін" қоса алғанда, "прогресті бақылау критерийлерін" белгілеуді ұсынды. Олар тізімді қазан айына дайындау үшін "қыркүйектің ортасында техникалық нәтижемен семинарды" қызу қолдады.
- Жаңа жобаларды болдырмау (Ислам банкі): Ислам банкі, аз дамыған елдерде бейімделу бойынша жақсы беделге ие, жаңа жобаларды құруға ғана емес, бұрыннан бар нәрсені пайдалануға назар аудару керек деп жанама түрде ұсынды.
- Жалпы көңіл-күй: Қиындықтарға қарамастан, ортақ түсіністік болдые, атап айтқанда, білдірілген ENGO"мұндағы шешімдер нақты адамдардың нақты өміріне әсер етеді" деп, тиімді және өлшенетін бейімделу әрекеттерінің маңызды нақты әсерін атап өтті. Ауқымды талқылаулар өнімділікті жақсартуға бағытталған ұжымдық күш-жігерді көрсетеді ГЦ климаттың өзгеруіне жаһандық тұрақтылықтың сенімді, әділ және тиімді негізіне.

<u>IPCC жетінші бағалау есебі (AR7)</u>

Шеңберінде параллельді іс-шараның BO62 Боннда, ұсынылды алдағы жетіншіге қатысты сыни маңызды ғылыми идеялар IPCC бағалау есебіне (AR7), өткен жылы кезеңдерге,

болашақта теңіз деңгейінің көтерілуіне және мұздықтардың еруіне деген міндеттемеге назар аудара отырып. Мазмұны соңғы ғылыми білімге негізделген климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылдың өзектілігін көрсетеді.

Қатарлас іс-шаралардың тұсаукесерлерінің мәнмәтіні BO62, Бонн: IPCC AR7–ге қатысты ғылыми тұжырымдар - теңіз деңгейінің көтерілуіне және мұздықтардың еруіне назар аудару. Бұл презентациялар қосулы BO62 Боннда олар IPCC жетінші бағалау есебінде (AR7), әсіресе климаттың өзгеруінің теңіз деңгейі мен мұздықтарға қайтымсыз әсеріне қатысты қолданылатын маңызды ғылыми тұжырымдарды зерттейді. Негізгі хабарлама осы өзгерістердің жеделдетілген қарқынын және бейімделу мен жұмсарту жөніндегі жаһандық күш-жігердің терең салдарын көрсетеді.

- "Жылынуды +1,5°C-қа дейін шектеу қажет, бірақ бұл теңіз деңгейінің 65 м эквивалентін сақтайтын мұз қабаттарының еруіне байланысты теңіз деңгейінің көтерілуін бәсеңдетпейді".
- "Қазіргі жылынудың өзінде (+1,2°C) теңіз деңгейінің көтерілуі жылдамдауда". Деректер графигі дүниежүзілік мұхит деңгейінің көтерілу қарқыны "соңғы үш онжылдықта екі есе өскенін" атап өтіп, бұл үдеуді айқын көрсетеді.
- Егер қазіргі үдеу қарқыны жалғаса берсе, 2100 жылға қарай әлем таңғаларлық "жылына 1 см" көруі мүмкін.

Аймақтық айырмашылықтарды одан әрі баса көрсете отырып, презентациялар астын сызадыды «Ірі аймақтық орталықтармұздықтардың реакциясындағы айырмашылықтар». Шеңбері бар жаһандық картадиаграммалармен суреттейді «Міндетті шығын мұздықтардың массалары (2020 жылға қатысты)», орта есеппен алғанда, мұздықтардың жаһандық массасының айтарлықтай 43%-ы қазірдің өзінде әртүрлі аймақтардағы ауытқулармен жойылуға жақын екенін көрсетеді. Бұл міндетті жоғалту, тіпті жылыну бүгін тоқтаса да, дереу бейімделу қажеттілігін көрсететін сөзсіз әсерді білдіреді.

Қорытындылар өзектілігін растайды және ерік бағытын анықтайдысаяси пікірталастар:

- Жылынуды +1,5°C деңгейімен шектеу өте маңызды, дегенмен, ең жақсы жағдайда да теңіз деңгейінің көтерілуі баяу және тұрақты болады (мысалы, жылына <10 мм).
- Мұз қабаттары жеделдетілген қарқынмен (жылына >10 мм) +1,2°C температурада массасын жоғалтады, бұл "жастарымыздың өмірінде бейімделу өте қиын болады".
- "Дәреженің әрбір бөлігі мұз қабаттары үшін шын мәнінде маңызды", бұл үлкен мұз массаларының температураның шамалы көтерілуіне де сезімталдығын көрсетеді.
- Теңіз деңгейінің мұз қабаттарынан бақыланатын деңгейге көтерілуін бәсеңдету үшін "+1,0°C-қа жақын немесе одан да төмен температураның ұзақ мерзімді мақсаты" қажет.
- "Жылынуды неғұрлым тезірек бәсеңдетіп, тоқтатсақ, қауіпсіз деңгейге оралу оңайырақ болады."

Тараулар өткен шығарындылар мен драйверлерден, болжамды болашақтан, тұрақты дамудан, факторлар мен кедергілерден, саясаттан, қаржыдан, энергетикалық жүйелерден, өнеркәсіптен, көліктен, ғимараттардан, AFOLU (ауыл шаруашылығы, орман шаруашылығы және басқа да жерді пайдалану), инновациялар және көмірқышқыл газын жою (CDR). Бұл жоспар теңіз деңгейінің көтерілуі мен мұздықтар туралы ұсынылған ғылыми тұжырымдар климаттың өзгеруін және оның салдарын азайту стратегияларын кеңірек, жүйелі бағалаудың бөлігі болып табылатынын көрсетеді.

Қорытындылай келе, презентациялар IPCC арналған BO62 берді климаттың өзгеруінің теңіз деңгейлері мен мұздықтарға жақын арада және жеделдетілетін әсерлері туралы қатаң, ғылыми негізделген ескерту. Олар IPCC AR7-ге маңызды үлес ретінде қызмет етеді, әрі қарай жылынуды азайту және сөзсіз өзгерістерге, әсіресе болашақ ұрпаққа қатты әсер ететін өзгерістерге бейімделу үшін дереу және өршіл жаһандық шараларды талап етеді.

<u>«Мутирао»</u>

Бразилия мәдениеті өзінің байырғы тұрғындарынан тұжырымдаманы мұра етті «mutirão». Ол егін жинау, құрылыс салу немесе бір-бірін қолдау болсын, ортақ тапсырма бойынша жұмыс істеу үшін жиналатын қауымдастықты білдіреді. Осы баға жетпес ата-баба даналығы мен

әлеуметтік технологияға сүйене отырып, болашақ президент КС30 өз көзқарасымен бөлісті жаһандық "Mutirão» – климаттың өзгеруіне қарсы жаһандық жұмылдыру. Екінші хатта тағайындалған президент КС30 мүдделі тараптарды бірлесіп құрылым құруға шақырды жаһандық «Mutirão», ол орталықтандырылмаған, төменнен жоғарыға және өзін-өзі ұйымдастыратын бастамаларды ынтымақтастыққа, ынтымақтастыққа және ортақ мақсатқа негізделген келісілген жаһандық жұмылдыруға біріктіреді. Бұл ұжымдық бірлескен шығармашылық жұмыс Панама қаласында басталды Климаттық аптаның, мұнда мүдделі тараптар жеке тұлғаларға, қауымдастықтарға және ұйымдарға Жаһандық деңгейге өз бетінше үлес қосу үшін әлеуетті әдістермен бөлісті «Mutirão», сонымен бірге климаттық шешімдерді шешуге бағытталған іс-шараларды одан әрі жеделдету үшін жаңа бастамаларды шабыттандыратын ынтымақтастық желілерін құру және тәжірибелермен бөлісу. Бонндағы климаттың өзгеруі жөніндегі конференцияда Жаһандық Мутирао үйлестірілген жергілікті әрекеттерді Жаһандық құрылымға біріктіруге және біріктіруге арналған платформалар мен іс-шаралар шоқжұлдызын өмірге әкеледі «Mutirão». BO62 шеңберінде интеграторлар шоқжұлдызын қалыптастыру үшін алғашқы прототиптердің іске қосылуын белгілейді «Mutirão». Оларға Visão Coop, Iswe Foundation және Instit әзірлеген цифрлық платформалар кіредітехнологиялар мен қоғам арқылы. Бонн сонымен қатар қатысушыларға жергілікті және интеграциялық бастамаларға қатысты өз көзқарастары мен тәжірибелерімен бөлісуге мүмкіндік береді, сонымен бірге жаһандық Мутираоның қандай болуы мүмкін екендігі туралы талқылау үшін жиналыс алаңын қамтамасыз етеді, бұл шын мәнінде инклюзивті жаһандық климаттық қозғалысты бірлесіп құруға көмектеседі. Мақсат «Мутирао» — ортақ үйді, яғни Жерді және оның бірегей экожүйелерін талқылау үшін адамдарды, жергілікті қауымдастықтарды біріктіру. Люди ресурстарды, көмектесуге деген ұмтылысты және білімді бөлісе отырып, ортақ шешімдерді тезірек және дұрысырақ ету үшін біз жалғыз жасай алмайтын нәрселерді жасау үшін бірігеді.

Дамушы елдер болып табылатын Тараптардың ашықтық туралы алғашқы екі жылдық есептерін дайындауда тәжірибе алмасуға жәрдемдесу бойынша семинар

Талқылаулар бірлескен күш-жігерге және елдерге есеп беру міндеттемелерін орындауға қалай қолдау көрсетілетінін көрсететін нақты мысалдарға баса назар аударады. Бағалардыңауызша тақырып төңірегінде өрбиді «Ең қолайлы серіктесті таңдау-жәнеорындаушының және іске асыру әдісінің». Бұл жобаны сәтті бастау және жүзеге асыру үшін, әсіресе ГЭФ қаржыландыратын жобалар үшін өте маңызды. Броцесс мыналарды қамтиды:

- Қажетті сараптаманы және жобаға тән критерийлерді анықтау.
- Сәйкес мүмкіндіктерді бағалауорындаушы-ның қатысушы серіктесінің, олардың қатарына үкімет, агенттіктер кіруі мүмкіно ГЭФ, донорлық агенттік, мемлекеттік ұйымдар, ҮЕҰ, жеке сектор және бенефициарлар.
- Есеп берушілік пен әлеуетті дамытуға баса назар аудара отырып, тиімді іске асыруды қамтамасыз ету үшін басқару тетіктерін әзірлеуді аяқтау.

Бас директордың мақұлдауына дейін БҰҰДБ мақұлдауын талап ететін қосарланған орындау әдістері, әсіресе ел тікелей жүзеге асырған жағдайларда. Орындауды қолдаудың негізгі мәселелеріне орындаушы ұйымдарға ГЭФ қаражатын алуға/иеліктен шығаруға тыйым салатын ұлттық заңдарды қарастыру, шектеулі сенімгерлік және/немесе сатып алу мүмкіндіктерін еңсеру және халықаралық консультанттарды немесе компанияларды тарту мүмкіндігі кіреді., әсіресе құбылмалы және қақтығыстардан зардап шеккен жағдайларда (FCS). Бұл қолдау көрсету кезінде практикалық қиындықтар мен бейімделу стратегияларын көрсетеді.

Содан кейін сыйлыққаации тікелей қаралады "Техникаға қолжетімділікенгізу үшін қажетті көмек ҚБП", "Техникалық көмекке уақтылы қол жеткізу" екенін атап өтті ҚБП ұлттық есептерді енгізу және дайындау барысындағы кедергілерді жою үшін өте маңызды." Екі елдік зерттеу осыны көрсетеді:

1. Мысал 1: Гвинея-Бисауды техникалық қолдау:

- Мысал: Гвинея-Бисау біріншісін тапсыруға дайындық кезінде екі түгендеуді жүргізуде қиындықтарға тап болды ҚОСЫМША 2024 жылдың желтоқсан айындағы соңғы мерзімге дейін.
- Шешілген міндет: БҰҰДБ және CBIT-GSP ПГ түгендеуіндегі олқылықтарды жою үшін техникалық қолдау көрсетті және келісті ҚОСЫМША ұлттық қарым-қатынас процестері бар елдер. Сарапшылар да байланыстыруға көмектесті ОНУВ және бірінші ҚОСЫМША.
- Нәтиже: Гвинея-Бисау LDC және MORAG ретінде 2024 жылдың желтоқсан айында белгіленген мерзімге дейін өзінің алғашқы ДДТ-сын сәтті тапсырды.Ел өзінің кадастрын үйлестірді, кейінгі есептерді дайындауды жақсартты және өлшеу, есеп беру және тексеру нұсқаулары туралы түсінігін нығайтты (ЖҰМЫС) және ДДТ дайындау мен ҰДО қайта қарау арасындағы байланыстар.

2. 2-жағдай: Нигерге техникалық қолдау көрсету:
   - Мысал: БҰҰДБ-ның техникалық сарапшылары өтінім берер алдында Нигердің жеткізілім есебінде (NIR және CTF кестелері) елеулі қатені анықтады.
   - Шешілген міндет: БҰҰДБ ұлттық есепті есептілік талаптарына сәйкестендіруге қолдау көрсетті, бақылау үшін CTF кестелерін түзетуге көмектесті. ОНУВ және IPCC нұсқауларын түсінудегі ұлттық әлеуетті нығайтты және ЖҰМЫС.
   - Ашықтық кедергісі: халықаралық сарапшыларға шамадан тыс тәуелділікті тудыратын климаттың ашықтығы туралы есеп берудегі шектеулі ұлттық және аймақтық әлеует ретінде анықталады.

- Іс-шаралар: Үкіметтер мен академиялық институттар арасындағы өзара түсіністік туралы меморандумдар арқылы, атап айтқанда Руанданың қоршаған ортаны басқару жөніндегі органымен (REMA) және Африка математикалық ғылымдар институтымен (AIMS) серіктестікті нығайту, климаттық есеп беру бастамасын бастау. туралынақты деректер негізінде (ОҚҚҚБАИ). Бұл болды жергілікті техникалық тәжірибені арттыру арқылы ұлттық ғылыми-зерттеу және климаттық әлеуетті нығайтуға бағытталған.
- ОҚҚҚБАИ әрекетте/Ерте нәтижелер: Мақсатты тренингтер өткізілді, нәтижесінде 20-дан астам мемлекеттік және жекеменшік мекемелердің 50-ге жуық мамандары оқудан өтті. Бұл "ел ішіндегі климаттың ашықтығының ұзақ мерзімді әлеуетінің негізін" құра отырып, "ұлттық әлеуетті арттыруға" және "сыртқы консультанттарға тәуелділікті азайтуға" әкелді.

Бірлесе отырып, бұл презентациялар БҰҰДБ-ның басқа ұйымдармен серіктестікте дамушы елдердегі есеп берудің ашықтығы мен мүмкіндіктерін жақсартуға деген ұмтылысын көрсетеді. елх, атап айтқанда, дайындық кезінде ҚОСЫМША шеңберінде ҚБП. Қаржылық, техникалық және кадрлық шектеулерді шеше отырып, бұл бастамалар "Together4Transparency" рухына сәйкес климаттың өзгеруіне қарсы жаһандық іс-қимыл мен есеп беруді нығайту үшін өте маңызды. (аударма – "ашықтыққа бірге").

Кейбір ескертпелер:

- Жаһандық ашықтық форумы 2025 жылдың 3-5 қыркүйегінде Инчхон қаласында өтеді.
- Барлық елдер ЮНЕП-ке қолдау көрсеткені үшін (техникалық, әлеуетті арттыру және қаржылық) алғыстарын білдірді.
- ГЭФ–тің гранттарға ақшасы әлі де бар - елдер өз ұсыныстарын (есептер мен есептерді) ұсынуы керек ИНПОП)
- Елдер дамуды қаржыландыруға өтінім бере алады Ашықтық бойынша екі жылдық баяндаманың (ҚОСЫМША) (2 ретке дейін)
- ЖЭҚ есепті дайындауға 145 миллион доллар және есеп беруге 75 миллион доллар бөлді ИНПОП
- Буркина-Фасоның біріншісін дайындаудағы тәжірибесі Ашықтық бойынша екі жылдық баяндаманың (ҚОСЫМША)
- Қаржыландырудың жеткіліксіздігі
- Негізгі қиындық: деректерді жинау

Қытайдың өзінің алғашқы тәжірибесін дайындаудағы тәжірибесі Ашықтық бойынша екі жылдық баяндаманың (ҚОСЫМША)

- 30-дан астам министрліктерден тұратын басқарушы комитет құрылды
- Шығарындылардың ішкі коэффициенттерін басымдықпен пайдалану
- Мәселелер: парниктік газдарды түгендеуді дайындаудың институционалдық тетіктерін одан әрі жетілдіру қажеттілігі, климаттың өзгеруінің болашақ сценарийлерін құру қажеттілігі
- Белгілі бір секторлардағы жұмсарту және бейімдеу шараларын бағалау үшін шығындар мен пайданы талдау әдістемелерін әзірлеу қажет
- Қаржылық қолдауға өтінім беру құны үшін ҚОСЫМША тым ұзақ және күрделі
- ГЭФ үшін нұсқаулық – дамушы елдерге қолдауды күшейту, процедураларды жеңілдету
- Жақсарту саласы: цифрландыру және ұлттық коэффициенттер

19 маусым

19 маусымда ВО62 Боннда негізгі талқылаулар ұлттық анықталған мәселелерді жеделдетуге арналды салымдар (ОНУВ) энергетика бойынша нысаналы көрсеткіштер арқылы АҚИ, логистика бойынша брифингке КСБразилияның болашақ төрағасынан 30 және Шарм-эль-Шейхте жалғасып жатқан диалогқа.

Енгізуді жеделдету ОНУВ нысаналы көрсеткіштер арқылы АҚИ энергия бойынша

Жаһандық энергетикалық ауысу қарқынды дамып келеді, бұл таза технологиялар мен инвестициялардың әсерлі өсуімен ерекшеленеді. Дегенмен, Париж келісімінің мақсаттарына қол жеткізу, әсіресе энергия тиімділігі және дамушы елдерді қаржыландыруды жұмылдыру саласындағы тұрақты кедергілерді еңсеру үшін мақсатты күш-жігерді талап етеді. БАӘ консенсусы нақты бағыт беріп, мынаны атап көрсетеді ХЭА (Халықаралық энергетикалық агенттік) сияқты халықаралық ұйымдардың үйлестірілген күш-жігері, МАВИЕ (Жаңартылатын энергия көздері жөніндегі халықаралық агенттік) және БҰҰ-Энергетика ұлттық үкіметтермен бірге болашақтағы амбицияларды арттыру үшін өте маңызды ОНУВ және әділ және тиімді энергетикалық ауысуды қамтамасыз ету. Күндізгі талқылау арнайы іске асыру мен жеделдетуге бағытталды ОНУВ энергетикалық мақсаттар шеңберіндегі елдер, АҚИ барысында айқындалған.

Жаһандық энергетикалық ауысуға жан-жақты шолу көрсетеді, бұрын-соңды болмаған өсім де, елеулі қиындықтар да. Бір жақсысы, 2024 жылы жаңартылатын энергия көздері мен таза технологиялар саласында айтарлықтай ілгерілеушілік байқалды, күн энергиясы 12-ші жыл қатарынан рекордтық өсуді (+27%), атом энергетикасында айтарлықтай өсуді (+33%) бастан кешірді. , және электромобильдер қазір барлық автокөлік сатылымдарының бестен бір бөлігін құрайды (+26%). Бұл ілгерілеушілік энергетика саласына рекордтық инвестициямен қамтамасыз етілді; 2030 жылға қарай жаһандық энергетикалық капитал ағыны 5 триллион долларға жетеді деп болжануда, оның 2,2 триллион доллары жаңартылатын энергия көздері, атом энергетикасы, электр желілері, қойма, таза отын, энергия тиімділігі және электрлендіру сияқты энергияға көшу технологияларына арнайы бағытталған.

Осы оң тенденцияларға қарамастан, маңызды мәселелер сақталуда. Энергия тиімділігі саласындағы прогрестің баяулауы үлкен алаңдаушылық туғызады, өйткені энергия сыйымдылығының төмендеу қарқыны 2024 жылы небәрі 1%-ға дейін баяулайды, бұл қатаң саясат шаралары мен инвестициялардың шұғыл қажеттілігін көрсетеді. Сонымен қатар, дамушы нарықтар мен дамушы экономикалардағы (EMDEs) инвестициялық теңгерімсіздік елеулі кедергі болып қала береді. Инвестициялардың жалпы өсіміне қарамастан, капитал бұл елдерге энергияның ауысуы үшін өте маңызды болып табылатын жеткілікті мөлшерде жеткізілмейді. Бразилия, Үндістан және Қытай сияқты елдер көрсеткендей, инвестициялардың тәуекелдерін азайту және осы аймақтардағы жағдайды жақсарту үшін мақсатты күш-жігер қажет, мұнда күшті ұлттық саясат инвестицияларды тартудың кілті болды. Мысалы, ХЭА-ның Бразилияға арналған жол картасы қаржыландырудың жаңа көздерін, тәуекелдерді азайтуды және энергия тиімділігін арттыруды қолдауды қамтитын 2035 жылға қарай таза энергетикалық инвестицияларды алты есеге арттырудың кешенді тәсілін ұсынады. БАӘ 2050 жылға қарай 55

миллиард долларға жетуді көздеп отыр, бұл 2020 жылмен салыстырғанда 88%-ға өсті, бұл оның жаңартылған бөлігі ретінде ОНУВ, өзінің жаңа Ұлтының қолдауыменмұнай компаниясымен. Бразилия да декарбонизация мәселелерімен бетпе-бет келіп отыр, бұл оның өзгермелі нормативтік-құқықтық базасында және жаһандық деңгейде анықталған үлестерінде көрініс табады, бұл "мәртебені бағалаудан" мақсаттарға жету үшін "әрекетке" көшуді көрсетеді.

Салым МАВИЕ the талқылау жаңартылатын энергия көздерін дамытудың негізгі бағыттарын атап өтті: жеткілікті энергиямен қамтамасыз ету, сақтау желілері мен инфрақұрылымын жаңарту, адаптивті жүйелер үшін икемділік пен сұранысты басқаруға ықпал ету, энергияны тиімді пайдалану үшін цифрландыруды қолдану, биоэнергетиканы уақытша шешім ретінде қарастыру және болашақтағы маңызды рөлді күту.және сутегінің. Жаһандық инвестицияларклиматтың өзгеруі жөніндегі ұлттық қор "Жаһандық компас" арқылы барлық секторлардағы декарбонизацияны ынталандыруға және инвесторларға ұсыныстар беруге бағытталған жаһандық өзара әрекеттесуге және институционалдық инвестицияларға назар аударғаны үшін марапатталды. Талқылаулар сонымен қатар дамушы елдер үшін қаржылық әртараптандыруды, ірі институционалдық инвесторларды тартуды және кірістерді бөлу үлгілерін әзірлеудегі дамуды қаржыландыру институттары мен көпжақты даму банктерінің рөлін қозғады. Сияқты бастамалар арқылы қолданыстағы модельдерді кеңейту Халықаралық энергетикалық қортиімділік және таза энергия туралы және Халықаралықбірхалықтық даму агенттігі, жаһандық мақсаттарға жету үшін қажет деп атап көрсетілді.

БАӘ консенсусы мен ХЭА қолдауы болашақты қалыптастыруда маңызды рөл атқарады ОНУВ. Негізгі энергетикалық мақсаттарды толық іске асыру КС28, мысалы, жаңартылатын энергия көздерінің қуатын үш есеге арттыру және энергия тиімділігі көрсеткіштерін екі есеге арттыру, шығарындыларды едәуір азайтуға және кейінгі кезеңдерде амбицияны арттыруға негіз ретінде қарастырылады ОНУВ 2035 жылға қарай. Қолдау бағдарламасы ОНУВ ХЭА үш негізгі тіректі қамтиды: деректер (елдерге энергетикалық статистиканы жинауға, талдауға және пайдалануға көмектесу), жоспарлау (ұзақ мерзімді энергетикалық жоспарлау құралдарын қамтамасыз ету) және жоспарлардан саясат пен мәмілелерге дейін (саясатты әзірлеуді, бейімделуді біріктіруді және қаржыландыруды жұмылдыруды қолдау). Сандық көрсеткіштердің қажеттілігі атап өтілді ОНУВ, бұл жаңаларында нақтырақ, өлшенетін энергетикалық мақсаттардың қажеттілігін алға тартты ОНУВ БАӘ консенсусының 28-тармағына сәйкес болу және ашықтық пен есептілікті қамтамасыз ету.

БҚ жаңартулары ОНУВ және АҚИ біріншісінен кейін екенін көрсетіңіз АҚИ 28 Тарап жаңартылған немесе жаңаларын ұсынды ОНУВ. олардың 23-і 2035 жылға арналған мақсаттарды қамтыса, елдердің 90%-ы олардың бар екенін хабарлады ОНУВ нәтижелері туралы хабардар етілді АҚИ. Негізгі бағыттар АҚИ технологияны, салдарларды азайтуды, бейімделуді, қаржыны, шығындар мен залалдарды, халықаралық ынтымақтастықты, әлеуетті арттыруды, әділ ауысуды, ғылымды, әрекет етуді, тұрақты дамуды және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуді қамтиды. Елдердің мысалдары әртүрлі амбициялар мен қажеттіліктерді көрсетеді: Ұлыбританияның көзқарастары ОНУВ 2035 жылға арналған шығарындыларды 1990 жылғы деңгейден кем дегенде 81% -ға төмендетуге, барлық ПГ мен секторларды қамтуға бағытталған, бұл 1,5°C мақсатына сәйкес келеді. Непалдық ОНУВ 3.0 "Әдеттегідей бизнес" сценарийі бойынша 2030 жылға қарай шығарындыларды 17,12%-ға және 2035 жылға қарай 26,79%-ға қысқартуды жоспарлап отыр, оның айтарлықтай бөлігі жалпы құны 73,74 миллиард долларды құрайтын халықаралық қолдауға сүйенеді, оның 85% халықаралық климаттық қаржыландырудан күтіледі. Грузия пропорционалды емес әсерлерді мойындай отырып және өзінің бірегей биоәртүрлілігі мен экожүйелерінің әлеуетін арттыруға ұмтыла отырып, климаттың өзгеруін осал топтар үшін қосымша қауіп факторы ретінде бағалауды жоспарлап отыр.

Нәтижелерге сәйкес келетін іс-қимылдардың түйінді бағыттары АҚИ және ОНУВ 3.0, жаңартылатын энергия көздерін кеңейтуді қамтиды (мысалы, Непалдың 2035 жылға қарай

электр станциясының қуатын 3500 мВт-тан 28 500 мВт-қа дейін арттыру мақсаты), ормандардың жойылуын азайту үшін экологиялық таза тамақ дайындау шешімдері (мысалы, Непалда экологиялық таза тамақ дайындау мен жылытуды кеңейту), энергия тиімділігін екі есеге арттыру (мысалы, Непал 2025 жылға қарай тасымалдау мен тарату шығындарын 11,5% -ға дейін төмендетуге тырысады), көмірмен жұмыс істейтін электр энергиясын біртіндеп алып тастау, автомобиль көлігінен шығарындыларды азайту (мысалы, BEV мақсаты 95%), , метан шығарындыларын азайту, қазба отындарынан көшу (мысалы, жасыл сутегінің дамуы) және ормандарды сақтау және қалпына келтіру. Сондай-ақ әсерді бағалауды, жұмысшылардың құқықтарын қорғауды, жасыл жұмыс орындарын құруды, дағдыларды дамытуды және әлеуметтік қорғауды қамтитын әділ ауысуға баса назар аударылды.

Үйлестірілген халықаралық қолдаудың қажеттілігі расталды және Зимбабве сияқты елдер келісілген іс-қимылдарды жеделдетуге баса назар аударды. ҚРҮК, және кеңейтілген операцияларды жүзеге асыру ОНУВ іске асырудағы олқылықтарды жою үшін жаңартылатын энергия, орман шаруашылығы және қалалық қалдықтар секторлары үшін ауқымды климаттық қаржыландыруды талап етеді. Технологиялар трансферті, әсіресе энергияны сақтау, желілер мен жүйелерді жаңарту саласында ЖҰМЫС, есеп беруді жақсарту үшін шығарындыларды бақылауда, белгісіздікті талдауда және парниктік газдар шығарындыларын болжауда әлеуетті арттыру сияқты өте маңызды. Негізгі хабарламалар түсінікті болды: амбициялар өсіп жатқанымен, ауқымды халықаралық климаттық қаржыландыру, технологиялар трансферті және әлеуетті арттыру толық іске асыру үшін өте маңызды ОНУВ, әсіресе дамушы елдер үшін. Қамтитын климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылға кешенді көзқарас жеңілдету, бейімделу, жоғалтулар мен залалдар және әділ көшу деректер мен ашықтықты жақсартумен, сондай-ақ табысқа жетудің кілті ретінде жаһандық ынтымақтастықпен бірге маңызды.

Логистика бойынша брифинг КС30 болашақ төрағадан (Бразилия)

Бразилия алдағы саммитке қатысты өз көзқарасын білдірді КС30 қалай "КС іс-қимыл, іске асыру және қоғамдастық", бұл нақты нәтижелерге және қоғамның кең ауқымды қатысуына берік міндеттемені білдіреді. Брифинг барысында маңызды логистикалық егжей-тегжейлер айтылды, сонымен қатар қатысушылар көтерген маңызды мәселелер мен алаңдаушылықтар анықталды.

Тараптар конференциясы (KS30) Бразилияның Пара, Белем қаласындағы Парк да Сидадеде өтеді. Кестеге алдын ала дайындық кіреді КС 2025 жылдың 13-14 қазанында Бразилияда, одан кейін 2025 жылдың 6-7 қарашасында Белемде климаттық іс-қимыл жөніндегі әлемдік көшбасшылар саммиті өтеді. Алдын ала сессиялар 2025 жылдың 4-9 қарашасына жоспарланған, ал өзі КС30 2025 жылдың 10-21 қарашасы аралығында өтеді.

Белемге халықаралық сапарлар үшін Лиссабон, Форт-Лодердейл, Майами, Кайенна және Парамарибо сияқты қалалардан тікелей рейстердің көбеюі күтілуде, Рио-де-Жанейро және Сан-Паулу сияқты ірі бразилиялық хабтар арқылы рейстерді қосу мүмкіндігі бар. Арнайы электрондық виза енгізіледі КС30, бұл ретте барлық аккредиттелген қатысушылар визалық алымдарды төлеуден босатылады. Өтініш беру процесі UNFCCC аккредитациясын растағаннан кейін бірден басталуы керек, өйткені келген кезде визалар берілмейді. Өтінімдерді қабылдаудың ресми порталы арқылы қолжетімді болады КС30.br . Бразилияның визалық талаптарынан босатылған қатысушыларға электронды виза алуға өтініш берудің қажеті жоқ. Correios, Бразилияның мемлекеттік пошта компаниясы, веб-сайт арқылы тапсырыстар мен баға ұсыныстарын сұрау үшін Белемдегі арнайы логистикалық орталықты басқаратын ресми логистикалық оператор болып тағайындалды КС30.

Орналастыру тұрғысынан Белем 29 000-нан астам бөлме мен 55 000-нан астам жатын орынды ұсынады. Бұл опциялардың көпшілігі қысқа мерзімді жалға беру болады, қонақүйлер шамамен 7 900 нөмір мен 14 300 төсек-орынды қамтамасыз етеді, ал қысқа мерзімді жалға беру 16 500 бөлме мен 25 000 төсек-орынды ұсынады. Сонымен қатар, кемелердегі 3 880 кабина (маусым айының соңына дейін брондауға болатын екі круиздік кемені қоса алғанда) 1 300 бөлме мен 10 500 төсек ұсынатын басқа шешімдермен бірге 6 000 төсек-орынды қамтамасыз етеді. Bnetworks, ресми орналастыру платформасы маусым айының соңына дейін

6 000 жатын орыны бар 2500 қысқа мерзімді жалға берілетін мүлікті орналастырады. Шағын кемелерде орналастыруға мүдделі делегациялар келесі мекен-жайға хабарласа алады dockingships@presidencia.gov.br . "Көшбасшы's Делегация басшыларына арналған "ауыл", оның ішінде қосымша қонақ үйлер мен пәтерлер салынуда және қазан айына дейін дайын болады деп күтілуде, жалға берілетін тұрғын үйлер мен модульдік шешімдерге баса назар аударылады, 100 доллардан басталады. Кішігірім круиздік кемелер 70 км қашықтық туралы бұрынғы есептерден айырмашылығы, өткізу орнынан 35-40 минуттық жерде болады.

Негізгі орын, Parque da Cidade - қоғамдық көлікпен, таксимен немесе велосипедпен жетуге болатын үлкен кеңістік. 240 000 м2 периметрі бойынша шамамен 160 000 м2 аумақты алып жатқан көгілдір аймақ белгілі бір функционалдық аймақтарға бөлінеді: негізгі кіреберіс пен қауіпсіздік үшін A аймағы; Павильондар мен делегациялар кеңселері үшін B аймағы; Арнайы және қатарлас іс-шараларға арналған C аймағы; Жиналыс бөлмелері үшін D аймағы; БАҚ, АКТ және UNFCCC кеңселері үшін E аймағы; және пленарлық отырыстар мен гастрономиялық орталық үшін F аймағы. Көгілдір аймақтың жанында әдетте азаматтық қоғам мен көрмелер үшін ашық жеке жасыл аймақ орналасады. Тәулік бойы жұмыс істейтін тегін автобустар қалалық саябаққа қатынайды, ал кейбір аймақтарда жеке көліктерге шектеу қойылғанымен, жоғары лауазымды шенеуніктерге арналған ақпарат онлайн режимінде қолжетімді болады. Ұйымдастырушылар Белемдегі ұтқырлық мәселелерін шешу үшін белсенді жұмыс істеуде.

Денсаулық пен қауіпсіздік үшін мүшелер төтенше жағдайлар мен төтенше жағдайлар кезінде Бразилияның Бірыңғай денсаулық сақтау жүйесіне (SUS) ақысыз қол жеткізе алады, сонымен қатар қол жеткізе алады Хенбанның кең ауқымды жеке денсаулық сақтау желісіне. Армия, Әскери-теңіз күштері, Әскери-әуе күштері, федералдық полиция және барлау агенттіктерін қоса алғанда, барлық ұлттық күштерді біріктіретін кешенді қауіпсіздік операциясы тек Көк және жасыл аймақтарда ғана емес, сонымен қатар қонақүйлерді, тұрғын үй кешендерін және қонақүйлерді қоса алғанда, бүкіл Белем мегаполисінде қауіпсіз ортаны қамтамасыз етеді. ауаны, теңізді және киберкеңістікті қамтитын туристік аймақтар. Қоғамдық тамақтандыру үшін азық-түлік қауіпсіздігінің қатаң хаттамалары болады, азық-түлік, сусындар мен су ыңғайлы жерлерде үздіксіз қолжетімді болады, жергілікті және маусымдық өнімдерге басымдық беріледі, 40% вегетариандық және 30% жергілікті өндірушілер. Қатысушыларға сары безгегі мен қызылшаға қарсы екпе алу ұсынылады.

Қосымша қызметтерге БҰҰ-ның алты ресми тіліне және португал тіліне аудармалар кіреді, өтінім беру кезінде нақты қажеттіліктер көрсетілген. Қатысушыларға көміртегі шығарындыларының орнын толтыруды өз еркімен сатып алу тапсырылады. Қатарлас іс-шараларға тіркелу 18 маусым мен 2 шілде аралығында ашылады деп күтілуде.

Осындай ауқымды дайындықтарға қарамастан, қатысушылар брифинг барысында айтарлықтай алаңдаушылықтарын білдірді. Көбісі, әсіресе азаматтық қоғам ұйымдары үшін "қатысушылардың кең ауқымын жоққа шығаратын және мүмкіндіктерді шектейтін" орналастырудың "қолжетімсіздігін, дайын еместігін және жоғары құнын" атап өтті. Денсаулығына байланысты проблемалары бар және брондауды өзгертуде қиындықтары бар жаңа қонақүйлерге қатысты мәселелер икемді бас тарту саясатын сұрауға әкелді. Көптеген делегациялардан қатысушылардың саны туралы ақпараттың болмауы келу мен тұруды жоспарлауды қиындатты, ал көшбасшылар саммитінің нақты үлгісі әлі анықталған жоқ. Ұйымдастырушылар егжей-тегжейлі ақпаратты онлайн режимінде беруге уәде бергенімен, жоғары лауазымды тұлғалардың жеке көлігімен қатынауы туралы да мәселелер көтерілді. Бразилия іс-шараларды жүзеге асыру үшін айтарлықтай күш салуда КС30, функционалды және қонақжай ортаға ұмтылу. Дегенмен, қолжетімділік, құн және ақпараттың ашықтығына қатысты мәселелер сақталуда, бұл инклюзивтілік пен функционалдылықты қамтамасыз ету бойынша одан әрі жұмыс істеу қажеттілігін көрсетеді КСҚатысушылардың барлық санаттары үшін 30.

Шарм-әл-Шейхшылық Диалог

Шарм-эль-Шейхтегі диалог пікір алмасу және қаржы ағындарын парниктік газдар шығарындыларының төмендігі мен климаттың өзгеруіне төзімді даму траекториясына сәйкестендіруді міндеттейтін Париж келісімінің 2-бабының 1(с) тармағын түсінуді тереңдету алаңы болды. даму және оның 9-баппен толықтырылуы (дамушы елдерге қаржылық қолдау көрсету). Талқылаулар 2-баптың 1(с) тармағын іс жүзінде қолдануға және жүзеге асыруға бағытталды.

Семинардың негізгі тақырыптары ұлттық қаржы секторын дамыту, әсіресе климаттың өзгеруіне бейімделу және тұрақтылықты арттыру саласындағы әлеуетті арттыру; төмен көміртекті және климаттық тұрақты дамуға көшуді жоспарлау және әділ көшуді қаржыландыру; және Жаңа ұжымдық сандық мақсатты жүзеге асыруды қолдау мүмкіндіктерін зерттеу (НККО) 2-баптың 1(с) тармағына сәйкес.

Презентациялар мен талқылаулардан алынған қорытындылар қалай болатынын атап өтті НККО бұрынғы мақсаттарға қарағанда амбициялы болуға ұмтылатын және зардаптарды азайтуды, бейімделуді, сондай-ақ шығындар мен залалдарды қамтитын 2-бап, 1(с) тармағы және 9-бап қолдау көрсетеді. ВИР "Қайта бағыттау" бастамасын ұсынды қарыз алудың арнайы құқықтарын климаттық қаржыландыруға", ХВҚ-ның климаттық қаржыландыруға, әсіресе климаттық дағдарыстарға тап болған елдер үшін, осал экономикалар үшін өтімділіктің жаңа көзі ретінде арнайы қарыз алу құқықтарын қайта бағыттау әлеуетін атап өтті. БағдарламаШарм-эль-Шейхтің бейімделу раммасы, сондай-ақ WRI ұсынған, 2030 жылға қарай жаһандық бейімделу әрекеттерін жеделдетуге ұмтылады, әсіресе жергілікті бастамалар үшін инвестицияларды ұлғайту қажеттілігін және деректердің, технологиялардың және маңыздылығын атап көрсетеді. инклюзивтілік, 2030 жылға қарай бейімделу үшін 300 миллиард доллар жұмылдыруды мақсат етіп, бұл үлкен жауапкершілікті талап етеді.бастапқы жеке капиталдың.

ВИР сондай-ақ атап өтті, Париж келісімінің мақсаттарына қол жеткізу қаржыландыру көлемін ұлғайтуды ғана емес, сонымен бірге бар қаржы ағындарын қайта бағыттауды талап етеді, 2-баптың 1(с) тармағы бүкіл қаржы жүйесін трансформациялаудың негізгі құралы болып табылады. АДБ қаржы жүйелерін трансформациялау (елдерге жасыл қаржыландыру стратегияларын әзірлеуге көмектесу), жеке капиталды жұмылдыруды ынталандыру (аралас қаржыландыру мен кепілдіктерді пайдалану), климаттық тәуекелдерді интеграциялау арқылы 2-баптың 1(с) тармағын қолдаудағы рөлін атап өтті. инвестициялық шешімдер және Филиппиндегі көмірмен жұмыс істейтін электр станцияларының экологиялық трансформациясы сияқты мысалдарды ұсыну. АКТ иелерінің альянсышығарындылары нөлдік талдар 2-баптың 1(с) тармағын портфельді декарбонизациялау, компанияларды тарту, саясатты ілгерілету, климаттық шешімдерді кеңейту және кеңейтілген ынтымақтастық арқылы бүкіл қаржы жүйесін климаттық мақсаттарға сәйкестендірудің қуатты тұтқасы ретінде қарастырады. Біріккен Ұлттар Ұйымы Өнеркәсіптік даму жөніндегі ұлттар техникалық шешімдерді, климаттың өзгеруіне төзімді өндірістерді дамытуды және дамушы елдердегі жасыл өнеркәсіп жобаларын қаржыландыруды жұмылдыруды қоса алғанда, 2-баптың 1(с) тармағында жұмыс істей отырып, жасыл индустрияландыруды және тұрақты өнеркәсіптік дамуды ілгерілетуге баса назар аударады.

Тараптардың ортақ тұжырымдары мен көзқарастары шығарындыларды азайтудың маңызды өзектілігін дәйекті түрде атап өтті, Бангладеш және Самоа сияқты елдер ұзақ талқылаулардың орнына шұғыл әрекет ету қажеттігін атап өтті. Климаттың өзгеруіне қарсы іс-шараларды қаржыландыру қажеттіліктері мен қолда бар ресурстар арасындағы, әсіресе дамушы елдер үшін айтарлықтай алшақтық қайталанатын мәселе болды. Диалог үшін "қауіпсіз кеңістіктің" қажеттілігі атап өтілді, онда Тараптар жазалау тәсілінсіз жетістіктер мен қиындықтарды ашық түрде бөлісе алады. Бірнеше тараптар, соның ішінде ҚБПҮ, Жаңа Зеландия және БГРС, диалогтың жазбаша емес сипатын талап етті, ол нақты шешімдерді нұсқаудан гөрі, алмасуды жеңілдетуі керек. Ұлыбритания тек жетістіктерді ғана емес, сонымен қатар елдердің климаттық мақсаттарға жетудегі қиындықтары мен көңілсіздіктерін талқылаудың маңыздылығын атап өтті. Жергілікті ұйымдар өздерінің аумақтық қауіпсіздігі

мен құқықтарын жеңілдету жұмыстары мен құқықтық қорғауға біріктіру керектігін баса айтып, авторлық құқық иесі мәртебесін растады. Көтерілген нақты мәселелерге Африкада (Гамбия) тамақ дайындау үшін таза энергияға қол жетімділіктің болмауы және қалдықтар секторының проблемалары (Бангладеш) кірді.
Диалогтың негізгі хабарламалары түсінікті болды: 2-баптың 1(с) тармағы қаржыландыру көлемін ұлғайтуға ғана емес, сонымен бірге барлық қаржы ағындарын тұрақты және төмен көміртекті дамуға жүйелі түрде қайта бағыттауға қатысты. Өсіп келе жатқан амбицияларға қарамастан ОНУВ. олардың толық көлемде жүзеге асырылуы, әсіресе дамушы экономикалар үшін ауқымды, қол жетімді және тиісті климаттық қаржыландырудың болуына байланысты. Мақсаттарға жету НККО ал Париж келісімі халықаралық ынтымақтастықты, инновациялық қаржыландыру тетіктерін (мысалы, SDR бағытын өзгерту) және жеке сектор мен барлық мүдделі тараптардың белсенді қатысуын арттыруды талап етеді. Диалог табысты да, тиімді және әділ шешімдерді табудағы тұрақты кедергілерді де ашық талқылау алаңы ретінде қызмет етуі керек.

20 маусым

20 маусымда ВО62 Боннда логистикадан бастап жаһандық климаттық күн тәртібінің негізгі аспектілерін қамтитын көптеген маңызды іс-шаралар өтті КС30 және енгізуді жеделдету ОНУВ бейімделуге, климаттық қаржыландыруға және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуге дейін. Негізгі мақсат климаттық міндеттемелерді қайта пайдалану арқылы орындау болдыАҚИ нәтижелері негіз ретінде. Көрінетін прогреске қарамастан жоспарлар мен бастамаларды әзірлеу кезінде қаржыландырудың жеткіліксіздігі, азаматтық қоғам мен дамушы елдер үшін қолжетімділік мәселелері және энергия тиімділігін арттыру шараларын күшейту қажеттілігі сияқты маңызды мәселелер сақталды. Бразилия төрағалығы логистика саласында белсенді жұмыс істеді КС30, бірақ іс-шараның инклюзивтілігі мен қолжетімділігін қамтамасыз ету мәселесіне тап болды, бұл туралы қатысушылар нақты айтты. Бакуден Белемге дейінгі жол картасы төңірегіндегі талқылаулар климаттық қаржыландырудың көздері мен тетіктеріне, әсіресе жеке сектордың рөліне және климаттық әділеттілік принциптеріне қатысты терең келіспеушіліктерді анықтады.

<u>КС30</u>

Күн төрағалықтың 4-ші хатынан басталды КСБразилиядан 30, елші Андре Лаго оқыды. Орталық хабарламада келіссөздердің өзектілігі мен нәтижелерді енгізу қажеттілігі баса айтылды МЖИ. Әрқайсысы іске асырудың белгілі бір саласына арналған алты тақырыптық павильон немесе бөлме тұжырымдамасы енгізілді АҚИ: Энергетикалық ауысу, Орман және биоәртүрлілік, Ауыл шаруашылығы және азық-түлік, Инфрақұрылым және су, Адами әлеуетті дамыту, қаржы, технология және әлеуетті арттыру. Төрағалық орналастыруға және қатысуға қатысты бұрын айтылған алаңдаушылықтарды мойындады және шешуге міндеттенді. КС30-ы Белемде, әрбір келесі кезеңнің өсіп келе жатқан ауқымын атап өтті КС және қатысушылар арасында ақпараттың қолжетімділігі мен Белемдегі өмір сүру жағдайларына қатысты кең таралған алаңдаушылық.

Түстен кейін іс-шара өтті КС30 «Towards Implementation: A Call to Deliver Action" бойынша КС30, бұл келіссөздерден нақты іс-қимылдарға көшуге орталық үндеу болды. Андре Лаго, тағайындалған президент КС30, "келіссөздер жүргізуге ғана емес, әрекет етуге қабілетті актерлердің" қажеттілігін атап өтіп, қошемет көрсетті АҚИ ірі жетістік және негіз ретіндеж болашақ әрекеттер үшін. Саймон БастапЮНФРК атқарушы хатшысы Тилл Боннда айтарлықтай прогреске қол жеткізу қажеттігін атап өтті. Ана Тони, атқарушы директор КС30, "жаһандық М" шақырдыutirão" қабылдауды жеделдету үшін, үш негізгі мақсатты анықтай отырып: іс-әрекетті келіссөздер үдерісімен байланыстыру, бар прогресті дамыту және прогресті бақылау. Климат чемпиондары да өз үлестерін қосты: Нигар (климат чемпионы КС29) "Жасыл ауысуды" шағын және орта бизнеске (ШОБ) бағытталған марафон ретінде сипаттады, ал Дэн (климат чемпионы КС30) БҰҰ КӨНК мен Париж келісімінің міндеттемелерін орындауға және барлығының атынан өкілдік етуге шақырды ОНУВ қыркүйекке қарай. Ол жеңілдету, бейімдеу, қаржыландыру, инновациялар және әлеуетті

арттыру басымдықтарын атап өтті КС30, мысал ретінде тропикалық ормандарды қорғау үшін тиісті қаржыландыруды жұмылдыру. Мүдделі тараптардың "Күн тәртібіндегі әрекетке шақыруы" талқылауды одан әрі байытты: Элиетт Риера (Net Zero активтерінің иесі) климаттың қаржы жүйесі үшін елеулі тәуекел екенін атап өтті. Нигерияның Тараба штатынан келген Айшат Барде климатқа сай ауыл шаруашылығы мен қалдықтарды басқаруды ілгерілету және қоршаған ортаны қорғау министрлігінің атын Климаттың өзгеруі министрлігі деп өзгерту бастамаларымен бөлісті. Луна Ломитуси (Тынық мұхиты адвокаты) жастардың ынта-жігері (мысалы, бір сағатта 200 ағаш отырғызу) мен қаржыландыруды қамтамасыз етудегі қиындықтар (мысалы, 60 беттік гранттық өтінімді толтыра алмау) арасындағы сәйкессіздікті атап өтіп, әлеуетті арттыру және қаржыландырудан бас тарту туралы кері байланыс қажет екенін атап өтті. .

ГЦ

Міндетті іс-шара іс-шара болды ГЦ - ВОКНТА Chair-IPCC бейімделу бойынша, Жетінші бағалау есебіне қол жеткізуге арналған IPCC (AR7) және қорытындылар тұрғысынан бейімделу мақсаттарына IPCC. Бұл сессияға 18-ші Facilitative Sharing of Views - II бөлім (FSV18) кірді, онда Багам аралдары мен Бангладеш сияқты елдер инвентаризация, орман шаруашылығы және орман шаруашылығы мәселелерін талқылады.және рәсімдік элементтердің, таулы аймақтарға ерекше назар аудара отырып.

Баку-Белем 1.3Т жол картасы басталған ең маңызды процесс болды КС29, Жаңа ұжымдық сандық мақсат шеңберінде 1,3 триллион долларлық мақсатқа жету жолдарын анықтауға бағытталған (НККО) қарай КС30. Бұл жол картасы жеке қаржыландыруды негізгі құрамдас бөлігі ретінде нақты анықтайды әлеуетіенгізуді қоса алғанда, өзекті тақырыптармен, халықаралық көпжақты қаржылық архитектураны реформалау, аралас қаржыландыру және бейімделуді қаржыландыру. Жаһандық Оңтүстік жол картасын БҰҰ ҚКК-нің 9.1-бабына сәйкестендіру құралы ретінде қарастырды, ортақ, бірақ сараланған жауапкершілік қағидатын және соған сәйкес әрекет етуді нығайтты.мүмкіндіктер. Климаттық қаржыландыру жауапкершілігін ауқатты үкіметтерден жеке секторға және көпжақты институттарға ауыстыру әрекеттеріне "бұл жеке сектор үшін қазына іздеу емес" деп қатты қарсылық білдірілді. Климатты қаржыландырудың негізгі талаптары Баку-Белем жол картасының 1,3 триллион долларлық нәтижелері климаттық әділеттілік қағидаттарына сәйкес келуі, Жаһандық Солтүстіктен триллиондаған климатты қаржыландыру бойынша бұрынғы және ағымдағы міндеттемелердің шұғыл орындалуын қамтамасыз етуі, нақты іске асыру жоспары мен мерзімдерін белгілеуі тиіс екенін атап өтті. климаттық қорларға климаттық қаржыландыру ағындарын үш есеге арттыру, міндеттемелерді арттыру және екеуін де орындаушығындар мен залалдар қорына аударымдар және бейімделу қоры, қазбалы отыннан жаңартылатын энергияға әділ және әділ көшу үшін барабар қаржыландыруды қамтамасыз ету және азық-түлік пен азық-түлік егемендігіне құқықты қамтамасыз ете отырып, климатқа төзімді азық-түлік жүйелерін қаржыландыру. Жаһандық Оңтүстік талап етілетін сандарды атап өтті: климатты қаржыландыруға 5 триллион АҚШ доллары көлеміндегі мемлекеттік гранттар, энергияны түрлендіруге 2 триллион доллар және азық-түлік жүйелерін трансформациялауға 1 триллион доллар, бейімделуді қаржыландыру және шығындар мен залалдарды жою қорына 1 триллион доллар. Елдердің араласуы әртүрлі көзқарастарды анықтады, Маршалл аралдары көңілі қалғанын білдірді, ал ХВҚ қазба отынына субсидиялар триллиондаған соманы құрайтынын атап өтті. Австралия климаттық қаржыландыруды және шағын аралдық дамушы мемлекеттерді қолдауға дайын (МОРАГ). Египет қаржыландырудың маңыздылығын және жеке қаржыландырудың панацея емес екенін растады. Түркия дамыған елдердің климаттық қаржыландыруы мен міндеттемелерінің шешуші рөлін атап өтті. Норвегия мемлекеттік қаржының және көпжақты арналардың маңыздылығын, сондай-ақ бейімделу үшін капитал ағынын арттырудағы 6-баптың рөлін атап өтті. Боливия нарықтық емес тәсілдер (ілеспе жеңілдіктер, Жер-Анаға бағытталған аспектілер) жиі еленбейтінін атап өтті. Канада байырғы тұрғындарды көбірек қолдау, жаңа шығармашылық тәсілдер және алушының әлеуетін арттыру қажеттігін атап өтті. Жапония 1.3Т жол картасының заңдық негізі болуы және

процестердің қайталануын болдырмауы керектігін баса айтып, мүмкіндіктердің шектеулерін және елдердің қаржыландыруға қол жеткізуі үшін платформаның қажеттілігін атап өтті. Сингапур 1.3Т жол картасын ауыртпалықты ескеретін маңызды, трансформациялық мүмкіндік деп санады МОРАГ, дамыған елдерді, әсіресе бейімделу жобаларында көшбасшылық танытуға шақырады МОРАГ және аз дамыған елдер (LDC). Қазақстан бейімделудің жол картасы Орталық Азиядағы бейбітшіліктің кепілі ретінде қуаң елдердің трансшекаралық су ресурстарын басқару қажеттіліктерін қамтуы тиіс екенін атап өтті. Непал, Армения және Панама ашықтыққа, қатысуға және әрекетсіздікке қарсы жауапкершілікке шақырды. Интервенциялық ұсыныстарды электрондық пошта арқылы жіберуге болады climatefinance@unfccc.int б.

АҚИ ОНУВ саясатпен және іске асыру шараларымен байланысты тәжірибелермен, сабақтармен және тәжірибелермен алмасу алаңы ретінде қызмет етті ОНУВ, сондай-ақ жаңарту және енгізу үшін қолдау қажеттіліктерін талқылау арқылы ОНУВ, әсіресе дамушы елдер үшін. Париж ережелерінің кодексіне сілтеме жасалды және қатысушылар халықаралық ынтымақтастықты одан әрі дамыту үшін тәжірибелерімен және мүмкіндіктерімен бөлісті. Біріншісінен кейін АҚИ, 28 тараптар жаңартылған немесе жаңаларын ұсынды ОНУВ. олардың 23-і 2035 жылға арналған мақсаттарды қамтыса, елдердің 90%-ы олардың бар екенін хабарлады ОНУВ алғашқы нәтижелер туралы хабардар етілді АҚИ. Ментиметр және тікелей баяндамалар арқылы жеткізілген тараптар мен мемлекеттік емес мүдделі тараптардың араласулары әртүрлі тармақтарды қамтыды: Чили бұл үшін соңғы мерзім келгенін атап өтті. ОНУВ 3.0. Австралия климаттың өзгеруін ұлттық қолдау жоспары мен үкіметтік стратегиясының бір бөлігі ретінде атап өтті. Мексика қарастырды ОНУВ инвестициялық гидтер ретінде. Колумбия ормандарды қорғауға баса назар аударды. Ұлыбритания бұл туралы баса айтты ОНУВ инвесторларды ынталандырады. Зимбабве өндірістік нысандарды қорғалатын аумақтарға орналастыру сияқты іске асырудағы қателіктерге назар аударып, табиғатқа негізделген шешімдерге және табиғат пен жабайы табиғаттың рөліне көбірек көңіл бөлетінін атап өтті. Еуропалық Одақ (ЕО) деп мәлімдеді ОНУВ қаржыландыруды тарта алады, жұмыс орындарын құра алады және инвестициялардың қайтарымдылығын қамтамасыз ете алады. ЮНИСЕФ балалар мен жастар үшін "мүмкіндіктер терезесін" атап өтті. Сауд Арабиясы жеке капиталды тартуға арналған Green Initiative платформасын және 10 миллион ағаш отырғызу бастамасын атап өтті. Әйелдер және гендерлік мәселелер жөніндегі топтар әйелдерді қамтудың маңыздылығын атап өтті. UN Habitat атап өттіжәне парниктік газдар (тұрғын үй және т.б.) өндірісіндегі урбанизацияның маңызды рөлі. НҚА және ОНУВ денсаулық сақтау стратегиясын қамтуы және климаттың өзгеруіне байланысты шектеулермен байланысты денсаулыққа қауіп-қатерді ескеруі керек. YOUNGO жастарды маңызды қатысуға шақырды.

БИКФИТ

Соңында, БИКФИТ Париж келісімінің 6-бабын және Баку-Белем жол картасын 1,3 триллион АҚШ доллары көлемінде жүзеге асыруға ықпал ететін платформаны қоса алғанда, инвестициялардың катализаторы ретінде ұсынылды. Негізгі ережелер мен рөлі БИКФИТ елдердің ерікті ынтымақтастығын жүзеге асыруға мүмкіндік беретін халықаралық көміртегі нарықтарының негізі ретінде 6-баптың айналасында айналады ОНУВ кооперативті тәсілдер арқылы (мақала 6.2 — "төменнен" нарықтық механизм-жоғары") және орталықтандырылған жұмсарту және тұрақты даму механизмі (6.4—бап - парниктік газдар шығарындыларын азайтуды және тұрақты дамуды қолдау үшін мемлекеттік және жеке ұйымдар үшін жоғарыдан төмен механизм). Көміртегі несиелеріне сұраныстың драйверлері жеке сектор (нөлдік эмиссиялық міндеттемелер, көміртегі салығы), ұлттық үкіметтер (сәйкестік) болып табылады ОНУВ) және авиакомпаниялар (CORSIA талаптары). Жеткізілімдер парниктік газдар шығарындыларын азайту немесе жою жобалары арқылы жүзеге асырылады, Таза даму механизмі (CDM) жобаларының шамамен 80% Азия-Тынық мұхиты аймағында және 20% Латын Америкасы мен Африкада және бірлескен несиелеу механизмі жобалары (МСК) негізінен Азия-Тынық мұхиты аймағында орналасқан. Жобаны әзірлеушілер парниктік газдар шығарындыларын азайтуды бағалау, стандарттарды/әдістемелерді анықтау және сенімділікті

қамтамасыз ету үшін қатаң қадамдарды орындауы керек ЖҰМЫС. Көміртегінің халықаралық нарықтарының негіздемесі олардың шығарындыларды үнемді азайтуға жәрдемдесу, ішкі кірістерді генерациялау (көміртегі салығы арқылы), халықаралық көміртекті қаржыландыруды жұмылдыру (төмен/орташа табысы бар елдердегі жобаларды әзірлеушілер үшін маңызды табыс көзі), төмен көміртекті технологияларды тарату, жеке инвестицияларды тарту және инвестициялық тәуекелдерді азайту, климаттық мақсаттарға үлес қосу және тұрақты даму амбицияларын арттыру арқылы. ОНУВ. БИКФИТ жіберілдіа климатқа бағытталған тікелей шетелдік инвестицияларды (ТШИ) тарту, жасыл еркін экономикалық аймақтарды дамыту, тұрақты қаржыландыруды қолдау, жасыл саясат туралы біліммен алмасу, таза технологиялар мен инновацияларға қол жетімділікті қамтамасыз ету, әлеуетті арттыру және сауда-климаттық саясатты үйлестіру арқылы көмекке (сауда кедергілерін азайту, іске асыруды ынталандыру). ОНУВ). Ол дамушы елдерге инновациялық климаттық қаржыландыруды, атап айтқанда, арқылы пайдалануға мүмкіндік береді көміртегі нарықтары, жаңа төмен көміртекті экспорттық өнімдердің әлеуетін арттыру және төмен көміртекті экономиканы әртараптандыруға жәрдемдесу. Көміртекті халықаралық қаржыландырудың артықшылықтарына қаржылық кедергілерді азайту, саясат реформаларын ынталандыру, технологиялар трансфертін ілгерілету, нарықты дамытуды қолдау, халықаралық ынтымақтастықты дамыту, ашықтық пен есептілікті арттыру кіреді. БҰҰДБ-ның жоғары интеграцияланған көміртегі нарықтары жөніндегі бастамасы дамушы елдерге 6.2-бапқа сәйкес халықаралық кооперативтік тәсілдерге қатысу үшін көміртегі нарығының дайындығы мен іске асырылуына қолдау көрсетуге бағытталған. Оның негізгі нәтижесі елдерге халықаралық деңгейде берілетін әсерді азайтудың (ITMO) нәтижелері ретінде жоғары интеграцияланған жұмсарту нәтижелерін генерациялау мүмкіндігін беру болып табылады. Ұсыныстар көміртегі нарығына қол жеткізу стратегияларын, ITMO 6.2-бабын, көміртегінің ерікті юрисдикциялық нарықтарын және көміртегінің ішкі сауда схемаларын қамтиды, стратегиялық нәтижелер көміртегі нарығын қаржыландыруды бұғаттауға, көміртегі нарықтарындағы теңдікті ілгерілетуге және жоғары сенімді көміртегі несиелерін ұсынуды арттыруға бағытталған. 6-бапқа қатысты мәселелер елдердің техникалық және әкімшілік алғышарттарды орындау кезінде кездесетін кедергілерді қамтиды, бұл олардың халықаралық бірлескен күш-жігерге тиімді қатысуына кедергі келтіреді. Бұл қиындықтарға ынтымақтастықтың қолайлы бағыттарын анықтау (шектеулі мүмкіндіктер), жобаларды бағалаудың стандартталған процестерін құру (сәйкессіздіктер мен кідірістер), әлеуметтік және экологиялық тұтастық критерийлерін әзірлеу (ресурстардың жетіспеушілігі), есеп беру әлеуетін арттыру кіреді. UNFCCC (техникалық білімге деген қажеттілік), басқару құрылымдарын құру (әлсіз институционалдық құрылымдар) және жүйелерді дамыту ЖҰМЫС. БҰҰДБ-ның 6-бап (TRA жобасы) аясындағы ілгерілеуі көпжақты семинарлардан кейін барлық серіктес елдер үшін ұлттық негіздерді әзірлеуді, әлеуетті арттыру миссиялары бойынша 650-ден астам лауазымды тұлғаларды оқытуды, көміртекті ынтымақтастық платформасын іске қосуды және 6.2-бапты іске асыру бойынша жаһандық онлайн курсты бастауды қамтиды. 177 елден 5684 қатысушы, Грузия мен Украинадан мысалдар келтірілген. Бразилия да қосылды БИКФИТ және тәжірибелік қаржыландыру бойынша ашық биржада синергияны қолдайды және БРИКС-тің жауапты инвестициялық принциптері мақұлданды, бұл климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл үшін қаржы шешуші фактор болып табылатынын баса көрсете отырып, экономикалық модельдеуі бар БРИКС зертханасын құрды.

21 маусым

<u>ACE диалогы - Интерактивті сессия: білім беру, білім беру және халықтың хабардарлығын арттыру арқылы климаттың өзгеруіне қатысты инклюзивті іс-шараларды ілгерілету</u>

"ACE диалогы — интерактивті сессия" климаттың мүмкіндіктерін кеңейту жөніндегі іс-шаралардың (ACE) рөлін зерттеу және арттыру үшін маңызды платформа ретінде қызмет етеді. тиімдірек, инклюзивті, ұрпақаралық және гендерлік тұрғыдан сезімтал ұлттық климаттық саясатты, жоспарларды, стратегияларды және іс-шараларды құрудың негізгі құралы ретінде. Диалог негізгі әлеуметтік ойларды біріктіруге баса назар аудара отырып,

түсіністікке жәрдемдесу, озық тәжірибелермен бөлісу және қатысушылар арасында әлеуетті арттыру үшін құрылымдалған.

Бұл бастапқы сегмент ACE-тің әртүрлі элементтерінің (климаттық білім беру, оқыту, жұртшылықты ақпараттандыру, жұртшылықтың қатысуы, жұртшылықтың ақпаратқа қолжетімділігі және халықаралық ынтымақтастық) табысты ұлттық климаттық саясат үшін қаншалықты маңызды екеніне назар аударады.

Шағын клиникалар – ACE элементтерін климаттық саясатқа интеграциялау бойынша сарапшылармен терең сұхбаттасуға мүмкіндік беретін ACE элементтерін әлеуметтік мәселелермен интеграциялау, мысалы ОНУВ (Ұлттық айқындалатын салымдар) және НҚА (Ұлттық бейімделу жоспарлары). Мақсат - инновациялық мүмкіндіктерді ояту кіру нүктелеріне, серіктестерге және осы интеграцияның негізгі ойларына қатысты идеялар. Клиникалар әсіресе өзекті, өйткені олар бұрын талқыланған презентациялардың тақырыптарымен тікелей байланысты:

- Гендерлік әділетті ұлттық климаттық саясат (Алекс Гордон, WEDO): Талқылау әртүрлі жыныстарға әртүрлі әсерлерді ескере отырып, климаттық саясаттың теңдігі мен теңдігін қамтамасыз ету тәсілдерін қамтиды.
- ОНУВ, балалар мен жастардың мүдделерін ескеретін (Джони Пеграм, ЮНИСЕФ): Балалар мен жастар климаттың өзгеруінен пропорционалды түрде зардап шегеді деген идеяларға сүйене отырып, ең аз үлес қосқанымен, бұл клиника олардың бірегей осалдықтарын, күшті жақтарын және құқықтарын қалай қосу керектігін зерттейді. ОНУВ. Бұған балалар үшін маңызды әлеуметтік қызметтерді (денсаулық сақтау, білім беру, сумен жабдықтау, санитарлық тазалық және гигиена, әлеуметтік қамсыздандыру) қорғау және балалардың құқықтарын климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылдың алдыңғы қатарына шығарудың маңыздылығына сәйкес мағыналы қатысуды қамтамасыз ету кіреді.
- Арқылы әділ өтуге жәрдемдесу ОНУВ (Камилла Роман, ХЕҰ): Бұл клиника әділ көшу қағидаттарын интеграциялауға бағытталатын болады ОНУВ, климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл лайықты еңбекке, теңсіздікті азайтуға және әлеуметтік инклюзияны ілгерілетуге қалай ықпал ететінін атап өту. Талқылаулар тек энергетикалық сектордан тыс кешенді тәсілге көшу арқылы жұмыспен қамту мәселелерін (жұмыс орындарын құру және ықтимал шығындар), бөлу әсерлерін, әлеуметтік инклюзияны және гендерлік теңдікті шешуді қамтиды.
- Климаттың өзгеруі мәселелері бойынша оқытудың ұлттық стратегиясын әзірлеу (Лиза Майна, ЮНИТАР): осы семинарда климаттың өзгеруі мәселелері бойынша ұлттық деңгейде білім беру мен оқытудың стратегиялық тәсілдерін әзірлеу бойынша ұсыныстар берілді.

Баяндама аясында "Ұлттық деңгейде айқындалатын жарналарға көзқарас (ОНУВ) балалар мен жастардың мүдделерін ескеретін» балалар мен жастардың қажеттіліктері мен құқықтарын климаттық саясатқа, атап айтқанда ұлттық климаттық міндеттемелерге интеграциялаудың маңыздылығы атап өтіледі.

Инклюзивтіліктің негізгі мәселелері мен маңыздылығы:

- Балалар мен жастар проблемаға ең аз үлес қосқанына қарамастан, климаттың өзгеруінен пропорционалды түрде зардап шегеді. Әрбір дерлік бала кем дегенде бір климаттық немесе экологиялық қауіп-қатерге тап болады және миллиардқа жуық бала климаттық қауіп-қатері өте жоғары елдерде тұрады.
- Олардың осалдығы даму сатысы мен физиологиясы арқылы күшейеді.
- Олар өзгерістердің маңызды агенттері болып табылады және климаттық шешімдерге айтарлықтай үлес қоса алады. Оларды климаттық саясатқа енгізу жалпы қоғамға пайда әкеледі, бұл әлеуметтік инвестициялардың ұлғаюына, әлеуметтік қызметтердің жақсаруына және климаттың өзгеруімен күресу шығындарының төмендеуіне әкеледі. Мысалы, энергияға қолжетімділікті жақсарту миллиондаған балалардың оқуын жақсарта алады.

- Маңызды рөліне қарамастан, балалар мен жастар климаттық саясатты әзірлеу үдерісінен жиі шеттетіледі. Ағымдағылардың жартысынан азы ОНУВ балалар мен жастарды қарастырады, тек 3%-ы олардың әзірлеуге қатысуын атап өтеді ОНУВ. Сонымен қатар, негізгі климаттық қорлардың тек 2,4 пайызы ғана балаларға арналған бағдарламаларға бөлінген.
- Балаларға қажетті әлеуметтік қызметтер - эThe жас ұрпақтың әл-ауқаты үшін қажетті іргелі жүйелер мен бағдарламалар. Олар денсаулық сақтау, білім беру, тамақтану, сумен жабдықтау, санитарлық тазалық және гигиена (WASH), әлеуметтік қамсыздандыру және балаларды қорғау саласындағы бейімделу қызметтерін қамтиды.
- Тәсіл халықаралық келісімдер мен декларацияларға сәйкес келеді:
- Париж келісімі: климаттың өзгеруіне қарсы күрестегі балалардың құқықтары мен ұрпақтар арасындағы теңдікке баса назар аударады.
- Біріккен Ұлттар Ұйымының Бала құқықтары жөніндегі комитетінің №26 жалпы бұйрығының ескертпесі: балаларды қоршаған ортаның зақымдануынан және климаттың өзгеруінен қорғау бойынша беделді нұсқауларды ұсынады.
- Балалар, жастар және климаттық шаралар туралы декларация: балалардың осалдығын және олардың климаттық шаралардағы рөлін тануға, сондай-ақ балалардың мүдделерін ескеретін инвестицияларды арттыруға міндеттенеді.
- Біріншісінің қорытындысы АҚИ арналған КС28: Климаттың өзгеруінің балаларға пропорционалды емес әсері туралы сараптамалық диалог жүргізу, болашақ ҰББЖ-ны ақпараттандыру тапсырылды.

Балалар мен жастардың мүдделерін ескеретін саясат нені білдіреді:

Мұндай саясат балалар мен жастардың климаттық дағдарысты шешудегі бірегей күшті жақтарын, осал тұстарын және рөлдерін мойындай отырып, олардың құқықтарына басымдық береді. Бұл негізгі қызметтерді (денсаулық сақтау, білім беру, тамақтану, WASH, әлеуметтік қамсыздандыру, балаларды қорғау) қорғауды және негізгі мүдделі тараптар ретінде балалар мен жастардың маңызды қатысу платформаларын қамтамасыз етуді білдіреді.

Арқылы әділ өтуді ілгерілету туралы көзқарастар ӨНДЕУ (NDC)

Бұл қысқаша шолуда климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылдың лайықты еңбекке, әлеуметтік теңдікке және тұрақты дамуға ықпал етуін қамтамасыз ету үшін "әділ ауысуды" ҰБУ-ға қалай енгізу керектігі сипатталған.

Әділ көшу лайықты еңбекке жәрдемдесу, теңсіздікті азайту және ешкімнің артта қалмауын қамтамасыз ету арқылы қоса алғанда, экологиялық тұрақты экономиканы құруға бағытталған. Бұл климат, лайықты еңбек және әлеуметтік әділеттілік саласындағы өршіл мақсаттарға жету үшін өте маңызды. "Әділ ауысу" туралы көбірек айтылғанымен ОНУВ (39%), қаржыландыру сияқты оны жүзеге асырудың нақты шаралары жиі жетіспейді. Алдағы ОНУВ (2025 жылға арналған мерзімдер) осы интеграцияны нығайтудың негізгі мүмкіндігін білдіреді.

"Не": әділ көшу аясында шешілетін мәселелер:

- Климаттың өзгеруі төтенше ауа райы жағдайларына, су тапшылығына және температураның өзгеруіне байланысты жұмыс орындарына әсер етуде. Климаттық әрекеттер сонымен қатар жаңа жұмыс орындарын құру, кейбір секторлардағы (мысалы, қазба отындары) жұмыс орындарын жоғалтуға және бар кәсіптерді өзгертуге әкелетін еңбек нарықтарына әсер етеді. ОНУВ барған сайын жұмыспен қамту мәселелерін мойындайды, олардың 68% -ы жұмыспен қамтуға байланысты тұжырымдамаларға сілтеме жасайды.
- Жұмыс орындарын құру: Ұлттық консультативтік орталықтарда "жасыл" жұмыс орындарын құру ауыл шаруашылығы және жаңартылатын энергия көздері сияқты салаларда ілеспе пайда болып табылатыны жиі атап өтіледі.
- Жұмыс орындарының ықтимал жоғалуы: Кейбір ұлттық даму орталықтары қысқарып бара жатқан секторлардағы жұмыс орындарының ықтимал жоғалуын мойындайды және қайта даярлау, әлеуметтік қамсыздандыру және өмір сүрудің жаңа мүмкіндіктері

қажеттілігін атап көрсетеді. Кешенді тәсіл ескереді жұмыспен қамтудың оң және теріс салдары да.

- Жұмыс сапасы: Бұл сирек кездесетін болса да, жұмыс сапасының ұлттық стандарттары жұмыс сапасына, оның ішінде еңбекті қорғау мен қауіпсіздікке (мысалы, жылу стрессімен күресу шаралары) назар аудара бастайды.
- Климаттың өзгеруі мен саясат әртүрлі топтар мен аймақтарға пропорционалды түрде әсер етеді.
- Олар шешуші мәнге ие. Гендерлік мәселелерді ескеретін ойластырылған шаралар жүзеге асырылмаса, климаттың өзгеруі бар теңсіздіктерді күшейтуі мүмкін әйелдер мен жастардың жасыл жұмыспен қамтылуын арттыру және әйелдер басқаратын серіктестікке жәрдемдесу сияқты аспектілер.
- Әділ көшу тек энергетикада ғана емес, барлық секторлардағы жеңілдетуді де, бейімделуді де қамтитын лайықты еңбекке, үлестіру әсеріне және әлеуметтік инклюзияға/гендерлік теңдікке кешенді көзқарасты талап етеді.

"Қалай": Әділ ауысуды интеграциялау ОНУВ:

- ОНУВ жергілікті шындыққа негізделуі және кең ауқымды, мазмұнды консультациялармен қамтамасыз етілуі керек, әсіресе климаттың өзгеруінің зардаптарынан ең көп зардап шеккендердің қатысуымен. Тиімді интеграция үшін әлеуметтік диалог қажет.
- Жұмыспен қамту және қоғам үшін салдарларды нақты түсіну негізгі болып табылады.
- Іске асыруды ынталандыру: бұған кешенді жоспарлау, үйлестіру, қаржыландыру және халықаралық ынтымақтастық бойынша іс-әрекетке бағытталған ережелер кіреді.
- ЖҰӨ дағдыларды дамыту саясатын (әсіресе жастар мен әйелдер үшін), әлеуметтік қорғауды, кәсіпкерлікті дамытуды (оның ішінде ШОБ), еңбекті қорғау мен қауіпсіздікті және еңбек нарығындағы белсенді саясатты қамтуы тиіс.
- Көптеген ұлттық даму орталықтары (51%) адам құқықтарын немесе еңбек құқықтарын лайықты еңбектің кеңірек тұжырымдамасымен байланыстырады.
- ACE диалогы 2025 жылы және аймақтық деңгейде бұрын КС31 (2026), нақты, инклюзивті, ұрпақаралық және гендерлік көзқарасты қолдана отырып, климаттың өзгеруіне қатысты ұлттық саясатты әзірлеуге және жүзеге асыруға бағытталған.

Прогрессті жан-жақты қарастыру бойынша бейресми диалог (ФМРП)

Ашықтықтың кеңейтілген құрылымы шеңберінде (ҚБП) прогреске көпжақты шолу жүргізілді (ФМРП) Париж келісімінің 9-бабына сәйкес Тараптың күш-жігері бойынша және тиісті іске асыру, және Өз Тарапының жетістіктері ОНУВ. ФМРП климаттық әрекеттер, табыстар және мәселелер бойынша ашық диалог жүргізуге мүмкіндік береді. Біз презентацияны тыңдадық ҚОСЫМША Андорра, Гайана және Панама және сұрақтардың тыңдалғанын және оларға жауап берілгенін бақылады.

Климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл жөніндегі Баку су ресурстары диалогы

Water Lab — бұл трансшекаралық су ресурстарын басқару саласындағы ынтымақтастыққа арналған кеңістік. Талқылауға арналған негізгі тақырыптар:

- Екі есеын судың рөлі: Орталық тақырып судың климаттың өзгеруінің құрбаны (мысалы, құрғақшылықтың, су тасқынының, мұздықтардың еруінің артуы салдарынан) және климаттың өзгеруіне бейімделу және оның салдарын азайту үшін тиімді басқаруды қажет ететін өмірлік маңызды ресурс екенін мойындау болды.
- Жасыл климаттық қордың (ЖҚҚ) ерте ескерту жүйелерін қолдауы: Жасыл климаттық қордың (ЖҚҚ) ерте ескерту жүйелерінің жобаларын қолдаудағы рөлі атап өтілді, олардың климаттың өзгеруіне, әсіресе су ресурстары тапшы аймақтарға төзімділігі үшін маңыздылығы атап өтілді.
- "Acqua" жаһандық су төрағалығы: "Acqua жаһандық су төрағалығының" тұжырымдамасы немесе бастамасы жоғары деңгейдегі көшбасшылыққа және су

мәселелерін шешуге бағытталған үйлестірілген жаһандық күш-жігерге ұмтылуды көздейтіні айтылды.

- Биоәртүрлілік және Рио конвенциялары (Birdlife International): Birdlife International Рио конвенциялары (UNFCCC, CBD, UNFCCC) арасындағы синергияның бөлігі ретінде биоәртүрліліктің маңызды рөлін атап өтті. Бұл климаттың өзара байланысын көрсетеді, биоәртүрлілік және жер ресурстарын басқару, мұнда су орталық байланыстырушы элемент болып табылады.
- Гендер және суға қолжетімділік: Талқылау барысында әйелдер мен қыздар көбінесе негізгі "су тасымалдаушылар" ретінде қызмет ететіні ашық мойындалды, бұл олардың пропорционалды емес ауыртпалығын және су ресурстарын басқару мен қол жеткізудегі, әсіресе осал қауымдастықтардағы маңызды рөлін көрсетеді. Бұл су ресурстарын басқару стратегияларында гендерлік-сезімтал тәсілдердің қажеттілігін білдіреді.

Осылайша, "Су зертханасы" трансшекаралық су ынтымақтастығының өзектілігін растау, климаттың өзгеруіне төзімділік, биоәртүрлілік және әлеуметтік әділеттілік аспектілерін су ресурстарын басқаруға және соған байланысты іс-шараларға біріктіру үшін форум ретінде қызмет етті.

Қазақстан "Декларацияны" мақұлдаған мемлекеттердің қатарына кіреді КС29 климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл үшін суда". Тараптар (Қазақстан) Баку су декларациясына өтініш жібере алады. Қазақстанның араласуы:

Жалпы алғанда, Орталық Азия климаттың өзгеруіне ең осал аймақтардың бірі болып табылады. Ол қазірдің өзінде оның құрғақ жағдайларына байланысты оның әсерін сезінуде. Мұндағы су ресурстарының көп бөлігі трансшекаралық болып табылады, бұл оларды басқаруды өте күрделі етеді және шоғырландырылған күш-жігерді қажет етеді. Тау мұздықтары тез еріп жатыр, шөлейттену кеңейіп, аймақ су ресурстарына өте тәуелді. Орталық Азиядағы суды тұтынудың басым бөлігі ауыл шаруашылығы саласына тиесілі, өкінішке орай, суарудың тиімсіз тәжірибесі проблемасына тап болып отыр. Сонымен қатар, аймақтың өзендері жоғары және төменгі ағыстағы елдердің азық-түлік және энергетикалық жүйелері үшін маңызды рөл атқарады, бұл өзара тиімді нәтижелерді қолдау үшін ең жоғары кезеңдерде ынтымақтастық пен негізделген суды бөлу қажеттілігін көрсетеді.

Қазақстан ел ретіндетеңізге шыға алмайтын және құрғақ климаттық белдеуде орналасқан су тапшылығының артуына тап болып, табиғи және жер ресурстарын игеруімізге елеулі тосқауыл болып отыр.

Уақыт тапшылығын ескере отырып, мен Қазақстан бұл деп айтар едім"төменгі ағыс елі" деп аталады", мұнда аумақтың шамамен 90%-ы төмен ылғалдылықпен және шектеулі су ресурстарымен сипатталады. Біздің су қорларымыздың негізгі бөлігі жер үсті суларының есебінен қалыптасады: өзендер, көлдер және мұздықтар. Дегенмен, елдің сумен қамтамасыз етілу деңгейі басқа мемлекеттерден айтарлықтай артта қалып, тұрақты түрде төмендеп келеді.

Суды ысырап етудің жоғары деңгейі жағдайды қиындатады, әсіресе ауыл шаруашылығы секторында, бұл жалпы суды тұтынудың 51% құрайды.

Қазақстанның өзен ағындарының жартысынан көбі елден тыс жерлерде пайда болатындықтан, өмірлік маңызы бар трансшекаралық өзендердің су көлемінің азаюы бүкіл Орталық Азия үшін су дипломатиясы мен трансшекаралық ынтымақтастықтың су ресурстарын басқарудағы маңыздылығын көрсетеді.нтральной Азия. Су тапшылығының өсіп келе жатқан қатері басымдық ретінде айқындалған Ұлттық даму жоспары шеңберінде Қазақстан өз алдына мынадай мақсаттар қояды:

- Суды тұтыну мен су қорлары арасындағы теңгерімсіздікті азайтыңыз.
- Халықтың жан басына шаққандағы суды тұтынуды 1,5 есеге азайту.
- Елдегі өзен ағынының деңгейін ұстап тұру.
- 2029 жылға қарай баламалы су көздерін пайдалану көлемін ұлғайту.

Біз сондай-ақ суға байланысты табиғи апаттардың күшеюін бастан кешіріп жатырмыз, бұған соңғы кездегі қатты су тасқыны, сондай-ақ көршілес аймақтардағы жаңа

инфрақұрылымдық жобалар салдарынан туындаған су тапшылығының артуы дәлел. Бұл осы ағындарға тәуелді барлық елдер үшін болашақ тәуекелдерді азайту үшін суару және суды басқару стратегияларын жақсартуды талап етеді.

Оң үрдістердің ішінде Қазақстан Республикасы су қауіпсіздігін нығайту бойынша белсенді қадамдар жасап жатқанын атап өткен жөн:

- 2023 жылы бұл мәселені шешу үшін Қазақстан Республикасының Су шаруашылығы және мелиорация министрлігі құрылды.
- Биыл біз климаттың өзгеруіне бейімделуді қоса алғанда, климатқа қатысты маңызды мәселелерді қарастыратын жаңа Су кодексін қабылдадық. Кодекс елдің су ресурстары әлеуетін қамтамасыз ету және су қорын қорғау мен пайдалану саласындағы мемлекеттік реттеу мен басқарудың неғұрлым тиімді және ашық жүйесін құру үшін су ресурстарын сарқылудан және ластанудан қорғауға бағытталған. Ол су әлеуетін сақтауға, су қорын қорғауға, елдің су қауіпсіздігіне, оның ішінде қоршаған ортаны қорғауға басымдық береді.исле болашақ ұрпақтың игілігі үшін, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қорғау және пайдалану саласындағы мүдделерін қорғау трансшекаралық су объектілерінің. Бұл су тапшылығы мен климаттың өзгеруіне байланысты қазіргі заманғы сын-қатерлерді ескере отырып, су ресурстарын қорғауға және сақтауға баса назар аударуымызды көрсетеді.

Қазақстан трансшекаралық су ресурстарын басқару саласындағы ынтымақтастықтың бай тәжірибесіне ие, Орталық Азия аймағында да, сол сияқты Ресеймен де дипломатиялық байланыстарды белсенді түрде дамытып, қолдайды.қоныстармен. Ел басшылығы мен салалық министрліктер мәселенің ауқымын терең түсінеді, бұл олардың жолдаулары мен мәлімдемелерінде жүйелі түрде көрініс табады.

Дегенмен, су мәселесінің көп деңгейлі және салааралық сипатына байланысты толық пәнаралық координация қол жеткізубастамалар күрделі міндет болып қала береді. Көрші елдермен суды ортақ пайдалануды жолға қою да тұрақты және нәзік дипломатиялық күш-жігерді қажет етеді.

Климаттың өзгеруінің жеделдетілген қарқыны ауыл шаруашылығы мен энергетикада суды пайдалану тиімділігін арттыруды бірінші кезектегі міндетке айналдырады. Су ресурстарын басқару жөніндегі мемлекетаралық, өңірлік, сондай-ақ сыртқы көпжақты өңірлік ынтымақтастықты жалғастыру, су ресурстарын басқару инфрақұрылымын жаңғырту, баламалы су көздерін белсендірек пайдалану және заманауи технологияларды енгізу аса маңызды. Трансшекаралық су ресурстарын басқаруды нығайту, ауыз судың сапасын жақсарту және инфрақұрылымды жаңарту сияқты инновациялық бастамалар су ресурстарын тиімді бөлуге және қорғауға мүмкіндік береді.

<u>қолдау көрсететін әзірлеу және енгізу бойынша серіктестермен 4-ші ведомствоаралық кездесу ОНУВ 3.0</u>

Кездесудің жалпы мақсаттары:

- Стратегиялар талқыланды және енгізуді жеделдету бойынша іс-шаралар ОНУВ.
- Мақсаттарға жету үшін әртүрлі мүдделі тараптар арасындағы ынтымақтастықтың маңыздылығы атап өтілді ОНУВ.
- ҰБУВ-ны ұлттық даму басымдықтарымен, соның ішінде климаттық амбицияларды ұлттық және субұлттық даму стратегияларына интеграциялаумен және салалық жоспарлауға климаттық шараларды енгізумен сәйкестендіру өте маңызды.
- Инвестицияларды тарту үшін ҰДО жоспарлауға басымдық беру қажет.
- Саяси жауапкершілікті жоғары деңгейде қамтамасыз ету және ҰҚШҰ-ны тиімді жүзеге асыру үшін қажетті ресурстарды жұмылдыру маңызды.
- Үкіметтерге жеке секторды іске асыруға тарту үшін мақсатты мүмкіндіктерді әзірлеуге қолдау көрсету ОНУВ, сондай-ақ қолайлы құқықтық және нормативтік-құқықтық база (макро- және фискалдық) қажет.

- Халықаралық және ұлттық қаржы және даму институттары іске асыруды қаржыландыру үшін қажетті құралдарды, ынталандыруларды және тәжірибелерді алу үшін қолдауды қажет етеді ОНУВ.
- Ашықтық жүйесінің бөлігі ретінде деректерді талдауды жақсарту, сондай-ақ институционалдық және техникалық әлеуетті арттыру өте маңызды.
- Зардап шеккен тараптар климаттық стратегиялардың орталығында болуы керек, бұл ерте, ашық және инклюзивті өзара әрекеттесуді талап етеді.
- Енгізуді жеделдету үшін ОНУВ синергетикалық әсерлерді анықтау үшін ресурстарды, тәжірибені және серіктестіктерді тиімдірек үйлестіру қажет.
- Жобаларды бірлесіп әзірлеу мен дайындаудың тетіктері маңызды.
- Ақпаратпен алмасу, білімді басқару және тәжірибе алмасу үшін қолданыстағы платформаларды нығайту қажет.

Конференция БҰҰ КӨНК қамқорлығымен өтті, бұл оның климаттың өзгеруіне қарсы жаһандық күш-жігер контекстіндегі өзектілігін атап өтті. Қорытынды сөзді БҰҰ ҚКХК Хатшылығының бағдарламаларды үйлестіру жөніндегі аға директоры Даниэле Виолетти сөйледі, ол Хатшылықтың ҰББ-ны жүзеге асыруға деген адалдығы мен қатысуын көрсетті.

23 маусым

Париждің әлеуетті арттыру жөніндегі комитетінің тоғызыншы отырысы (ССКТК)

9-шы отырыс ресми түрде басталды ССКТК, оның маңызды рөлін ескере отырып, белгіленген КС2015 жылы 21, климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл бойынша дамушы елдердегі әлеуетті арттырудың ағымдағы және туындайтын қиындықтарын шешу. Мандат ССКТК кеңейтілді КСС 2019 жылы Париж келісіміне де қызмет көрсету. ССКТК, дамыған және дамушы елдерден келген он екі мүшеден тұратын, жыл сайын өзінің жетістіктері туралы есеп беру үшін жиналады КС және КСС.

ССКТК қайталанулар мен бөлшектенудің алдын алу үшін тиімді және тұрақты күш-жігерді дамытуға басшылық жасай отырып, климатқа байланысты әлеуетті арттыру үшін дәйекті және дәйекті институционалдық архитектураны құруға көмектесуде маңызды рөл атқарады. Оның негізгі миссиясы - әлеуеттегі, қажеттіліктердегі және шешімдердегі олқылықтарды анықтау, климаттың өзгеруіне қатысты әлеуетті арттыру бастамалары арасындағы үйлесімділік пен үйлестіруді арттыру. Комитет желілер мен серіктестіктерді нығайту, сол арқылы синергия мен білім алмасуды ынталандыру арқылы барлық деңгейлердегі (жергілікті, ұлттық, аймақтық, жаһандық) ынтымақтастықты жеңілдетеді. Өзінің көшбасшылық платформасы және коммуникациялық құралдары арқылы ССКТК дамушы елдердегі климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимылды күшейтуге және үздіксіз жетілдіру үшін әлеуетті арттырудағы прогресті өлшеуге ұмтылу арқылы ақпарат пен білімге қол жеткізуді жеңілдетеді. Аннотацияланған отырыстың күн тәртібі осы маңызды талқылаулардың негізін қамтамасыз етеді.

Күндізгі сессияларға сессия да кірді ССКТК Әлеуетті арттырудағы бірлескен тәсілдердің маңыздылығын көрсететін радикалды ынтымақтастыққа арналған желі. Талқылаулар жылы ССКТК сондай-ақ энергияның рөлі және қазіргі уақытта әлеуетті қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін не жетіспейтіні қозғалды.

Болашақ төрағалықпен ашық консультациялар КС30

Болашақ төрағалық КС30 ашық консультациялар өткізіп, алдағы конференцияға қатысты өз көзқарастары мен үміттерін білдірді. Бұл бастапқы талқылаулар кең ауқымды өзара әрекеттесуді жеңілдетуге және бұрын әртүрлі көзқарастарды жинауға бағытталған КС30.

"Бразилия төрағалығының төртінші хатының" қысқаша мазмұны (КС30)

Тараптардың 30-шы конференциясына төрағалық ететін Бразилия халықаралық қауымдастыққа жолдаған төртінші хатында (КС30) БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясы (UNFCCC), климаттың өзгеруіне қарсы іс-қимыл бойынша "Global Mutirão" (ұжымдық күш-жігер немесе жедел топ) алға жылжуға деген ұмтылысын растайды.

Хатта үкіметтерді ғана емес, барлық мүдделі тараптарды — бизнесті, азаматтық қоғамды және үкіметтің барлық деңгейлерін — Париж келісімін толығымен жүзеге асыру үшін бірлесіп

жұмыс істеуге шақырады.ашения және АҚИ. Мақсат - жаңасын беру барлық қатысушылардың күш-жігерін үйлестіру арқылы климаттың өзгеруіне қарсы жаһандық әрекетке серпін беру.

Үшін негізгі проблемалар мен іс-қимыл бағыттары КС30:

- Көпжақтылықты нығайту және UNFCCC-тің адамдар өмірімен байланысы: күн тәртібі КС30 іс-әрекеттерді бұрын келісілген ұжымдық шарттармен келісуге бағытталады, өткен шарттар шеңберінде. КСБҰҰ КӨНК және Париж келісімі.
- Энергетикалық ауысуды жеделдету: Бұл жаңартылатын энергия көздерінің әлемдік қуаттылығын үш есеге арттыруды, 2030 жылға қарай энергия тиімділігін арттырудың орташа жылдық қарқынын екі есеге арттыруды және энергетикалық жүйелердегі қазба отындарын әділ, реттелген және әділетті түрде жоюды қамтиды.
- Ормандарды, мұхиттарды және биоәртүрлілікті басқару: ормандарды кесу процесін тоқтатуға және кері қайтаруға инвестициялар, климат, биоалуантүрлілік және шөлейттену шешімдері арқылы табиғат пен экожүйелерді сақтау, қорғау және қалпына келтіру, мұхиттар мен жағалаудағы экожүйелерді сақтау және қалпына келтіру бойынша жұмыстар.
- Төрағалық ету КС30 нақты шешімдерді жаһандық прогресті бақылаудың дәйекті процесімен біріктіретін шеңберде әртүрлі деңгейлерде қайталануы және масштабталуы мүмкін әрекеттер жиынтығын көрсетуге бағытталған. Мақсат - көміртегі шығарындылары төмен және климаттың өзгеруіне төзімді экономикаға көшуге байланысты шығындар мен пайданы әділ бөлу арқылы неғұрлым әділ, инклюзивті және қауіпсіз болашақты құру.

КС30 климаттың өзгеруіне қарсы жаһандық күрестің бағытын өзгертетін жаңа онжылдықтың бастапқы нүктесі болуға арналған.

АСЕ диалогы – Қорытынды сессия

Климаттың мүмкіндіктерін кеңейту жөніндегі іс-қимыл (АСЕ) диалогы сессиясын аяқтады. АСЕ білім беру, оқыту, жұртшылықты ақпараттандыру, жұртшылықтың ақпаратқа қолжетімділігі, жұртшылықтың қатысуы және халықаралық ынтымақтастық арқылы климаттық әрекеттерді күшейту үшін өте маңызды. Қорытынды сессия негізгі қорытындыларды синтездеп, оның БҰҰ ҚКК үдерісіндегі міндетті іс-шара ретіндегі рөлін көрсете отырып, болашақта жүзеге асыру мен өзара әрекеттесу жолдарын анықтаған болуы мүмкін.

БҰҰ КӨНК: РИО конвенцияларын синергетикалық жүзеге асыру әлеуетін арттыру

Сессия Рио конвенцияларын (климаттың өзгеруі, биоәртүрлілік және шөлейттену) синергетикалық түрде жүзеге асыру әлеуетін арттыруға арналды. Қатысушылар саясатты үйлестіру, ілеспе жеңілдіктерді пайдалану және жаһандық тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу үшін кешенді тәсілдерді кеңейту туралы түсінік алды. Баяндамашылар арасында Рио конвенциялары хатшылықтарының өкілдері, ұлттық үйлестіру орталықтары, техникалық және ғылыми сарапшылар болды. Шэньчжэньдегі мангр ормандарының бейімделуі, тез өсетін түрлерді алмастыру үшін жергілікті түрлерді пайдалану сияқты мысалдар ерекше атап өтілді. Талқылаулар да қозғалды ЖҰМЫС (өлшеу, есептілік және верификация) Швейцария әзірлеген есеп беру құралы және DART құралы ретінде құрал. Жергілікті қауымдастықтарды тартудың және ұлттық қаржыландырумен қатар деректерді жинау үшін жергілікті әлеуетті арттырудың маңыздылығы атап өтілді. Панама синергияны анықтау және оның бірлескен іске асыру мен қаржылық ағындарға салдары туралы мәселелерді көтеріп, оны мыналармен байланыстырды ҰҚКДҚҚ (биоәртүрлілікті сақтау жөніндегі ұлттық стратегиялар мен іс-шаралар жоспарлары бойынша) және елдердің мәлімдемелерін жаңарту үшін табиғат кепілі.

Ой толғау сессиясы ФМРП: прогресті жеңілдетуші көпжақты қарастыру

Facilitative, Multilateral Reviewing of Progress тақырыбы бойынша рефлексия сессиясы өткізілді (ФМРП), Enhanced Transparency Framework шеңберінде есеп беру үшін міндетті іс-шара (ҚБП) Париж келісімінен. Бұл платформа Тараптар арасында ашық диалогты, тәжірибе алмасуды және озық тәжірибені жүзеге асыруға ықпал етеді ОНУВ. Бірінші ФМРП (ФМРП1) жақсы қатысқан, жұмыс тобының міндетті сессиясын қоса алғанда презентациялармен және

сұрақтар мен жауаптармен, сондай-ақ ерікті бейресми диалогпен «World Café» («Әлемдік кафе").

Негізгі нәтижелер мен статистика ФМРП1 Андорра, Гайана және Панаманың қатысуын қамтыды, 100-ден астам қатысушы. 21 ауызша және 47 жазбаша сұрақтардың көпшілігі техникалық сипатта болды. Бейресми "Дүниежүзілік кафе" ұлттық тәжірибеге, климаттық саясатты жүзеге асырудағы және олардың алғашқы екіжылдығын дайындаудағы Тараптардың жетістіктері мен қиындықтарына тереңірек үңілуді қамтамасыз етті.туралы есептердің ашықтығы (ашықтығы);ҚОСЫМША1). 51 Тарап пен 6 бақылаушының пікірлері форматқа жалпы қанағаттанушылықты көрсетті ФМРП1. Болашаққа арналған ұсыныстар ФМРП оған ресми сұрақтарға көбірек уақыт бөлу, "Дүниежүзілік кафе" мәселелерінің мүмкіндіктерін нақтылау, логистиканы жақсарту және ресми және бейресми сессиялар арасындағы уақытты қысқарту кірді. Жазбаша алмасу үшін техникалық мәселелерді сақтай отырып, жұмыс тобының сессиясын саясатты жүзеге асыруға бағыттау ұсынылды.

Бразилия делегациясының ақпараттық сессиясы: Салдарын азайтуға арналған цифрлық қоғамдық инфрақұрылым

Бразилиялық делегация салдарларды азайту жөніндегі іс-шараларды жеңілдету үшін цифрлық қоғамдық инфрақұрылымның ұсынған тәсілі бойынша ақпараттық сессия өткізді. Бұл бастама цифрлық платформаны құруға бағытталған. Оның қолданыстағы платформалармен интеграциялануына, кейбір елдер (Гана) үшін қолжетімділік мәселелеріне және инвесторларды табуды жеңілдете ме, әлде ауыртпалықтың жаңа деңгейлерін (Самоа) қоса ма деген сұрақтар туындады. Талқылауға Оңтүстік Африка да өз үлесін қосты.

Параллельді оқиға: Бөлмедегі мамонт – Қазба отынына көшудің басталуы КС30 және рөлі СТГ

"Бөлмедегі мамонт: қалай" атты параллельді іс-шара КС30 қазба отынынан ауысуға серпін бере алады" деген нақты нұсқаулардың қажеттілігін қарастырды АҚИ "қазбалы отыннан әділ, реттелген және әділ көшу" бойынша. Талқылаулар бұл процестің неліктен Белемде басталуы керектігін атап өтті және оны шешудің негізгі элементтерін белгіледі. Іс-шарада Жаһандық Оңтүстік климаттың өзгеруінен ең аз үлес қосқанына қарамастан пропорционалды түрде зардап шегетініне баса назар аударылды, климатқа салынған инвестициялардың әділетсіз бөлінуіне және қысқартылуына өкініш білдірді және саяси ерік-жігердің жоқтығына сын көзбен қарады. Қазіргі жағдайдағы ішкі әділетсіздіктерді жою үшін энергия тек пайда табу үшін емес, жалпы игілік болуы керек деп айтылды. Қазба отын өнеркәсібінің саясатты әзірлеуге әсері де алаңдаушылық туғызды. Әртүрлі дереккөздердің пікірлері өтпелі отын ретінде сұйытылған табиғи газдың (СТГ) маңызды мәселелерін атап өтті.

- Энергетикалық экономика (IEEFA): СТГ басқа энергия көздеріне қарағанда едәуір қымбатқа түсуі мүмкін, көмірден 4 есе және жаңартылатын энергия көздерінен 5 есе артық.

- Геосаяси тұрақсыздық СТГ құнын одан әрі арттырады деп күтілуде. СТГ-ға тәуелділік ЖІӨ өсуінің баяулауына әкелуі мүмкін. Құны жоғары болғандықтан, СТГ энергетикалық баланстардағы көмірді тиімді түрде алмастыра алмайды. СТГ өндірісі судың ластануына қатысты елеулі алаңдаушылық туғызады. АҚШ үкіметінің СТГ саласына тұрақты қолдауы атап өтілді. СТГ "болашаққа апаратын көпір" емес, климаттық мақсаттар үшін "апатқа апаратын көпір" екендігі туралы қатаң ескерту жасалды.

Бірлесе отырып, бұл талқылаулар қазба отындарына, атап айтқанда СТГ-ға, оның экономикалық, экологиялық және климаттық тәуекелдеріне баса назар аудара отырып, одан әрі тәуелділікке қарсы дәлелдерді күшейтті.

Зардаптарды азайту жөніндегі жұмыс бағдарламасы және оны Шарм-эль-Шейхте жүзеге асыру

Бейресми консультациялар бүкіл әлем бойынша жеңілдету шараларын күшейтудің маңызды құрамдас бөлігі болып табылатын Шарм-эль-Шейхтегі іс-қимыл бағдарламасы мен жеңілдету шараларын жүзеге асыру бойынша жалғасты.

Бейімделудің жаһандық мақсаты (ГЦ)

Бойынша бейресми консультациялар ГЦ жалғасын тапты. НАЛАҚБ деп атап өтті ГЦ бөлшектенуден аулақ болу керек, көптеген мүдделі тараптардың қатысуын ынталандыру және іс-қимыл тетіктерін қолдау қажет. ЕО консультациялардың келесі кезеңін өткізуді сұрады. Басым пікір бұл болды ГЦ "теориядан практикаға" көшу қажет, бұл ретте қаржы гранттық, мемлекеттік, қолжетімді және барабар қаржыландыруды талап ететін "жетіспейтін буынға" айналуға тиіс. Ұлттық бейімделу жоспарлары бойынша келіссөздерді күшейтуге шұғыл үндеу жасалды (НҚА), дамыған елдерді әзірлеуге және жүзеге асыруға қажетті қолдау көрсетуге табанды түрде шақыра отырып НҚА дамушы елдерде. Жыл сайынғы қажеттілік 380 миллиард доллардан асатынын ескере отырып, Глазгоның екі еселенуі мақсатынан асатын бейімделулерді қаржыландыру бойынша жаңа, нақты міндеттеменің қажеттілігі атап өтілді. Келіссөздер жүргізушілерді бейімдеу және қаржыландыру бойынша тікелей ынтымақтастыққа шақыру туралы шұғыл үндеу жасалды.

Қатарлас іс-шара: NAP 3.0+ Климатқа байланысты тәуекелдерді қаржыландыру мен сақтандыруды пайдалану және дүлей апаттармен, бейімделу үшін

Бұл қатарлас іс-шара климатқа байланысты тәуекелдерді қаржыландыру мен сақтандырудың рөлі мен аясын қарастырдыапаттармен НП әзірлеуде және енгізудеА, әсіресе LDC және AMRAH-ны елеулі тәуекелдерге ұшырататын бейімделуді қаржыландырудың өсіп келе жатқан тапшылығын ескере отырып. Ол климаттың өзгеруіне төзімділікті арттыру үшін көпжақты тәсілдердің маңыздылығын атап өтті.

Қатарлас оқиға: REDD+, ормандар – тұрған ағаштар өлмеген: жол картасы КС30 жаһандық ормандардың жойылуын жою туралы

Бұл қатарлас іс-шара REDD+-тің маңызды рөліне (ормандардың жойылуы мен ормандардың деградациясының шығарындыларын азайту) және 2030 жылға қарай жаһандық ормандарды кесу үдерісін кері қайтару стратегияларына, әсіресе контексте назар аударды. КС30. Кейбір елдердегі қарқынды күш-жігерге қарамастан, 2024 жылы жерді пайдаланудан шығатын CO2 шығарындылары жоғары болып қалды, Бразилия, Индонезия және КДК шамамен 60% құрады. Сессияда технология, қаржы және саясат әрекеттерді қалай ынталандыратыны талқыланды.

Дирк Немиц (AFOLU бөлімшесінің басшысы, UNFCCC) ұсынған сессияның негізгі сәттері мыналарды қамтиды:

- REDD+ контекст: Варшаваның REDD+ негіздемелік бағдарламасынан кейін он жылдан астам уақыт өткен соң, оны жүзеге асырудың ландшафты күрделі, келесі механизмдермен әрекеттеседі БҚФ, FCPF, Париж келісімінің 6-бабы, VCM және CORSIA. REDD+ үшін арнайы талқылау кеңістігі шұғыл қажет.
- Тәжірибе қоғамдастығы: беделді ақпаратты креативті форматтар арқылы таратудың белсенді тәсілі Париж келісімі, ұлттық стратегиялар, кепілдіктер, техникалық мәселелер, 6-баппен өзара іс-қимыл және қаржыландыру талаптары шеңберінде REDD+-ті қамтиды. Іс-шараларға кездесулер, вебинарлар, ELearning, инфографика, бейнелер және форум жаңартулары кіреді.
- Жаңа веб-платформа: жаңартылған, жалпыға қолжетімді REDD+ веб-платформасында нәтижелер мен төлемдері бар интерактивті карта, сондай-ақ елдің мәртебесін көрсету үшін "жапырақ белгішелері" болады (мысалы, "Ұлттық стратегия қолжетімді", "Анықтамалық деңгей аяқталды").
- REDD+ шолулары: Орман шығарындылары деңгейлерін (FREL)/орман шығарындылары деңгейлерін (FRL) техникалық бағалау және REDD+ нәтижелерін талдау сарапшылар мен елдер арасындағы тікелей өзара әрекеттесуді ұсынады. Бұл шолулар елдердің парниктік газдар шығарындылары мен сіңірулері туралы есеп беру мүмкіндіктерін кеңейтеді, сенімділікті арттырады, прогресті бақылайды ОНУВ және техникалық жетілдіру және әлеуетті арттыру бағыттарын анықтайды.
- Амбициялардың артуы және ОНУВ 3.0: ормандарға көбірек көңіл бөле отырып, елдер өз өтінімдерін дайындайды ОНУВ 3.0 (тапсыру мерзімі — 2025 жылдың 30 қыркүйегі), ол келесідей болуы керек өзгерістер туралы хабардар етілдіультатах АҚИ. Тараптар

2030 жылға қарай ормандардың жойылуы мен ормандардың тозуын тоқтату және жою бойынша күш-жігерді күшейтуді қарастырады деп күтілуде. Ұсынылған 24 тенденцияның тенденциялары ОНУВ (NDC 3.0) орман тазартқыштарға, ормандармен байланысты зардаптарды азайту шараларына және 33 және 34 тармақтарға сілтемелерге баса назар аударуды көрсетіңіз АҚИ және REDD+.

- Ормандар мен бірінші МЖИ: бірінші АҚИ арналған КСклимат мәселелерінің толық спектрін қамтитын 28-тармақта ормандарды кесу және ормандардың деградациясы процесін тоқтату және кері қайтару қажеттілігін көрсететін 33 және 34 тармақтар, сондай-ақ Париж келісімінің 5-бабы (REDD+) атап өтілді.
- Ормандар және қаржы: Кеңестің 40-шы отырысы БҚФ төлемдерді біріктірудің маңызды саясатын қабылдадыал REDD+ нәтижелерінің негізінде тұрақты жобалық циклге БҚФ, бұл REDD+-ті ұзақ мерзімді ұлттық енгізуге күшті қолдауды көрсетеді. Талқылаулар қосулы КС29 дамушы елдерді қаржыландырудың үш есе артуы (2035 жылға қарай 1,3 триллион долларды құрайтын 100 миллиард доллардан жылына 300 миллиард долларға дейін) орман шаруашылығы саласына климаттық қаржыландырудың ұлғаюын көрсетеді.
- Париж келісімінің 6-бабы: 6.2-бап бойынша екі ел REDD+ оқиғалары бойынша бастапқы есептерді ұсынып үлгерді. 6.4-бапқа сәйкес, REDD+ іс-шараларын қабылдаушы елдің ұлттық REDD+ стратегиясына жобалық деңгейде енгізуді талап ететін ағып кету мәселелерін шешудің әдістемелері мен стандарттары қабылданды.
- REDD+ кездесулері: Сарапшылардың аймақтық кездесулері (жыл сайынғы) және жаһандық кездесулер (екі жылда бір рет) түсінікті арттыру және білім алмасуды ынталандыру үшін жоспарланған.
- Хронология: Негізгі кезеңдерге 2023 жыл кіреді (Варшава негіздемелік бағдарламасының 10-шы жылы, 1-ші АҚИ), 2024 (Ашықтық туралы 1-ші екіжылдық есеп, 6.2/6.4 бап, Жаңа ұжымдық сандық мақсат, БҚФ) және 2025 жыл (ОНУВ 3.0, КСБразилияда 30).

Қатарлас іс-шара: Белгісіз уақытта ақылмен кеңес беру: заңгерлер климаттың халықаралық күн тәртібін қалай дұрыс бағытта ұстай алады

Бұл параллельді іс-шара өзгермелі геосаяси ландшафт жағдайында климаттың өзгеруіне және кеңірек тұрақтылық мәселелеріне қатысты заңгерлердің өзгеретін рөлін қарастырды. Ол адвокаттар алқалары, заң фирмалары және білім беру мекемелері үшін климаттық құзыреттілікті арттыру және жаһандық климаттық күн тәртібін қолдау үшін практикалық құралдарды атап өтті. Талқылаулар "құзыреттілік құқығы" тұжырымдамасын қамтыды, климаттық қауіп-қатерлер туралы білмейтін заңгерлер сарапшылардан кеңес сұрауы керек екенін атап өтті (мысалы, климаттың өзгеруіне бейім жерлерді алу мәселелері бойынша). Заңгерлердің климаттық тәуекелдерді бағалау және клиенттер мен қоғамға шешімдерді ұсыну дағдыларына баса назар аударылды. Сондай-ақ келесі бастамалар талқыланды Климаттық құқық атласы (Climate Law Atlas), Бразилиядағы экологиялық/климаттық құқық бойынша phD бағдарламалары, pro bono жобалары және халықаралық адвокаттар алқаларының рөлі.

24 маусым

Париждің әлеуетті арттыру жөніндегі комитеті (ССКТК) – Тоғызыншы отырыс (2-ші күн)

9-шы отырыстың екінші күні ССКТК комитеттің 2025 жылға арналған жұмыс бағытын және іс-шараларды, атап айтқанда Дурбан форумын жаңартуды қоса алғанда, маңызды салаларға арналды. Талқылаулар хабардарлықты арттыруға, білім мен ақпарат алмасуға және мүдделі тараптарды тартуға бағытталды. 7-ші әлеуетті арттыру орталығының тұжырымдамалық қысқаша мазмұны, сондай-ақ желі туралы жаңартылған ақпарат ұсынылды ССКТК, одан кейін әртүрлі панельдік талқылаулар өтті.

Төрағалардың үштігі КС: Миссия 1.5

Жоғары деңгейдегі отырыста төрағалардың үштігінің кіріспе сөздері тыңдалды КС28 (БАӘ), КС29 (Әзірбайжан) және КС30 (Бразилия). Мәртебелі Иман Ұстади (бас келіссөз жүргізуші КС28) көпжақты мәселелерді шешуде және ұлттық деңгейде айқындалатын жаңа

жарналарды енгізуде бірлікке шақырды (ОНУВ) 2035 жылға. Мәртебелі Ялчин Рафиев (бас келіссөз жүргізуші КС29) ұсынуға табандылықпен шақырды ОНУВ қыркүйекке қарай, ал мәртебелі Лилиам Беатрис Шагас де Моура (бас келіссөз жүргізуші КС30) БҰҰ ҚК-дан тыс қаржылық ағындар мен климаттық саясатты үйлестіруді қолдауға баса назар аударды.

Дөңгелек үстел өмірлік тәжірибеге, инновацияларға және серіктестіктерге назар аудара отырып, БҰҰДБ, Нигерия, Канада және Вануату сияқты Тараптар мен мүдделі тараптардың, соның ішінде мүдделі тараптардың көзқарастарын атап өтті. БҰҰДБ жастардың перспективаларын интеграциялау үшін YOUNGO-мен ынтымақтастықты ерекше атап өтті ОНУВ және жергілікті қоғамдастықтарды қолдау. Бақылаушы ұйымдар, оның ішінде Жергілікті халықтардың ұйымдары, Фермерлер, ТУНГО (кәсіподақтар) және БИНГО, сондай-ақ трансгенерациялық алмасу, мүдделер қақтығысы және сәйкесінше нақты нұсқаулықтардың қажеттілігі туралы ақпарат берді.

Бейімдеу қоры (БҚ)

Шеңберінде бейресми консультациялар СББ қордың өтпелі келісімдеріне, Басқарма мүшелігіне және бесінші шолуға назар аударылды. Өтпелі кезеңге қатысты Африка тобы, ЕО және Араб тобы Дүниежүзілік банк Таза даму механизмінен (CDM) түсетін түсімдердің үлесін монетизациялауды жалғастыратынын атап өтті. Кеңес мүшелігіне қатысты Ресей Федерациясы қазіргі құрамды сақтауды ұсынды, ал ЕО терминологияны "I қосымшаға енгізілген/I қосымшаға енгізілмеген Тараптардан" "Дамыған/дамушы елдер болып табылатын тараптарға" өзгерту нұсқасын ұсынды. түсіндірме ескертпемен. Қытай терминология бойынша жүргізіліп жатқан ішкі консультацияларды атап өтті. Бесінші шолуға келетін болсақ, LDC және АМОГ мүмкіндігінше тезірек бастауға шақырды, ал НАЛАҚБ, Африка тобы мен Араб тобы оны бірыңғай басқару органы шеңберінде кейінге қалдыруды қалайтындықтарын білдірді. Тараптар қол жеткізілген жетістіктерді қалай жазу керектігін кеңінен талқылады СББ 62, бірлескен тәсілдің орнына жеке қорытындылар бойынша ұсыныстармен.

Зардаптарды азайту жөніндегі жұмыс бағдарламасы (ҚБПҮ)

Бейресми консультациялар ЖЫЛЫ жеңілдету шараларын жеңілдету үшін цифрлық платформаны құру мүмкіндігін қарастырды. Египет серіктестер іздеу құралы ретінде қызмет ету үшін бастапқыда жұмсартуға бағытталған қолданыстағы және болашақ платформаларды байланыстыратын хаб құру туралы ұсыныс жасады. Олар әрі қарай әрекет етудің екі нұсқасын белгіледі: Хатшылықтан бар платформаларды картаға түсіруді сұрау және оны Белемде іске қосу немесе іске қосу алдында сессияаралық семинар өткізу. Тараптар мақсатқа, шығындарға және мерзімдерге қатысты анықтыққа ұмтылды. АМОГ платформа талқылауларды кейінге қалдырмауы үшін ескертті ҚБПҮ амбициясы бойынша, ал Африкалық топ қаржы мен инвестицияны байланыстыру үшін функционалдық мүмкіндіктерді ұсынды.

Шығындар және залал

Варшава халықаралық механизміне шолу (ММ) 2024 Тараптарға талқылау үшін құжатқа келуге мүмкіндік берді КС30. Негізгі толықтыруларға Сантьяго желісінің хатшылығы шығындарының тиімділігі, шығындарды сандық бағалау әдістемесі, интеграция және толтырғыштар кірді.АҚИ ақпараттары және ашықтық туралы екі жылдық есептің (ҚОСЫМША), сондай-ақ климатты қаржыландырудың жаңа ұжымдық сандық мақсатын шешудің тұжырымдамалары (НККО). Кения әкімшілік шығындарға қатысты ескертпелерін білдірді.

Басқа мәселелер:

- Бойынша диалог МЖИ нәтижелерін енгізу: бейресми консультациялар барысында СББ Тараптар шешім мәтінінің жобасын қарады КСС диалог үшін. АМОГ және Непал "ұжымдық" прогреске сілтеме жасау қажеттігін атап өтті, ал БГРС "ұжымдық прогресті бағалауға" және "нәтижелерді бағалауға" қарсы шықтыбтатов", бекітуолардың процесті қайталауын күту АҚИ. Олар сондай-ақ Париж келісімінің 9.1-бабына сілтемелерді қайта енгізуге шақырды.
- Әділ көшу бойынша жұмыс бағдарламасы (ӨҚСҚ): Байланыс тобы ЖЫЛЫ шешім мәтінінің жобасымен бейресми жазбаға үлес қосуды жалғастырды КСС. Африка тобы

халықаралық өлшемді енгізуді жақтады. Жергілікті халықтардың ұйымдары қазба отындарын кезең-кезеңімен жою және климаттық қаржыландыруға тікелей қол жеткізу үшін нақты жол картасын жасауға шақырды. Кәсіподақтық үкіметтік емес ұйымдар жұмысшылардың қаржылық және сауда шаралары бойынша "делдалдық талқылаулардың кепіліне түсіп жатқанына" қынжылып, егер жұмысшылар зардап шегетін болса, бұл әділ ауысу емес екенін баса айтты.

- Гендер: Бейресми консультациялар СББ гендерлік мәселелер бойынша жаңа іс-қимыл жоспарын әзірлеуге бағытталды (ШЖБТ). "Жынысты" анықтау төңірегіндегі пікірталастар ерекше тартысты болды, кейбір Тараптар оны шектеуші түрде анықтауға тырысты (мысалы, "әйел және еркек жынысы" немесе "ұлттық заңнамаға сәйкес"), ал басқалары БҰҰ ҚК шешімдеріне сәйкес инклюзивті түсінікті жақтады. . Бақылаушылар балаларды, жастарды және қиылысуды қамтуға шақырды.
- Үкіметаралық кездесулерді ұйымдастыру: Байланыс тобы СББ мәтіннің жаңа жобасын қарастырдым. Пікірсайысқа бақылаушылардың қатысуын арттыру кірді (Жарғы шеңберінде мүгедек сайлаушылар мен сөз бостандығына шақырулармен/Біріккен Ұлттар Ұйымының Мінез-құлық кодексі), бақылаушы ұйымдар туралы қосымша ақпарат жинау және күн тәртібінің бірқалыпты қабылдануын қамтамасыз етуге және БҰҰ ҚКК процесінің ауқымы мен күрделілігін мойындауға қатысты тұжырымдамалар.

Делегаттар көмекші органдардың отырыстары аяқталуға жақындаған сайын біркелкі емес ілгерілеушіліктерді атап өтті. Кейбір мәселелер алға жылжып жатқанда, басқалары айтарлықтай кедергілерге тап болды. Пікір қалдырушылар гендерлік келіссөздерді "2019 жылдан бергі ең достық" деп сипаттады, дегенмен бақылаушылар терминологиядағы кері кетуге және "ұлттық контекстегі" ерекшеліктерге алаңдаушылық білдірді. Әділ ауысуға қатысты талқылаулар барысында бақылаушы гендерлік аспектілерді ескеретін тәсілдер "ерекше" емес екенін атап өтті. Сондай-ақ, қазба отындарын энергетикалық емес пайдалануды технологиялық дамытуды қолдауға шақырулардың қайта жандануына қатысты алаңдаушылықтар айтылды, делегаттар прогреске деген үміттерін сақтай отырып, болашақ технологияларды енгізу бағдарламасына сенімсіздіктерін білдірді.

25 маусым

Күннің маңызды сәті әртүрлі тақырыптық бағыттар бойынша жүргізіліп жатқан күрделі талқылаулармен қатар аймақтық климаттық бастамалар бойынша негізгі кездесу болды. Гендерлік және бейімделу қоры сияқты кейбір мәселелер сындарлы ілгерілеушілікке қол жеткізгенімен, басқа да сыни талқылаулар, соның ішінде әділ көшу бойынша, Тараптар арасындағы қанағаттанудың әртүрлі деңгейлері аясында жалғасты.

<u>Басым талқылаулар: аймақтық климаттық саммит және Климаттық апта Астанада</u>

БҰҰ КӨНК Хатшылығынан Даниэль Виолеттимен және Қазақстан делегациясымен маңызды және басымдықты кездесу өтті. Пікірталастар Аймақтық климаттық саммитті (ӨҮК) ұйымдастыруға және Климаттық аптаның, 2026 жылдың сәуір айында Қазақстанның Астана қаласында жоспарланған, бұл аймақтық климаттық әрекеттерді күшейтуге бағытталған стратегиялық күш-жігерді белгіледі.

Осы кездесудің негізгі мәліметтері мен нәтижелеріне мыналар кіреді:

- Ұсынылған іс-шаралар, алдын ала жоғары деңгейдегі саммит ретінде ойластырылған, мүмкін бір күндік, кеңірек шарамен біріктірілген Климаттық аптамен, аймақтағы климаттың күн тәртібін айтарлықтай ілгерілетуге бағытталған. Олар климаттың өзгеруіне төзімділікті талқылау, аймақтық серіктестермен және субъектілермен ынтымақтастықты нығайту және мүдделі тараптарды жұмылдыру үшін маңызды платформаны қамтамасыз етеді.
- Ықтимал форматтар: Ынтымақтастықтың екі негізгі нұсқасы талқыланды:
- UNFCCC-тің белгілі бір бастамасымен бірлесіп жүзеге асыру (мысалы, өлшеуге, есеп беруге және тексеруге байланысты - ЖҰМЫС).
- Арнайы аймақтық саммитті өткізу үшін UNFCCC-пен тікелей серіктестік.

- Рәсімдік және логистикалық талаптар: Қазақстан іс-шаралардың табысты өткізілуін қамтамасыз етуге өзінің бейілділігін білдірді. Бұған мыналар кіреді:
- Міндетті іс-шаралар: БҰҰ КӨНК-не сәйкес келетін міндетті іс-шаралар бағдарламасына енгізу.
- Визалық режимді жеңілдету: кең қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін барлық мүшелерге тегін визалар.
- Қауіпсіздік шаралары: барлық қатысушылар үшін кешенді қауіпсіздік шаралары.
- Қаржылық аспектілер: Жоспарлауды басшылыққа алу үшін алдын ала қаржылық түсініктің қажеттілігі.
- Өтінім беру процесі: Ұсынысқа ресми сұраныс жіберіледі (ОЗП), одан кейін стандартты өтінім нысаны болады. "Қызығушылық білдіруге шақыру" 2025 жылдың екінші жартыжылдығында күтілуде, бұл мүдделі тараптар үшін ресми қарым-қатынасқа алғашқы қадам болады.
- Хатшылықпен келіссөздер: Өтінім берілгеннен кейін UNFCCC Хатшылығымен бағаларды, логистикалық мәліметтерді және жан-жақты Өзара түсіністік туралы меморандумды (Меморандум) түпкілікті келісу үшін егжей-тегжейлі келіссөздер басталады..
- Байланыс тұлғасы: Бонндағы байланыс тұлғасын үздіксіз талқылау үшін тағайындау мүмкіндігі көтерілді.

UNFCCC рөлі мен ынтымақтастығы:

- UNFCCC қомақты көмек көрсете отырып, Өзара түсіністік туралы меморандумға тікелей қатыспайтынын және тікелей қаржылық қолдау көрсетпейтінін түсіндірді.
- БҰҰ КӨНК (Салех арқылы) өткізілетіні туралы хабардар етілді Климаттық аптаның 2026 жылғы.
- Орталық Азияға арнайы арналған БҰҰ ҚКК аймақтық саммитін өткізу перспективасы қазіргі уақытта БҰҰ ҚКК қарастырып жатқан маңызды мақсат болып табылады, бұл аймаққа жоғары деңгейде қызығушылық танытатынын көрсетеді.
- БҰҰ-ның Алматыдағы өңірлік офисімен қолданыстағы келісімдер негізінде Өңірлік климаттық саммит шеңберінде тікелей ынтымақтастық көзделеді.
- ЮНЕП сарапшылардың тізімін ұсынады, сондай-ақ БҰҰ-ның басқа агенттіктерімен өзара іс-қимыл жасайды деп күтілуде.

Қазақстан Аймақтық климаттық саммитті өткізуге толық дайындығы мен ынтасын білдірді және Климаттық аптаның астанада жан-жақты ынтымақтастық пен қолдауды белсенді түрде ұсына отырып. Жол картасы құрылымдық өтінім беру процесін қамтиды ОЗП және Мүдделілік білдіруге шақыру, одан кейін БҰҰ ҚКК Хатшылығымен Өзара түсіністік туралы меморандумды және логистикалық мәліметтерді ресімдеу бойынша келіссөздер жүргізіледі. UNFCCC-тің қолдаушы, партиялық емес рөлі оның аймақтық ынтымақтастыққа стратегиялық қызығушылығымен бірге бұл бастаманың маңыздылығын көрсетеді. Келесі қадамдар қаржылық және ұйымдастырушылық ерекшеліктерді нақтылауды және коммуникацияларды жалғастыру үшін арнайы байланыс тұлғасын тағайындауды қамтиды.

<u>БАӘ-нің қайта құру жөніндегі диалогының шарттарыализации МӨҚ нәтижелерінің</u>

БАӘ-нің қайта енгізу жөніндегі диалогының шарттары бойынша бейресми консультацияларМӨҚ нәтижелерін (1 шешімнің 97 тармағында аталғандардың/КСС.5) шеңберінде жалғастырылды СББ 6(b). Сауд Арабиясы мен Қытай мәтін жобасына қанағаттанғандықтарын білдірсе, Ұлыбритания, Швейцария және ЕО алаңдаушылық білдірді. Филиппиндер диалогты ілгерілетуді жақтап, преамбуланың сілтемелерін қамтитын нұсқаларын ұсынды ОНУВ (анықталатын ұлттық деңгейде салымдар) және ҚОСЫМША (ашықтық туралы екі жылдық есептер).

<u>Болашақ төрағаның көзқарасы бойынша ашық бейресми консультациялар КС30</u>

Болашақ төрағалық КС30-ы өздерінің көзқарастары мен алдағы конференциядан күтулері бойынша ашық бейресми консультациялар өткізді. Талқылау барысында Рио және оның

конвенциялары арасындағы синергияның маңыздылығы атап өтілдіПариж келісімі ережелерінің иә, атап айтқанда, қалай ҚОСЫМША, ОНУВ және НҚА (ұлттық бейімделу жоспарлары) қарастыру деңгейлері мен бар олқылықтарды көрсетеді. Іс-әрекеттің төрт негізгі бағыты анықталды: ресми келіссөздер, көп мүдделі тараптардың іс-қимыл күн тәртібі, предшественниктердің күш-жігерін шоғырландыру және іске асыру форумы (соның ішінде АҚИ және жаһандық ОНУВ). Төрағалық "мутирао" тәсілі арқылы болашақты бірлесіп құруға баса назар аудара отырып, көшбасшылар саммитін және бұрын-соңды болмаған жаһандық жұмылдыруды көздеді. Арнайы араласулар фермерлерді (фермерлерді) қолдауға, тау экожүйелеріне және биоәртүрлілікке назар аударуға бағытталған (Қырғызстан), іске асырудың шешуші рөлі (Чили) және адамзаттың шешімдеріне деген үміт (Боливия).

Париж келісімінің дамыған елдердің мемлекеттік қаржыландыруды қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелеріне қатысты 9.1-бабы төңірегінде елеулі даулы мәселе туындады. Бұл мәселе бұрын күн тәртібіндегі қайшылықтарды тудырып, консультациялар үшін ымыраға әкелді СББ және ВОКНТА, ықтимал күн тәртібіндегі арнайы мәселеге жол ашады КС30. ЭКО, үкіметтік емес ұйым, климаттық қаржыландыруды қамтамасыз ету үшін есеп берудің маңыздылығын және арнайы кеңістіктің қажеттілігін атап өтті. КСС7 сенімді қалпына келтіру және жоғары амбициялық нәтижелерді қамтамасыз ету үшін гранттар мен қысқа мерзімді құралдарға назар аудара отырып, 300 миллиард АҚШ доллары және 1,3 триллион АҚШ доллары мақсатына жету.

Бейімделу

- ГЦ: Индикаторларға қатысты нұсқаулар бойынша талқылаулар жалғасты. Африка тобы мен Араб тобы индикаторларды ЕО қарсы болған Париж келісімінің 7.1 және 2 баптарымен сәйкестендіруге шақырды. Өтпелі ойларға келетін болсақ, Африкалық топ, Араб тобы және БГРС жоюды ұсынды, ал ЕО және СЭО осал топтарға (мысалы, балалар, жастар, мүгедектер, жергілікті халықтар және жергілікті қоғамдастықтар) нақты сілтемелерді қолдай отырып, қарсы шықты. Сондай-ақ, іске асыру құралдарын қосу туралы пікірталастар туындады (СР) индикаторлар бойынша нұсқаулықта, G-77/Қытай сілтеме жасауға шақыруларды қайталады СР Париж келісімінің 9, 10 және 11 баптарына сәйкес және соңғы минуттағы баяндаудағы өзгерістерге көңілдері толмайтындықтарын білдірді. Сайып келгенде, Тараптар бірлескен жобаны тапсыруға келісті-үйлестірушілер басқа бөлімдерді өзгеріссіз қалдыру және ҚБ төрағаларына әртүрлі итерацияларды көрсету арқылы индикаторлық нұсқаулықтың мәтінін оңтайландырады.
- Бейімделу коммуникациялары бойынша нұсқаулық: Тараптардың көпшілігі шешім мәтінінің жобасын алға жылжытуды қолдады КСС. Араб тобы мен Африкалық топ келесі тармақты алып тастауды ұсынды СББ 64 нұсқаулықты қайта қарау бойынша ұсыныстар дайындау үшін бейімделу комитетін шақыруды қарастыру, жою ақырында ымыраға келу ретінде қабылданды.
- Бейімделу комитетінің шолуы: Пікірсайыс қорытынды жобаларындағы әртүрлі шешімдер туралы еске салуға бағытталды. Африка тобы, Араб тобы және БГРС 10-шешімге сілтемені жоюға тырысты/КСС.4, шолу мандатына тікелей қатысты шешімдерге назар аудара отырып. Талқылау SB төрағаларымен жалғасады.

Митигация

- Зардаптарды азайту жөніндегі жұмыс бағдарламасы (ҚБПҮ): тең төрағалар қарау үшін бейресми жадынама ұсынды. Тараптардың көпшілігі оның түзетулермен Белемге жіберілуін қолдады. БГРС және Араб тобы бөлімдердің тақырыптарын ғана сақтай отырып, барлық тармақтарды алып тастауды ұсынды. Пікірсайыс кіріспеде "ғылымға" сілтеме жасауды да қозғады, бұл ретте АМОГ "жаңа ғылымды" қолдады, ал Жапония — "қолда бар ең жақсы ғылым", ал Ресей Федерациясы кез келген жер аударуға қарсы болды. Цифрлық платформа бойынша сессияаралық жұмысты талқылау консенсустың жоқтығын көрсетті, көптеген дамыған елдер мен НАЛАҚБ оның күн тәртібіндегі мәселеге енгізілуіне қарсы шықты ҚБПҮ, іс-шаралардың күн тәртібі немесе қатарлас

іс-шаралар сияқты басқа жолдарды таңдау. Тең төрағалар бейресми жазбаны тек құрылымды/тақырыптарды қамту үшін қайта қарайды.

Финанбастаптүзету

- Бейімделу қорына қатысты мәселелер: қайта қаралған анекдоттық жазба және процедуралық қорытындылар ұсынылды. 77-топ/Қытай бейресми жадынаманың мәнін ашатын, бірақ шешім жобасының элементтерін қорытындылар жобасымен байланыстыруды сұрап, үш қосымшаға бөлетін мәжіліс залының құжатын (CRP) ұсынды СББ. Тараптар екі құжатты байланыстыратын процедуралық қорытындылармен келісті.

Технологиялар

- Климаттық технологиялар орталығының (КТТ) функцияларына шолу: Консультациялар КҚТ-ның жаңартылған функциялары бойынша жалғасып жатқан келіспеушіліктерді анықтады. Папуа-Жаңа Гвинея бейресми консультациялар сәтсіз аяқталғанын хабарлады. ЕО Папуа-Жаңа Гвинея қолданыстағы функциялардың жеткіліксіздігіне байланысты қарсы болған қазіргі функцияларды растауды және Орталық комитеттің өкілеттігін ұзартуды ұсынды. Тараптар мәтіннің соңғы жобасын келесіге жіберу туралы келісті СББ 63.
- Технологиялық механизм (ТМ) мен Қаржылық механизм (ФМ) арасындағы байланыстар: Мәтін жобасында әр түрлі вариациялар мен жақшалар сақталды. Ал кейбіреулері болса даТараптар (мысалы, Норвегия, Бразилия, Ұлыбритания, ЕО) қарастыруды жалғастыруды жөн көрді СББ 64, басқа технологиялық жабдықтарға басымдық беру үшінтармақтар, Африкалық топ, Араб тобы , Қытай және НАЛАҚБ сөз сөйлегендер үшін СББ 63, GEF және ZKF үшін нұсқаулық бойынша талқылауларды ақпараттандыру. Тараптар қарауды жалғастыруға келісті СББ 63 мәтін негізінде СББ 62.
- Технологияларды енгізу бағдарламасы: Төраға СББ мәтіннің соңғы жобасын келесіге жіберуді қатаң түрде ұсынды СББ 63. 77-топ/Қытай мәтіннің тиісті араласуды көрсетпейтіндігіне алаңдаушылық білдірді және Ұлыбритания қарсы болған Баку мәтініне қайта оралуды ұсынды. Тең төрағалар төрағамен кеңеседі СББ алдағы іс-қимылдар туралы.

АҚИ

Нәтижелерді іске асыру бойынша диалог АҚИ: шешім мәтінінің жобасын талқылау КСС жалғасын тапты. Ұлыбритания. Австралия мен Жапония ұжымдық прогресті қолдай отырып және институционалды үйсіз элементтерді (мысалы, энергетикалық ауысу) жүзеге асыру мүмкіндіктерін анықтай отырып, Тараптардың көзқарастарының теңдестірілген көрінісінің жоқтығын атап өтті. БГРС ал Араб тобы қайта қаралған мәтіннің бағытына қарсы шығып, алдыңғы нұсқаға басымдық берді. Тараптар мәтіннің бір, екі немесе бірде-бір итерациясын Белемге бағыттау туралы әртүрлі ұсыныстармен әрі қарай қалай жүру керектігін кеңінен талқылады. Тең төрағалар төрағамен кеңеседі СББ осы төрт нұсқа бойынша. Тараптар жобаның соңғы итерациясын жіберуге келісті мәтіннің в ЖЫЛЫ 63, уақыт шектеулеріне байланысты бейресми бейресми талқылаулардан соңғы жетістіктерді тіркеу мүмкін болмағанына қарамастан.

Басқа мәселелер

- Әділ көшу бойынша жұмыс бағдарламасы (ӨҚСҚ): қорытындылардың жобалары ұсынылды ЖЫЛЫ және шешім жобасымен бейресми жазба КСС. Ұлыбритания, АМОГ, СЭО. LDC, ЕО және Филиппиндер бейресми меморандумды Белемге және онсыз жіберуді қолдадыөзгерістер ЖЫЛЫ 62. БГРС, араб тобы қолдады, дамушы елдерде "қазба отындарын пайдалану" туралы тұжырымдаманы немесе Ұлыбритания, ЕО және "мәтінсіз" нұсқаны қоса алғанда, жалпыға бірдей таза энергияға қолжетімділік параграфына екі балама нұсқаны қосуды ұсынды. АМОГ. Парагвай гендерлік көзқарастарға қарсылығын тағы да білдірді, ал Ресей Федерациясы біржақты трансшекаралық шараларға сілтеме жасауға шақырды.

- Гендер: Бейресми консультациялар СББ гендерлік мәселелер бойынша жаңа іс-қимыл жоспары үшін әлеуетті іс-шаралар туралы қайта қаралған бейресми қысқаша ақпаратты беруге назар аударды (ШЖБТ) арналған СББ 63. Хатшылық жоспарланған іс-шараларға арналған шығындар сметасын ұсынды. Тараптар сындарлы өзара іс-қимылды құптап, шешілмеген мәселелерді, әсіресе терминологияға қатысты мәселелерді мойындады. Көпшілік сессияаралық жұмысты қолдап, келісімге келу қажеттігін атап өтті ШЖБТ арналған КС30. Австралия, ЕО, Ұлыбритания, Жапония, Жаңа Зеландия және Норвегия тоғыз жасар баланың көзқарасын баяндады ШЖБТ. Аргентина Рим статутының 7.3-бабына сәйкес "жыныс" анықтамасы бар түсіндірмені сұрады, ол келісілді және талқылаулар келесі күні жалғасады СББ 63.
- Басқа халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық: Төраға ВОКНТА Рионың үш конвенциясы арасындағы синергияны күшейту қажеттілігін атап өтті. Көптеген тараптар осы тармақтың жалғасуын қолдады ВОКНТА 63, диалог кеңістігін шақыра отырып КС30 және материалдарды ұсынуға шақыру ВОКНТА 63 ақпараттандырылған алмасуды жеңілдету үшін. Ұлыбритания жеке әңгіме ретінде ғана емес, барлық мәселелер бойынша синергияны енгізу қажеттігін атап өтті.

Дәліздерде

Маңызды келіссөздердің басталуының кешігуі қатты сезілді, өйткені делегаттар күн тәртібіндегі көптеген шешілмеген мәселелерді түсіндіру үшін үлкен қысымға тап болды. "Көңілсіздік", "көңілсіздік" және "абыржу" сезімдері ұсыныстар соңғы минутта енгізілгенде және жиі қабылданбаған кезде естілді, бұл бір делегаттың әзілдесуіне әкелді: "Бұл гимнастикалық олимпиада емес". Енді көптеген мәселелер Белемдегі келесі сессияға ауыстырылады, дегенмен нақты мәтіннің, егер бар болса, қандай екендігі туралы айтарлықтай келіспеушіліктер туындады сбббұл болашақ келіссөздердің негізі болады. Сенімнің жоқтығы G-77/Қытай борттық қорды талқылау үшін баламалы ұсынысты енгізген кезде белгілі болды, ол мәні бойынша бірдей, бірақ құрылымы бойынша тең төрағалардың қысқаша мәлімдемесінен ерекшеленеді. Нәтижелерді енгізу бойынша диалогқа арналған мәтіннің төрт нұсқасы болған кездататов қатысушылар Белемдегі талқылауға түсетін жүктеменің ықтимал артуына реніш білдірді. Қорытынды пленарлық отырыс жақындаған сайын делегаттар күрделі қорытынды кезеңге дайындалды және олардың бірі "қалпына келтіру үшін бір апта қажет" деп болжады.

26 маусым

Қосалқы органдар отырыстарының соңғы күні ВО62 қарқынды келіссөздердің аяқталуымен, әртүрлі елдердің пленарлық мәлімдемелерімен және негізгі нәтижелердің қабылдануымен ерекшеленді. Кейбір келісімдер жасалғанымен, кейбір маңызды мәселелер соңына дейін шешілмей қалды, бұл Тараптар арасындағы жалғасып келе жатқан келіспеушіліктерді көрсетеді.

Климат мәселелері бойынша Жастар келіссөзшілері академиясының бағдарламасымен кездесу

Климаттық дипломатия көшбасшыларының келесі ұрпағын дайындауға бағытталған "Жас климаттық келіссөз жүргізушілер академиясы" бағдарламасының өкілдерімен маңызды кездесу өтті.

Бағдарлама туралы негізгі мәліметтер мыналарды қамтиды:

- Үміткердің жасы: 18-ден 35 жасқа дейін.
- Ағымдағы жылы қатысу: Ағымдағы жылы бағдарламаға қосылу мүмкін емес.
- Өзара түсіністік туралы меморандум (Меморандум): Қатысушы елдермен өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойылады.
- Қатысушылар саны: бір елден 4 адамға дейін (өзгертілуі мүмкін).
- Міндеттемелер: Қатысушылар ұлттық делегациялар құрамына кіреді, бұл оларға маңызды рөл атқаруға, қарым-қатынасқа белсенді қатысуға және қажетті ақпаратты алуға мүмкіндік береді.

- Қаржылық міндеттемелер: Қатысушылар үшін қаржылық міндеттемелер жоқ. Дамушы елдер үшін саяхатты қаржыландыру (жол жүру, тұру және тәуліктік төлемдерді қоса алғанда) UNFCCC арқылы жүзеге асырылады.

Іс-шаралар және қатысушылардың кестесі:

- Белсенді кезең: маусымнан қарашаға дейін.
- Белсенділіктің анықтамасы: Қатысушы ел өз өкілдерінің қаншалықты белсенді болғанын шешеді.
- Оқыту: Әлеуетті арттыру бойынша екі апталық сессияларды және ай сайынғы оқытуды қамтиды. Жалпы апталық жүктеме шамамен 5 сағатты құрайды (айына екі сағаттық үш сессия және үй тапсырмасының шамамен 2 сағаты).

Алдын ала кесте:

- Қаңтар-наурыз: Елдермен коммуникация және өзара іс-қимыл.
- Сәуір: өзара түсіністік туралы меморандумға қол қою.
- Мамыр: Елдердің кандидаттарды ұсынуы.

Конвенциялардың синергиясы

Талқылаулар Ұлттық бейімделу жоспарлары арасындағы синергияға қатысты болды (НҚА), Биоәртүрлілікті сақтау жөніндегі ұлттық стратегиялар мен іс-шаралар жоспарлары (ҰҚКДҚҚ) және анықталатын арналған ұлттық деңгейде салымдармен (ОНУВ), олардың бірлескен сипаты мен ортақ тақырыптық бағыттарын атап өту. Моңғолия Тараптарды жайылымдық коалицияға қосылуға шақырды және жеке әңгімеде Қазақстанмен бірлескен іс-шараны келесі күні өткізуге ниет білдірді КС.

Бейімделудің жаһандық мақсаты (ГЦ)

Қатысты мәтін бойынша келіссөздер ГЦ, күрделі болып шықты. Австралия бұл "келісім емес" деп қосты, ал G77+Қытай ағылшын тілінде сөйлейтіндердің "шатастырылған тіліне" көңілі қалғанын білдірді. Тараптар кешке дейін мәтін бойынша келісімге келе алмады.

Пленарлық сессия СББ

Пленарлық сессия барысында СББ әртүрлі елдер мен топтар өздерінің ағымдағы прогресті бағалауы мен болашақ келіссөздерге қатысты күтулерін көрсететін мәлімдемелер жасады:

- Австралия және Қолшатыр тобы (Қазақстанды қоса алғанда): шақыру жіберді КС31 және азық-түлік қауіпсіздігі мен ауыл шаруашылығын қолдауға баса назар аударды.
- Латын Америкасы мен Кариб бассейні мемлекеттері: бірлескен мәлімдеме жариялады.
- Ирак (G77 атынан+Қытай): БАӘ қол жеткізген прогресті мойындады, бірақ ымыраға келмеуіне байланысты көңілі қалғанын білдірді ГЦ. Алаңдаушылық білдірді салдарды жеңілдету және бейімделуді қолдау жөніндегі міндеттемелерге қатысты дамыған елдердің ұстанымымен (I қосымша).
- ЕО: жаңасын өткізуге шақырды КС, іске асыруға бағытталған, жаңа өршіл жол картасын атап өтті ОНУВ және қалған олқылықтарды мойындады ҚОСЫМША. ЕО жаңа есеп береді және Жаңа ұжымдық сандық мақсатқа адалдығын растады (НККО). Бейімделу қорының ілгерілеуіне қанағаттанатынын білдірді және Белемде технологияларды енгізу мәселесін талқылауды асыға күтеді. БҰҰ КӨНК іске асыруға көбірек бағдарлануы тиіс екенін атап өтті.
- Швейцария: Тұрақты прогресті атап өтті, бірақ Бонндағы "әр түрлі" пікірталастарды көңілсіз деп тапты. Уругвайда химиялық заттар, қалдықтар және ластану мәселелері бойынша үкіметаралық ғылыми-саяси топтың құрылуын құптады, бұл тиісті құқықтардың сақталуына ықпал етеді.
- Боливия: Конвенцияның 30 жылдан астам және Париж келісімінің 10 жылынан кейін дамыған елдер Жаһандық Оңтүстікті қолдауға әлі де құлықсыз екенін атап өтті. Әлемнің теңсіздігіне және әртүрлі бастапқы нүктелерге баса назар аударып, Жаһандық Солтүстіктің түсінігінің жоқтығын атап өтті. "Көптеген орындалмаған уәделердің" және "триллиондаған долларлық залалдың" орындалмауын айыптады, ал "тек 300 миллиард доллар қайырымдылық жасауға дайын". Климаттың өзгеруіне

жауапкершілікті дамушы елдерге беру этикаға қайшы деп санады, бірақ оның сәтсіздігіне қарамастан көпжақтылыққа адалдығын растады. Адалдықты орнатуға шақырды.

- Венесуэла: "Жер-Ана" үшін жүргізіліп жатқан іс-шаралардың маңыздылығын атап өтті. Климаттың өзгеруіне төзімділік үшін қажетті орасан зор ресурстарды мойындай отырып, несиелерді жоққа шығаратын Белемдегі дамушы елдер үшін жаңа климаттық қаржыландыруды қолдады.
- МОРАГ және Палау: G77-ге қолдау білдірді+Қытай. Жаңартылатын энергия көздеріне қол жеткізуге шақырды, орындалуын күтті ГЦ және жаңалары үшін жеткілікті және қолжетімді ресурстармен қамтамасыз етуге шақырды ОНУВ және трасттық қорлар, сондай-ақ 6-бапты жүзеге асыру үшін.
- Малави және LDC: мәлімдеді: "Біз климаттық дағдарысты тудырған жоқпыз" және 1,5 градустық межеден алыс екенімізді атап өттік. Бейімделуге басымдық берілді, бірақ бұл "іске асыру құралдарынсыз" мүмкін емес екенін атап өтті. Олар Белемде бейімделуді, соның ішінде ауыл шаруашылығын қаржыландыруды үш есеге арттыруға шақырды.
- Чили және НАЛАҚБ: Белгісіздікте өмір сүріп, жаһандық ұйымдардың сәтсіздіктерін, соның ішінде температураның көтерілуін және ғылыми дәлелдерді көрсететін жаңалықтармен бетпе-бет келгенін мойындады. Атап өткендей, қысқа мерзімді мүдделер мен міндеттемелердің болмауы шарықтау шегіне жетті. Теңгерімді және тұрақты әлем үшін "мүмкіндіктер терезесіне" үміт білдірді. Елдердің биік амбицияларын растады НАЛАҚБ, олар "температураның көтерілуінің авторлары емес", бірақ "дамыған елдердің бұзылуына" қарамастан міндеттемелерді өз бетінше орындайтынын және солай істей беретінін мәлімдеді. Ғылым сыни есептерді ұсынуды жалғастыруы керек деп есептеді.
- Танзания және Африка тобы: ұлттық даму жоспарларында және гендерлік іс-қимыл жоспарларында өршіл, орындалатын мақсаттарды белгілеу қажеттілігін атап өтті, бірақ дамыған серіктестердің дәйекті қолдауының қажеттілігін атап өтті.
- Непал: мұздықтар мен тау жүйелерін сақтауды жақтайды.
- Фиджи: Болашақ жұмысқа үміт білдірді.
- Бразилия: G77-ге қосылды+Қытай, БАӘ-нің "Global Mutir" бағдарламасынаāо" және ӨҚСҚ.
- Қырғызстан: Тауларды қорғауды күшейту қажеттігін атап өтті.
- Уругвай (Латын Америкасы және Кариб бассейні мемлекеттері атынан): Ғалымдар мен азаматтық қоғамның қатысуын жоғары бағалады. Жалпы, бірақ сараланған жауапкершілікті мойындай отырып, халықтың осал топтарының қажеттіліктерін қанағаттандыруды қоса алғанда, тиімді үлес қосуға шақырды.
- БАӘ (Араб тобы атынан): келіссөздерден ашықтық пен серіктестікке негізделген әрекетке көшуге шақырды. Бейімделу мен жұмсартуға, ашықтыққа және жалпы, бірақ сараланған жауапкершілікке баса назар аударылғанын атап өтті, сондай-ақ климаттық саясаттың жағымсыз жақтарын қарастырды. Мүмкіндіктерді жұмылдыруды және температураның көтерілуіне байланысты проблемаларды шешуді атап өттінені қолдану керектігін растағаннан кейін. БАӘ дамушы елдерге, соның ішінде жасыл сутегінің көмегімен көмектесуге дайын екенін мәлімдеді. Ұлттық деңгейде қысымсыз қаралуы тиіс әділ көшу бойынша жұмысты жалғастырамыз деп үміттенеміз.
- Норвегия: Жаңасын бөлді ОНУВ, заңды күші бар мақсат ретінде 1990 жылмен салыстырғанда 70% төмендетуге бағытталған. ITMO-ны енгізу қажеттілігін атап өтті (6-бап) және елдерді ынтымақтастыққа шақырды.
- Экологиялық ҮЕҰ: Сөз сөйледіжәне палестинаны қолдау сөзімен.
- Отырыстар ВОКНТА және қорытынды пікірталастар

- Халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық (ВОКНТА): Қорытындылардың жобалары ұсынылды. ВОКНТА құжаттағы ақпаратты назарға алды ВОКНТА/2025/INF.1, инклюзивтілікті арттыру үшін ынтымақтастық бұрыннан бар шеңберден шығуы керек екенін атап өтті. ВОКНТА бұл мәселені алпыс үшінші сессиясында жалғастыруға келісті және Тараптар мен бақылаушыларды 2025 жылдың 30 қыркүйегіне дейін қосымша пікір білдіруге шақырды.

Соңғы күннің қарсаңында зерттеулер, салдарларды азайту жөніндегі жұмыс бағдарламасы, нәтижелерді енгізу диалогы сияқты бірнеше мәселелер бойынша әлі шешім қабылданған жоқ АҚИ және ГЦ. Осы шешілмеген мәселелер бойынша келіссөздердің көптеген сессиялары бейресми "кездесулерге" мүмкіндік беру үшін бірнеше рет тоқтатылды. Кейбір жағдайларда делегаттар байланыс орнату туралы ұсыныстармен шықты, ал басқа талқылаулар шеңбер бойымен жүріп жатқандай болды.

Жылы келіссөздердің соңғы сағаттары Дүниежүзілік метеорологиялық ұйымның 2024 жылғы жаһандық климаттың жай-күйі туралы есебіне қалай әрекет ету керектігіне және жаһандық жылынудың ағымдағы деңгейін бағалауға сілтемелерге, 1,5°C, көмірқышқыл газын жою және көміртекті есепке алуға бағытталған. Тараптар мәтін жобасының бірнеше абзацтарындағы ымыраларды талқылады. Қарар көптеген сағаттық бейресми консультациялардан кейін түстен кейін ғана табылды.

Мәселелер бойынша келісім ГЦ одан да түсініксіз болып шықты. Алты сағаттық сессиядан кейін тараптар индикаторлар тізімін, әсіресе іске асыру құралдарына қатысты пысықтау тапсырылған сарапшыларға арналған нұсқаулық туралы ешқашан келісе алмады. Көмекші органдардың төрағалары делегация басшыларымен кешке дейін ақылдасып, соңында индикаторлар бойынша ымыралы мәтінге тоқталды.

Көмекші органдар бірқатар қорытындыларды қабылдады және мәселелерді 2025 жылдың қарашасында өтетін келесі сессиясында әрі қарай қарау үшін жіберуге келісті. Талқылауға негіз болған бейресми жадынамаларға және басқа құжаттарға сілтемелер "әртүрлі пікірлерді қамтиды", "келісілмеген", "консенсусты көрсетпейді", "толық емес", "ресми мәртебесі жоқ" сияқты ескертулермен толықтырылды. ", "қайта қарауға ашық" және "олардағы нұсқалардың кез келгені бойынша тараптардың пікірлерін алдын ала шешпейді" немесе "тараптардың қандай да бір қосымша пікірлерін білдіруіне жол бермейді".

Қорытынды мәлімдемелер

Қорытынды мәлімдемелер түстен кейін Көмекші органдар өз қорытындыларын қабылдауға кіріспес бұрын жасалды. Түсініктемелер, басқалармен қатар, қарастырылды:

- Тараптарды 1,5°C-қа сәйкес келетін ұлттық деңгейде анықталған жарналарды (ҰБТ) ұсынуға шақырады, сондай-ақ алдағы Төрағалықты ҰБТ-ның жиынтық есебін талқылау үшін Белемде орын ұсынуға шақырады.
- Қазба отындарын біртіндеп жоюға және жаңартылатын энергия көздеріне жалпы қолжетімділікке шақырады.
- Көрсеткіштерге қол жеткізуде прогреске қол жеткізуге шақыру ГЦ және оларды Белемде қабылдау мақсатында гендерлік мәселелер бойынша жаңа іс-қимыл жоспарын әзірлеу.
- Технологиядағы шектеулі прогреске және оның дамушы елдердің салдарларды азайту жөніндегі күш-жігеріне қалай әсер ететініне қатысты алаңдаушылық.
- Нақты мақсаттарға қол жеткізу, халықтың ең осал топтарына басымдық беру және бейімделуді қаржыландыруды үш есе арттыруды қолдау үшін климаттық қаржыландыруға 1,3 триллион АҚШ долларын бөлу жөніндегі жол картасының қажеттілігі.

UNFCCC атқарушы хатшысы Саймон Стил күрделі мәселелерді шешу және қажетті өзгерістерді жасау қажеттігін атап өтті. Ол барлық назар аударылатынын баса айтты КС30, UUV жиынтық есептеріне және екі жылдық ашықтық туралы есептерге жауап беру, бұл прогрестің қаншалықты алға жылжығанын және әлі қанша жұмыс істеу керектігін көрсетеді.

Жиналыс жылы жабылды 00:2025 жылғы 27 маусым, жұма күні сағат 18.00.

Қосымша 2

Қатысушының жазбалары 3

18 маусым

Кездесу туралы ескертпелер Қолшатыр тобыныңы бастап Президенттікпен Бразилижәне

Кездесуде ҰБУВ маңыздылығына ерекше назар аударылды КС30, өршілдік пен іске асыруды арттыру қажеттілігін атап өтті. Негізгі тармақтарға іске асыру мен амбицияларды біріктіру, үздіксіз келіссөздер процесінің қажеттілігі, сондай-ақ есептегі олқылықтарды жоюдың өзектілігі кірді бойынша КС және жылы ОҢУВ. Талқылау барысында тиімді ЖҰЖ құру, Нысаналы қорды тиімді пайдалану қажеттігі атап өтілді Таза даму механизмінің (КДМ) және әділ көшу жөніндегі жұмыс бағдарламасының маңыздылығын атап өтті. Әңгімелесу барысында сондай-ақ поляризацияны еңсеру және нәтижелі нәтижелерді қамтамасыз ету үшін, әсіресе шоғырландырылған топтар арасында сындарлы өзара әрекеттесу қажеттілігі атап өтілді. КС30.

Шешілмеген мәселелер:

- Көшбасшылар саммиті мен көшбасшылардан күтілетін хабарламалар туралы нақты көзқарасты қамтамасыз етіңіз.
- Екі жылдық ашықтық туралы есеппен қалай жұмыс істеу керектігін талқылаңыз (ҚОСЫМША) және ол үшін маңызды кірістерді жасайтынына көз жеткізіңіз МЖИ.
- Әділ көшу бойынша жұмыс бағдарламасының күн тәртібіне көзқарасты талқылаңыз (ӨҚСҚ) сессияның алғашқы үш күнінде туындаған мәселелерді ескере отырып.

Негізгі сәттер:

1. Үшін басымдық ретінде ҰБУВ маңыздылығына баса назар аудару КС30 және ҰББ нәтижелерін қарастыру үшін кеңістік құру қажеттілігі туралы. ҰБУ-дағы ілгерілеушілік пен олқылықтарға көбірек амбиция мен прагматикалық көзқарас қажет.
2. Іске асыру мен амбиция бір-бірімен байланысты ретінде қарастырылады, амбициялар іске асыруды ынталандырады және керісінше. Ормандарды сақтау сияқты мақсаттарға жету үшін келіссөздер кеңістігін пайдаланудың маңыздылығы атап өтілді.
3. Келіссөздердің процестері мен логистикасын жетілдіру. Келіссөз процесін оның принципті негізділігіне күмән келтірмей жетілдіру қажет. Процестің бұзылғаны туралы қауіпті әңгімелер туралы алаңдаушылық оны тиімдірек және өзекті етуге баса назар аудара отырып жойылады.
4. Белен қаласының жол картасы мен әділ көшу жөніндегі жұмыс бағдарламасына түсініктемелер қажет. Көшбасшыларды қалай дайындауға болатынын түсінуге қолдау көрсету бойынша ұсыныстар құпталады КС30 және жергілікті халықтардың климаттық көшбасшылық көзқарастары.
5. Логистикалық мәселелер және ҰБТ-ны қосу. Көшбасшыларды тартуға байланысты логистикалық мәселелер бар КС30, және нақты және тартымды нәтижеге деген қажеттілік. Қатысты алаңдаушылық бар болмауы ҰБУВ және оларды қыркүйекке дейін дайындаудың маңыздылығы. Біртіндеп бастау қажеттілігіне баса назар аудару ЖЫЛЫ және даулы мәселелерге жол бермеу. Баяндауды өзгерту және процесті жақсарту үшін фактілерді жасау қажет.

Мүмкіндіктер мен сын-қатерлер КС30

К КС30 қиындықтардан гөрі мүмкіндіктердің маңыздылығын көрсететін нақты тәсіл қажет. Ормандар мен Р бағдарламасы бойынша нәтижелі талқылаулардың әлеуеті барзардаптарды азайту бойынша ааботтар. Технологияларды енгізу бағдарламасының және ра бағдарламасының маңыздылығыәділ ауысу боттары. ҰБУ-дың өз елінің атынан өкілдік етуі және күн тәртібіндегі мәселелерді нақты нәтижелермен байланыстыру үшін қажырлы еңбектің қажеттілігі.

Консенсусқа қол жеткізу және күн тәртібіндегі мәселелерді басқару

Консенсусқа қол жеткізу және агрессивті талқылаулардың алдын алу жоспарлары КС30-ға кіріспе сұралдылауазымға тағайындалған төрағаға. Қолшатыр тобы ұсындыа күн тәртібін ретке келтіру және қайталанатын тармақтарды болдырмау үшін батыл шешімдер. 1,5

градустық мәселені шешудің маңыздылығын ескеру маңызды және қажетшапшаң қимылдардың жүрісі. Спикер ұсынды нысаналы қорды пайдалану Таза даму механизмінің (CDM) үшін алға қарай нақты қадамдарды көрсету және процестердің тиімділігін арттыру. Көшбасшылар саммиті және ашықтық туралы екіжылдық баяндама Қолшатыр тобы сұрады, көшбасшылар саммитін қалай тиімді пайдалану керек және ашықтық туралы екі жылдық есеп қаншалықты маңызды.

- позитивті бастаманың қажеттілігі КС30 және Көшбасшылар саммитінің маңыздылығы.
- көшбасшыларды тарту және оң нәтижелерді қамтамасыз ету үшін жақсы ойластырылған саммиттің қажеттілігі.
- тауарлар мен қызметтерге салынатын салық, әділ көшу және бейімделу туралы шешімдер бойынша келісімге келудің маңыздылығы.

Қолшатыр тобы және поляризация

Бұл туралы болжам Зонтикалық топ басқалармен әрекеттесу арқылы поляризацияны жеңуге көмектесе алады жалпы басымдықтар бойынша топтар бойынша. Жылыжұртшылықты тартудың ұқыптылығы және жұртшылықтың көрінуіх басқа топтармен мүдделер. Көпірлер салу міндеті және қолданыстағы топтардың кластерлері туралы айтылады, жұмыс істейдіпроблемаларды бірге шешу. ҰБУВ синтезіне проактивті тәсілдің маңыздылығы және пои қажеттілігі туралы ойларконсенсус негізінде жолдарды СҚА. Бразилия шешім қабылдау үдерісіндегі көңілсіздікті мойындайды, бірақ Париж архитектурасын қорғау қажеттілігіне баса назар аударады. Қолшатыр тобы мақсатқа жетуге назар аударуға және фундаментке күмән келтірмеуге шақырадыпроцестің нақты өзектілігі. Шешімдерді табуға және табысты жүзеге асыруды қамтамасыз етуге деген ұмтылыс күшті КС30.

Париж келісімінің 6.2-бабының амбициялары бойынша диалог

6.2-баптың амбициялары бойынша диалог Париж келісімі аясындағы кооперативтік тәсілдерді жүзеге асырудағы жаһандық прогресті атап өтті. Швейцария, Жапония, Бразилия және Кения сияқты елдер 6.2-бапты ұлттық саясатқа енгізу тәжірибесімен бөлісті. Ашықтыққа, экологиялық тұтастыққа және қабылдаушы елдердің әлеуетін арттыруға басты назар аударылды. Көміртегінің ерікті нарықтары талқыланды, Ұлыбритания, БАӘ және Кения жеке сектордың қатысуының маңыздылығын және несие сапасының жоғары стандарттарын атап өтті. UNFCCC Хатшылығы инфрақұрылым, сәйкестікті растау және ITMO тапсыру стандарттары бойынша жаңартуларды ұсынды. Диалог 6-баптың орындалуын НВР-ның климаттық амбицияларының артуымен байланыстыру қажеттілігін растады. Бірінші 6.2-бап шеңберіндегі амбициялар бойынша диалог ынтымақтастық тәсілдерінің климаттық амбицияларды, іске асыруға дайындықты арттыруға және халықаралық көміртегі нарықтарының экологиялық тұтастығын қамтамасыз етуге қалай ықпал ететінін бағалауға арналды. Негізгі тақырыптар мыналарды қамтыды: іске асырудағы ілгерілеушілік, заңнамалық база, әлеуетті арттыру, жеке секторды тарту және ашықтық тетіктері.

- Негізгі жетістіктер: Ережелерді қабылдау 6.2-бап бойынша Бакуде. 10 кооперативтік тәсілдер берілген; 5 ел бойынша техникалық шолулар аяқталды.
- Инфрақұрылым 6-баптар: хатшылық есеп беру механизмдерін, жүйелілікті тексеруді және регистрлер арасындағы байланыс стандарттарын (API және блокчейн опцияларын қоса) әзірлейді.

Елдер мен ұйымдардың ұстанымдары

- Швейцария - 6.2 бапты ұлттық заңнамаға біріктірді. Белсенді қолданады ITMO-ға ертерек авторизациялау сенімді нығайту үшін. Белгілейді экономикалық тиімділікті арттыру, саяси қолайлылық және маңыздылығы тиісті түзетулердің (correspondent regulations).
- Жапония - Ілгерілетеді Механизм бірлескен несиелендіру (МСК) төмен көміртекті технологияларды тарату құралы ретінде (30 елде 270-тен астам жоба). Маңыздылығын атап көрсетеді рәсімдерді оңайлатуды, ұзақ мерзімді жоспарлау және серіктестердің әлеуетін арттыру.
- Бразилия - 6.2-бапты өзінің НВР- Н және шығарындылар саудасының ұлттық жүйесіне енгізеді. Тұжырымдамасын енгізеді қысқартулардың оң теңгерімі және буферлер ITMO

авторизациясы кезіндегі қауіпсіздік. Арасындағы тепе-теңдікке ұмтылады икемділік пен қатаңдықпен тұтастығын қамтамасыз етуде.

- Еуропалық Одақ - Маңыздылығын атап көрсетеді көміртегі нарықтарының арқылы амбицияларды арттыру үшін қатаңдату шығарындылар саудасының жүйелері. Халықаралық нарықтарға қатысу тәжірибесімен бөліседі және P6.4-баптың әзірлемелері. Жақтайды дамушы елдерді қолдау әлеуетті арттыру шеңберінде. Тропикалық орман елдерінің коалициясы Тәуекелдер туралы ескертеді қос шотты және экологиялық тұтастықтың жоғалуы. Жақтайды ережелерді нақты түсіндіру және орман шаруашылығы жобалары бар елдерге техникалық қолдау көрсету.

<u>Көміртегінің ерікті нарықтары және климаттық міндеттемелер</u>

- Ұлыбритания - Көміртегінің ерікті нарықтары қолдау көрсете алады деп санайды:
    - Білім берудегі амбицияларды арттыру,
    - Қаржыландыруды жұмылдыру,
    - Алу мультипликативтік пайдалардың.

  Жариялады ерікті нарықтарға арналған қағидаттар несиелердің сапасына және "жасыл камуфляждың" алдын алуға баса назар аудара отырып.
- Біріккен Араб Әмірліктері - Құрылды Көміртегінің ұлттық тізілімі және "Жауапты климаттық компаниялар" міндеттемесін енгізді. Тізілім сапаның жоғары стандарттарын және шығарындыларды тікелей азайтуға басымдық беруді қамтамасыз етеді.
- Кения - Түзетулер енгізді Көміртегі нарықтары туралы заң, заңға тәуелді актілерді дайындады. Әзірледі көміртегі бюджеті және жеке секторды белсенді түрде тартады. Жоспарлап отыр олқылықтарды бағалау реттеуде және оқытуды қамтамасыз етеді.
- UNFCCC хатшылығы және техникалық тексерулер
  - Сәйкестікті тексеру: деректер базасы елдердің есеп беруіндегі сәйкессіздіктерді анықтау үшін пайдаланылады.
  - Техникалық шолулар: сараптамалық топтар ұсыныстар береді және есептердің сапасын жақсартуға көмектеседі.
  - Тізілімдердің үйлесімділігі: блокчейнді, орталық базаны немесе үшінші тарапты пайдалану жағдайлары талқыланады.
  - Күрделі ережелер, әсіресе HBP іске асыру кезеңдері арасындағы ауысу кезінде.
  - Пайдалану тәуекелдері базалық сценарийлердің «болдырмау».
  - Әлеует пен құралдардың жетіспеушілігі сатушы елдерде.
  - Ерікті нарықтардың проблемалары: кредиттер сапасының төмендігі, «жасыл камуфляж», мөлдірлік.

  Ұсыныстар және келесі қадамдар
- Жаңартылған нұсқаларды ұсыну ОНУВ 3.0 дейін қыркүйектің аяғында.
- Арттыру ашықтық және инклюзивтілік 6.2-бап бойынша екіжақты келісімдер.
- Сатушы елдерді мыналарға арналған құралдармен қамтамасыз ету HBP имплементациясын қадағалауды және ITMO әсерлері.
- Шығаруға ықпал ету CORSIA-үйлесімді авторизация хаттарын ұсыну арқылы бірліктер.
- Айқындарын әзірлеу экологиялық тұтастық өлшемшарттары ITMO үшін тек NVR үшін ғана емес қолданылады.
- Жалғастыру әлеуетті арттыру есеп беру, мамандарды даярлау және инфрақұрылымды құру бойынша.

Диалог осыны көрсетті 6.2 бап теориядан практикаға ауысады. Көшбасшы елдер (Швейцария, Жапония, Бразилия) ұлттық саясатқа интеграцияны көрсетуде, бірақ көптеген елдер институционалдық және техникалық мүмкіндіктерді кеңейтуі керек. Есеп беруді, инфрақұрылымды және ерікті нарықтарды қолдау қамтамасыз ету үшін өте маңызды экологиялық тұтастықтың және амбицияларды нақты арттыру.

<u>Көміртегі нарығының стандарттары бойынша панель</u>

Көміртегі нарығының стандарттары жөніндегі панель ашықтыққа, тұрақты дамудың қатаң стандарттарына және әдістемелерді жетілдіруге баса назар аудара отырып, Париж келісімінің

6.4-бабын жүзеге асырудағы негізгі жетістіктер мен қиындықтарды талқылады. Қатысушылар консервативті, бірақ қолданылатын базалық деңгейлер мен толықтырушылық стандарттарының, қабылдаушы елдердің әлеуетін арттырудың және тұрақты дамуға әсерді бағалау құралдарын жеңілдетудің қажеттілігін атап өтті. Деректердің қолжетімділігіне, сұраныстың төмендеуіне және қатаң талаптар жағдайында жобалардың өміршеңдігіне қатысты мәселелер қозғалды. Талқылау адам құқықтарын интеграциялаудың, азаматтық қоғамның қатысуының және көміртегінің ерікті нарықтарымен өзара әрекеттесуінің маңыздылығын атап өтті, сонымен қатар процедураларды үздіксіз жетілдіруге және цифрландыруға шақырды.

1. Жүйелілік, ашықтық және есептілік

Қатысушылар маңыздылығын атап өтті қабылдаушы елдердің басымдықтарымен сәйкестілік, ашықтықтың және есеп берушілік, әсіресе өнер бойынша Тұрақты даму құралын енгізу аясындаатье Париж келісімінің 6.4. Қабылданды орнықты даму стандарттарының міндетті жиынтығы, сондай-ақ шағымдар мен апелляцияларды қарау тәртібі. Қадағалау органы келесілер үшін танылды кері байланысқа ашықтық және ескертулерге жауап беру қабілеті арқылы жария консультациялар және стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл.

2. Киото механизмінің әдістемелерін бейімдеу (Таза даму механизмінің (CDM)

Жұмыстар жалғасуда әдістемелердің бейімделуі Таза даму механизмінің (CDM) базалық деңгейлердің және толықтырушылықтың жаңа стандарттарына, соның ішінде қалай орталықтандырылған (top-down), солай және орталықтандырылмаған (bottom-up) б.одалар. Өтпелі кезеңнің жобалары қабылдаушы елдердің мақұлдауын күтуде, олардың кейбіреулері бойынша даулар туындады (мысалы, таза пештердің жобалары). Жұмысты аяқтау қажеттілігі атап өтілді тәуекелдерді бағалау құралымен жойылуы және реверсиялануы (шығарындыларды қайтару) мүмкіндігі бар жобалар үшін.

3. Әдістемелерді әзірлеу және практикалық іске асыру

Жаңа стандарттарды құру процесі келесідей сипатталады мөлдір, дәлелдерге негізделген және мүдделі тараптардың қатысуын қамтитын.

Негізгі сын-қатерлер:

- Деректердің шектеулі қолжетімділігі және белгісіздіктің жоғары дәрежесі, әсіресе жаңа секторлар үшін.
- Қажеттілік деректер иерархиялары және консервативті болжамдар, бұл жобалардың өміршеңдігін төмендетуі мүмкін.
- Қажеттілік стандартталған әдістемелерде тиімділікті арттыру және субъективтілікті төмендету.
- Талқыланды экологиялық тұтастық пен практикалық қолдану арасындағы тепе-теңдік.

4. Базалық деңгейлерді белгілеу, бірін-бірі толықтыру және басылған сұраныс

Маңыздылығы атап өтілді толықтырушылықты қатаң бағалау және базалық деңгейлерді дұрыс белгілеу, әсіресе тәжірибені ескере отырып Таза даму механизмінің (CDM). Базалық деңгейді 1-ге төмендету%, шақырулар осы норманы қайта қарауға ұзақ мерзімді климаттық мақсаттарға сәйкес болу. Тұжырымдама басылған сұраныс және ноны стандарттау қажеттілігі. Экономикалық өміршеңдікке негізделген кедергілер мен ерекшеліктерді тестілеудің барабарлығы.

5. Орнықты даму құралын енгізу

Жаңа құрал ретінде сипатталған өршіл және жаңашыл, назар аудара отырып адам құқықтарын, еңбек құқықтарын және тұрақты әсерді бағалау.

Негізгі проблемалар:

- Стандартталған индикаторлардың болмауы.
- Сараптамалық қорытындылар мен қолмен жүргізілетін процестерге тәуелділік.
- Қажеттілік цифрландыру және оңайлату, пайдалануды жеңілдету үшін.
- Шақыру көміртегінің ерікті нарығымен интеграциялар және белгілеуге озық тәжірибенің жалпы стандарттарының.

6. Қабылдаушы елдердің әлеуетін арттыру және қолдау

- Барлық қатысушылар қажеттілікпен келісті әлеуетті арттыруелдер 6-бап бойынша механизмге тиімді қатыса алатындай етіп.
- Елдердің дайындық агенттіктерінің қатысуына шақырылады, соның ішінде:
- Базалық деңгейлерді әзірлеуді қаржыландыру.
- Мо үшін оқыту бағдарламаларыКСмемлекеттік органдар мен жобаларды әзірлеушілер.
- Кадр тапшылығы мен институционалдық олқылықтарды болдырмау.

7. Азаматтық қоғамды тарту және қадағалау

- Азаматтық ұйымдар прогресті атап өтті, бірақ мынаны атап өтті жіберілген мүмкіндіктер, әсіресе стандарттарды қатайтуға қатысты.
- Үндеулер айтылды:
- Қойылатын талаптарды нақтылау қаржылық толықтырушылықтың және реверсияны басқаруға.
- Нығайту азаматтық қадағалау және қоғамның қатысуы.
- Қамтамасыз ету үздіксіз жетілдіру және оқыту, өткен қателіктерден аулақ болу Таза даму механизмінің (CDM).

8. Табиғатты қорғау шешімдері және жою жобалары

Сұрақтарға жауап ретінде қатысушылар келешегін талқылады табиғатты қорғау және жер жобалары 6.4-бап бойынша.

Негізгі сын-қатерлер:

- Ағып кету қаупі, тұрақсыздықтар және шығарындылардың реверсиялары.
- Әзірлеуді аяқтау қажеттілігі тәуекелдерді бағалау құралының.
- Қойылатын талаптар ғылыми негізделген әдіснамаларға және олардың шығарындыларды есепке алудың жаһандық жүйелерімен сәйкестігі.

9. Шығарындыларды есепке алу және тиісті түзетулер

Багам аралдарының өкілі бұл мәселені көтерді ұлттық түгендеулердегі шығарындыларды есепке алудың күрделілігі және жобаны іске асыру кезіндегі есептеулер. Бұл түсіндірілді 6.2-бап бойынша жаһандық бухгалтерлік есеп жүйесі механизмді қамтамасыз етеді тиісті түзетулерге, және елдердің күш-жігерінің маңыздылығын атап өтті шығарындыларды есепке алу және сіңірулерді арттыру.

Түйінді жоспарлар

- Аяқтау тәуекелдерді бағалау құралы жою және кері қайтару жобалары үшін.
- Күшейту әлеуетті арттыру бағдарламалары қабылдаушы елдер үшін.
- Бағалау консервативті талаптардың әсері әдістемелердің өміршеңдігі туралы.
- -Мен ынтымақтасу CORSIA қамтамасыз ету үшін болжамды сұраныс PACCM несиелері бойынша.
- Қайта қарау базалық деңгейді 1-ге төмендету%.
- Цифрландыру және жеңілдету Қолдануды кеңейтуге арналған тұрақты даму құралы.

<u>Қашықтықтан зондтау бойынша параллельді іс-шара</u>

Кездесу Бразилияның Амазонка мен Атлантика орманына ерекше назар аудара отырып, тропикалық ормандардағы өрт шығарындыларын модельдеуді және биомасса динамикасын жақсарту үшін жоғары ажыратымдылықтағы қашықтықтан зондтау деректерін пайдалануға арналды. Талқылау барысында қашықтықтан зондтау мен жердегі деректердің интеграциясы, орман байланысының маңыздылығы, биомаларды картаға түсіруде бірлескен, ашық және ел бастамасына негізделген тәсілдердің қажеттілігі атап өтілдіесс және ұлттық есептілік. Бразилиялық Амазонкадағы лездік және бұрынғы шығарындыларды ажырату үшін жоғары ажыратымдылықтағы қашықтықтан зондтау деректерін пайдалана отырып, өрт шығарындыларының моделі енгізілді. Талдау көрсеткендей, ормандарды кесу шығарындыларға айтарлықтай үлес қосуды жалғастыруда, ал деградация, әсіресе Эль-Ниньо жылдарында, барған сайын көрнекті рөл атқарады. Модель қорғалатын және қорғалмайтын аумақтарды ажыратады, кейбір жергілікті аумақтарда деградациялық өрттер айтарлықтай жоғары. Бұл құрал бұзылыстың динамикасын және өртке байланысты шығарындылардағы кеңістіктік айырмашылықтарды түсінуді жақсартады.

Спутниктік миссиялар ерте сукцессиялық түрлерді картаға түсіру үшін пайдаланылады, мысалы *Cecropia*, олар ағаштың тығыздығы төмен және орманның жақында бұзылғанын немесе жаңарғанын көрсетеді. WorldView деректерін жоғары ажыратымдылықпен біріктіру және оны Sentinel-2 кескіндерімен арттыру арқылы модель ормандардың жасы мен биомассаның жинақталуы туралы түсінік береді. Бұл жетістіктер ормандарды қалпына келтіру мен қалпына келтіруді бағалаудың жаңа мүмкіндіктерін ашадыэкожүйелердің микалары.

Бразилиядағы ең бөлшектенген экожүйелердің бірі — Атлантика орманын зерттеу нәтижесінде ормандардың байланысы жер бетіндегі биомассаның қалпына келуіне үлкен әсер ететіндігі анықталды. Кеңістіктік-уақыттық тәсілді қолдана отырып, көбірек байланысты орман ландшафттары қалпына келтірудің айтарлықтай жоғары қарқынын көрсететіні анықталды. Бұл нәтижелер көміртекті секвестрлеуді және биоәртүрлілікке пайданы барынша арттыру үшін қалпына келтіру жұмыстарында байланыстың басымдылығын қолдайды.

Биомассаның ұзақ мерзімді тенденциялары жоғары ажыратымдылықтағы Жерді бақылау деректерімен біріктірілген онжылдықтағы L-диапазонындағы өсімдіктердің оптикалық тереңдігі (VOD) деректерін пайдалана отырып талданды. Зерттеу көрсеткендей, деградацияға байланысты өрттер шығарындыларда барған сайын үлкен рөл атқарады, тропикалық ормандар шығарындыларының шамамен 25% ормандарды қалпына келтіру есебінен өтеледі. Ормандардың байланысы көміртекті сақтаудың негізгі детерминанты ретінде қайта пайда болды, бұл қалпына келтіру тәсілдерінің маңыздылығын арттырды.ландшафт масштабындағы ановленияға.

Замбия Республикасы сияқты елдердің мысалдары биомасса карталарын ормандармен байланысты шығарындыларды стратификациялау және дамыту үшін оларды ұлттық орман түгендеу деректерімен біріктіру арқылы қалай пайдалануға болатынын көрсетті (НІЛ). Еларалық салыстырулар жаһандық биомасса деректер жиыны сынамаларды іріктеудің дәлдігі мен тиімділігін арттыру арқылы ұлттық бағалауды жақсарта алатынын көрсетті. Сонымен бірге әдістемелер елдердің нақты жағдайларына бейімделуі тиіс екені атап өтілді.

Бірқатар проблемалар, соның ішінде озық тәжірибе үлгілерінің шектеулілігі және ұлттық әлеуетті арттыру үшін тұрақты қаржыландыру қажеттілігі анықталды. Жерді бақылау деректерінің жиынтығын неғұрлым ашық, қол жетімді және түсіндіруді жеңілдетуге баса назар аударылды. Халықаралық ынтымақтастық пен бірлескен шығармашылықпен қамтамасыз етілген елдер басқаратын тәсілдерді әзірлеу биомассаның сенімді бағасын қамтамасыз ету үшін өте маңызды екені атап өтілді.

Суданда толық емес НІЛ ұлттық сарапшылармен бірлесіп әзірленген геостатистикалық модельді пайдалана отырып, қашықтықтан зондтаудың қосалқы деректерімен толықтырылды. Бұл тәсіл биомассаны графиктері жоқ аймақтарда болжауға мүмкіндік берді НІЛ. Модель толығымен мөлдір және оны тәуелсіз жергілікті командалар басқара алады, бұл оны тұрақты әлеуетті дамытудың тамаша үлгісі етеді. Нәтижелер қазіргі уақытта негізгі СР бойынша есеп беру аясында қайта қаралудаСудан ормандарын қарау.

Қатысушылар дәлдікті қамтамасыз ету үшін Жерді қашықтықтан зондтау деректерін жердегі өлшемдермен сәйкестендіру қажеттілігін талқылады. Биомассаның нақты анықтамалары мен дәйекті әдістемелердің қажеттілігін мойындау артып келеді. Сонымен қатар, қосалқы деректер жинақтары мен атмосфералық деректер (мысалы, топырақ ағынын бағалауға арналған инверсиялар) топырақ жамылғысына негізделген биомассаны бағалауға құнды толықтырулар ретінде аталды.

Болашақта күш-жігер орман мониторингі мен есеп беруді жақсарту үшін жаһандық биомасса деректер жиынын ұлттық түгендеулермен біріктіруге бағытталатын болады. Қазіргі уақытта елдерге биомассаны картаға түсірудің қолайлы әдістерін таңдауға көмектесуге арналған нұсқаулық құжат әзірленуде. Аймақтық ынтымақтастықты, оның ішінде пайдалануды белсенді түрде қолдау бар НІЛ көршілес елдердің ұлттық картографияларын ақпараттандыру, сондай-ақ елдерге биомассаның өзіндік бағаларын әзірлеуге және қолдауға мүмкіндік беру үшін әлеуетті арттыруға инвестицияларды жалғастыру.

Ұсынымдар:

- Орман мониторингін жақсарту үшін жаһандық биомасса деректер жиынын ұлттық орман түгендеу деректерімен біріктіру мүмкіндігін зерттеңіз.
- Биомассаны картаға түсірудің сәйкес әдістемелерін таңдау бойынша нұсқаулықты пысықтау және жариялау.
- Биомасса деректер жиынын пайдалану бойынша озық тәжірибелермен бөлісу және мақсатты әлеуетті арттыруды жалғастыру.
- Ашықтықты арттыру, деректерге қол жеткізу және елге бағытталған тәсілдерді қолдау үшін деректер жеткізушілерімен өзара әрекеттесіңіз.
- Бұл кездесуде ормандардағы көміртекті есепке алуды жақсарту үшін спутниктік деректерді далалық бақылаулармен біріктірудің трансформациялық әлеуеті атап өтілді, сондай-ақ аймақтық ынтымақтастық, әдістемелік айқындылық және ұлттық әлеуетке ұзақ мерзімді инвестициялар қажеттілігі атап өтілді.

19 маусым

Кқорытындымен әзірлеу шеңберінде Бакуден Белемге дейінгі жол картасының (Baku to Belém Roadmap) климаттық қаржыландыруды дейін кеңейту бойынша 2035 жылға қарай жылына 1,3 триллион доллар:

"Бакуден Белемге дейін" жол картасын әзірлеу процесі БҰҰ жүйесі тарихындағы климаттық қаржыландырудың нақты және ауқымды мақсатын анықтауға бағытталған ең үлкен күш-жігерді білдіреді: жұмылдыру 2035 жылға қарай жыл сайын кемінде 1,3 триллион доллар дамушы елдерді қолдауға. Бұл сома бұрын келісілген қаржыландыру көлемінен едәуір асып түседі және болжамдылықты, ұзақ мерзімді жоспарлаудың эталондарын және Париж келісімін жүзеге асыруды жеделдетуді қамтамасыз ете отырып, "нарықтарға сигнал" ретінде қызмет етуі керек.

Бакуде қабылданған шешімдер климаттық қаржыландырудың жаңа кезеңін бастады, ал жол картасының өзі мынаны көрсетуі керек нақты қадамдар мен механизмдер мәлімделген мақсатқа қол жеткізу үшін дамушы елдердің қажеттіліктерін және мемлекеттік және жеке қаражаттың әртүрлі көздерін ескере отырып. Кездесуде атап өтілгендей, бұл процесс формальды келіссөздер болып табылмайды, ал білдіреді инклюзивті диалог, ол аяқталуы керек есепті дайындаумен екі төрағалықтың (КС29 Әзірбайжан және КС30 Бразилия) Белемдегі Тараптар конференциясына.

Президенттердің ашылуы мен сөйлеген сөздері КС29 және КС30:

Өз сөзінде төрағалықтың өкілі КС30 (Бразилия), Ана Тони, қатысқаны үшін алғысын білдіріп, бастама климатқа назар аудара отырып, дамуды қаржыландырудың жаһандық архитектурасын өзгертуге бағытталғанын атап өтті. Ол жол картасында ерекше рөл атқаратынын атап өтті «қаржы министрлерінің шеңбері», Бразилия үйлестіреді, ол 30-дан астам елдің өкілдерін жинайды және климаттық шығындарды макроэкономикалық саясатқа енгізу бойынша шешімдер табуға бағытталған.

Сондай-ақ, жол картасын дайындау аясында алынғаны айтылды 116-дан астам жазбаша ұсыныстар үкіметтерден, жеке сектордан, үкіметтік емес ұйымдардан, қалалардан және зерттеу ұйымдарынан, бұл процеске жоғары қызығушылықты көрсетеді.

БҰҰ КӨНК Атқарушы хатшысының сөйлеген сөзі (Саймон Стилл): Саймон Стилл жол картасын "шынайылық сынағы" деп атады және бұл мәселе өте түсінікті екенін айтты: дамушы елдерде ауқымды климаттық әрекеттерді қамтамасыз ету үшін ресурстарды жеткілікті түрде жұмылдыру мүмкін бола ма? Ол мақсатқа жету үшін қажет болатынын баса айтты:

гранттар мен қарызсыз тетіктердің көлемін ұлғайту;

капиталдың жоғары құны және фискалдық кеңістіктің болмауы сияқты жүйелік кедергілерді жою;

барлық субъектілердің, соның ішінде жеке сектор мен ХҚИ-нің қатысуын арттыру.

Панельдік талқылаудан алынған негізгі идеялар

Авинаш Персо (климат жөніндегі арнайы кеңесші, IADB)

Ол ұсынды тәжірибелік шешім, ағымдағы 300 миллиард доллардан жыл сайын 1,3 триллион долларға қалай ауысуға болады. Сөйлемнің мәні:

Қажет қазірдің өзінде сатылған жасыл активтерді қайта сату (мысалы, жаңартылатын электр станциялары, инфрақұрылым) инвесторлардың валютасында шығарылған бағалы қағаздар түріндегі кепілдендірілген кірістілікпен.

Тартылған қаражатты дамушы елдерге қайтару үшін бағыттау жаңа жасыл инвестициялар, құру арқылы циклдік жүйені масштабтауды қолдану.

Жеке институционалдық инвесторлар (зейнетақы қорлары, сақтандыру компаниялары) тек мүдделі өз валютасындағы сенімді, жоғары табысты активтер туралы, олар ешқашан жұмыс істемеген елдердегі қауіпті жобаларда емес.

Николас (IDFC – Ұлттық және аймақтық даму банктері клубының бас хатшысы)

Ол жыл сайын ~ 800 миллиард доллар беретін мемлекеттік даму банктері, оның 200 миллиарды климатқа тиесілі екенін атап өтті қаржылық архитектураны трансформациялаудың бірегей мүмкіндігімен:

Олар құруға ықпал етеді саяси және институционалдық жағдайлардың, инвестицияларды масштабтау үшін қажет.

Коалиция арқылы "Мәжбүрлеу қаржы климаттың игілігі үшін жұмыс істеу» («Making Finance Work for Climate») олар қазірдің өзінде дамып жатыр "трансформациялық қаржыландыруға" сәйкестендірілген тәсілдержобалар шеңберінен шығатын.

Ян Марен (NGFS хатшылығы)

Ол реттеуді алып тастау қажет емес, бірақ қажет деп мәлімдеді «ақылды қайта конфигурациялауаивание» халықаралық стандарттар, Базель III сияқты:

Кепілдіктері тәуекелсіз деп есептелуі мүмкін даму банктерінің тізімін кеңейту.

Мемлекет қолдайтын жасыл активтер үшін арнайы ережелерді әзірлеу.

Дамушы елдердегі инвестициялық ахуалды жақсарту (ашықтық, жергілікті капитал нарықтары, фискалдық ынталандырулар).

Мүдделі топтардың (үкіметтік емес қатысушылардың) ұстанымдары.

1. Әужымдық ҮЕҰ (ENGO):
- Дамыған елдерді адал емес және саяси ерік-жігердің жоқтығы үшін айыптады.
- Гранттық қаржыландыруды, қарызды жоюды, байлық салығын, қазба отынынан толық бас тартуды талап етеді.
- Нарықтық тетіктер ойынын тоқтатуға және мойындауға шақырды тарихи климаттық қарыз жаһандық Оңтүстіктің алдында.
2. Бтозу және өнеркәсіп (BINGO):
- Атап өткендей, жеке сектор өздігінен келмейді — саяси тұрақтылық, күшті оффтейк-маркеттер және ынталандырулар қажет.
- Реттеушілер міндетті дамушы елдерге күрделі салымдарды жеңілдету, кедергілерді жою арқылы.
3. Фермерлер:
- Қосымша қаржыландыруды сұрайды бейімделу және тұрақты ауыл шаруашылығы, әсіресе формада кепілсіз және шығыны аз құралдарды.
- Табысты тәжірибелерді атап өтті, мысалы, Кениядағы FarmPass.
4. Байырғы халықтар:
- Талап етті қаржыға тікелей қолжетімділіктің жекелеген тетіктері, оның ішінде өзінің дәстүрлі құрылымдары арқылы басқару.
- Климаттық жобалар олардың құқықтарын бұзбауы, тау-кен өндірісін немесе монокультураларды кеңейтпеуі керек екендігі баса айтылды.
5. Жергілікті билік органдары:

   Екенін көрсетті Жаһандық Оңтүстіктегі қалалардың 4%-дан азы климаттық қаржыландыруға қол жеткізе алады, қалалар әлемдік ЖІӨ-нің 80%-ын өндіретініне қарамастан. Төрт бағыт ұсынылды:
   - Көпдеңгейлі басқару.
   - Жергілікті даму банктерін нығайту.
   - Жобаларды дайындауды қолдау.

- Реттелетін эксперименттік аймақтарды құру.

6. Әйелдер және гендерлік теңдік:

Процесстегі ашықтық пен инклюзивтіліктің жоқтығына сын. Талаптар:

- Адам құқықтары мен ұрпақаралық әділеттілікті есепке алу.
- Әйелдер, жастар және осал топтар үшін қаржыға тікелей қолжетімділік.
- Әділ трансферттердің пайдасына нарықтық шешімдерден бас тарту.

7. Кәсіподақтар (TUNGO):

- Қосуға шақырды әділ ауысу жол картасы шеңберінде.
- Біліктілікті арттыру, әлеуметтік қорғау және жұмыс орындарын дамыту бағдарламаларын қаржыландыру жоспарлары қажет.

Қатысушылар бірауыздан жүргізіліп жатқан үдеріс екенін мойындады климаттық қаржыландыру ландшафтын өзгертудің сирек мүмкіндігі. Дегенмен, ол мыналармен бірге жүруі керек:

- Ашықтықпен;
- Айқын аралық мақсаттармен;
- Дамушы елдер мен азаматтық қоғамның тікелей қатысуымен;
- Жеке механизмдерге шамадан тыс тәуелділіктен бас тарту арқылы.
- Дейін КС30 (қараша 2025, Белем, Бразилия) жоспарланған:
- Дайындық есеп жобасының;
- Өткізу министрлердің кездесулері мен консультацияларының;
- Талқылау қаржы топтары мен орталық банктердің рөлдері;
- Нақтылау барлығының рөлдерін мүдделі тараптардың қаржыландыруды кеңейтуде.

<u>Энергетикалық дөңгелек үстел (Energy Transition Roundtable)</u>

Тақырыптар: Климаттық күн тәртібіндегі энергетикалық міндеттемелерді жүзеге асыру — сутегіге, энергия қорларына назар аудару, желілерді жаңарту және осы бағыттарды ұлттық стратегияларға біріктіру және жаңа ТЖББ (NDC 3.0).

Қатысушылар: Өкілдер КС29 және КС30, халықаралық ұйымдар (МАВИЕ, Біріккен Ұлттар Ұйымының өнеркәсіпті дамыту жөніндегі ұйымы, Орнықты даму жөніндегі Дүниежүзілік іскерлік кеңес), Еуропа, Азия, Таяу Шығыс, Африка елдері және жеке сектор.

Қатысушылар жаһандық климаттық уәделердің қалай болатынын талқылады, соның ішінде сутегі декларациясына, электр желілерін жаңғырту жөніндегі бастаманы және энергия жинақтауыштары бойынша декларацияны, ұлттық деңгейде нақты шараларға айналдырылуы мүмкін. Энергетиканы ауқымды декарбонизациялауды қолдау үшін қажетті саясатты жоспарлау, қаржыландыру және реттеу элементтері қарастырылды.

Ерекше назар аударылды:

- Нәтижелерді ендіруге АҚИ елдердің саясатына.
- Энергетикалық мақсаттарды (ЖЭК, сутегі, желілер, сақтау) интеграциялау ОНУВ 3.0.
- Секторлардың трансформациясын ынталандырудағы Париж келісімінің 6-бабы сияқты халықаралық механизмдердің рөлі.
- Ұлттық іске асырудағы әсер еткен қиындықтар (жалпыланған)
- Талқылау барысында кейбір елдердің қатысушылары келесі негізгі кедергілерді атап өтті:
- Модельдеу мен инвестициялық жоспарлау арасындағы байланыстың жеткіліксіздігі.

Энергетикалық модельдер мен сценарийлердің болуына қарамастан, бұл деректерді сенімді инвестициялық ұсыныстарға айналдыру қиын. Секторлар бойынша қаржылық қажеттіліктерді бағалауға және қаржылық есептілікті қалыптастыруға келісілген тәсілдер жоқ.жобалардың шынайы портфельдерінің. Энергетикадағы көміртегі бағасының тиімсіздігі. Электр энергиясының реттелетін нарығы бар елдерде көміртегі бағасы тарифтерге ауыспайды, бұл менизмді тиімсіз етеді. Кәсіпорындар шығарындыларды азайту үшін нарықтық ынталандыруды елемей, рұқсаттарды тікелей ала алады.

ЖЭК дамытудағы инерция. Посткеңестік парадигмада қалыптасқан қолданыстағы квоталар мен жаңартылатын энергия көздерін дамытудың шектеуші тәсілдері жаңартылатын

энергия көздерін кеңейтуге кедергі келтіреді. Онсыз сутегі жобаларын, әсіресе мәлімделген халықаралық бастамалар арқылы шынайы түрде ілгерілету мүмкін емес.

Халықаралық қолдау мен жергілікті ерекшеліктер арасындағы алшақтық. Халықаралық донорлар мен консультанттардың қолдауы көбінесе елдердің жағдайына сәйкес келмейді. Бұл институционалдық шындықтарды, экономикалық механизмдерді және саяси процестерді елемеу арқылы көрінеді, бұл жол карталары мен стратегияларының төмен деңгейде орындалуына әкеледі.

Халықаралық тәжірибе және ұсынымдар

- МАВИЕ: Энергия желілеріне инвестициялардың қажетті өсімі туралы мәліметтерді ұсынды — 2032 жылға қарай жылына 391 миллиард доллардан (2023 ж.) 717 миллиард долларға дейін.Жүйелерді жаңғыртудың, цифрландырудың және сақтау инфрақұрылымын кеңейтудің маңыздылығы атап өтілді.
- Біріккен Ұлттар Ұйымының өнеркәсіпті дамыту жөніндегі ұйымы: Негізгі принциптерді айтты *Сутегі декларациясының*, сұранысты ынталандыруды, стандарттарды, инвестициялық тартымдылықты және интеграцияны қоса алғанда ОНУВ. Өнеркәсіптік саясатты климаттық күн тәртібімен сәйкестендірудің маңыздылығы ерекше атап өтілді.
- Орнықты даму жөніндегі Дүниежүзілік іскерлік кеңес (жеке сектор): Саясаттың белгісіздігіне, геосаяси тәуекелдерге және тұрақты сұраныстың болмауына байланысты сутегіге инвестиция қарқынының төмендегені туралы хабарлады. Ашық мақсаттар, сертификаттау және тәуекелдерді азайту тетіктері инвесторлардың сенімін қалпына келтірудің негізгі шарттары ретінде аталды.
- БАӘ: Ендіру механизмін көрсетті АҚИ ұлттық стратегияға, тұрақты есептілікпен (тоқсан сайын) секторлар бойынша Премьер-министрдің аппаратына.
- Сингапур: Сутегі инфрақұрылымын жүйелі жоспарлаудың мысалын келтірді: министрліктер арасындағы үйлестіру, жаңа газ қондырғыларының сутегіге дайындығы бойынша міндеттемелер, секторараралық сұранысты есепке алу және генерациялау үшін аммиакты жағу бойынша Жапониямен жұмыс.
- Швеция: Жаңа бағыттың маңыздылығы атап өтілді шартты және шартсыз мақсаттар, бұл 6-баптың шеңберінде толықтырушылықты дәлелдеуді жеңілдетеді және инвесторлар үшін тартымдылықты арттырады.

Талқылау көрсеткендей, төмен көміртекті энергетикаға табысты көшу үшін өршіл мақсаттардың үйлесімі, нақты реттеуші қолдау, халықаралық бастамалармен үндестіру және жергілікті экономикалық жағдайларға бейімделу қажет. Институционалдық тетіктерді, үйлестіруді және қаржы құралдарын қоса алғанда, модельдеуден бастап іске асыруға дейінгі жүйелі тәсілдің маңыздылығы ерекше атап өтілді.

Париж келісімінің 6.2-бабын іске асыру жөніндегі сессия

Сессияда 6.2-бап шеңберінде туындайтын шығарындыларды азайтудың елде сатылған және қалдырылған көлемін басқару тәсілдері талқыланды. Негізгі назар қабылдаушы елдердің ұлттық мүдделерін қорғауға, мәмілелердің әділдігін қамтамасыз етуге, пайданы бөлуге және халықаралық көміртегі мәмілелерін жүзеге асыруға институционалдық дайындыққа аударылды.

Қабылдаушы елдердің мүдделерін қорғау нұсқалары (Nк амбициясын қорғау):

- Елдегі шығарындыларды азайтудың бір бөлігін сақтау және неғұрлым қолайлы баға немесе саясат пайда болғанға дейін оларды сатудан бас тарту.
- Болашақтағы мақсаттарды түзету үшін forward adjustment механизмін қолдану.
- Ішкі саясаттардың үлесін көрсететін несиелеу шегін белгілеу.
- Арқылы сандық шектеулерді белгілеу шығарындылар саудасының жүйесі (мысалы, қолжетімді көлемдерге квота).
- Бастапқы кезеңдегі қысқартуларды ынталандыру үшін несиелеудің ауыспалы кезеңдерін қолдану немесе оларды қысқарту.

Артықшылықтарды әділ бөлудің артықшылықтары мен тәсілдері:

Сатушы мен сатып алушы арасындағы пайданы бөлу диаграммада көрсетілуі мүмкін «бәліш», мұнда, мысалы, пайданың 35%–ы тараптар арасында бөлінсе, 5%–ы share of proceeds үлесіне, 2%-ы жаһандық жұмсарту есебінен, 23%-ы қызмет етеді нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізу. Бенефициарлық жоспарлаудың әртүрлі тәсілдері, соның ішінде жергілікті қауымдастықтарды қосу және осал топтардың мүдделерін ескеру мәселелері талқыланды.

Замбия тәжірибесі: Ел климат туралы заң қабылдады және жергілікті қауымдастықтармен және басқару органдарымен келісілуі тиіс пайданы бөлу жоспарларын (benefit-sharing plans) қоса алғанда, жобаларды мақұлдау тетіктерін әзірледі. Жобалар жоспарды ұсынып қана қоймай, оның орындалуы туралы жүйелі түрде есеп беріп отыруға міндетті. Дүниежүзілік банк қолдау көрсететін жобалар бар, онда пайданы бөлу тетіктері сынақтан өткізіледі, бұл ұлттық ұсынымдарды әзірлеуге мүмкіндік береді.

Азаматтық қоғам:

Азаматтық қоғам өкілдері тәуекелдерге назар аударды «орын ауыстырулар» шығарындыларды азайту жөніндегі міндеттемелерді және сатып алушы елдердің амбицияларын күшейту қажеттілігіны. Жергілікті қоғамдастықтар мен байырғы тұрғындардың жеңілдіктердің пассивті алушылары ретінде емес, жобалардың сыбайластары мен менеджерлері ретінде ақпараттандырылған қатысуын қамтамасыз ету қажеттілігі баса айтылды. Берілген шығарындыларды азайтуды бақылау және әлеуметтік және экологиялық міндеттемелерді орындау үшін ашық қолжетімділік платформасын құру ұсынылады.

Әлеуетті арттыру бастамалары:

- Бастама ұсынылды «SAS» (Жүйелерді құрылымдық бағалау - Structured Assessment System) Коста-Рикадан — экономикалық модельдеуді, шығарындыларды есепке алуды және сценарийлік талдауды біріктіретін құрал. Ол елде қандай шығарындыларды азайтуды қалдырған дұрыс, қайсысын сатуға болатынын және қандай бағамен сатуға болатынын анықтауға мүмкіндік береді.
- Бұл тәсілдің деректерге негізделген шешімдер қабылдау және ведомствоаралық өзара іс-қимыл тәсілі ретіндегі рөлі атап өтілді.
- Әлеуетті арттыру жөніндегі кеңсе ҚРҮК жарияланымдарды, оқу өнімдерін және аймақтық ынтымақтастық орталықтары арқылы жекелендірілген қолдауды қоса алғанда, өз іс-шараларын ұсынды.

Халықаралық институттардың рөлі:

Инновациялар үшін технологиялық жаһандық әлеует елдерде тұрақты негізде жұмыс істейді, көміртегі нарықтарына қатысу стратегиясы, институционалдық құрылым, инфрақұрылымды құру мәселелері бойынша техникалық қолдау көрсетеді (ЖҰМЫС, тізілімдер), транзакциялардың ашықтығын қамтамасыз ету және жобалардың ұлттық портфелін әзірлеу.

Қайталануларды болдырмау, бөлшектенуді азайту және көрсетілетін көмектің тиімділігін арттыру үшін донорлар мен осы салада жұмыс істейтін ұйымдар арасындағы үйлестірудің маңыздылығы атап өтілді.

20 маусым

Қатарлас іс-шара "NDC 3.0 іске асырудың институционалдық механизмдері (ОНУВ 3.0)" Бонндағы келіссөздер аясында

Ұйымдастырушылар: БҰҰ ҚКК Хатшылығы, Серіктестік ОНУВ (NDC Partnership), Платформа 2050, сондай-ақ басқа да халықаралық серіктестер.

Форматы: Министрліктердің, халықаралық ұйымдардың, үйлестіруші құрылымдардың өкілдерінің қатысуымен жоғары деңгейдегі панельдік пікірталас ОНУВ, техникалық агенттіктердің және үкіметтік емес сектордың.

Іс-шараның негізгі мақсаттары: Жаңа үлестерді тиімді дайындау және, ең бастысы, іске асыру үшін елдерде тұрақты институционалдық тетіктерді құру қажеттілігін атап өту ОНУВ. Сектораралық үйлестіру, саяси сабақтастықты қамтамасыз ету және климаттық мақсаттарды ұлттық даму жоспарларына интеграциялау бойынша озық тәжірибелерді талқылау. Диалог

және тәжірибеге негізделген оқыту (peer-to-peer learning) арқылы елдер арасындағы ынтымақтастық пен тәжірибе алмасуды нығайту.

Түйінді хабарламалар:

1. Амбициялардан іске асыруға көшу.
   Дания мен Бразилия өкілдері атап өткендей — Серіктестіктің тең төрағалары ОНУВ, — ОНУВ 3.0 тек өршіл ғана емес, сонымен қатар нақты болды, іске асырылатын және қаржыландырылатын. Ағымдағы кезеңді шақыру тек дайындық емес ОНУВ, және оларды жүзеге асыруға және прогресті бақылауға мүмкіндік беретін жүйелерді құру. Институционалдық механизмдер климаттық саясаттың негізділігі мен тұрақтылығының негізі болып табылады. Түркия, Бразилия және БАӘ сияқты елдер тиісті министрліктерді, жеке секторды, үкіметтік емес ұйымдарды және ғылыми қауымдастықты қамтитын ведомствоаралық үйлестіру платформаларын құру тәжірибесімен бөлісті.
2. Қаржы министрліктерінің, әсіресе жоспарлау және инвестициялау кезеңіне үздіксіз қатысуының маңыздылығы табыстың негізгі факторы ретінде атап өтілді.
3. Мүдделі тараптардың тұрақты қатысуын қамтамасыз ету. Бразилия назар аударды «қатысу, тарту және тағы бір рет тарту» — бұл парламентшілерге, бизнеске, аймақтарға және жергілікті билікке қатысты. БАӘ-де жеке сектормен тақырыптық диалогтар табысты жұмыс істеп, декарбонизация бойынша сенім мен ерікті міндеттемелерді қалыптастыруда.
4. Іске асыру кезіндегі сын-қатерлер ОНУВ Түркия модельдеу үшін ішкі кадрлық ресурстардың жетіспеушілігінен және деректерді жинау мен үйлестіру жүйесін күшейту қажеттілігінен туындайтын қиындықтарды атап өтті. GIZ және NDC Partnership өкілдері көптеген елдерге ортақ қиындықтарды атап өтті: орталық үйлестіру органының жоқтығы, секторлар арасындағы сәйкессіздік, адам ресурстарының тапшылығы, экологиялық мақсаттар мен макроэкономикалық жоспарлау арасындағы әлсіз байланыстар.
5. Халықаралық серіктестердің рөлі. Халықаралық институттардың (GIZ) қолдауы, ГИЗР, БҰҰДБ және т.б.) тек техникалық көмекке ғана емес, сонымен қатар секторлар арасындағы диалогтарды құруға, акцияларды өткізуге, инвестициялық жоспарларды әзірлеуге және ұлттық стратегияларды үндестіруге көмектесуге бағытталған. NDC Partnership арқылы 81 ел дамуға көмек сұрады ОНУВ 3.0, олардың 40-тан астамы қазірдің өзінде іске асыруға қолдау көрсетуді сұрады.
6. Сессия барысында айтылған ұсыныстар: Институционалдық платформаларды құру немесе нығайту, саяси және техникалық сабақтастықты қамтамасыз ететін (мысалы, Ми қатысуымен климаттық кеңестерНІЛпарламентте, СІМ-де, өңірлерде және бизнесте).
   Қаржыландыру мәселелерін ерте интеграциялау the стратегиялық жоспарлау климаттық саясаттар (соның ішінде Ми қатысуыНІЛстратегияны дайындау кезеңінде). Ұлттық инвестициялық платформаларды әзірлеу және жеке және тәуелсіз қаржыландыру көздеріне қол жеткізе алатын қорлар (Бразилияның жасыл облигациялармен және тропикалық орман қорымен тәжірибесі). Елдердің сценарийлерді модельдеу және талдау саласындағы әлеуетін нығайту, соның ішінде ашық үлгілерді пайдалану және жердегі процестерді қолдау.

Ашықтықты, қадағалануды және есептілікті арттыру іске асыру ОНУВ жүйелер арқылы ЖҰМЫС және қосу шығарындылар саудасының жүйесі және басқа да нарықтық механизмдер. Институционалдық тетіктер табысты іске асырудың түйінді шарттарының бірі ретінде танылды ОНУВ. Елдер, серіктес ұйымдар және халықаралық агенттіктер әрбір жаңа үлесті қамтамасыз ету үшін бірлесіп жұмыс істеуге шақырылады ОНУВ тек амбициялармен ғана емес, сонымен қатар тұрақты үйлестіру, қаржыландыру және мониторинг тетіктерімен қамтамасыз етілген егжей-тегжейлі іске асыру жоспарымен сүйемелденді. Париж келісімін жүзеге асыруға жаһандық назар аудара отырып, саяси ерік-жігерді жоғалтпау және серіктестікке және климаттық күн тәртібін жүзеге асыруға жоғары деңгейде назар аудару маңызды.

<u>Қатарлас іс-шара «Өсу мен даму үшін климатқа инвестиция салу»</u>

Негізгі қорытындылар:

Климаттық амбициялар экономикалық өсуді әлсіретпей, күшейтеді. Әзірленген модель "күшейтілген" сценарийді жүзеге асыруды көрсетеді ОНУВ" (Enhanced NDC Scenario) жаһандық жылынуды 2°C шегінде ұстауға бағытталған, ағымдағы саясат сценарийімен салыстырғанда 2040 жылға қарай жаһандық ЖІӨ-нің 0,2%-ға өсуіне әкеледі. 2050 жылға қарай өсім шамамен 3% —ды, ал ғасырдың аяғында 13% -ға жуықтайды.

Экономикалық ықпалдың негізгі арналары:

- Өндірістік басымдықтардың ауысуы және экономикалық белсенділікті қайта бағдарлау.
- Энергия тиімділігін арттыру, энергия шығындарын төмендететін.
- Шығарындыларға баға белгілеубюджетке түсетін түсімдерді жасайтын және тиімсіз салықтарды азайтуға мүмкіндік беретін.
- Таза энергетикаға инвестициялар, жиынтық сұранысты ынталандыратын және өндірістік қуаттарды арттыратын.
- Жеделдетілген климаттық ауысудан ең үлкен пайданы дамушы елдер алады, өйткені климаттық инвестициялар жаңа экономикалық мүмкіндіктер туғызады және басқаша болмауы мүмкін дамуды ынталандырады.
- Қазба отынын экспорттаушы елдер үшін тәуекелдер бар, бірақ оларды экономиканы әртараптандыру стратегияларымен жеңілдетуге болады (мысалдар: "Future Made in Australia", "Saudi Vision 2030").

Өтпелі кезеңнің әлеуметтік аспектілері:

- Жұмыспен қамтуға жалпы әсер ету — кішкентай, бірақ оң.
- Жұмыс орындарын жоғалту тәуекелдері өңірлер мен секторлар бойынша локализацияланатын болады және мыналарды талап етеді әділ көшу, азаматтарды тарту және қайта даярлаудың мақсатты бағдарламалары.
- Табысы төмен үй шаруашылықтары егер тиісті өтемақы тетіктері болмаса, әсіресе осал болуы мүмкін.

Энергетикалық қауіпсіздік:

- Жаңартылатын энергия көздеріне көшу қазба отындарының импортына тәуелділікті азайтады, сонымен бірге маңызды пайдалы қазбаларды жеткізу тізбегіне байланысты жаңа осалдықтарды тудырады. Шешімдер: инвестициялар, әртараптандыру, қайта өңдеу, халықаралық ынтымақтастық.

Үкіметтер үшін бес басым іс-қимыл:

1. Процесті жоғары деңгейде саяси меңгеру. "Тұтас үкімет" тәсілі, әсіресе қаржы, энергетика және экономика министрліктерін тарта отырып, қажет.
2. Теңестіру ОНУВ даму басымдықтарымен. ОНУВ әзірленбеуі тиіс оқшауланған. Оларды ұлттық, салалық және жергілікті даму стратегияларына кіріктірген жөн.
3. Басынан бастап мүдделі тараптарды тарту. Бұл әлеуметтік қолдауды және ауысудың әділдігін қамтамасыз етеді.
4. Жеке секторды тарту. Тұрақты саяси және қаржылық жағдайлар жасау, кедергілерді жою, тәуекелдерді азайту құралдарын пайдалану және инвестициялық жобаларды дайындау талап етіледі.
5. Мемлекеттік қаржыландыруды және халықаралық қолдауды пайдалануды оңтайландыру. Мемлекеттік бюджеттер мақсаттарға сәйкес болуы керек ОНУВ. Техникалық көмек және "банкке жарамды" климаттық жобаларды құру қажет.

Елдерден практикалық мысалдар:

- Маршалл аралдары: қазба отынына субсидиялардан бас тарту.
- Доминикан Республикасы: климат, биоәртүрлілік және даму стратегиялары арасындағы байланыстарды талдау үшін AI қолдану.
- Лаос: айналмалы экономиканың әлеуетін бағалау және жылына $16 млрд экономикалық пайда.
- Босния және Герцеговина, Румыния: болат және цемент өнеркәсібіндегі әділ көшу стратегиясы.

- Моңғолия: SDG салық салуды дамыту, тұрақты облигациялар және 90 миллион АҚШ доллары көлеміндегі мемлекеттік қолдау.
- Эквадор: тұрақты кофе жеткізу тізбегі, 70,000 шағын фермерлер тартылған.
- Либерия: ормандардан кіріс алу үшін көміртегі нарықтарын пайдалану.

ЭЫДҰ мен БҰҰДБ өкілдері баяндаманың мақсаты екенін атап өтті — мифтерді жоюклиматтық шаралардың зиянды екендігі туралы экономика үшін. "ЖІӨ-ге елеусіз әсер ету" туралы сынға жауап — модельдік бағалаулар әдейі консервативті болып табылады, және негізгі хабарлама — өсуге зиянның болмауы тіпті қысқа мерзімді перспективада. Негізгі артықшылықтар — ішінде орта және ұзақ мерзімді перспективада. Күшейту бойынша әрекеттер жоқ ОНУВ артады климаттық залалдың және қайтымсыз экономикалық шығындардың қаупі.

21 маусым

Збірлескен келісімшарттық топтың әрекеттері бойынша операциялық талдаужәне әділ өтпелі бағдарламалар — ӨҚСҚ)

Кездесудің ашылуында талқылау үдерісін жеделдету және ақпан айында осы және алдағы сессияның соңына дейін кері байланыстың бірінші кезеңін аяқтау қажеттігі баса айтылды. Күн тәртібінің орталығында қалған үш себетті талқылау бар, бұл ретте қатысушыларға түсініктемелерде қысқаша болуды сұрады. Ұлттық жағдайлардың маңыздылығы және әділ көшу жағдайында табиғи және институционалдық шараларды әзірлеу қажеттілігі атап өтілді. Бұрыннан бар бастамалардың рөлі, сондай-ақ тиімді іске асыруға жәрдемдесу қажеттілігі атап өтілді. Құру ұсынылды әділ көшудің жаһандық платформасына, бұл елдер арасындағы техникалық көмекті, білім алмасуды және серіктестікті қамтамасыз етеді.

- Латын Америкасы және Африка елдері тарапынан қолдау. Әділ көшу үшін негіздемелік құрылымды әзірлеуге қолдау көрсетілді. Әділдік, теңдік және кедейлікпен күрес қағидаттарын интеграциялау қажеттілігіне баса назар аударылды. Әділ көшу бастамасы аясында іс-әрекеттерді үйлестіретін институционалдық механизм құру туралы ұсыныс айтылды. Сондай-ақ, теңдік пен инклюзия бойынша міндеттемелерге қатысты бірқатар тармақтардың тұжырымдамасын күшейту және барлық секторларды, соның ішінде нарықтық емес секторларды қамтуды кеңейту ұсынылды.
- Таяу Шығыс елдерінің көзқарасы. Әділ көшу бағдарламасын іске асыруға қолдау көрсетілді. Сонымен бірге жекелеген секторларға, атап айтқанда энергетикаға ғана шоғырлануға жол берілмейтіні атап өтілді. Секторараралық және көпөлшемді тәсіл ұсынылды. Ескірген ережелерді жою және заманауи сын-қатерлерді ескеретін өзектілікті қамтамасыз ету қажеттілігі туралы ұсыныстар айтылды. Елдердің жарналарын қалыптастырудағы ұлттық егемендіктің рөліне баса назар аударылды.
- Адам құқықтары және әлеуметтік әділеттілік мәселелері. Бағдарламаға адам құқықтары мен орнықты дамуға сілтемелерді енгізу ұсынылды. Әділ өтпелі стратегиялардың ұлттық жағдайлар мен мүмкіндіктерді ескеру қажеттілігі атап өтілді. Сондай-ақ мүдделі тараптар шеңберіне әйелдер мен жеке секторды қосу ұсынылды. Біржақты сауда шараларының дамушы елдерге кері әсеріне ерекше назар аударылды.
- Аз дамыған елдерге қолдау көрсету (HPC) және шағын аралдық дамушы мемлекеттер (МОРАГ). Ерекше осал елдерде әділ ауысуды жүзеге асыру үшін қаржылық қолдау және инвестициялық ережелерді енгізуге шақыру болды. Сондай-ақ әлеуетті арттыруға, оқытуды жүргізуге және білім алмасу платформаларын қалыптастыруға бағытталған институционалдық тетіктерді құру ұсынылды. Климаттық саясатты ілгерілету үшін практикалық құралдарды (toolbox) құруға қолдау көрсетілді.
- Техникалық көмек желісін құру бастамасы: Құру ұсынылды Әділ ауысуға арналған техникалық көмек желісібұл дамушы елдердің қаржыға, сараптамаға және озық тәжірибелерге қол жеткізуін қамтамасыз етер еді. Сондай-ақ диалог, саясатты әзірлеу және елдердің қажеттіліктерін үйлестіру қажеттілігі атап өтілді. Мұндай желінің қағидаттары әділеттілікке, жалпы, бірақ сараланған жауапкершілікке (КБР) және даму құқығына негізделуі керек.

- Институционалдық тетіктерді үйлестірудің және тәсілдерді одан әрі ұтымды етудің маңыздылығы атап өтілді. Халықаралық ынтымақтастық, техникалық қолдауды күшейту және ұлттық жағдайлардағы айырмашылықтарды ескеру қажеттілігіне ерекше назар аударылды. Барлық тараптардың талқылауға қосқан үлесі мойындалды және алдағы қадамдар белгіленді. Сондай-ақ, залда қалған қосымша уақыт ішінде қойылымдарды жалғастыру мүмкіндігі туралы жарияланды.

Отырыстың түйінді қорытындылары:

- Идея қолдау тапты жаһандық платформаның техникалық көмек, білім алмасу және іс-әрекеттерді үйлестіру бойынша.
- Қолдау білдірілді қаржылай көмек аз дамыған және аралдық мемлекеттерге.
- Қалыптастыру туралы ұсыныс қабылданды Әділ ауысуға арналған техникалық көмек желілері.
- Қажеттілігіне баса назар аударылды институционалдық қамтамасыз етуді және интеграциялар әділеттіліктің, теңдіктің және жалпы сараланған жауапкершілік қағидатының өтпелі саясатқа.
- Маңыздылығы расталды кешенді, секторараралық тәсіл және ұлттық егемендікті құрметтеу.

<u>Қатарлас іс-шара және бойыншапайдаланую Климаттық саясаттың әсерін бағалау сапасын арттыру үшін AI және цифрлық инновациялар</u>

Сессия климаттық шаралардың әсерін бағалау саласындағы кедергілерді еңсеру үшін жасанды интеллектті (AI) және цифрлық құралдарды пайдалану мәселелеріне арналды. Климатқа деген амбициялардың артуына қарамастан, көптеген елдерде әсерді кешенді бағалауды жүргізу тұрақты емес болып қала береді. Негізгі қиындықтарға бөлшектелген деректердің жетіспеушілігі, әлсіз институционалдық және модельдік база және сыртқы кеңесшілерге шамадан тыс тәуелділік жатады.

Сессияның негізгі мәселесі: AI және цифрлық инновациялар бұл олқылықтарды қалай толтыра алады, үкіметтерге, сарапшыларға және қауымдастықтарға бірлесіп негізделген, әділ және тиімді саясат шешімдерін қабылдауға мүмкіндік береді?

Түйінді сөздер:

1. Анжелика Ромеро (БҰҰ ҚКК жанындағы әрекет ету жөніндегі сарапшылар комитеті):

- Технология мақсат емес, құрал екенін баса айтты.
- Жаңа жаһандық құралды таныстырды: интерфейс CTIA-GEM (Climate Policy Assessment General Equilibrium Model), күрделі экономикалық модельдердің қолжетімділігін арттыру үшін UNFCCC және Комитет әзірлеген.
- Техникалық мүмкіндіктері шектеулі елдер үшін қолжетімділікке ерекше назар аударылды. Сондай-ақ климаттық саясаттың әсерін бағалау бойынша онлайн курс іске қосылды.

2. Прадип Джейн (технологиялық сәулетші, АҚШ):

- Интерфейстерді жобалау кезінде 4 негізгі аспектіні белгіледі:
- Қауіпсіздік (деректер мен трафикті қорғау)
- Ауқымдылық (бұлттық шешімдерді және контейнерлеуді пайдалану)
- Қолжетімділік (көп аймақтық орналастыру)
- Өнімділік (кэштеу, CDN)
- Қарапайым интерфейсті фонда қуатты логикамен үйлестірудің, сондай-ақ халықаралық статистикамен және болжамдармен жұмыс істеу кезінде деректерді қорғаудың маңыздылығын атап өтті.

3. Линдси Шульц (модельер, Elevate Economics, Ұлыбритания):

- Басты сын-қатер — модельдердің қолжетімділігі, әсіресе ресурстары шектеулі елдер үшін.
- Бай елдердегі көптеген модельдер жабық болып табылады, бұл дамушы елдерде олардың қолданылуын шектейді.
- CTIA-GEM сияқты интерфейстер жеңуге көмектеседі «тілдік кедергі» модельерлер мен саясаткерлер арасында, сондай-ақ ведомствоаралық үйлестіру мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

4. Умалежа Такур (Ливерпуль университеті):

Конференция нәтижелері бойынша IAIA-24 мыналарды анықтады:

- AI қазірдің өзінде бастапқы деректерді талдауда, модельдеуде және мүдделі тараптармен кері байланыста қолданылуда.
- Негізгі кедергілер: этика, қате мазмұнның пайда болу қаупі (галлюцинация), жасанды интеллекттің мүмкіндіктерін асыра бағалау, басшылыққа қажеттілік «АИ-ді зияткерлік пайдалануға».
- Сақтау маңызды «адамның ішінде бақылауда" және елдер мен аймақтардың нақты контекстін ескеру.

5. Аиша (БАӘ, технологиялық келіссөз жүргізуші):

- БАӘ 2031 жылға дейін жасанды интеллект бойынша ұлттық стратегияны қабылдады.
- Жақында барлық министрліктер мен мемлекеттік компаниялардың 2026 жылдан бастап шешім қабылдауда жасанды интеллектті қолдануға міндетті түрде көшуі жарияланды.
- Мысал: платформа AIR, деректерді 5 бағыт бойынша біріктіретін: экономика, бейімделу, шығарындыларды азайту, көшу, денсаулық.
- Ашық AI үлгісінің мысалы келтірілген Falcon және жаңартылатын энергия көздерінде жұмыс істейтін деректер орталықтарын салу.
- БАӘ стратегиясы этикалық, басқарылатын және инклюзивті AI-ға негізделген.

Сұрақтар мен талқылау:

- Африка және Жаһандық Оңтүстік елдеріндегі даму: қатысушылар AI шығарындыларды азайтуға ғана емес, сонымен қатар бейімделуге, тұрақты дамуға және кедейлікпен күресуге бағытталған жергілікті контекстті ескеруі керек екенін атап өтті.
- АИ энергиясын тұтыну және деректер орталықтарының тұрақтылығы: БАӘ жаңартылатын энергия көздері бойынша деректер орталықтарының құрылысын атап өтті (2030 жылға қарай Masdar арқылы 100 гВт қуат).
- Жұмыс орындарын құру: AI сонымен қатар жаңа кәсіптерді ашады, бірақ ол қайта даярлауды және басқарылатын ауысуды талап етеді.
- AI және цифрлық құралдар саясатты бағалаудағы кедергілерді айтарлықтай төмендетуі мүмкін, егер олар дұрыс локализацияланған болса және елдердің ерекшеліктері ескерілсе.
- Ашықтық, қолжетімділік және инклюзивтілік климаттық саясатты тиімді цифрлық трансформациялаудың іргетасы болып табылады.
- Жасанды интеллектті реттеуге жүйелі көзқарас қажет, соның ішінде этика, тұрақтылық, осал топтардың құқықтары мен деректерін қорғау.
- CTIA-GEM сияқты жаңа интерфейстер аналитика, саясат және қоғамдық мүдделер арасындағы көпірге айналуда.

<u>Париж келісімінің 10 жылдығына арналған іс-шара туралы есеп (жоғары деңгейдегі панельдік пікірталасмен)</u>

Іс-шара «Париж келісімінің ретроспективасы: сабақтар, жетістіктер және алдағы онжылдықтағы міндеттер» 2015 жылдың 12 желтоқсанында қабылданған климаттың өзгеруіне қарсы күрестегі жаһандық бірліктің тарихи актісі — Париж келісімінің қабылданғанына он жыл толуына арналды. Ол мемлекеттердің, халықаралық ұйымдардың, даму институттарының, азаматтық қоғамның және байырғы халықтардың өкілдерін біріктірді.

Негізгі баяндамалар мен түйінді тезистер

1. Тодд Стерн (АҚШ): 2014 жылы жасырын келіссөздерден бастап келісімді дайындауда АҚШ пен Қытай арасындағы екіжақты ынтымақтастықтың шешуші рөлін атап өтті. Негізгі қорытынды: елдер арасындағы терең айырмашылықтарға қарамастан, консенсусқа қол жеткізу үшін сенім мен табандылық өте маңызды.
2. Тина Стец (Маршалл аралдары): Жоғары деңгейдегі амбициялар коалициясының негізін қалаушы Тони де Брумға құрмет көрсетті. Келісімге 1,5°C-қа дейін жылынуды шектеу мақсатын енгізудің маңыздылығын, сондай-ақ Париж келісімінің барлық үш тірегін біріктіру қажеттілігін атап өтті: жеңілдету, бейімдеу және қаржыландыру.

3. Антони Окомо (Африка даму банкі): Банктің Африка елдерін қолдаудағы күш-жігерін, соның ішінде бейімделу мен жеңілдету арасындағы климаттық қаржыландыруды тең бөлуді, сондай-ақ іске асыру үшін жеке инвестицияларды тарту жұмыстарын таныстырды ОНУВ. Ол прогреске қарамастан, Африка жаһандық климаттық қаржыландырудың тек 3%-ын алатынын және қарыз алудың жоғары құнына тап болғанын атап өтті.
4. Кишан Кумарсингх (Тринидад және Тобаго): Париж келісімін дайындау үдерісіне, әсіресе ADP платформасы аясында төрағалық ету тәжірибесімен бөлісті. Тұжырымдаманы қабылдаудың негізгі рөлін атап өтті ОНУВ және тараптар арасында сенім орнатудың қиындығын мойындады.
5. Хинду Ибрахим (Чад): Жергілікті халықтардың көзқарасын ұсынды және жергілікті қауымдастықтар мен байырғы халықтардың қатысуын мойындайтын Париж келісімінің 7.5-бабының маңыздылығын атап өтті. Прогреске қарамастан, климаттық апат күшейіп, уәделер орындалмай жатқанын ескертті. Шұғыл шаралар қабылдауға шақырды.
6. Марсела (Оңтүстік Африка): Жаһандық қаржылық архитектураны трансформациялаудың маңыздылығын атап өтті. Ол Африка елдері капиталдың қымбаттығына және бюджеттік шектеулерге тап болып отырғанын атап өтті. Оның айтуынша, Париж келісімі оның негізін қалады, бірақ қазір қаржыландыру тетіктерін реформалау және әділ шарттар арқылы жүзеге асыру қажет.
7. Пол Уоткинсон (Франция): Төраға ел тарапынан көзқарасын білдірді КС21. Дайындықтың, бейтараптықтың, барлық тараптарды тартудың, сондай-ақ төрағалық етуші елдер (Перу, Франция, Марокко) арасындағы үйлестірудің маңыздылығын атап өтті. Париж келісімін финал емес, саяси ерік пен ынтымақтастықты қажет ететін құрал деп атады.

Жалпы қорытындылар: Париж келісімі сенімге негізделген ұзақ және күрделі келіссөздердің нәтижесі болды.ai, дипломатия және инклюзивтілік. 10 жыл ішінде айтарлықтай прогреске қол жеткізілді: жылынудың болжамды деңгейінің төмендеуі, температураның жоғарылауы және т.б.т жаңартылатын энергия көздеріне және бейімделуге инвестициялар. Дегенмен, жаһандық күш-жігер әлі де жеткіліксіз: шығарындылар өсуде, қаржыландыру шектеуліо, әсіресе осал елдерде. Қатысушылар халықаралық ынтымақтастықты, қаржы жүйесін реформалауды және әділ энергетикалық ауысуды жандандыру арқылы алдағы онжылдықта "күш-жігерді екі есе арттыру" қажеттігін атап өтті. Іс-шара бірлескен фотосессиямен және әрекетке шақырумен аяқталды. Париж келісімінің 10 жылдығына арналған ресми логотип таныстырылды, оны 2025 жылға дейінгі іс-шараларда пайдалануға болады. Франция, Бразилия және БҰҰ ҚКК Хатшылығы Белемде (Белемде) өткізу ниеті туралы хабарлады.КС30) прогресті бағалауға және іс-әрекеттің жаңа буынын жұмылдыруға арналған мерейтойлық іс-шара.

23 маусым

<u>Келіссөздер мен талқылаулардың ағымдағы жай-күйі туралы есеп (Зонтикалық топ)</u>

1. Прогресс бойынша жалпы бақылаулар

Жаңа мәтіннің әзірленуіне қарамастан (Беркли мәтіні негізінде емес), қамту аясы бойынша қорытынды тұжырымдар Марракеште бұрын келісілгенге жақын болуы мүмкін деп күтілуде. Тараптар әлі күнге дейін күн тәртібінде де, тұжырымдамада да өздерінің бастапқы ұстанымдарын қорғауға тырысуда.

Қатысу мәселесіне ерекше назар аударылады IPCC және оларға қойылатын сұрауларда нақтырақ болу қажеттілігі — ұсыныстар нақты сигналдарды жіберу болып табылады өңірлік ынтымақтастық орталықтары жаһандық үшін маңызды материалдарды ұсыну мерзімдері бойынша қорытындыларды шығару (АҚИ).

2. Әділ көшу және қаржыландыру диалогы (БАӘ диалогыue & Art. 9)

Кері қайтарулар бойынша алаңдаушылық бар мәтінде, әсіресе көлемі бойынша (scope) және қаржылық элементтерді қосу. Мәтінде болашақ есептер мен қарау процедураларын енгізу әрекеттері байқалады, бұл әлеуетті прогресс ретінде қабылданады, бірақ сессияның соңына дейін келісімдерге қол жеткізуге әлі сенімділік жоқ.

Мәтіннің кейбір бөліктерінің мақсатына қатысты келіспеушіліктер бар: мысалға, Африка тобы (Африка елдерінің тобы) мәтіннің неғұрлым даулы бөлімдерін, соның ішінде жұмысқа қабылдауды қаржыландыру мақсаттарын талқылаудан аулақ бола отырып, тек сарапшылық мандатқа назар аударуға тырысуы мүмкін. Бұл бүкіл мәтінді талқылау қажеттілігін алға тартып, басқа қатысушылардың алаңдаушылығын тудырады.

3. Көрсеткіштер бойынша жұмыс (ГЦ indicators)

Сарапшылардың жұмысы мен көрсеткіштеріне қатысты формат алаңдаушылық туғызады — уақыттың бөлінуіне қарамастан процесс баяу жүріп жатыр және талқылауларды саясаттандыру әрекеттеріне байланысты шиеленіс күшейіп келеді. Ілгерілеуді сақтау және бұзылу қаупін азайту үшін жұмыстың "техникалық" және "саяси" бөліктерін бөлуге тырысу ұсынылды.

4. Шығындар және залал (Loss and Damage)

Талқылауға байланысты есептің нысаны мен мандаты қарастырылады шығындармен және залалмен. АМОГ бұл білім мен түсінікті талдау болуы керек деп талап етеді, ал басқа топтар қаржылық аспектке назар аударады. Есепті мандат шеңберінде дайындау ұсынылды атқару комитетінің және функцияларға байланысты болды ММ, қолайлы ымыраға келуі мүмкін нақты қаржылық шешімдер бойынша міндеттемелерден аулақ болу.

5. Өтпелі шаралар және сауда (Response Measures and Trade)

Біржақты шараларды, соның ішінде трансшекаралық салдарларды және әділ өту механизміне шақыруды талқылау жалғасуда. Жұмыс жоспары төңірегінде, әсіресе ЕО мен дамушы елдердің қатысуымен пікірталастар қыза түсті. Австралия және басқа елдер сауда-саттық саясатына да, климаттық саясатқа да қатысты мәселелер бойынша өз ұстанымдарын қалыптастыру үшін уақыттың қажеттілігін атап өтті. Жаңа зерттеулерге сүйене отырып, ескірген тәсілдерден аулақ болу қажеттігі атап өтілді.

6. Қаржыландыру және күн тәртібіндегі қосымша мәселелер

Қаржыландыру бойынша күн тәртібінің жаңа тармағын құру идеясына қарсылық бұрыннан бар тармақтарда не істемейтінін нақты түсінбей жалғасуда. Дегенмен, өз ұстанымдарын әлсіретпей, талқылауға икемділік пен ашықтықты сақтау қажеттілігі мойындалады.

7. Одан арғы іс-қимылдар бойынша ұсынымдар

Әділ көшу және бейімделу мәтіні бойынша ымыралы ұсыныстарды белсендірек қадағалау және талдау қаржыландыру. Бірыңғай ұстанымды қалыптастыру үшін сауда және өтпелі шаралар бойынша ішкі кеңес өткізу мүмкіндігін қарастыру. ЕО-мен маңызды мәселелер бойынша, әсіресе қаржы және әрекет ету мәселелері бойынша үйлестіруді жалғастыру. Күрделі мәселелердің басқа салалардағы прогреске тосқауыл қоюына жол бермей, техникалық жұмыс пен саяси процесс арасындағы тепе-теңдікті сақтау.

<u>Обейімделу жөніндегі жұмыс органының (АС) шешімі</u>

Тараптар төрт жылдан бері жалғасып келе жатқан Бейімделу жөніндегі жұмыс органының (АС) көпжылдық шолуы аясындағы ілгерілеушілік пен қалған келіспеушіліктерді талқылады. Қорытынды шешімнің жоқтығына қарамастан, комитеттің (ҚК) өзі маңызды жұмыстарды жалғастырып жатқандығы және сыртқы мүдделі тараптар мен бақылаушылар арасында жоғары беделге ие екендігі атап өтілді.

Тараптар қарау процесін мүмкіндігінше тезірек аяқтауға ниет білдірді, өйткені қатайту қабылдауды тиімді түрде бұзадытұтастай алғанда бейімделу процесінің құрылымы. Мазмұнды нәтижесіз ұзаққа созылған талқылау (4 жыл) сыртқы әлемде процестің консенсусқа келу қабілетіне күмән тудыруы мүмкін екендігі баса айтылды.

Қорытынды мәтін бойынша бірнеше сөйлемдер айтылды. Атап айтқанда, ұсынылды:

Шешім қабылдау КСҚҮИК (КС) қатысуын мойындайтын КСС (Тараптардың кеңестері Парий келісімі) шолуда; Жеке шешім КСС, шолуға қатысуын растайтын және қорытындыларды назарға алатын КСҚРҮК; Үлгі ретінде алдыңғы шешімнің 9-тармағындағы тұжырымдарды пайдалану.

Басқару мәселелері бойынша келіспеушіліктер (governance):

Айнымалы токты басқару қандай болуы керектігін түсінуде, атап айтқанда, есеп берушілікке, рөлге қатысты елеулі сәйкессіздіктер сақталады КСС және КС, сондай-ақ алшақтықтары бар елдердің қатысуынақты жауапкершілік дәрежесі бойынша. Дамушы елдер CBDR-RC (ортақ, бірақ сараланған жауапкершілік және сәйкес мүмкіндіктер) қағидаттарын көрсетудің және дамушы елдердің бейімделу қажеттіліктерін неғұрлым белсенді түрде қарастырудың маңыздылығын атап өтті.

Бірнеше қатысушылар шолу қорытындысы нақты нәтижелерсіз екі жолда ғана көрсетілсе, ол келесідей болуы мүмкін деп алаңдаушылық білдірді «лайықсыз» және процеске деген сенімді әлсіретеді. Сонымен қатар, айнымалы ток жұмысының сапасын қарапайым растаудың өзі жақсырақ болуы мүмкін екендігі атап өтілді.м белгісіздіктің жалғасы. Келесі қадамдар бойынша ұсыныстар: Қосымша құрастыру ұсынылды нұсқалары талқылауды қолдау және консенсус нұсқасына ықтимал қол жеткізу үшін. Сондай-ақ, тараптар арасындағы екіжақты консультацияларды жандандыруға үндеу жасалды келіссөздердің келесі раундының.

Жүргізуші тараптардың көзқарастары бір-бірінен, әсіресе басқару тұрғысынан алыс болып қала беретінін атап өтті. Дегенмен, қатысушылар өз ұстанымдарын сындарлы түрде белгіледі, бұл жалпыланған материалды келесі сессияға дайындауға мүмкіндік береді. Тараптардың уақыты мен келісімі болған жағдайда қосымша аналитикалық слайдтар ұсынылуы мүмкін. Ағымдағы саясат циклі бойынша айнымалы токты шолуды мазмұнды және уақтылы аяқтауға қол жеткізу басымдық болып қала береді.

<u>Климаттық технологиялар орталығының функцияларына шолуды талқылау туралы есеп (ЦСТК)</u>

1. Жалпы құрылым және прогресс

Бесінші отырыс аясында бірлескен фасилитаторларға мәтіннің жобасын ағымдағы отырыста қарау үшін дайындау мандаты берілді.

Дайындалған мәтін сайтта жарияланды ҚРҮК және екі бөліктен тұрады:

- Шешімнің жобасы КС ҚҮИК (КС)
- Шешімнің жобасы КСС (Париж келісіміне қатысушылардың), жалпы мәтінді қайталайтын КС, бірақ назар аудара отырып «технологиялық құрылымын», емес «механизм».

2. Сөз тіркестері мен етістіктерді талқылау

Мәтінге тараптардың өтініші бойынша белсендірек етістіктерге қатысты өзгерістер енгізілді.

Хатшылықпен консультациялар өткізілді ЦСТК және құқықтық және стильдік аспектілер бойынша редакторлар.

3. Мәтіннің тармақтары бойынша негізгі келіспеушіліктер мен ұсыныстар

- Тармақ «Chapeau» (А функциясының кіріспе бөлігі)
- G77+Қытай етістікке қатысты күмән білдірді «facilitate» желіні үйлестіруге қатысты. Неғұрлым нақтыға ауыстыруды ұсынды «coordinate».
- Сондай-ақ стилистика бойынша ескертулер айтылды: сөзді қолдану «networks» кейін «international technology» сөз тіркесін түсінуді қиындатады. Дегенге ауыстыру ұсынылды «partnerships» немесе жеңілдетіңіз.
- Ұлыбритания және Канада терминді сақтауды талап етті «facilitate» шешуші рөлді көрсетуші ретінде ЦСТК.
- Хатшылық термин деп түсіндірді «networks» тарихи түрде қолданыстағы желілерді көрсету үшін қолданылған ҚРҮК, мысалы, PFAN және мәтінді өзгерту ағымдағы жұмысқа теріс әсер етпейді.
- А(i) тармақшасы: Ұлыбритания сөзді сақтауды ұсынды «facilitation of advice» негізгі функция ретінде ЦСТК. G77+Қытай білдірді дайындық қабылдау мәтін, егер көрсетілген «at the request of developing country parties».
- А(ii) тармақшасы:

Норвегия мен бұл тармақшаны желі туралы бөлімге ауыстыруды ұсындым, өйткені ЭТА технологияларын енгізуол арқылы ол арқылы өмір сүреді. G77+Қытай қарсылық білдірді, өйткені бұл дамушы елдердің мұндай сұраныстарды тікелей жіберу мүмкіндігін шектейді.

Ымыралар ұсынылды:

- Немесе A(ii) түрінде сақтаңыз, бірақ желі арқылы іске асыруды көрсете отырып.
- Немесе түсінікті болу үшін екі жерде де қайталаңыз.
- A(iii) тармақшасы:
- Ұлыбритания жақшаға алуды ұсынды («bracket») осы тармақша.
- Ешқандай қарсылық болған жоқ.
- A(iv) тармақшасы:
- G77+Қытай ұсынды нақтылау:
- «Provide information and training, and strengthen capacity…» оның орнына жалпыланған сипаттамалар.
- Пайдалану «assess technology options» оның орнына «identify».
- Ынтымақтастықты жылжыту ҚРҮК органдармен Е тармағына.
- Ұлыбритания қарсылық білдірді: нұсқау «strengthen» жасайды ЦСТК үйлестіруші немесе делдал емес, орындаушы. Олар бұған сенеді ЦСТК тек керек «жеңілдету» үдеріс.
- A(v) тармақшасы:
- Ұлыбритания технологияларды әзірлеу мен көрсету басқа ережелермен қамтылғанын ескере отырып, мен бұл тармақты алып тастауды ұсындым.
- ЕО ауыстыруды ұсынды «act promptly» арналған «promote».
- Норвегия ымыраға келуді ұсынды: «enable timely action…».
- Кения, Папуа–Жаңа Гвинея, Жапония сақтауды қолдайтындықтарын білдірді «act promptly» климаттық сын-қатерлердің өзектілігін көрсететін ретінде.
- Гана және басқа Африка елдері белсендірек етістіктерді қолдады.

4. Келіссөздердің барысы туралы жалпы ескертпе

Тараптар нақты тұжырымдарға назар аудара отырып, мәтіннің тармақтары бойынша кезек-кезек ілгерілейді.

Қатысты өткір келіспеушіліктер сақталуда:

- Рөлдер ЦСТК фасилитатор ретінде қарсы. орындаушының.
- Белсенді етістіктердің («facilitate», «promote», «strengthen», «act promptly»).
- Желілер туралы ескертулер серіктестіктерге қарсы.

5. Ұсынымдар және одан арғы қадамдар

Қалған тармақтарды бекітуді сәрсенбі, 25 маусым түске дейін аяқтау ұсынылды.

Елеулі сәйкессіздіктерді қамтитын сөйлемдер уақытша жақшаға алынады және әрі қарай талқылауға жатады.

Хатшылыққа ҚРҮК қажет болған жағдайда тұжырымдамаларды түсіндіру және нақтылау үшін тараптармен екіжақты консультациялар өткізу ұсынылды.

<u>Климаттық қаржыландыруды талқылау және Париж келісімінің 9.1-бабын жүзеге асыру туралы есеп</u>

Отырыста басты назар Париж келісімінің 9.1-бабын жүзеге асыруға аударылды, онда дамыған елдердің климаттың өзгеруімен күресу үшін дамушы елдерге қаржылай қолдау көрсету міндеттемесі атап өтілді. Қатысушылар климаттық қаржыландырудың ағымдағы көлемі жеткіліксіз, болжау мүмкін емес және дамушы елдердің қажеттіліктеріне сәйкес келмейтінін атап өтті.

Дамушы елдердің мүдделерін ескермей қабылданған біржақты климаттық шаралар олардың бейімделу және тиімді климаттық саясатты жүзеге асыру қабілетін қиындататыны атап өтілді. Климаттық қаржыландыруды қамтамасыз ету мен есепке алуда сенімділікті арттыру және ашықтықты арттыру қажеттілігі атап өтілді.

Тараптар қаржыландырудың қолданыстағы тетіктерін жетілдіру жөнінде ұсыныстар айтты. Ағымдағы тетіктердегі олқылықтарды талқылауға құрылымдық тұрғыдан қарау мақсатында 4.3-бапқа және қаржыға қатысты мәселелерге қатысты мәселелерді қоса алғанда, күн тәртібінің жаңа тармақтарын құру ұсынылды. Қатысушылар климаттың өзгеруіне бейімделу шараларын да, оның салдарын азайтуды да қамтитын кешенді тәсілдің маңыздылығын атап өтті.

Жеке сектордың рөліне ерекше назар аударылды. Оның маңыздылығын мойындағанымен, жеке қаржыландыру, әсіресе, аз дамыған елдер мен шағын арал мемлекеттері үшін мемлекеттік қаражатты қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелерді алмастыра алмайтындығы атап өтілді. Қатысушылар дамушы елдердің қарыз жүктемесінің артуына жол бермеу үшін климаттық қаржыландырудың жалпы көлеміндегі гранттардың үлесін арттыру қажеттігін атап өтті.

Деректердің салыстырмалылығын, ашықтығын және есептілігін қамтамасыз ететін климаттық қаржыландырудың бірыңғай және келісілген анықтамасын әзірлеуге шақырулар жасалды. Сонымен қатар, әділеттілік пен шығындар мен шығындар қорына тең қол жетімділік мәселелерін ескерудің маңыздылығы, сондай-ақ бейімделу шараларын қаржыландыруды арттыру қажеттілігі атап өтілді.

Қолданыстағы бастамалар мен мәлімделген міндеттемелерге қарамастан, дамушы елдер климаттық қаржыландыруға қол жеткізудің қиындығына және болжамды және қосымша ресурстардың тапшылығына алаңдаушылық білдірді. Барлық мүдделі тараптардың қатысуымен және елдердің әртүрлі топтарының нақты қажеттіліктерін ескере отырып, қаржыландыру мәселелері бойынша инклюзивті диалог жүргізу қажеттілігіне баса назар аударылды.

Қорытындылай келе, 9.1-баптың толық орындалуы Париж келісімінің мақсаттарына жету үшін шешуші мәнге ие екендігі баса айтылды. Климаттық іс-қимылдарға, әсіресе бейімделуге, шығарындыларды азайтуға және климаттық зардаптардан келтірілген залалды өтеуге бағытталған қаржы ағындарының көлемін, болжамдылығын және қолжетімділігін арттыру бойынша күш-жігерді жандандыру қажет.

3-қосымша

Қатысушының жазбалары 4

16 маусым

REDD+ юрисдикциялық бағдарламасында байырғы тұрғындардың көшбасшылығын арттыру

Ұйымдастырушы: Winrock International, DRIS/ Desarollo Rural Sustentable; Модератор: Люсия Мадрид (ART); Спикеры:

- Фермин Чиматани (Басқару келісімшарттарын орындаушылардың ұлттық қауымдастығының (ANECAP) президенті)
- Грасинья Манчинери (COIAB)
- Хуан Карлос Джинтиах
- Густаво Санчес (MOCAF COIAB президенті)
- Барбель Хеннебергер (директордың міндетін атқарушы ҚҰМО Partnerships, EDF)
- Онель Масардуле (FIAY атқарушы директоры)

Іс-шараның тақырыбы: ART тізілімінде тіркелген Перудің байырғы тұрғындарына арналған REDD+ бағдарламасын қамту (Жергілікті тұрғындарға арналған REDD+ бағдарламасы және хабарландыру).

Жергілікті халықтар мен қауымдастықтардың тұрақты экономикасы: Жергілікті халықтар мен жергілікті қауымдастықтар (ҚҰМС) тікелей жеңілдіктер — қаржылық, көміртекті несиелер және ақшалай емес несиелер — олардың аумақтық басқару құралдарына сәйкес алынады. Бағдарлама әйелдер мен жастарды қоса алғанда, инклюзивті қатысуды қамтамасыз етеді.

Қолайлы жағдайлар және әлеуетті дамыту: қатысуды кеңейтуге бағытталған ҚҰМС саясатты әзірлеуде және көміртегі нарықтарынан тыс ұзақ мерзімді қаржылық тұрақтылықты ілгерілетуде. ҚҰМК жобаның бүкіл өмірлік циклі бойы REDD+ қорларын тікелей басқарады.

Ата-баба білімі және мәдени сәйкестілік: Перудің ұлттық экологиялық құжатында көрсетілгендей, дәстүрлі білімдер мен байырғы тұрғындардың биоәртүрлілікті сақтауға қосқан үлестерінің интеграциясына баса назар аударады.

Аумақтық басқарма: ҚҰМ арасындағы стратегиялық келісімдерді қолдайдыБастап, үкімет пен мүдделі тараптар тарапынан қолдау табады, сондай-ақ ҚҰМК институционалдық ашықтығы мен есептілігін нығайтады.

Әлеуетті арттыру бойынша ұсынылатын курстар:

- Аборигендік Амазонкадағы климаттың өзгеруі, көміртегі және REDD+
- Климаттың өзгеруі, көміртегі және юрисдикциялық REDD+
- Жергілікті байырғы халықтар мен қосарлы/жергілікті өзін-өзі басқару органдары арасындағы пайданы әділ бөлу туралы диалог
- REDD+ қаржыландыру.

Амбицияларды арттыру үшін 6-бапқа сәйкес көміртегі нарықтарын кеңейту ОНУВ 3.0

Ұйымдастырушы: IGES A6IP орталығы, Жапонияның қоршаған ортаны қорғау министрлігі, Бангладештің қоршаған орта, орман шаруашылығы және климаттың өзгеруі министрлігі, South Pole; Модератор: Жапонияның қоршаған ортаны қорғау министрлігі; Спикеры:

- Мырза Шаукат Әли (Бангладеш)
- Юка Окаджима (Жапония)
- Кэйли Крабб (Жаһандық экологиялық стратегиялар институты (IGES))
- Дэвид Ньюелл (Швецияның энергетикалық агенттігі)
- Патрик Бурги (South Pole)
- Сурадж Ваннираччи (Macquarie)
- Сатору Иино (Жапонияның қоршаған ортаны қорғау министрлігі)

Бұл жоғары деңгейдегі іс-шара 6-баптың салдарларды азайту жөніндегі күш-жігерді кеңейтуге және амбицияларды арттыруға қалай қолдау көрсететініне арналды ОНУВ 3.0.

Негізгі тақырыптар жеке қаржыландыруды жұмылдыру, ұлттық әлеуетті арттыру және жобаларды әзірлеуді қабылдаушы елдің басымдықтарымен үйлестіруді қамтыды.

Кіріспе сөз: Сатору Иино (Жапонияның қоршаған ортаны қорғау министрлігі) "масштабтау" өз алдына мақсат емес, салдарды азайту және бейімдеу бойынша нақты нәтижелерге қол жеткізу құралы екенін атап өтті.

Панельдің негізгі сәттері:

Замбия өзінің эволюциясымен бөлісті ОНУВ, ол қазір 10 секторды қамтиды және жеке сектордың қатысуын салалық шартты мақсаттармен сәйкестендірудің құндылығын атап өтті. Цемент сияқты секторларды қосу көміртекті қаржыландыруды тарту жолы ретінде атап өтілді.

Жапония өзінің бірлескен несиелеу механизмін ұсынды (МСК) және жаңадан енгізілген G жүйесіreen Transformation Шығарындылар саудасының жүйелері (СТВ-ның жасыл трансформациясы), бұл компанияларға GCN несиелерін пайдалануға мүмкіндік береді — климаттың өзгеруінің алдын алудың халықаралық деңгейде берілуі мүмкін нәтижелері (ITMO) — талаптарға сәйкестігі үшін. Бұл келісімдер GCN несиелеріне сұранысты арттырады және серіктес елдердегі инвестицияларды ынталандырады, бұл өзара жетістіктерге ықпал етеді деп күтілуде ОНУВ.

Дэвид Ньюелл (Швецияның энергетикалық агенттігі) Швецияның Ганадағы 6.2-баппен қолдау тапқан электронды ұтқырлық жобасын қамтыды, оған 48000 электр мотоциклдері қатысты. Ол маңыздылығын атап өтті шартты және шартсыз секторлардың аражігін нақты ажырату ОНУВ және қабылдаушы елдер жеке инвестицияларды тарта отырып, өз мақсаттарына қол жеткізу мүмкіндігін сақтап қалуы үшін пайданы бөлісу туралы келісімдер жасау арқылы.

South Pole құрылымдағы анықтықты атап өтті ОНУВ және салалық қамту 6-бапты тиімді жүзеге асыру үшін іргелі болып табылады. Олар түсініксіз есеп беруді өсіп келе жатқан мәселе ретінде анықтады және салалық жаңартуларға әкелді ОНУВ Замбия жақсы тәжірибе ретінде. Олар сондай-ақ қабылдаушы елдің рұқсаттары мен сатып алушылардың күтулері арасында көбірек сәйкестік қажет екенін атап өтті, әсіресе ОНУВ 3.0 іске асыру кезеңіне өтеді.

Инвесторлардың көзқарасын білдіретін Сурадж Ваннярaччи (Маккуари) көптеген жобаларға баса назар аударды ОНУВ 2.0 қысқа іріктеу кезеңдері мен әлсіз сұраныс сигналдарына байланысты банктік тартымдылықтың болмауы. Үшін ОНУВ 3.0 жеке капиталдың құлпын ашты, елдер инвестициялауға дайын жобалық құбырларды, нақты ұзақ мерзімді саясат негіздерін ұсынуы керек және тәуекелдерді бөлудің ақылға қонымды құрылымдары. Ол жеке секторды ертерек тартуға, сенімді өлшеу жүйелеріне, есеп беруге және тексеруге шақырды (ЖҰМЫС), және стандартталған, масштабталатын жоба портфолиоларын пайдалану, әсіресе инфрақұрылым, энергия тиімділігі және көлік салаларында.

Бангладеш қазіргі дайындық жұмыстарын таныстырды ОНУВ 3.0 және ішкі көміртегі тізілімін құру. Жапония мен GIZ техникалық қолдауымен Бангладеш Дүниежүзілік банкке 1,2 миллион тонна сатылғанын хабарладыонн 6-бапқа қатысты 15 жобадағы, соның ішінде күріш, орман шаруашылығы және энергия тиімділігі секторларындағы күн энергиясы бойынша тұрғын үй несиелері және прогресс туралы.

<u>6-бап шеңберінде әлеуетті арттыру бойынша қатарлас іс-шара</u>

Ұйымдастырушы: БҰҰ КӨНК (Аниша Рана):

Бірлескен іс-шарада экологиялық тұтастыққа, жоюға және ашықтыққа баса назар аудара отырып, 6-бапты жүзеге асыруда елдерге қолдау көрсету бойынша өсіп келе жатқан серпін мен бірлескен күш-жігер атап өтілді. Баяндамашылар 6-баптың техникалық күрделілігін мойындап, жоғары мақсатты көміртегі нарықтарын қолдау үшін жеке әлеуетті арттырудың, сенімді институционалдық негіздердің және тұрақты шолу процестерінің маңыздылығын атап өтті. REDD+ негізгі тақырып болмаса да, кейбір панелистер, әсіресе ЮНЕП пен Регистрдің қатысушыларыиондық ынтымақтастық орталықтары, табиғатқа негізделген тәсілдерге көшіруге болатын жұртшылықпен өзара әрекеттесудің кепілдіктері мен тәжірибесіне сілтеме жасады. Жою салалық тәуекелдерге, әдістемелік мәселелерге және жоғары сапалы жобаны әзірлеу қажеттілігіне байланысты талқыланды, тәуекелдерді бағалаудың маңыздылығын және

сенімді тәсілдерді зерттеу бойынша соңғы жұмыстарды атап өтті. Барлық презентацияларда ашықтық, инклюзивті қатысу және өзара оқыту 6-бап бойынша сенім мен ынтымақтастықты дамытудың негізгі қағидаттары ретінде белгіленді.

Холгер Трейд (GIZ) – Кіріспе сөз: Көміртегінің жоғары интеграцияланған нарықтары үшін әлеуетті арттырудың маңыздылығын атап өтті, әсіресе 6-бапқа сәйкес.

6-бап күрделі, бірақ ынтымақтастық арқылы климаттық мақсаттарға жету үшін қажет екендігі баса айтылды.

GIZ 100-ден астам елге қолдауды ұлттық басымдықтарға бейімдеу және институционалдық құрылымдарды нығайту арқылы қолдау көрсетеді.

Аймақтық алмасуды жеңілдететін және дайындық шеңберін қолдайтын көміртегінің жаһандық нарығы жобасына ерекше назар аударылды.

Ынтымақтастық өте маңызды: Дүниежүзілік банк сияқты институттармен бірлескен күш-жігер әлеуетті арттырудың әсерін арттыруға көмектеседі.

"Нұсқаулық" басылымын атап өтті көміртегі нарықтарындағы навигация бойынша" көпжақты ынтымақтастықтың жақсы үлгісі ретінде.

Джеймс Граберт (UNFCCC, зардаптарды азайту бөлімінің директоры) – Кіріспе сөз: Әлеуетті арттыру 6-бапта тең қатысу үшін факультативтік фактор емес, іргелі фактор болып табылатыны атап өтілген.

Экологиялық тұтастық пен инклюзивті қатысу көміртегі нарықтарындағы сенімді нығайтудың маңызды драйверлері ретінде белгіленді.

Надин Нимал (UNFCCC, 6-бапқа сәйкес әлеуетті арттыру тобының жетекшісі)

Техникалық нұсқаулықтың қол жетімділігіне баса назар аударылды: мультимедиа және пайдаланушыға ыңғайлы пішімдерді пайдалану арқылы күрделі ережелерді жеңілдету.

Әртүрлі бастамаларды біріктіру және стратегиялық өзара оқыту платформаларын ұйымдастыру бойынша жұмыс істейді.

Өнімдерге елдерге арналған кері байланысқа негізделген нұсқаулықтар, семинарлар және білім құралдары кіреді.

6-бапты іске асыру кезінде мәнін, есептілігін және экологиялық тұтастығын қамтамасыз ету мақсатын растады.

Қажеттіліктерді тікелей бағалау және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу негізінде жеке әлеуетті арттыруға баса назар аударылады.

Томас Форт (BMUV, ФедеГерманияның федералды үкіметі): Германияның екіжақты және көпжақты көзқарасы қолдауға бағытталған:

- Институционалдық шеңберлер
- Жобалық құбырлар
- Елге тиесілі стратегиялар
- Дайындықтың әртүрлі деңгейлерін есепке алу үшін икемді, контекстті ескеретін тәсілдердің қажеттілігі атап өтілді.
- Экологиялық тұтастықты қамтамасыз ету үшін ҒЗТКЖ және өнеркәсіптік тәуекелдерді, соның ішінде кәдеге жарату секторын жою әдістерін қолдау.
- 6-бапты пилоттық жобалардан тыс кеңірек климаттық инвестициялық саясат пен бағдарламаларға біріктірудің жалпы жоспарлары.
- Жобалар деңгейіндегі жұмыстан бағдарламалық және салалық масштабтауға көшуге қызығушылық білдірілді.

Янник Лейкерс (Копенгагендегі ЮНЕП-тің климаттық орталығы (ЮНЕП-ССС)): Копенгагендегі ЮНЕП климаттық орталығы аймақтық біліммен және ашықтықты қамтамасыз ету құралдарымен үйлесетін техникалық тәжірибені ұсынады.

6-бапқа қолданылатын REDD+ аясындағы жұртшылықпен өзара әрекеттесудің және қауіпсіздік шараларының үлкен тәжірибесін атап өтті.

Ұсынылған 6-бап бойынша жобалардың орындалу барысын қадағалау құралы (CDM жобаларын іске асыру процесіне ұқсас интерактивті құрал):

Кооперативтік тәсілдер мен жоба түрлерін қадағалайды.

Ықтимал REDD+ әрекеттерін, секторлар бойынша бөлуді және қабылдаушы елдің басымдықтарын қамтиды.

Ашықтықты және әділ іске асыруды арттыруға бағытталған.

Сондай-ақ мүдделі тараптардың кеңірек пайдалануы үшін елдердің ТДМ-ға сәйкестігі мен әлеуетін арттыруға деген қажеттіліктері салыстырылады.

Андреа Кампоногара (UNFCCC аймақтық ынтымақтастық орталықтары – RCC Panama): Өңірлік үйлестіру орталықтары жергілікті жерлерде әлеуетті арттыруды және 6-бапты қоса алғанда, жеке техникалық қолдауды қамтамасыз етеді.

Өңірлік орталықтар нақты тараптардың сұраныстарына жауап береді және қатысу талаптары мен әдістемелерін түсіндіреді.

Көміртегі нарығының негізгі тұжырымдамаларын зерттейтін елдерден бастап озық пайдаланушыларға дейін әртүрлі аймақтық қажеттіліктерге баса назар аударылады.

ЮНЕП-пен бірлесіп құрылған Латын Америкасының көміртегі нарықтарын қадағалау орталығына ерекше назар аударылды Латын Америкасы мен Кариб бассейнінің:

6-бапты іске асырудағы прогресті, соның ішінде институционалдық дайындықты, ынтымақтастық түрлерін және қолжетімді қолдауды қадағалайды.

Шешімдер қабылдау үдерісін нығайтуға және ақпараттың бытыраңқылығын азайтуға бағытталған.

Казухиса Коакуцу (6-бапты жүзеге асыру бойынша серіктестік): Жобалаудың орнына іске асыруды кеңейтудің маңыздылығы атап өтілді: "басқарушы топтан тәжірибеге".

Серіктестік қолдау көрсетеді:

- Елге тән авторизациялау процестері,
- Тізілімді әзірлеу,
- Әдіснамасы және техникалық шолуды дайындау.
- Мүмкіндіктердегі анықталған негізгі олқылықтар:
- Бақылау жүйелері
- Авторизация негіздері
- Жобаның әдіснамасы

Олар CDM-нің өткен тәжірибесінен сабақ алу қажеттілігін атап өтті және экологиялық тұтастықтың маңыздылығын атап өттінысты. Трансформациялық жобаларды жүзеге асыру үшін үкіметтер мен жеке сектор арасындағы ынтымақтастықты ынталандыру (әсіресе шағын арал елдерінде немесе даму деңгейі төмен елдерде). Техникалық шолу және тізілімді әзірлеу процестеріндегі олқылықтар атап өтілді. Ол көміртегі нарығы бойынша сарапшылардың көбірек болуы және білімді жақсырақ тарату қажеттігін атап өтті.

Аудиториядан сұрақтар

- Дамушы елдер үшін 6-бап бойынша қаржыландыруды қалай жұмылдыруға болады,
- Жергілікті қоғамдастық үшін пайданы қамтамасыз ету,
- Көміртекті және климаттық қаржыландырудың айырмашылықтары,
- Сенімділігі жоғары көміртекті несиелер қабылдаушы елдер үшін әділ табысты қалай қамтамасыз ете алады.

Пікірсайысқа қатысушылардың жауаптары:

- Сенімді деректерге, ашықтыққа және инклюзивті дизайнға қажеттілік.
- Тым көп бастамалар мен сәйкес келмейтін хабарламалар арқылы "нарықтың шатасуы" қаупі.
- Ілеспе артықшылықтар мен сенімді экологиялық және әлеуметтік кепілдіктерді көрсететін трансформациялық жобалардың маңыздылығы.
- Әлеуетті арттыру жұмыстарында да, техникалық инфрақұрылымда да шолу және кері байланыс циклдарының маңыздылығы.
- Көмірқышқыл газының шығарындыларына квоталар нарығының өсіп келе жатқан жетілуі, беделді қадағалаудың маңыздылығы және шығарындыларды азайту сияқты салалық тәуекелдермен байланысты мәселелерді шешу қажеттілігі атап өтілді.

<u>6.2-бапқа сәйкес алғашқы кооперативтік тәсілдер: Азаматтық қоғамға шолу</u>

Ұйымдастырушы: Carbon Market Watch, Қоршаған орта және даму жөніндегі үкіметтік емес ұйымдардың неміс форумы, LIFE eV, Швецияның табиғатты қорғау қоғамы; Модератор: Иса Мульдер (Carbon Market Watch); Спикеры:

- Аня ИПП (Швецияның табиғатты қорғау қоғамы)
- Дэвид Кнехт (Fastenktion)
- Федерика Досси (Көміртекті климаттық қызмет)
- М.Дж.Мэйс (6-бап бойынша келіссөз жүргізуші Сент-Китс және Невис)
- Сэмюэл Нгей (Namati)
- Табеа Касик (жергілікті тұрғындардың көшбасшысы халықтардың ашанинка)
- Тришант Дев (Ғылым және қоршаған орта орталығы)

Негізінен сыни реңк: баяндамашылардың көпшілігі, соның ішінде Carbon Market Watch, Ғылым және қоршаған ортаны қорғау орталығының (CSE), жергілікті ұйымдардың және азаматтық қоғам топтарының өкілдері 6.2-баптың ағымдағы құрылымына қатысты елеулі алаңдаушылықтарын білдірді. Олар ережелер қоршаған ортаның тұтастығын, ашықтығын немесе қоғамдастықтың қорғалуын қамтамасыз ету үшін жеткіліксіз екенін атап өтті.

Елеулі кемшіліктер анықталды: Федерика Досси (Carbon Market Watch) және Тришант Дев (CSE) бірін-бірі толықтырудағы, жүйеліліктегі, сандық бағалау стандарттарындағы және қауіпсіздік шараларындағы елеулі кемшіліктерді атап өтті. Техникалық сараптамалық шолулар әділ бақылауды қамтамасыз ету немесе түзету шараларын қамтамасыз ету үшін тым әлсіз деп танылды. Жоюдың қалай өңделетініне қатысты ерекше алаңдаушылықтар болды, нақты стандарттар немесе бас тартулар үшін жауапкершілік жоқ.

Теңдік пен қатысудағы маңызды олқылықтар: Табеа Касик байырғы халықтардың құқықтарының, ақпараттандырылған келісімнің және байырғы аумақтарға әсер ететін жобаларға қадағаланатын кепілдіктердің жоқтығын атап өтті. Сэмюэль Нгей сонымен қатар жергілікті қоғамдастықтар 6.2-бапқа байланысты шешімдер туралы негізінен хабарсыз немесе шеттетілгенін атап өтті.

Шектеулі орындау және тәуелсіз қадағалаудың болмауы: Шолу жүйесі түзетуден гөрі жеңілдетуші ретінде кеңінен сынға алынды. Федерика мен М.Дж.Мэйс (келіссөз жүргізуші) екеуі де қазіргі жүйенің сәйкестікті қамтамасыз ету немесе жазалау шараларын қолдану үшін ең аз мүмкіндіктері бар елдердің өз-өзіне есеп беруіне негізделгенін мойындады.

Кейбір сақтықпен конструктивті көзқарастар:

М.Дж.Мэйс ережелер кітабының кемшіліктерін мойындады, бірақ келіссөз жүргізушілердің алдында тұрған саяси шектеулерді атап өтті. Ол есеп беру талаптарына соңғы толықтыруларды прогрестің белгісі ретінде атап өтті және азаматтық қоғамның үздіксіз бақылауының маңыздылығын атап өтті.

Тришант Дев тексеру процесінің болуы, тіпті қазіргі уақытта оның тиімділігі жеткіліксіз болса да, оның болмауынан жақсырақ екенін мойындады.

Бірнеше панелистер 6.2-бап, әсіресе 2028 жылға қарай, елеулі реформалар жүзеге асырылатын болса, қол жеткізу қиын салдарларды азайту шаралары үшін климаттық қаржыландыруды қамтамасыз ету әлеуетін әлі де сақтайды деп ұсынды.

17 маусым

<u>Көміртегі нарықтары көміртекті жоғары тиімділікпен жоюды қалай қамтамасыз ете алады</u>

Ұйымдастырушы: GIZ, Бенин, International Climate Dialogue eV (ICD); Спикеры:

- Стивен Хох (Perspectives Climate Group)
- Доктор Энн Омамбия (Кения)
- Мүбарак Мұқайла (Батыс Африка Даму банкі)
- Грегор Сана (GIZ климаттың өзгеруіне қатысты құзыреттілік орталығы)

Стефан Хох (Perspectives Climate Group) түсіндірді көмірқышқыл газын шығару (CDR) болып табылады толықтырумен, шығарындыларды азайтуды алмастырумен емес. Қол жеткізу үшін жоғары интеграцияланған CDR қажет нөлдік және теріс таза көрсеткіштердің ғасырдың екінші жартысында. Дегенмен, жою технологиялары өте ерте сатыда және қазіргі уақытта бірнеше сәйкестік нарықтары оларды біріктіруде.

Шеңберінде ККМ тек орман өсіру мен орманды қалпына келтіру қолайлы болды, ал кері қайтару қаупіне байланысты уақытша несиелерді пайдалану орман шаруашылығын сатып алушылар үшін тартымсыз етті. Көміртекті алу және сақтау (ОКҚ) сияқты басқа әдістемелер тым кеш мақұлданды және ешқашан енгізілмеді. Бұл қалдырды ККМ ауқымды алып қоюлар үшін шағын прецедентпен.

6.4-бапқа сәйкес жаңа бағыт Арналған КС29 6.4-бап бойынша жою туралы нақты нұсқаулық қабылданды. Белгілі жаңартуларға мыналар кіреді:

- Бас тарту тәуекелдерін басқару үшін уақытша несиелерді буферлік пулдармен ауыстыру.
- Міндетті түрде бас тарту жағдайында сақтандыру тетіктеріне қойылатын міндетті емес талаптар.
- 2025 жылдан бастап әдістемені әзірлеудің кешенді жоспары, жою шараларының нормативтік негізін белгілейді. Дегенмен, алғашқы жобалық әдістемелер 2026 жылға дейін күтілмейді және дайындықты жеделдету үшін мемлекеттік сектордан да, жеке сектордан да айтарлықтай қолдау қажет.
- Жоюдың техникалық және биологиялық түрлері біртекті емес: жою құны, тұрақтылығы және күрделілігі бойынша айтарлықтай өзгереді ЖҰМЫС: Биологиялық жою (мысалы, орман өсіру, биокөмір) бар төмен шығындар, бірақ көбіреке қайтарудың жоғары тәуекелдері. Геологиялық және инженерлік шешімдер (мысалы, DAC + CCS) тұрақтылықты қамтамасыз етеді, бірақ қалады қымбат тұратын және технологиялық жағынан дамымаған. ЖҰМЫС әсіресе ауқымды немесе шашыраңқы биологиялық жобалар үшін айтарлықтай кедергі болып қала береді.

Кениядан көміртегі нарығының қазіргі жағдайы және негізгі кедергілер:

Доктор Энн Омамбия (NEMA Kenya) Кенияның CDM-ден REDD+-ке және ерікті көміртегі нарығына дейінгі көміртегі нарықтарына көптен бері қатысуын атап өтті. Кения жәнекөміртекті сіңіруді жаңартылған ұлттық шығарындылар стандарттарына, соның ішінде "көгілдір көміртегіге" (мангрлар), орман шаруашылығына және климаттық қолайлы ауыл шаруашылығына біріктіреді. Биокөміртек, DAC және топырақ көміртегі конференцияларын қоса алғанда, CDR бойынша ұлттық білім алмасу платформаларын өткізу.

Геотермалдық әлеуеті бар аймақтарда, әсіресе Рифт аңғарында пилоттық техникалық CDR, бірақ геологиялық және әлеуметтік сезімталдыққа байланысты сақтықпен.

Қоғамдық пайданы бөлуді және CDR жобалары үшін қоршаған ортаға және әлеуметтік әсерді міндетті бағалауды қоса алғанда, сенімді реттеуші кепілдіктерді (Кенияның климаттың өзгеруі туралы заңы арқылы) жүзеге асыру.

Негізгі кедергілер болып табылады:

- Қоғамдық қабылдау және әлеуметтік қабылдау, әсіресе DAC сияқты технологиялық алшақтықтар жағдайында.
- Мониторинг пен модельдеуге, әсіресе геологиялық белсенді аймақтарда жоғары шығындар.
- Саласындағы техникалық білімнің болмауы ЖҰМЫС және ұлттық мекемелер арасындағы тәуекелдерді модельдеу.

Мүбарак Мұқайла (Батыс Африка Даму банкі, BOAD) аймақтың қаржылық өтімді екенін атап өтті, бірақ климаттық жобаларды жеке сектор "инвестициялық (тартымды)" ретінде қабылдамайды. Батыс Африкадағы қаржыландыру мәселелеріне сыни талдау анықтады пөтемақы:

- Нашар деректер инфрақұрылымы және жобаны дайындау.
- Министрліктер арасындағы алшақтық (мысалы, ЭМ-де техникалық деректер бар, бірақ қаржымині жобалардың орындалу барысы туралы хабардар емес)
- Жеке сектордың қатысуын тежейтін көміртегі несиелеріне иелік ету мәселесінде анықтықтың болмауы.

BOAD қалдықтарды кәдеге жарату бойынша экономикалық тиімді жобаларды құрылымдау үшін аймақтық жобалық қорды әзірлейді және бүкіл аймақ бойынша озық тәжірибелермен (мысалы, Ганадан) белсенді түрде бөліседі.

Батыс Африканың көміртегі нарықтары альянсының үйлестіруді, әдістемелерді және нормативтік-құқықтық базаны жақсартудағы рөліне баса назар аударылады.

Барлық баяндамаларда пікірсайысқа қатысушылар мынаны атап өтті:

- Көміртекті кетіру өте сенімді және пайдалануға дайын болуы керек ЖҰМЫС.
- Нарыққа енгізу (әсіресе 6.4-бапқа сәйкес) қажет, бірақ жеткіліксіз —сондай-ақ сенімді қолайлы орта, саяси келісімділік және техникалық әлеует маңызды.
- Табиғатты қорғауға байланысты қалдықтарды кәдеге жарату дамушы елдер үшін, әсіресе AFOLU секторларында әлі де маңызды болып қала береді, бірақ қауіпсіздік шаралары, қаржыландыру және тұрақтылықты дәлелдеу арқылы барынша азайтылуы керек.
- Көміртегі нарықтары CDR құлпын аша алады, бірақ реттеудің анықтығымен, бастапқы кезеңдегі қаржыландырумен және мемлекеттік және жеке сектор ынтымақтастығымен үйлескенде ғана.

18 маусым

<u>Көміртегі нарықтарындағы сенім мен ашықтық: Париж келісімін несиелеу механизмі</u>

Ұйымдастырушы: БҰҰ КӨНК (Яна Мессечкова ханым, imessetchkova@unfccc.int); Спикеры: Мартин Гессион (6.4-баптың қадағалау органының төрағасы)

- Эль-Хаджи Мбайе Диан (6.4 баптың бақылау органының мүшесі)
- Ритика Тевари (South Pole)
- Аксель Михайлова (Perspectives Climate Group)
- Иса Мульдер (Carbon Market Watch)
- Карен Олсен (ЮНЕП, Копенгаген климаттық орталығы)

Баяндамашылардың жалпы пікірі: Олар 6.4-баптың қадағалаушы органын атқарған ауқымды жұмыстары үшін жоғары бағалады. Баяндамашылар көп нәрсеге қол жеткізілгенімен, механизмнің сенімділігі жою/жою стандарттарының сәтті аяқталуына, инклюзивті әлеуетті арттыруға және іске асыру барысында амбицияларды қолдауға байланысты екендігімен келісті. МКҚҚ өміршеңдігі, әділдігі және операциялық анықтығы белсенді мәселелер болып қала бергенімен, жоғары сенімді көміртекті несиелер үшін эталон ретінде қарастырылады.

Әдістемені енгізу және енгізу кезеңі: Мартин Гессион (A6.4 қадағалау органының төрағасы) келіссөздерден жоғарыдан төменге және төменнен әдістемелерді қолдана отырып енгізуге көшуді атап өтті-жоғары. Тұрақты даму стандарттары, шағым беру механизмі және уақытша тізілім қазірдің өзінде енгізілді. Тәуекелдерді бағалау құралдары (күшін жою және жою үшін) аяқталуын күтуде. Әлеуетті арттыру елдерге несиелерді бұзбай авторизациялауға көмектесу үшін қажет ОНУВ.

Ашықтық: Эль-Хаджи Мбайе Диан (A6.4 қадағалау органының мүшесі) қоғамдық пікірге ашық және қолданыстағы құралдарға сүйенетін әдістемелік әзірлеу процесінің ашықтығын атап өтті. 6.4-баптың тәжірибесін Париж келісімінің принциптерімен үйлестіруге баса назар аудара отырып, базалық деңгей, толықтыру және жою стандарттары әзірленуде.

Жобаны әзірлеушілердің мәселелері және деректер мәселелері: Хритика Тевари (South Pole) әдістемелерде егжей-тегжейлердің болмауына байланысты деректерді жинауға жұмсалатын шығындардың ауыртпалығын атап өтті. Ол сондай-ақ негізгі есептеулердегі көп деңгейлі консервативтілікке күмән келтіріп, шығарындыларды азайтуды AMS-II-мен салыстырғанда 77%-ға дейін төмендетуге болатынын атап өтті.G. CDM-ге көшудің белгісіздігі және қабылдаушы елдер ескірген жобаларға жаңа ережелерді қалай қолдану керектігі туралы түсініксіз, бұл нақты көшбасшылық пен әлеуетті арттыру қажеттілігін көрсетеді.

Базалық желінің тұтастығы мен толықтырушылық стандарттары: Аксель Михаэлова (Perspectives Climate Group) SB амбицияларын жоғары бағалады, бірақ жоба деңгейіндегі экономикалық өміршеңдік тұтастықтан басым болуын ескертті. Ол консервативті тәсілдерді,

ел деңгейіндегі базалық түзетулерді және жою тәуекелдерін жою үшін уақытша несиелерді жақтады.

Азаматтық қоғам және адалдық мәселелері: Иса Мулдер (Carbon Market Watch) жаңа стандарттарды құптады, бірақ 1% төмендетілген түзетуді 1,5°C теңестіру үшін жеткіліксіз деп сынға алды. Ол тестілеудің нақты процедураларында анықтығы жоқ қосымша құрылымға баса назар аударды. Ол сенімді күшін жою ережелерінің, әдістемелерді төменнен бағалаудың маңыздылығын атап өтті-жоғары және азаматтық қоғамның мониторинг жүргізу мүмкіндіктерін кеңейту.

Орнықты дамуды бағалау: Карен Олсен (ЮНЕП) SD құралының үш құрамдас бөлігін сипаттады: қорғаныс шараларының тәуекелін бағалау, мониторинг және SDG әсерін бағалау. Құрал прогресті атап өткенімен, ол қолмен, деректерді қажет ететін және әлі цифрланбаған күйінде қалады, қазіргі уақытта практикалық қолдану тәжірибесі шектеулі.

Сұрақ/жауап: 6.4-бапқа сәйкес REDD+, ауыл шаруашылығы және басқа да ҰБЖ перспективалары қандай?

Мартин Сессиясы орман өсіру/орманды қалпына келтіруден тыс аумақты кеңейтуді растады. Ағып кету және кері қайтару тәуекелдеріне арналған стандарттар әзірленуде және сенімділікті қамтамасыз ету үшін сенімді, консервативті ережелер қажет.

Аксель Михайлова юрисдикциялық инвестиция арқылы REDD+ интеграциясын қолдады. Ол CDM-дегі сәтсіздігіне байланысты тосқауылдарды талдаудан сақтандырды және басылған сұранысқа нәзік қарауды жақтады — мүмкін, басқа жерлерде қатаң талаптармен бірге ерекшеліктер арқылы.

Әл-Қажы Мбайе Диан ол жобаларды қамтитын ағып кетулер, мониторинг және қайтарулар бойынша стандарттар әзірленіп жатқанын қосты Табиғи шешімнің (ТШ).

<u>Бакуден кейінгі көміртегі нарығын басқару: іске асырудағы олқылықтарды жою және жеке қаржыландыруды жұмылдыру</u>

Ұйымдастырушы: ICC, IETA, The Nature Conservancy, Emergent; Модератор: Андреа Бонзанни (IETA); Спикеры:Венди Майлз (топ ICC Carbon Pricing)

- Беатрис Гранзиера (REDD+табиғатты қорғау)
- Дэвид Ньюелл (6 бап бойынша келіссөз жүргізуші, Швеция)
- Мальвина Буржек (EY климаттық саясат орталығы)
- Марсела Шакон (Байер)
- Дженнифер Таули Корпус (өкіл ҚҰМО, Ниа Теро)

Венди Майлз (ICC Carbon Pricing Group) таныстырды 6-бап бойынша шешімдерге шолу КС29. 6.2 және 6.4 баптары қазір толық жарамды болып саналады. Атап айтқанда, орман өсіру және ормандарды молықтыру жобаларын таза даму механизмінен көшіруге мүмкіндік беретін ереже бар (ККМ) 6.4-баптың жаңа механизміне (МКҚҚ). 6.4-бапқа сәйкес тізілімнің негізгі функциялары қорытындыларды шығару сияқты жетілдірілген мүмкіндіктерге арналған қосымша опциялары бар "бассейн және көрініс" есептері болады. 6.2-баптың шешімі авторизацияның үш түрін қамтиды: (1) кооперативтік тәсілдер, (2) жеңілдету нәтижелерін бірінші рет беру және пайдалану және (3) субъектілерді авторизациялау. Жеке сектор үшін маңыздысы, шешім аударымнан кейін авторизацияны өзгертуге мүмкіндік береді — егер оны қабылдаушы Тарап алдын ала анықтаса — осылайша инвестициялық тұрақтылықты қамтамасыз етеді.

CBAM салдары: 6-бап қазір ұлттық саясатқа енгізілуде және бүкіл әлемде қарқын алуда. Дегенмен, Венди Майлз (ICC Carbon Pricing Group) ЕО-ның шекаралық көміртегі шығарындыларын реттеу механизмі (CBAM) дамушы елдер үшін әсіресе жойқын болуы мүмкін екенін ескертті. Соған қарамастан, Қазақстан, Зимбабве, Камерун және Египет сияқты елдер қазірдің өзінде 6 -бапты жүзеге асыруда немесе қолдануға дайындалуда, бұл оларға CBAM -мен байланысты ауыртпалықты жеңілдетуге мүмкіндік береді.

Венди Майлз 6-бапты пайдалана отырып, CBAM салдарын азайтудың ықтимал стратегияларын сипаттады:

- Қаржыландыру құралы: шығарындыларды азайту технологияларын қаржыландыру үшін 6-бапты пайдаланыңыз.
- ITMO көміртегі бағасының баламасы ретінде: қазіргі уақытта ЕО CBAM ережелеріне сәйкес қабылданбайды.
- Өтемдік сатып алулардан CBAM кірісі: ЕО-да талқыланады, бірақ қабылданбайды.
- CBAM төлем мультипликаторы: Азия Даму Банкі жаңа балама ретінде ұсынған.

Беатрис Гранзиера (The Nature Conservancy REDD+) осы саладағы прогресті атап өтті юрисдикциялық REDD+ (JREDD+), он жылдан астам уақыттан кейін іске асыру буферлік пулдың тиімділігі сияқты құнды операциялық түсініктерді беретінін атап өтті. Пайданы бөлісудің бірінші юрисдикциялық жоспары қазірдің өзінде дайын. REDD+ өз бетінше қаржыландыру механизмі болмаса да, ол 6-бапты қаржыландыру және нарықтық қаржыландыру сияқты басқаларға қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Дегенмен, проблемалар сақталуда: несие сапасының төмендігі, сұраныс пен ұсыныстың шектеулілігі және сенім мәселелері. Дегенмен, қыркүйекке дейін 419 миллион доллар көлемінде төлемдер күтілуде, бұл REDD+/6-баптың маңызды кезеңі болады. Ол атап өткендей, КС29 6.4-баптың әдістемелік негіздерін белгіледі, ал JREDD+ ережелері 2026 жылы күтіледі. Қазір басты мәселе - 6.4-баптың ауқымды тетіктері JREDD+-ті қамти ма, жоқ па. Ол сондай-ақ 6-бап бойынша сұраныстың қазіргі жағдайын, КОРСИЯНЫҢ 6-бап бойынша сұраныстың негізгі драйвері болып қала беретінін атап өтті.

Швецияның 6-бапқа қатысудан алған сабақтары : ITMO сатып алу бағдарламасы бар ЕО-ның жалғыз елі ретінде Швеция өз мақсатына жету тәсілімен бөлісті. ОНУВ үш арна бойынша: Көміртекті секвестрлеумен және сақтаумен биоэнергетика (BECCS), ЗИЗЛХ және 6-бап. Қанағаттанарлықсыз нәтижелерге байланысты ЗЫЗЛХ Швеция 6-бапқа жүгінеді. Олар қабылдаушы елдің амбицияларын біріктіру және жоғары әсерді қамтамасыз ету үшін жоғары бағаны төлеу құнды екенін атап өтті. Мысалы, егер Швецияның шығарындыларды азайтуға арналған шекті құны 100 АҚШ доллары/TCOЇ, ал Гана 50 АҚШ долларын құраса, Ганаға инвестиция салу климатқа екі есе пайда әкеледі. Швеция да қолдайды "несиелеудің шектеулі мерзімдері": 10 жылға несие алу, содан кейін қабылдаушы елге келесі 10 жылға несие қалдыру.

EY және Байердің жеке сектордағы рөлі: EY екі мәселені атап өтті: (1) 6-бапты жүзеге асырудағы қаржыландырудағы олқылықтар және (2) нарықтағы сенім тапшылығы. Бірінші мәселені шешу үшін EY корпорацияларға алдын ала қаржыгер болуға және нарықтық әлеуетті арттыруға көмектеседі. Екінші мәселені шешу үшін олар жеке сақтандыру құралдарын ұсынады. EY сонымен қатар Microsoft корпорациясымен бірге 6.4-баптың тізілімі мен платформасын әзірлеуде. Байер көміртегі нарығын 3 компания мен 9 елден (2021 ж.) 25 компанияға және 27 елге 1 миллиард доллардан астам жұмылдырылған өсімге сілтеме жасай отырып, ормандарды сақтауға стратегиялық инвестиция ретінде қарастырады. өтемақы төлеу бойынша ұсыныстарды дайындау және процеске қосылукөміртектің ятростары.

Жергілікті халықтардың теңдігі және қатысуы: Дженнифер Таули Корпус (өкіл ҚҰМО) байырғы халықтарды жоғары интеграцияланған нарықтарға ерте енгізудің маңыздылығын атап өтті. Маңызды консультациялар, қорғаныс құрылымдары және кеңес беру рөлдері маңызды. Жобаларға (мысалы, LEAF) қызығушылық жергілікті аумақтарда артып келе жатқанымен, ол JREDD+ шеңберінде байырғы тұрғындар басқаратын жобаларға мүмкіндік беретін қатысу кедергілерін азайту қажеттігін атап өтті.

Беатрис Гранзиера (The Nature Conservancy REDD+) атап өтті 6-бапты тиімді жүзеге асырудың үш тірегі: ашықтық пен жүйелілік, экологиялық тұтастық (мысалы, қосарланған есепке алудың немесе ағып кетудің болмауы), заңнамалық және сапаны қамтамасыз ету негіздерін қоса алғанда, әлеуетті арттыру.

Көміртегі нарығының тенденциялары және 6-бапты енгізу: Венди Майлз (ICC Carbon Pricing Group), 6-баптың ұлттық схемаларға өсіп келе жатқан қосылуын талқылады. Сингапур, Бразилия, Таиланд және Вьетнам сияқты елдер 6-баптың несиелеріне өз міндеттемелерінің 5-30% жабуға рұқсат береді. шығарындылар саудасының жүйесіне немесе салықтарға.

Керісінше, ЕО шығарындыларының сауда жүйесі және CBAMS қазіргі уақытта көміртегі несиелерін, соның ішінде 6-баптағы талаптарды орындау үшін пайдалануға тыйым салады. Шешілмеген негізгі мәселе - ITMO CBAM бойынша көміртегі бағасының орнын толтыру құқығына ие бола ала ма, жоқ па. Қолданыстағы ережелерге сәйкес, олар жоқ. Бірақ ЕО—ның 2040 жылға дейінгі климаттық мақсаттарға қол жеткізу жоспары (2 шілдеде күтілуде) халықаралық несиелердің 3%-на дейін пайдалануға рұқсат беруі мүмкін - бұл Франция мен Германия жақтайтын ауысым.

Алға қарай практикалық жол: Осы реттеуші шектеулерге қарамастан, Венди Майлз (ICC Carbon Pricing Group) бір нақты шұғыл шешімді ұсынды: 6-бапты шығарындыларды азайтудың қаржылық механизмі ретінде пайдалану. Мысалы, үнділік болат компаниясы несиені қайтаруға сенбей, 6-баптың жобалары есебінен қаржыландырылатын шығарындыларды азайту арқылы CBAM міндеттемелерін азайта алады.

19 маусым

<u>Ашық мониторинг: есеп беру арқылы 2030 жылға қарай ормандардың нөлдік жойылуын қамтамасыз ету</u>

Ұйымдастырушы: CIFOR, ICRAF; Модератор: Питер Минанг (CIFOR-ICRAF); Спикеры:

- Берия Леймона (CIFOR-ICRAF)
- Кристофер Мартиус (CIFOR-ICRAF)
- Йоварганның пингі (IIASA)
- Ли Виновецки (CIFOR-ICRAF)
- Даниэль Мурдиярсо (CIFOR-ICRAF)
- Марко Тулио Скарпелли Кабрал (бразилиялық UNFCCC үйлестірушісі)
- Андреас Ройман (БҚФ)
- Рут Ирлен (Германия)
- Дирк Немиц (БҰҰ КӨНК)

Мониторинг күрделілік пен инклюзивтілікті қамтуы керек: Панельге қатысушылар климатты бақылау жүйелері көміртектен асып, биоәртүрлілікті, суды, өмір сүруді және әлеуметтік әділеттілікті қамтуы керек екенін атап өтті. Мониторинг жан–жақты, дәйекті (жеңілдету мен бейімделуді қамтитын) және инклюзивті болуы керек - ғылыми деректерді де, жергілікті білімді де қамтуы керек.

Деректерді басқару деректердің қолжетімділігі сияқты маңызды: қазір жер мен орманды бақылаудың көптеген құралдары бар болса да, панельге қатысушылар анықтық, қолжетімділік, қатысу және есеп беру жиі назардан тыс қалатынын атап өтті. Басқару аспектілері — деректерге кім иелік етеді және оған қол жеткізе алады — тиімді ашықтық үшін негізгі кедергі болып қала береді.

Жұртшылықтың қатысуымен картаға түсіру және азаматтық ғылымға көмек көрсету қарқын алуда: Индонезия мен Африкадағы жобалар қауымдастықтарды мониторингке тікелей тартатын ашық бастапқы коды бар жер жамылғысын картаға түсіру және георeферентті мобильді қосымшалар (мысалы, топырақ пен ағаш жамылғысының денсаулығы үшін) сияқты құралдарды көрсетті. Бұл күш-жігер жергілікті субъектілердің мүмкіндіктерін кеңейтуге және шатыр астындағы әрекеттерді көрінетін етуге бағытталған.

Топырақ пен сулы-батпақты жерлерді бақылау қажет, бірақ басымдыққа ие емес: панельге қатысушылар топырақтардың маңызды көміртекті сіңіргіштер екенін, ал сулы-батпақты алқаптардың зардаптарды азайтудың орасан зор әлеуеті бар екенін атап өтті. Сияқты құралдар Жердің тозуын қадағалау жүйесі (LDSF) және жүйелер қоғамдастық деңгейінде қалпына келтіру мониторингін жүргізу (CBRMS) қоғамдастықтың белсенді қатысуымен экожүйенің денсаулығын кеңістіктік және уақыттық бақылауды қамтамасыз етеді.

Мониторингті сәйкестік пен қаржымен байланыстыру саяси ерікті талап етеді: қатысушылар деректердің өзі іс—әрекетті ынталандыра алмайтынын атап өтті - саясатты қабылдау, сабақтастық және жергілікті әлеует маңызды. Олар сондай-ақ институционалдық жауапкершіліктің, ұлттық жүйелермен келісімділіктің және қатаңдықты жоғалтпай жеңілдетудің қажеттілігін атап өтті.

Ормандарды климат пен биоәртүрлілік бойынша кеңірек күн тәртібінің бөлігі ретінде бақылау керек: БҰҰ КӨНК келіссөздерінде ормандарға қатысты күн тәртібіндегі мәселелер азайған сайын, панельге қатысушылар орман мониторингін биоәртүрлілік мақсаттарымен және Рио конвенциялары аясындағы алдағы синергиямен байланыстыратын кешенді тәсілдерді қолдануға шақырды. Бразилияның тропикалық орман қорында мәңгілікке ұсынылатындар сияқты көміртегіге негізделмеген оңтайландырылған көрсеткіштер тұрақты ормандарды қолдауға көмектесуі мүмкін.

Жергілікті билік басқаратын тұрақты агроазық-түлік жүйесін трансформациялау арқылы климаттың өзгеруімен күресуге инвестицияларды кеңейту

Ұйымдастырушы: FAO, CIRAD, WHH; Спикеры:

- Марджори Кауфман (Рио-Гранде-ду-Султың қоршаған орта және инфрақұрылым жөніндегі мемлекеттік хатшысы, Бразилия)
- Фелиситас Рериг (саясат жөніндегі аға кеңесші, BMZ, Германия)
- Текини Накидакида (Ауыл шаруашылығы министрлігі, Фиджи)
- Мандастың макларенстері (Африка тобы, Зимбабве)
- Люсия Палау (тұрақты даму жобасының менеджері, DAR Перу)
- Эрве Роджер (кәсібисор UFPA, Бразилия)

Шарм-эль-Шейхтегі (SJWA) бірлескен жұмыс семинары агроэкология бойынша диалогты дамытқаны және стратегиялармен бөліскені үшін (мысалы, Мандазадан) жоғары бағаланды.

Нәтижелерге үміт бар BO62 аймақтық және халықаралық ұйымдарға қаржыландыру мен мандаттарды климат және ауыл шаруашылығы саласындағы шешімдермен сәйкестендіруге мүмкіндік беретін іске асыруға ықпал етеді.

Марджори Кауфман (Қоршаған орта және инфрақұрылым жөніндегі мемлекеттік хатшыРио-Гранди-ду-Сул, Бразилия): Бразилияның ЖІӨ ауыл шаруашылығына өте тәуелді, дегенмен сектор күрделі мәселелерге, соның ішінде жергілікті өндірушілер арасындағы 4,8 миллион АҚШ доллары көлеміндегі қарыз ауыртпалығына тап болады. Бұл мәселені шешу үшін ABC және ABC+ сияқты бағдарламалар жүзеге асырылуда. 10 жыл ішінде академиямен ынтымақтастық және ғылыми-зерттеу талдауы метан мен азот шығарындыларының азайғанын көрсетті. Бұл нәтижелер келесі мекен-жайда ұсынылатын болады KC30, бірақ тиімді жүзеге асыру әлі де тиісті қаржыландыруға байланысты.

Фелиситас Рериг (саясат жөніндегі аға кеңесші, BMZ, Германия): Германия ауыл шаруашылығы мен климатты Рио конвенцияларымен сәйкестендіреді. Ол қолдайды:

- "Өтемақы шаралары" сияқты бағдарламалар арқылы экожүйелік қызметтер үшін төлемдер.
- Шағын фермерлерге несие ретінде 2,3 миллион еуро жиналды.
- Тұрақты даму мақсаттарына ауыл шаруашылығын субсидиялаудан жылына 800 миллиард АҚШ долларын қайта бағыттау.
- Елдерге агроазық-түлік тақырыптарын ұлттық даму жоспарлары мен саясатына біріктіруге көмектесу.

Текини Накидакида (Ауыл шаруашылығы министрлігі, Фиджи): COVID-19 саудаға тәуелді азық-түлік жүйелерінің осалдығын көрсетті. Инвестицияларды кеңейту фермерлердің, әйелдердің және жастардың мүмкіндіктерін кеңейтуді қамтуы керек. Фермерлер климаттық тілге емес, күнкөріс пен азық-түлікке қолжетімділікке басымдық береді, трансформация жергілікті деңгейде резонанс тудыруы керек.

Мандастың макларенстері (Африка тобы, Зимбабве): KJWA-дан кейінгі прогресс агроэкологияны кеңірек түсінуді қамтиды. Ол атап өтті:

- Жергілікті фермерлерге тікелей түсетін мақсатты қаржыландыру қажеттілігі.
- Бөлшектенуді азайту үшін министрліктер арасындағы үйлестіру.
- Жобалық қаржыландырудан жүйелік қаржыландыруға көшу.
- Ресурстарды жұмылдыру үшін ішкі заңнаманы (мысалы, Зимбабвенің климаттың өзгеруі туралы заңы) пайдалану.

Люсия Палау (жоба жетекшісі тұрақты даму, DAR Перу): Амазонканың азық-түлік қауіпсіздігі экожүйені қорғауға және байырғы тұрғындардың құқықтарына байланысты. Көптеген жобалар консультациясыз жүзеге асырылып, жер мен адамдарға зиянын тигізуде. Жергілікті қауымдастықтар жай ғана мүдделі тараптар емес, алдыңғы қатардағы қорғаушылар болып табылады. Құқықтар мен биоәртүрлілікті қорғайтын мемлекеттік-жекеменшік әріптестікке баса назар аудару.

Эрве Роджер (кәсібисор UFPA, Бразилия):

Амазонкадағы кәдімгі ауыл шаруашылығы жылына 4,9 миллиард доллар табыс әкеледі, өнімнің 68 пайызы жергілікті деңгейде тұтынылады. Осыған қарамастан, сектор бағаланбаған. Шешімдерге мыналар кіреді:

- Зерттеулер мен жергілікті технологияларды қолдау.
- Мәдени бірегейлікті қорғау және әділ бөлу.
- Қайта өңдеу инфрақұрылымына инвестициялар және сапа стандарттары.

Агроэкологияға әділ көшу: климатты, биоәртүрлілікті, жерді қалпына келтіруді және т.б. қамтамасыз етутуыстық азық-түлік әділдігі

Ұйымдастырушы: Action Against Hunger (ACF), Brighter Green, Inc, Энергетика, қоршаған орта және даму орталығы (CEED), HEDA, IATP, Швейцария Лентен қоры (FO), Дүниежүзілік жануарларды қорғау ұйымы (WAP); Спикеры:

- Тайли Терана (жергілікті белсенді, Бразилия)
- Джеймс Ройстон (Дүниежүзілік жануарларды қорғау ұйымы)
- Нансифо Чосиле (Оңтүстік Африка елшісі)
- Эйтор Манчини Тейшейра (Федералдық университет Рио-де-Жанейро)
- Джефферсон Эстела (CEED-тегі балық шаруашылығы, мұхит және климат жөніндегі науқаншы)
- Ив Фрейзер (Жаңа климат институты)

Джеймс Ройстон (Дүниежүзілік жануарларды қорғау ұйымы) және елші Нансифо Chosile (Оңтүстік Африка) климаттың, биоәртүрліліктің және жердің деградациясының мәселелерін шешудің түпкілікті тірегі ретінде азық-түлікке құқықтың маңыздылығын атап өтті. Дүниежүзілік азық-түлік қауіпсіздігі комитеті (CFS) Азық-түлік жүйелері мен тамақтануы бойынша ерікті нұсқаулықтар және азық-түлік жүйесін әділ трансформациялаудың нақты жолдарын ұсынатын агроэкологиялық нұсқаулықтар сияқты құралдармен инклюзивті басқару үлгісі ретінде атап өтілді.

Тайли Терана (жергілікті белсенді, Бразилия) байырғы көзқарасты білдірді, Рионың климаттың өзгеруі (UNFCCC), биоәртүрлілік (CBD) және шөлейттену (UNFCCC) туралы үш конвенциясы бір—бірімен тығыз байланысты және жан—жақты қарастырылуы керек. Ол сондай-ақ байырғы халықтар тұрғысынан табиғат, климат, азық-түлік және биоәртүрлілік бір-бірінен ажырамайтынын атап өтті. Ол мыналарды талап етті: Жергілікті ғылымды тануға және тұқымдарды қорғауға. Парадигманың басқарудан қамқорлыққа ауысуы. Билік пен ресурстарды азық-түлік егемендігі бар жергілікті қауымдастықтардың пайдасына қайта бөлу туралы. Жаһандық басымдықтардағы екіжүзділікпен күресу (мысалы, климаттық әділеттіліктің орнына агробизнесті қаржыландыру).

Эйтор Манчини Тейшейра (Федералды университет Рио-де-Жанейро) Бразилияның Зона-да-Мата (кофе негізгі тауарлық дақыл ретінде) ұзақ мерзімді дәлелдерімен бөлісті, мұнда агроэкология топырақтың саулығын, биоәртүрлілігін және тұрақтылығын жақсартып, кофе өнімділігі мен азық-түліктің әртүрлілігін сақтап қалды. Оның зерттеуі мынаны атап өтті: биоәртүрліліктің топырақ сапасы мен өнімділігін сақтаудағы маңызы. Ол корпорациялар негізінен көміртегі секвестрін қадағалайтынын, бірақ бұл элемент көп функционалдылықты білдіре алмайтынын атап өтті. Ол көміртегі нарығының тетіктеріне қатысты мәселелерді көтерді, олар фермерлерді қазірдің өзінде тұрақты тәжірибелері үшін жазалайды (мысалы, жүйелілік пен толықтырушылық ережелеріне байланысты), сонымен қатар ауысудың басында қаржылық қолдауды талап етеді. Ол деректердің ашықтығымен және жергілікті және ғылыми

білімдерді құрметтейтін бірлесіп құрылған мониторинг құрылымдарымен төменнен жоғарыға, бірлескен зерттеулердің қажеттілігін атап өтті.

Ив Фрейзер (Жаңа климат институты) ірі агроазық-түлік корпорацияларының мемлекеттік климаттық міндеттемелерде регенеративті ауыл шаруашылығын (РА) қалай пайдаланатынын сыни тұрғыдан қарастырды:

Әлемдегі ең ірі 30 агроазық-түлік компанияларын зерттеу барысында 24-і қазірдің өзінде РА-ға сілтеме жасаған, бірақ анықтамалар әр түрлі болды және көбінесе түсініксіз болды. РА брендингтің корпоративтік термині ретінде көбірек қолданылуда, бірақ ол әрқашан өлшенетін іске асырумен немесе нәтижелермен қамтамасыз етілмейді. РА-ның корпоративтік бастамаларының көпшілігі тереңірек құрылымдық реформаларды (мысалы, жерге құқықтар, жеткізу тізбегіндегі шығарындылар) болдырмай, егін егуге немесе егін егуге бағытталған. Мониторинг жүйелері көміртегі көрсеткіштеріне басымдық беруге бейім, көбінесе биоәртүрлілікті, теңдікті және азық-түлік жүйесінің трансформациясын елемейді.

Джефферсон Эстела (балық шаруашылығы секторының қатысушысы, CEED-тегі "Мұхит және климат" науқаны) бұғазды ерекше атап өтті Верде аралдары сыни маңызды ретінде теңіз биоалуантүрлілігі аймағының және 2023 жылы СТГ кеңеюі және мұнай төгілуі салдарынан қауіп төніп тұрған азық-түлік қауіпсіздігінің ошағы, бұл балық аулауға тыйым салуға әкелді. Ол шағын балықшылардың құқықтарына баса назар аударды және Филиппиндегі азық-түлік әділдігі мен өмір сүру құралдарын қорғау үшін әділ көшуге шақырды.

23 маусым

Рио конвенцияларын синергетикалық іске асыру үшін әлеуетті арттыру

Ұйымдастырушы: БҰҰ КӨНК (Алехандро Килпатрик)

Спикер:

- Мелани Акоста Чин (Панаманың қоршаған ортаны қорғау министрлігі)
- Қази Амдадул Хок ("Достық" үкіметтік емес ұйымының климаттық іс-қимыл жөніндегі аға директоры)
- Арона Сумаре (Африка даму банкі)
- Лилиан Лугноло (Аризона штатының университеті)
- Джеффри Ци (NAP Global Network)

Синергия үшін әлеуетті арттыру бойынша бірлескен бағдарлама: Рио Конвенциясының үш хатшылығы (UNFCCC, CBD, UNFCCC) іске қосылды әлеуетті арттыру жөніндегі бірлескен бағдарламаға елдерге жоспарлау процестерін үйлестіруге көмектесу үшін (ОНУВ, Ұлттық бейімделу жоспары, Биоәртүрлілікті сақтау жөніндегі ұлттық стратегия мен іс-шаралар жоспары (БҚҚСЖ) және жердің деградациясының бейтараптығы мақсаттары (БҚҚ)) және синергияны іс жүзінде жүзеге асыру. Бұған семинарлар, вебинарлар, ELearning модульдері және "синергия мамандары" үшін алдағы сертификаттау кіреді.

Ұлттық мысалдар:

- Панама өз мақсаттарын біріктіру үшін "Табиғи міндеттемені" енгізді ОНУВ, Биоәртүрлілікті сақтау жөніндегі ұлттық стратегия мен іс-қимыл жоспары (БҚҚСЖ) және жердің деградациясының бейтараптылығы (БҚҚ) мақсаттары айқындылықты, қаржыландырудың жүйелілігін арттыру және барлық ведомстволардың бірлесіп жүзеге асыруы үшін бірыңғай, келісілген құрылымға.
- Бангладеш климаттың өзгеруіне бейімделуді, биоәртүрлілікті сақтауды және жердің тұрақтылығын біріктіретін қауымдастыққа негізделген мангр ормандарын қалпына келтіру бағдарламасын енгізіп, "ABCD" практикалық қадамдарын атап өтті: сәйкестендіру, араластыру, ынтымақтастық және жобалау.

Синергияны енгізу кезінде сауданы басқару: климаттың өзгеруін азайту, биоәртүрлілік және бейімделу арасындағы айырбастар нақты мысалдарды пайдалана отырып қарастырылды. Спикерлер қауіпсіздік шараларының, сценарийлерді бірлесіп жоспарлаудың және осы шиеленістерді еңсеру үшін көп критерийлік талдау сияқты құралдардың маңыздылығын атап өтті.

Мониторинг, есептілік және индикаторлар: Синергия нәтижелерін жақсырақ бақылау үшін бірлескен мониторинг және есеп беру құралдары әзірленуде. Сияқты платформалар жәнекөптілділікке арналған мәліметтер туралы есеп беру құралыэкологиялық келісімдер, перспективалы мысалдар ретінде атап өтілді және мұндай құралдарды UNFCCC және UNFCCC домендеріне кеңейту бойынша талқылаулар жүргізілуде.

Судың және секторараралық кіру нүктелерінің рөлі: Су барлық үш конвенцияда біріктіруші фактор ретінде атап өтілді. БҰҰ жүйесі (мысалы, БҰҰ-Су) өзінің су стратегиясы арқылы интеграцияны ілгерілетеді және суды ұлттық даму жоспарларына, ұлттық іс-қимыл бағдарламаларына және биоәртүрлілікке байланысты жоспарлау мен қолдау тетіктеріне енгізу мүмкіндіктерін зерттейді.

Қаржыландыру синергиясы және институционалдық жүйелілік: бірлескен қаржыландыру стратегиялары мен ведомствоаралық үйлестіруді күшейту қажеттілігі баса айтылды. Африка Даму Банкі секторараралық инвестицияларды қолдау және субұлттық деңгейде әлеуетті арттыру үшін жаңа "Рио-Конвенция қорын" зерттеп жатыр.

Өнімділікке негізделген төлемдер және жергілікті ынталандырулар: ұсыныстарға Рио конвенциясының бірнеше мақсаттарына қызмет ететін тәсілдермен экожүйелерді басқарғаны үшін жергілікті қауымдастықтар мен байырғы тұрғындарды марапаттау үшін "синергетикалық ынталандыруларды" немесе нәтижеге негізделген төлем схемаларын енгізу кірді. Бұл жергілікті деңгейдегі әрекеттерді халықаралық қаржыландыру стратегияларымен үйлестіруге көмектесуі мүмкін.

Көпжақты және ішкі көздерді пайдалану: баяндамашылар атап өтті, не, сияқты жаһандық қорлар болса да БҚФ және ЖЭҚ, ілеспе жеңілдіктері бар жобаларды қолдау, ұлттық климаттық қаржыландыру тетіктеріне, ұлттық трасттық қорларға және тікелей қолжетімділік ұйымдарына синергияны енгізу бойынша көбірек жұмыс қажет. Бұл ұлттық құралдар синергетикалық ойларды олардың дизайнына және қаражатты жұмсау әдістеріне енгізуі керек.

25 маусым

Тропикалық ормандарды инновациялық қаржыландыру

Ұйымдастырушы: Норвегияның тропикалық орман қоры (RFN), Тропикалық орман қоры (ОроВерде), "Планета үшін өсімдіктер" қоры, Құқықтар мен ресурстар институты (RRI)

Спикер:

- Лилиан Чагас (Бразилия елшісі)
- Доктор Уго Роза (тропикалық орман қорының орман маманы)
- Андреа Тион (Гватемаланың қоршаған ортаны қорғау министрлігі)
- Карло Тюдор (жабайы табиғатты қорғау қоғамының мемлекеттік саясат жөніндегі директоры)
- Мириам Филипп (BMZ Германия)

Лилиан Чагас (Бразилия елшісі) Tropical Forest Forever Foundation (TFFF) компаниясының құнды ормандарды жете бағаламайтын нарықтағы сәтсіздікті жою миссиясын атап өтті. Ол Жаһандық экологиялық қор (ГЭФ) сияқты екіжақты немесе көпжақты институттар жиі басқаратын жобаға негізделген қазіргі халықаралық ынтымақтастық бөлшектенген және уақытпен шектелгенін түсіндірді. Керісінше, TFFF қол тимеген ормандарға көбірек экономикалық құндылық беретін тұрақты, ұзақ мерзімді және тұрақты қаржыландыру ағынын ұсынуға тырысады, бұл олардың ормандардың жойылуымен салыстырғанда экономикалық бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді. Қор келесідей құрылымдалған аралас қаржылық егеменді донорлар жоғары тәуекелді сіңіру арқылы кіші траншты қаржыландыратын құрал, ал жеке капитал 1:4 қатынасында аға траншқа үлес қосады. Бұл модель тропикалық ормандарды қорғауды қаржыландыра отырып, инвесторлар үшін пайда табуға бағытталған.

Шағас төлемдердің екі ерекшелігін атап өтті. Біріншіден, тропикалық ормандары бар елдер табиғатты қорғаудың ұлттық басымдықтары үшін қаражатты пайдалану үшін толық еркіндікпен тікелей бюджеттік қаражат алады. Міндетті минимум 20% жергілікті халықтар мен жергілікті қауымдастықтарға жіберіледі (ҚҰМО). Екіншіден, TFFF өнімділікке негізделген модельді қабылдайды, мұнда төлемдер бұзылмаған орман алқаптарының ғылыми

дәлелденген өлшемдерімен байланысты, осылайша ормандарды көміртекті раковиналар ғана емес, экологиялық активтер ретінде бағалау арқылы REDD+ толықтырады. Өкілдік ете отырып КС30 Белемде стратегиялық мүмкіндік ретінде Шагас TFFF-ті дамып келе жатқан климаттық қаржыландыру парадигмасының инновациялық механизмі ретінде орналастырды. Ол TFFF-ті таза мемлекеттік донорлық үлгілерден жеке инвесторларды, даму банктерін және нарықтық құралдарды қамтитын аралас қаржыландыру құрылымдарына жаһандық көшуге орналастырды. Ол климаттың өзгеруіне қарсы іс-шараларды жыл сайынғы 100 миллиард долларлық қаржыландырудың тарихи мақсатын атады, ол қазір Жаңа ұжымдық сандық мақсатқа айналды (НККО), ол 2030 жылға қарай жылына 300 миллиард долларға және 2035 жылға қарай 1,3 триллион долларға жетуді көздейді. Ол TFFF әртараптандырылған қаржыландыру көздерін жұмылдыру арқылы осы кеңейтуге сәйкес келеді деп сендірді.

Доктор Уго Роза, тропикалық ормандар қорының орман шаруашылығы маманы, TFFF құрылымдық және техникалық дизайнын баяндады. Ол қор капитал нарығына инвестициялау үшін 125 миллиард долларды — мемлекеттік көздерден 25 миллиард долларды және жеке және институционалдық инвесторлардан 100 миллиард долларды біріктіретінін түсіндірді. Инвестициялық кіріс екі функцияны орындайды: инвесторларға пайыздық төлемдер және тропикалық ормандары бар жарамды елдерге өнімділікке негізделген төлемдер. Бұл елдерде ылғалды, жалпақ жапырақты ормандар болуы және ормандардың жойылуының жылдық деңгейін 0,5%-дан төмен деңгейде ұстауы қажет. Спутниктік деректер ормандардың тұтастығын тексеру үшін пайдаланылатын болады, төлемдер бүлінбеген ормандар үшін гектарына 4 доллардан, ал ормандарды кесу үшін гектарына 400-800 доллардан және деградация үшін 100 доллардан айыппұл салынады.

Қорды басқаруды екі заңды тұлға жүзеге асырады: Қор (басқарушы ЖҰМЫС төлемдермен) және Инвестициялық қормен (капиталды өңдеумен). Кеңестердің құрамына донор және алушы елдердің өкілдері, қаржы сарапшылары және азаматтық қоғамды білдіретін консультативтік кеңес кіреді. Көпжақты Даму банкі, бәлкім, Дүниежүзілік банкпен серіктестікте, сенімгер ретінде әрекет етуі мүмкін. Роза мойындады ағаш төсенішінің 20% шегін, қоршаған ортаға зиянды инвестициялардан кепілдіктерді және ресурстарды бөлуде анықтық қажеттілігін қоса алғанда, алаңдаушылық ҚҰМО.

Мәселелер мен қолдау сұраулары

Карло Тюдор (Жабайы табиғатты қорғау қоғамының мемлекеттік саясат жөніндегі директоры) ғылыми-техникалық мәселелерді атап өтті, мысалы ормандардың деградациясының жаһандық анықтамасының болмауы және мониторингтің әртүрлі мүмкіндіктері. Ол мүмкіндігі төмен елдердің шамадан тыс жүктелуіне жол бермеу үшін ғылыми қатаңдық пен практикалық іске асыру мүмкіндіктері арасындағы тепе-теңдіктің маңыздылығын атап өтті. Тюдор атап өтті деградацияның икемді, мерзімді түрде қайта қаралатын анықтамаларына қажеттілік және азаматтық қоғамның басқару рөліне қатысты алаңдаушылығын атап өтті ҚҰМО. Сондай-ақ, TFFF Париж келісімі бойынша донорлық міндеттемелерді алмастыруы мүмкін деген алаңдаушылық бар және НККО. Тюдор TFFF қолданыстағы механизмдерді ауыстыру емес, қосымша ретінде қарастырылуы керек деп түсіндірді, мысалы БҚФ, ЖЭҚ және REDD+.

Ол TFFF-ке саяси қолдаудың артып келе жатқанын атап өтті. Нақты қаржылық міндеттемелер әлі қабылданбағанымен, Ұлыбритания, Германия және Норвегия сияқты елдер тұжырымдаманы мақұлдады және оны жобалау бойынша талқылауларға қатысуда. Дейін КС30 басты назар менеджмент пен қаржылық архитектураны аяқтауға, тропикалық орман елдерінің, соның ішінде Конго бассейні елдерінің қатысуын арттыруға және мемлекеттік және жеке инвесторларды тартуға бағытталған. Тюдор Дүниежүзілік банктің TFFF операциялық моделіне сенімділік беретін қатысуын жоғары бағалады. Ол қордың экологиялық нәтижелерге басымдық беру және өндіруші қызметтен аулақ бола отырып, жаңартылатын энергия көздері сияқты тұрақты секторларға инвестицияларды бағыттау үшін қатаң стресс-тестілеуден өткенін айтты.

Ел өкілінің көзқарасы – Гватемала мен Германия

1. Андреа Тион (Гватемаланың қоршаған ортаны қорғау министрлігі) Гватемаланың REDD+ бағдарламасына қатысқанына қарамастан, елде 2024 жылы ормандардың жойылуының ең жоғары деңгейі байқалғанымен бөлісті. Ол мұны қаржыландырудың сенімсіздігімен, қысқа мерзімді жобаларға шамадан тыс тәуелділікпен және қатысудың жеткіліксіздігімен байланыстырды ҚҰМО. Tion "Comunidad de Concesiones" сияқты қауымдастық басқаратын орманды басқарудың табысты үлгілерін кеңейтуді және экотуризм мен агроорман шаруашылығы сияқты тұрақты күнкөріс көздерін ұзақ мерзімді қаржыландыруды қамтамасыз етуді жақтады. Ол жұртшылықтың қатысуымен басқарудың және үкімет пен қауымдастықтар арасындағы алшақтықты жоюдың маңыздылығын атап өтті.
2. Мириам Филипп (BMZ Германия) Германия бюджеттік шектеулерге, соның ішінде Хенбан үшін ұсынылған 9% қысқартуға қарамастан, әлі де TFFF тұжырымдамасын қолдайтынын мойындады. Нақты қаржыландыруға уәде берілмегенімен, Германия TFFF-тің басқару және жұмыс топтарына белсенді қатысады. Филипп Германия TFFF-тің аралас қаржыландыру құрылымын мемлекеттік қаржыландыру үлгілеріне қосымша ретінде және оның климаттық қаржыландыру саясатына сәйкес деп санайтынын растады. Ол TFFF-тің әлеуеті жоғары елдерге ғана емес, тропикалық ормандары бар барлық елдерге қолдау көрсетуін жақтады және тікелей қаржыландыруға баса назар аударды ҚҰМО. Терезені қамтитын Германияның Legacy Landscapes Foundation қоры ҚҰМО, осы тәсілдің мысалы болып табылады. Ол Германия Concept Note 3.0 нұсқасын мұқият қарап жатқанын және Дүниежүзілік банктің инвесторлардың сенімін, несиелік рейтингтерін және сенімділігін арттыру үшін тереңірек қатысуын қолдайды.

<u>Біріншілері бойынша шарлау ҚОСЫМША: пікірлер, КЭК және қолдау ІҚҚС</u>

Ұйымдастырушы: БҰҰ КӨНК (Яли Ван); Спикеры:

- Эйяд әл-Джубран – тең төраға ІҚҚС
- Джейкоб Верксман – тең төраға ІҚҚС
- Фредрик Оума – мүше КЭК және Кениянның ұлттық өкілі
- Марсело Роча – мүше КЭК және жетекші рецензент ҚОСЫМША
- Джулия Гардинер – төраға СББ
- Даниэле Виолетти жазған – БҰҰ КӨНК аға директоры
- Сандра Бойтумело Мотшванеди жазған – төраға және модератор КЭК

Қысқаша мазмұны: ұйымдастырылған Консультсарапшылардың белсенді тобымен (КЭК). дамушы елдер өздерінің алғашқы әрекеттерін қалай жүзеге асыратыны қарастырылды ҚОСЫМША шеңберінде ҚБП. Негізгі қорытынды - бұл КЭК және ІҚҚС оқытуға, сенімді нығайтуға және жүйелі түрде жақсартуға баса назар аудара отырып, дамушы елдер үшін ынтымақтастық тіректері ретінде әрекет етеді.

Рөлі ІҚҚС сәйкестікті қамтамасыз етуде: Эйад әл-Джубран және Джейкоб Верксман (Тең төрағалар ІҚҚС) рөлі атап өтілді ІҚҚС жазадан емес, жәрдемдесуден тұрады: комитет келесі арқылы әрекет етеді үш механизмнің: өзін-өзі бастау, автоматты триггерлер (мысалы, ҰБТ-ның өткізіп алған мерзімдері немесе ҚОСЫМША) және тараптардың келісімі. Өзінің 13-ші отырысында ІҚҚС мен өткізіп алған мерзімдер мәселесін қарастырдым, 13.7a/b және 13.9 баптарына сәйкес ережелерді қалай қолдану керектігін алғаш рет түсіндірдім. Нәтижелер (2025 жылдың сәуір айындағы жағдай бойынша) мынаны көрсетеді 171 ел ОНУВ мерзімін өткізіп алды, ал 37 ел міндеттемелерді орындамағандар ҚОСЫМША. ІҚҚС осы тараптармен 2025 жылдың қыркүйегіндегі келесі отырысына дейін хабарласып, кез келген келесі қадамдар алдында ерікті түрде сәйкестік мүмкіндігін қамтамасыз етеді. ONUV жалпыға қолжетімді болғанымен, сәйкестікті анықтау күрделі болды және ІҚҚС сәйкестікті бағалау үшін әрбір жағдайды түсіндіру қажет болды. Баяндамашы атап өткендей, жоқ стандартты тілдің — көптеген ұсыныстарда олардың жауап берген-бермегені нақты көрсетілмеген АҚИ. Мерзімдері де түсініксіздікті тудырды, өйткені кейбір ҰБТ-лар арасында ұсынылды АҚИ және КС29, осыған байланысты олардың 2030 жылдан кейінгі циклге қолданылғаны белгісіз болды.

Ұлттық тәжірибе: Кенияның көзқарасы: Фредрик Оума (КГЭ мүшесі) ДДТ дайындау және ұсыну бойынша Кения тәжірибесімен бөлісті. Белгіленген мерзімдердің тығыздығына қарамастан, Кения ДДТ-ны белгіленген мерзімге дейін ұсына алды. Ол назар аударған негізгі мәселе тиісті контекстті қамтамасыз ету үшін бейімделу ақпаратын шығарындылар туралы деректермен біріктірудің маңыздылығы болды. Мысалы, 2021 жылы Кения мал шаруашылығынан шығарындылардың азайғанын тіркеді. Бір қарағанда, бұл климаттық саясаттың сәтті жүзеге асырылуын білдіруі мүмкін, бірақ нақты себеп малдың жаппай қырылуына әкеліп соқтырған жойқын құрғақшылық болды. Бейімделумен байланысты контекстсіз есепте мұндай шектен тыс тенденциялар қате түсіндірілуі мүмкін. Фредрик сонымен қатар UNFCCC келіссөздер тілін түсінетін мамандандырылған топтармен сенімді ұлттық есеп беру жүйелерін құрудың маңыздылығын атап өтті. Ол көптеген техникалық сарапшылар халықаралық есеп беру талаптарының қалай құрылымдалғанын толық түсінбеуі мүмкін екенін атап өтті, бұл мақсатты әлеуетті арттыруды қажет етеді. Тағы бір маңызды қорытынды шолу тобының рөлі болды. Кения ішінара скринингке қатысқан сарапшылардың кәсібилігі мен ынтымақтастыққа дайындығының арқасында оң тәжірибе жинақтады, бұл "адами фактор" ашықтықты қамтамасыз етудің тиімді процестерінде орасан зор маңызға ие деген пікірді қуаттады.

Марсело Раджо (мүше КЭК, жетекші рецензент ҚОСЫМША Бразилиядан) мен мұны түсіндіруден бастадым КЭК ал рецензиялау процестері елдерді бағалауға немесе бақылауға емес, түсіністік пен өзара жақсартуға жәрдемдесуге бағытталған. Оның айтуынша, мақсат елдерге өздерінің ашықтық жүйелерін нығайтуға көмектесу үшін сындарлы ақпарат алмасу жүзеге асырылатын кеңістікті құру болып табылады. Ол ортақ мәселені атап өтті: елдер өз есептерін жиі түсінікті деп есептесе де, басқа аймақтардағы рецензенттер контекст нақты түсіндірілмейінше түсінбеуі мүмкін. Сондықтан, деп атап өтті ол, ашық қарым-қатынас және рецензенттердің сұрақтарымен өзара әрекеттесуге дайын болу өте маңызды. Марсело сонымен қатар рецензиялау процесі елдердің өздері үшін қалай ағартушылық болуы мүмкін екендігі туралы ойлады. Кейбір жағдайларда рецензенттер өнеркәсіптік шығарындылар сияқты елдің секторлары туралы күтпеген түсініктерге ие болды, бұл ұлттық көзқарасты тереңдетуге итермеледі. Ол елдерді кері байланыс үдерісін құптауға және оны өсу мүмкіндігі ретінде қарастыруға шақырды. Ақырында, Марсело бұрыннан келе жатқан рөлді жоғары бағалады КЭК дамушы елдерді қолдауда. 150-ден астам сарапшылар желісі және ұлттық коммуникацияларды дайындауға көмектесетін көп жылдық тәжірибесі бар және қазір ҚОСЫМША, КЭК Париж келісімі шеңберінде ашықтықты қамтамасыз ету үшін ұзақ мерзімді әлеуетті арттыруда шешуші рөл атқаруды жалғастыруда.

United Nations

FCCC/SB/2025/L.4

Framework Convention on Climate Change

Distr.: Limited
26 June 2025

Original: English

Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice
Sixty-second session
Bonn, 16–26 June 2025
Agenda item 5(a)
Matters relating to adaptation
Global goal on adaptation

Subsidiary Body for Implementation
Sixty-second session
Bonn, 16–26 June 2025
Agenda item 11(a)
Matters relating to adaptation
Global goal on adaptation

Matters relating to the global goal on adaptation

Draft conclusions proposed by the Chairs

1. The SBSTA and the SBI expressed appreciation to the technical experts convened by the Chairs of the subsidiary bodies to assist in the technical work under the United Arab Emirates–Belém work programme on indicators for measuring progress achieved towards the targets referred to in paragraphs 9–10 of decision 2/CMA.5 and acknowledged the large volume of work they undertook to prepare the consolidated list of indicator options.[1]

2. The SBSTA and the SBI expressed appreciation to their Chairs for their guidance in and to the secretariat for organizing the workshops[2] held under the United Arab Emirates–Belém work programme in March and June 2025.

3. The SBSTA and the SBI welcomed the special event organized by the SBSTA Chair and the Intergovernmental Panel on Climate Change held at these sessions, which provided an update on the ongoing work of Working Group II of the Intergovernmental Panel on Climate Change.

4. The SBSTA and the SBI recalled paragraph 7 of decision 2/CMA.5, in which it was decided that the purpose of the United Arab Emirates Framework for Global Climate Resilience is to guide the achievement of the global goal on adaptation and the review of overall progress in achieving it with a view to reducing the increasing adverse impacts, risks and vulnerabilities associated with climate change, as well as to enhance adaptation action and support.

5. The SBSTA and the SBI also recalled paragraph 11 of decision 2/CMA.5, in which it was affirmed that efforts in relation to the targets referred to in paragraphs 9–10 of the same decision shall be made in a manner that is country-driven, voluntary and in accordance with national circumstances; take into account sustainable development and poverty eradication; and not constitute a basis for comparison between Parties.

6. The SBSTA and the SBI further recalled paragraph 32 of decision 2/CMA.5, in which it was recognized that the extent to which the United Arab Emirates Framework for Global Climate Resilience is implemented by developing country Parties depends on, inter alia,

[1] Available at https://unfccc.int/documents/647049.
[2] As per decision 3/CMA.6, para. 13, and documents FCCC/SBSTA/2024/7, para. 54, and FCCC/SBI/2024/13, para. 92.

engagement and action at all levels, and the effective implementation by developed country Parties of means of implementation and support commitments.

7. The SBSTA and the SBI recalled paragraph 33 of decision 2/CMA.5, in which it was reiterated that continuous and enhanced international support provided and mobilized for developing country Parties, in accordance with the provisions of Articles 9–11 of the Paris Agreement, is urgently required, taking into account the needs and priorities of developing country Parties, to support the implementation of the United Arab Emirates Framework for Global Climate Resilience, including towards achieving the targets referred to in paragraphs 9–10 of the same decision.

8. The SBSTA and the SBI also recalled paragraph 13 of decision 2/CMA.5, in which Parties were encouraged, when implementing the United Arab Emirates Framework for Global Climate Resilience and their adaptation efforts, when integrating adaptation into relevant socioeconomic and environmental policies and actions and in pursuing the targets referred to in paragraphs 9–10 of the same decision, to take into account, where possible, country-driven, gender-responsive, participatory and fully transparent approaches, as well as human rights approaches, and to ensure intergenerational equity and social justice, taking into consideration vulnerable ecosystems, groups and communities and including children, youth and persons with disabilities.

9. The SBSTA and the SBI further recalled paragraph 14 of decision 2/CMA.5, in which it was emphasized that adaptation action should be continuous, iterative and progressive and be based on and guided by the best available science, including through use of science-based indicators, metrics and targets, as appropriate, traditional knowledge, Indigenous Peoples' knowledge, local knowledge systems, ecosystem-based adaptation, nature-based solutions, locally led and community-based adaptation, disaster risk reduction, intersectional approaches, private sector engagement, maladaptation avoidance, recognition of adaptation co-benefits and sustainable development.

10. The SBSTA and the SBI recalled paragraph 21(d) and (f) of decision 3/CMA.6, in which it was decided that the final outcome of the United Arab Emirates–Belém work programme should include, where applicable, indicators that capture information pertaining to, inter alia, social inclusion, Indigenous Peoples, participatory processes, human rights, gender equality, migrants, children and young people, and persons with disabilities, and indicators that reflect the unique vulnerabilities of children to climate change impacts across the thematic targets and, potentially, cross-cutting indicators related to education and the health of children and young people.

11. The SBSTA and the SBI also recalled paragraph 19 of decision 3/CMA.6, in which it was decided that the final outcome of the United Arab Emirates–Belém work programme should support an assessment of progress towards achieving the targets referred to in paragraphs 9–10 of decision 2/CMA.5 and be consistent with Article 7, paragraph 1, of the Paris Agreement and the temperature goal referred to in Article 2 of the Paris Agreement.

12. The SBSTA and the SBI further recalled paragraph 20 of decision 3/CMA.6, in which it was decided that, noting the need to avoid placing an additional reporting burden on Parties, the final outcome of the United Arab Emirates–Belém work programme may include a manageable set of no more than 100 indicators.

13. The SBSTA and the SBI requested their Chairs to invite the experts referred to in paragraph 1 above to reduce the consolidated list of indicator options referred to in paragraph 1 above to no more than 100, globally applicable, indicators, including, where applicable, indicators for enabling factors for the implementation of adaptation action, means of implementation, cross-cutting considerations and all subcomponents of the targets referred to in paragraphs 9–10 of decision 2/CMA.5.

14. Recalling paragraph 3 of decision 3/CMA.6, the SBSTA and the SBI agreed that the work of the experts will continue immediately after the closure of these sessions with a view to the experts reducing and refining the indicators on the basis of the guidance on criteria outlined in paragraph 41 of document FCCC/SBSTA/2024/7, paragraph 79 of document FCCC/SBI/2024/13 and paragraph 17 of decision 3/CMA.6 and on cross-cutting

considerations outlined in paragraph 21 of decision 3/CMA.6, noting that some of the indicators in the consolidated list should be further aligned with that guidance.[3]

15. The SBSTA and the SBI requested their Chairs to invite the experts, in reducing and refining the indicators, to take into account the following additional guidance, as appropriate:

(a) All entries in the final list of potential indicators are to be phrased as measurable indicators rather than statements;

(b) Indicators that describe impacts, exposures or hazards without capturing adaptation relevance are to be refined;

(c) Existing indicators derived from other conventions and frameworks are to be made adaptation-specific;

(d) Indicators for measuring climate change mitigation are to be removed;

(e) Indicators that capture adaptation responses to risks and impacts associated with different warming scenarios in the context of the temperature goal of the Paris Agreement are to be included;

(f) Qualitative narratives are to be included, where possible, to explain the context behind some of the quantitative statistics;

(g) Sub-indicators should capture various contexts of adaptation action, enabling Parties to choose which indicators they will report on in the light of their national circumstances;

(h) Indicators for means of implementation and other factors that enable the implementation of adaptation action are to be included, and those that are not relevant to the Paris Agreement are to be removed;

(i) Indicators for means of implementation to measure (1) access, (2) quality and (3) adaptation finance, including provision, in line with the Paris Agreement, to help Parties address needs and gaps in implementing the global goal on adaptation.

16. The SBSTA and the SBI agreed that limited data availability should not restrict the development of new indicators that are needed to address gaps, recognizing that additional capacity-building for developing countries may be required for reporting on such indicators.

17. The SBSTA and the SBI requested their Chairs to organize, with the support of the secretariat, a meeting of the experts referred to in paragraph 1 above, to be held in hybrid format in advance of the workshop to be held between SB 62 and SB 63 (November 2025),[4] during which the experts will:

(a) Verify the completed columns for metadata and data collection for the final list of potential indicators;

(b) Verify that the indicators are in line with the guidance in paragraphs 14–15 above;

(c) Undertake peer review of their indicator lists to ensure consistency and identify and resolve redundancies in indicators across the targets. referred to in paragraphs 9–10 of decision 2/CMA.5;

(d) Conduct quality control checks with a view to standardizing the format of the indicators.

18. The SBSTA and the SBI also requested their Chairs to invite the experts to submit their final technical report, including information on methodologies, and the final list of potential indicators to the secretariat in August 2025.

[3] As per the criteria referred to in para. 41(a), (b), (e) and (i) of document FCCC/SBSTA/2024/7, para. 79(a), (b), (e) and (i) of document FCCC/SBI/2024/13 and para. 17(b) and (e) of decision 3/CMA.6, as well as paras. 13–15 of decision 2/CMA.5 and para. 21(d) and (f) of decision 3/CMA.6.

[4] See documents FCCC/SBSTA/2024/7, para. 54, and FCCC/SBI/2024/13, para. 92.

19. The SBSTA and the SBI further requested the secretariat to publish the final technical report, including information on methodologies, and the final list of potential indicators prepared by the experts referred to in paragraph 1 above, at least three weeks before the workshop to be held between SB 62 and SB 63.

20. The SBSTA and the SBI requested the secretariat to prepare a summary report on the expert meeting referred to in paragraph 17 above before the workshop referred to in the same paragraph, and a summary report on that workshop prior to CMA 7 (November 2025).

21. The SBSTA and the SBI agreed to continue consideration of matters related to the global goal on adaptation at SB 63, with the informal note[5] as the basis for negotiation, with a view to recommending a draft decision for consideration and adoption at CMA 7.

[5] Available at https://unfccc.int/documents/648595.

Conference Room Paper on SBI 62 agenda item 15
Matters relating to the Adaptation Fund

This conference room paper is submitted by the Republic of Iraq on behalf of G77 and China on the SBI 62 agenda item 15, on matters relating to Adaptation Fund.

The Republic of Iraq on behalf of G77 and China requests this CRP to be forwarded to SBI 63 as part of the conclusions of SBI 62.

Elements for draft decision(s)

Annex I

[Arrangements for the Adaptation Fund to exclusively serve the Paris Agreement]

Trustee arrangements

Elements for draft decision(s) for CMP 20

- *Decides* that the Adaptation Fund shall transition to exclusively serving the Paris Agreement as soon as the Adaptation Fund receives written notification from the trustee that the trustee has monetized the first share of proceeds under Article 6, paragraph 4, of the Paris Agreement and the resulting funds are in the account available for use by the Adaptation Fund;

- *Invites* the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement at its seventh session (November 2025) to request the Adaptation Fund Board to develop and conclude, as soon as possible, new terms and conditions of services to be provided by the World Bank as trustee of the Adaptation Fund serving the Paris Agreement with a view to ensuring that:

    - The share of proceeds under Article 6, paragraph 4, of the Paris Agreement can be promptly monetized;

    - The Adaptation Fund is able to accept voluntary contributions, including of resources for adaptation under Article 6, paragraph 2, of the Paris Agreement;[1]

    - Remaining assets of the Adaptation Fund accrued from its operations under the Kyoto Protocol, and eligible certified emission reductions under the clean development mechanism, are transferred to, and continue to be assets of, the Adaptation Fund operating under the Paris Agreement;

- *Decides* to terminate the terms and conditions of services provided by the World Bank as interim trustee of the Adaptation Fund, as contained in annex III to decision 1/CMP.4 and amended in decisions 5/CMP.6, 1/CMP.9, 1/CMP.10 and 3/CMP.15, in accordance with paragraph 34 of those terms and conditions,[2] after the new terms and conditions referred to in paragraph xx above come into effect with a view to ensuring a smooth transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement.

Elements for draft decision(s) for CMA 7

- *Requests* the Adaptation Fund Board to develop and conclude, as soon as possible, new terms and conditions of services to be provided by the World Bank as trustee of the Adaptation Fund serving the Paris Agreement with a view to ensuring that:

    - The share of proceeds under Article 6, paragraph 4, of the Paris Agreement can be promptly monetized;

[1] Pursuant to decision 2/CMA.3, annex, para. 37.

[2] As contained in annex I to the report of the Adaptation Fund Board to Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol, contained in the annex to document FCCC/KP/CMP/2019/4/Add.1–FCCC/PA/CMA/2019/2/Add.1.

- The Adaptation Fund is able to accept voluntary contributions, including of resources for adaptation under Article 6, paragraph 2, of the Paris Agreement;[3]

- Remaining assets of the Adaptation Fund accrued from its operations under the Kyoto Protocol, and eligible certified emission reductions under the clean development mechanism, are transferred to, and continue to be assets of, the Adaptation Fund operating under the Paris Agreement;

- *Invites* the World Bank to develop and conclude, in collaboration with the Adaptation Fund Board, the new terms and conditions referred to in paragraph xx above.

Memorandum of understanding regarding secretariat services

Elements for draft decision(s) for CMP 20

- *Confirms* its intention that the secretariat services provided to the Adaptation Fund Board should continue seamlessly after the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement;

- *Authorizes* the Adaptation Fund Board to enter into the existing memorandum of understanding between the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol and the Council of the Global Environment Facility regarding the provision of secretariat services to the Adaptation Fund Board,[4] and to thereby replace the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol, subject to the agreement by the Council of the Global Environment Facility, after the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement;

- *Requests* the Adaptation Fund Board, with the assistance of its secretariat, to develop and conclude the necessary arrangements with the Global Environment Facility to continue the memorandum of understanding referred to in paragraph XX above after the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement, and to provide any updates on the progress of developing and concluding such arrangements in its report to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement;

- *Invites* the Council of the Global Environment Facility to confirm its agreement to continue the existing memorandum of understanding referred to in paragraph XX above, with the Adaptation Fund Board in place of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol, after the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement.

Elements for draft decision(s) for CMA 7

- *Endorses* the authorization of the Adaptation Fund Board by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol to enter into the existing memorandum of understanding between the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol and the Council of the Global Environment Facility regarding the provision of secretariat services to the Adaptation Fund Board[5] and thereby replace the Conference of the Parties serving

[3] Pursuant to decision 2/CMA.3, annex, para. 37.
[4] Annex II to decision 1/CMP.4, as amended in the annex to FCCC/KP/CMP/2019/4/Add.1–FCCC/PA/CMA/2019/2/Add.1, and adopted in decision 3/CMP.15.
[5] Annex II to decision 1/CMP.4, as amended in the annex to FCCC/KP/CMP/2019/4/Add.1–FCCC/PA/CMA/2019/2/Add.1, and adopted in decision 3/CMP.15.

as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol after the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement.

Governance-related decisions

Elements for draft decision(s) for CMP 20

- *Invites* the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement to mandate the Adaptation Fund Board to make recommendations, as needed, relating to necessary adjustments to the governance arrangements of the Adaptation Fund for consideration and adoption by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement at its XX session.

Elements for draft decision(s) for CMA 7

- *Confirms* that decisions taken by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol with respect to the Adaptation Fund, including with regard to its institutional arrangements, operational modalities and access modalities, shall apply mutatis mutandis under the Paris Agreement after the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement;

- *Mandates* the Adaptation Fund Board, once the Adaptation Fund exclusively serves the Paris Agreement, to make recommendations, as needed, relating to necessary adjustments to the governance arrangements of the Adaptation Fund for consideration and adoption by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement at its XX session.

Annex II

[Membership of the Adaptation Fund Board]

Option 1

- Composition of the Adaptation Fund Board and the number of Board members is unchanged;

- Terminology to be amended with reference to representation of groups of Parties to be aligned with the Paris Agreement text;

Option 2

- No further discussion at this session; procedural conclusion at this session to defer consideration of matters related to the membership of the Board until the transition of the Adaptation Fund to exclusively serve the Paris Agreement is complete;

Option 3

- Composition of the Adaptation Fund Board, the number of Board members and the procedure of their nomination are unchanged.

Option 4

- Composition of the Adaptation Fund Board and the number of Board members is unchanged;

- Terminology with respect to the composition of the Adaptation Fund Board is amended, such that:

- With respect to the seats referred to in paragraph 6(d–e) of decision 1/CMP.3, "developed country Parties" replaces "Parties included in Annex I to the Convention (Annex I Parties)", and "developing country Parties" replaces "Parties not included in Annex I to the Convention (non-Annex I Parties)" respectively.[6]

Annex III

[Fifth review of the Adaptation Fund]

Option 1

Elements for draft conclusions of SBI 62

- The Subsidiary Body for Implementation (SBI) initiated the fifth review of the Adaptation Fund in accordance with the terms of reference for the fourth review of the Adaptation Fund contained in the annex to decision 4/CMP.16.

- The SBI recommended a draft decision on this matter for consideration and adoption by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol at its twentieth session (November 2025).

Elements for draft decision(s) for CMP 20

- *Notes* the initiation of the fifth review of the Adaptation Fund by the Subsidiary Body for Implementation at its sixty-second session in accordance with the terms of reference contained in the annex to decision 4/CMP.16;

- *Reaffirms* that the Subsidiary Body for Implementation shall complete it work on the fifth review of the Adaptation Fund at its sixty-fifth session (November 2026), while welcoming the participation of Parties to the Paris Agreement;

- *Decides* that the fifth review of the Adaptation Fund will be undertaken in accordance with paragraph 33 of decision 1/CMP.3 and the terms of reference contained in the annex of decision 4/CMP.16;

- *Invites* Parties to the Kyoto Protocol, Parties to the Paris Agreement and observer organizations, as well as interested international organizations, non-governmental organizations and other stakeholders involved in the activities of the Adaptation Fund, including implementing entities accredited by the Adaptation Fund Board, to submit via the submission portal[7] by 31 March 2026 views on the fifth review of the Adaptation Fund on the basis of the terms of reference contained in the annex to decision 4/CMP.16 for consideration at SBI 64 (June 2026);

- *Requests* the UNFCCC secretariat, in collaboration with the Adaptation Fund Board secretariat, to prepare a technical paper on the fifth review of the Adaptation Fund, in accordance with the terms of reference referred to in paragraph XX above, taking into account inputs and submissions from Parties, for consideration at SBI 65 (November 2026) to facilitate substantive engagement;

- *Agrees,* if the share of proceeds under Article 6, paragraph 4, of the Paris Agreement has not become available by the twenty-first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol (November 2026), to invite the Conference of the

[6] This does not alter the status of countries, nor does it prejudice future negotiating positions or views of Parties in this regard.

[7] https://www4.unfccc.int/sites/submissionsstaging/Pages/Home.aspx.

Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement to consider the outcomes of the review at its eighth session (November 2026);

- *Also agrees*, if the share of proceeds under Article 6, paragraph 4, of the Paris Agreement becomes available by the twenty-first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol (November 2026), to invite the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement, at its eighth session (November 2026), to consider and transmit, as appropriate, the outcomes of the review to the Adaptation Fund Board;

- *Decides* that the work of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol on the fifth review of the Adaptation Fund shall conclude at the twenty-first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Kyoto Protocol.

Option 2

Elements for draft decision(s) for CMP 20

- *Invites* the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement to undertake the fifth review of the Adaptation Fund following the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement.

Elements for draft decision(s) for CMA 7

- *Agrees* to undertake the fifth review of the Adaptation Fund following the transition of the Adaptation Fund to exclusively serving the Paris Agreement and *requests* the Subsidiary Body for Implementation to initiate the review at its first session following the transition and report back to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement at its session the following year.

INFORMAL NOTE
on

SBSTA 62 agenda item 8 / SBI 62 agenda item 8
United Arab Emirates just transition work programme

Version 25/6/2025 22:00

This informal note has been prepared by the co-chairs under their own responsibility. The content of the paragraphs is preliminary, has not been agreed, is not exhaustive and has no formal status. It is intended to assist Parties in advancing discussions on this matter and does not prejudge further work or prevent Parties from expressing their views at any time.

[*The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement*,

Recalling the Paris Agreement,

Underscoring Article 2, paragraph 1, of the Paris Agreement, which provides that the Agreement, in enhancing the implementation of the Convention, including its objective, aims to strengthen the global response to the threat of climate change, in the context of sustainable development and efforts to eradicate poverty, including by holding the increase in the global average temperature to well below 2 °C above pre-industrial levels and pursuing efforts to limit the temperature increase to 1.5 °C above pre-industrial levels, recognizing that this would significantly reduce the risks and impacts of climate change; increasing the ability to adapt to the adverse impacts of climate change and foster climate resilience and low greenhouse gas emission development in a manner that does not threaten food production; and making finance flows consistent with a pathway towards low greenhouse gas emissions and climate-resilient development,

Also underscoring Article 2, paragraph 2, of the Paris Agreement, which provides that the Agreement will be implemented to reflect equity and the principle of common but differentiated responsibilities and respective capabilities in the light of different national circumstances,

Recalling decisions 1/CMA.3, paragraph 85, 1/CMA.4, paragraphs 50–53, and 3/CMA.5,

Acknowledging that climate change is a common concern of humankind and that Parties should, when taking action to address climate change, respect, promote and consider their respective obligations on human rights, the right to a clean, healthy and sustainable environment, the right to health, the rights of Indigenous Peoples, local communities, migrants, children, persons with disabilities and people in vulnerable situations and the right to development, as well as gender equality, empowerment of women and intergenerational equity,

Recognizing that just transitions are for all countries,

Emphasizing the multisectoral, multidimensional and cross-cutting nature of just transitions, to which there is no one-size-fits-all approach and for which whole-of-society and whole-of-economy approaches are required,

Recognizing that just transition pathways are relevant in the context of mitigation, adaptation, strengthening climate resilience, increasing adaptive capacities and responding to loss and damage, which are all essential for ensuring that just transition pathways leave no one behind,

Highlighting the unique challenges and opportunities of each Party in pursuing just transitions that contribute to achieving the goals of the Paris Agreement,

Underscoring the importance of the urgent delivery of means of implementation (capacity-building, climate finance, and technology development and transfer) to facilitate just transition pathways and of enhancing international cooperation on, and support for, just transition pathways for developing country Parties, in particular small island developing states and the least developed countries,

Recognizing that the widening adaptation finance gap may hinder the implementation of just transition pathways in developing countries, especially those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change,

1. *Underlines* the importance of ensuring that just transition approaches are tailored to national circumstances and based on nationally defined development priorities and *highlights* the contribution of just transitions to more robust and equitable mitigation and adaptation outcomes;

2. *Emphasizes* the inherent connection between pursuing efforts to limit the global temperature increase to 1.5 °C, including through deep, rapid and sustained reductions in greenhouse gas emissions, and pursuing just transition pathways;

3. *Welcomes* the establishment of and progress of work under the United Arab Emirates just transition work programme;

4. *Affirms* that the work programme fosters a collective understanding of just transitions, is not policy-prescriptive and encourages a holistic and integrated approach to pursuing just transition pathways that reflect diverse national circumstances and capacities;

5. *Highlights* that the work programme contributes to efforts to strengthen the global response to the threat of climate change in the context of sustainable development and efforts to eradicate poverty;

6. *Emphasizes* the importance of comprehensively and systematically considering all elements of the work programme, as outlined in paragraph 2 of decision 3/CMA.5, without selective focus on any aspect.

7. *Invites* the work programme to integrate outcomes of the first global stocktake relevant to just transition in line with the invitation contained in paragraph 186 of decision 1/CMA.5;

8. *Expresses gratitude* to the Governments of Germany, Egypt, Panama and xxx for hosting the first, second, third and fourth dialogues respectively under the work programme;

9. *Also expresses appreciation* to the Chairs of the subsidiary bodies and the secretariat for organizing the dialogues, and *expresses gratitude* to the Parties and observers and other non-Party stakeholders, including experts, that contributed to the discussions at the dialogues and submitted views;[1]

10. *Expresses appreciation* to the Chairs of the subsidiary bodies and the secretariat for preparing the informal summaries of the first,[2] second,[3] third[4] and fourth[5] dialogues under the work programme, as well as the annual summary reports thereon,[6][7] and *notes* the views of Parties and observers and other non-Party stakeholders reflected therein;

11. *Welcomes* that the dialogues enabled Parties and observers and other non-Party stakeholders to share information on opportunities, best practices, actionable solutions, challenges and barriers related to the dialogue topics and *recognizes*:

a) That just transition pathways are determined at the national level in a nationally determined manner through national climate plans, policies and strategies, including NDCs, NAPs and LT-LEDS;

b) The importance of meaningful and effective social dialogue with all social partners, respect for labour rights and decent work for just transitions;

---

[1] In response to decision 3/CMA.5, paras. 6 and 8. The submissions are available at https://www4.unfccc.int/sites/submissionsstaging/Pages/Home.aspx (in the search field, type "just transition").

[2] Available at https://unfccc.int/documents/640155.

[3] Available at https://unfccc.int/documents/642594.

[4] Available at xxx.

[5] Available at xxx.

[6] FCCC/SB/2024/7.

[7] FCCC/SB/2024/x.

c) The importance of ensuring broad and meaningful participation involving all stakeholders, including workers affected by just transitions, informal workers, people in vulnerable situations, Indigenous Peoples, local communities, migrants and internally displaced persons, people of African descent, children, youth, the elderly and persons with disabilities, to enable effective, inclusive and participatory just transition pathways;

d) That multi-stakeholder, people-centric, bottom-up, whole-of-society approaches are required to achieve just transitions;

e) The importance of education systems and skills development, including through upskilling and reskilling, of labour rights and social protection systems, and of consideration of the informal sector, the care economy, unemployed people and future workers for ensuring a just transition of the workforce;

f) The multisectoral and multidimensional nature of just transitions and the resultant need for whole-of-economy approaches to just transitions that engage the private sector, including micro, small and medium-sized enterprises, and that contribute to the creation of green and decent jobs;

g) **Option 1:** The importance of facilitating universal access to clean, reliable, affordable and sustainable energy for all, including through the scaled-up deployment of renewable energy and access to clean cooking, and that such efforts may promote energy security and present significant socioeconomic opportunities associated with transitioning away from fossil fuels in a just, orderly and equitable manner, while acknowledging that pathways to energy transitions will vary by country in accordance with national circumstances;

   Option 2: The importance of facilitating universal access to clean, reliable, affordable and sustainable energy for all, including access to clean cooking, and that such efforts may promote energy security;

   Option 3: {no text}

h) The importance of gender- and human rights-based approaches to just transition pathways that respect, promote and fulfil all human rights, including, but not limited to, the right to health, the right to a clean, healthy and sustainable environment, and the rights of Indigenous Peoples, local communities, migrants, children, persons with disabilities and people in vulnerable situations, as well as gender equality, empowerment of women and intergenerational equity;

i) The importance of adaptation and climate resilience in the context of just transitions of ensuring that efforts in these areas are aligned with just transition pathways and take into account diverse national circumstances and development priorities;

j) The importance of locally led adaptation and social protection in the context of enhancing adaptation and climate resilience aligned with just transition pathways;

k) The connection between just transition pathways and ensuring the integrity of all ecosystems and the protection of biodiversity, recognized by some cultures as Mother Earth, including through the use of ecosystem-based adaptation approaches and nature-based solutions;

l) *[Placeholder on additional key messages resulting from the third and fourth dialogues]*;

12. *Invites* Parties and non-Party stakeholders to consider the key messages in paragraph 11 above in designing, implementing and supporting just transition pathways, as applicable;

13. *Emphasizes* the importance of continuing to ensure the inclusive and active participation of Parties and observers and other non-Party stakeholders in future dialogues under the work programme, including by introducing interactive formats that foster engagement of and constructive discussion among all participants, whether they are attending in person or online;

14. *Encourages* Parties to consider just transition pathways in developing and implementing national climate plans and strategies, including NDCs, NAPs and LT-LEDS,

that are aligned with the outcomes of the first global stocktake and relevant provisions of the Paris Agreement;

15. *Invites* the UNFCCC constituted bodies to integrate just transition elements and outcomes of the United Arab Emirates just transition work programme into their existing workplans to promote synergies and include in their regular reports information on progress in implementing related activities;

16. *Recognizes* the benefit of building on relevant work on designing and implementing just transition pathways under and outside the Convention and the Paris Agreement for maximizing synergies in the context of the work programme;

17. *Recognizes* the potential for synergies with the Rio Conventions and the Sustainable Development Goals;

18. *Notes* the relevant instruments and initiatives that might provide guidance for designing and implementing just transition pathways, including the International Labour Organization guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all,[8] the United Nations Global Accelerator on Jobs and Social Protection for Just Transitions,[9] the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights[10] and the and the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples;[11]

19. *Requests* the secretariat to map relevant instruments, initiatives and processes under and outside the Convention and Paris Agreement to support the implementation of the work programme and as input to the review referred to in para. 3 of decision 3/CMA.5;

20. *Acknowledges* the challenges and barriers faced by many developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States, in preparing and implementing national climate change plans and *notes* the importance of enhancing the provision of means of implementation and creating domestic enabling environments for preparing and implementing such plans;

21. *Highlights* developing country Parties' need for enhanced support for developing and implementing NDCs, NAPs and LT-LEDS that incorporate consideration of just transition pathways and *acknowledges* the support already available in this regard;

22. *Recalls* paragraph 20 of decision 1/CMA.6, in which it recognized the importance of continued efforts to support just transitions across all sectors and thematic areas, and cross-cutting efforts, including transparency, readiness, capacity-building and technology development and transfer, in developing country Parties;

23. *Notes* the summary of the 2023 Forum of the Standing Committee on Finance on financing just transitions[12] and the information therein on integrating consideration of just transitions into national policymaking and policy frameworks as well as into creating enabling environments, and mobilizing and enhancing access in relation to financing for undertaking socially and economically feasible just transitions, including for those developing country Parties with limited fiscal space and high levels of debt;

24. *Recognizes* the importance of means of implementation, including capacity-building, climate finance and technology development and transfer, as well as international cooperation, for facilitating developing country Parties in pursuing just transition pathways that promote sustainable development and the eradication of poverty, and that high debt burdens can hinder those Parties in pursuing just transition pathways;

---

[8] ILO. Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all. Geneva, 2015.

[9] More information available at https://www.unglobalaccelerator.org/.

[10] United Nations. Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework. Geneva, 2011.

[11] A/RES/61/295, "United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples", September 13, 2007.

[12] FCCC/CP/2023/2/Add.4–FCCC/PA/CMA/2023/8/Add.4.

25. *Recalls* paragraph 69 of decision 1/CMA.5 which notes that scaling up new and additional grant-based, highly concessional finance and non-debt instruments remains critical to supporting developing countries, particularly as they transition in a just and equitable manner;

*[**Option 1:** Placeholder on promoting international cooperation and addressing the concerns with climate change related trade-restrictive unilateral measures*

***Option 2:** Placeholder on cross-border impacts of climate measures, including trade impacts*

***Option 3:** {no text}]*

26. *Acknowledges* that developing country Parties may lack the institutional and financial capacity to achieve just transitions on their own and that global partnerships and capacity-building initiatives can provide valuable contributions in this context and *recognizes* that the United Arab Emirates just transition work programme has the potential to promote and enhance the role of international cooperation and partnerships in relation to the provision of capacity-building and technical and financial assistance;

27. *Recognizes* the role of non-market approaches under Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement in supporting Parties in implementing just transitions, in particular through coordination across instruments and relevant institutional arrangements, including the Glasgow Committee on Non-market Approaches;

28. Options for further implementation of the United Arab Emirates just transition work programme

Option 1: Improving existing modalities

Option 2: New institutional arrangements [toolbox, guidance framework, global platform, technical assistance network, mechanism]

Option 3: Defer decision to 2026

29. *Recalls* paragraph 3 of decision 3/CMA.5, it which it was agreed to review the effectiveness and efficiency of the work programme and consider its continuation at the eighth session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement (November 2026);

30. *Takes note* of the estimated budgetary implications of the activities to be undertaken by the secretariat referred to in paragraphs xxx above;

31. *Requests* that the actions of the secretariat called for in this decision be undertaken subject to the availability of financial resources.]

DRAFT TEXT
on

SBSTA 62 agenda item 12
Matters relating to Article 6 of the Paris Agreement:
work programme under the framework for non-market approaches referred to in Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement and in decision 4/CMA.3

Version 24/6/2025 10:00

Draft conclusions proposed by the Chair

1. The Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice (SBSTA) convened at this session the 7th meeting of the Glasgow Committee on Non-market Approaches (GCNMA).

2. The SBSTA welcomed:

(a) The progress of implementation and outcomes of the work programme under the framework for non-market approaches referred to in Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement and in decision 4/CMA.3, including:

(i) The continued progress since GCNMA 6 in operationalizing the NMA Platform,[1] including the technical adjustments made thereto, which is contributing to the implementation of the work programme activities referred to in decision 4/CMA.3, annex, paragraph 8(b)(i);

(ii) The new capacity-building resources[2] developed by the secretariat in relation to implementing Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement, including on using the NMA Platform;

(iii) The launch in April 2025 of a discussion forum[3] for Parties and non-Party stakeholders, designed to facilitate networking among active users of the NMA Platform and the presentation of information on non-market approaches (NMAs), including information identified through implementing the work programme activities;[4]

(b) The broad participation of Parties, relevant bodies, representatives of institutional arrangements and processes under the Convention and the Paris Agreement, and observers, including through the delivery of seven presentations, a world café and a round-table discussion, in the in-session workshop held in conjunction with GCNMA 7[5] with the aim of sharing views on using the NMA Platform, exchanging information on NMAs, including how they support the implementation of nationally determined contributions, and reflecting on support available and needed for strengthening NMAs, thereby contributing to the implementation of the work programme activities referred to in decision 4/CMA.3, annex, paragraph 8(b)(ii);

(c) The constructive use of a spin-off group at GCNMA 7, which provided an opportunity for more detailed discussion of common concerns, experience and challenges, including an exchange of lessons learned and other information, pertaining to innovative and synergistic NMAs that can enhance mitigation and adaptation action by creating and realizing efficiencies and co-benefits.

3. The SBSTA took note of:

[1] Available at https://unfccc.int/nma-platform.
[2] A range of resources are available on the NMA Platform information hub.
[3] Available at https://unfccc.int/nma-forum.
[4] As per decision 8/CMA.4, para. 11.
[5] Organized in accordance with decisions 8/CMA.4, para. 10(a), and 7/CMA.6, paras. 17–18.

(a) The report by the secretariat on the in-session workshop held in conjunction with GCNMA 6,[6] which contributed to the implementation of the work programme activities referred to in decision 4/CMA.3, annex, paragraph 8(b)(ii);

(b) The information recorded on the NMA Platform since GCNMA 6 on financial, technology and capacity-building support available or provided for identifying, developing or implementing NMAs;[7]

(c) The secretariat's notification to Parties and observers via the GCNMA email distribution list that the submission portal[8] is open, enabling them to provide views and information on the topics referred to in decision 7/CMA.6, paragraph 27;[9]

(d) The secretariat's update[10] at GCNMA 7 on the status of development of the NMA Platform and its quantitative report on the activities on the NMA Platform,[11] including:

(i) The recording of two NMAs[12] as at 23 June 2025;

(ii) The receipt of a growing number of nominations for national focal points for Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement, with 98 nominations having been received as at 23 June 2025 compared with 78 as at GCNMA 6;

(iii) The registration of 23 support providers[13] as at 23 June 2025;

(iv) The revised language used on the NMA Platform to describe the scope of NMAs under the framework;[14]

(e) The capacity-building activities undertaken by the secretariat for national focal points for Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement, as well as those related to the work programme delivered as part of the broader capacity-building programme related to Article 6 of the Paris Agreement.

4. The SBSTA noted that the complementarity and added value of the work programme activities should be ensured, while avoiding duplication of work under the framework with the work of the subsidiary bodies and the constituted bodies under the Paris Agreement, taking into account the mandates of these bodies.

5. The SBSTA also noted that the work programme should contribute to the ambitious implementation of nationally determined contributions, building on the already existing subsidiary bodies and constituted bodies under the Paris Agreement, and their relevant work programmes.

6. The SBSTA invited Parties that have not yet notified the secretariat of their national focal points for Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement to do so to enable them to access the NMA Platform, and encouraged Parties to ensure that their national focal points are aware of the capacity-building resources referred to in paragraph 2(a)(ii) above.

7. The SBSTA also encouraged national focal points for Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement to share their national-level experience, best practices, lessons learned and case studies pertaining to NMAs with a view to improving implementation thereof, including by making use of the discussion forum referred to in paragraph 2(a)(iii) above and in-session workshops and spin-off groups in conjunction with meetings of the GCNMA.

---

[6] FCCC/SBSTA/2025/1.
[7] As per decision 8/CMA.4, para. 8.
[8] https://www4.unfccc.int/sites/submissionsstaging/Pages/Home.aspx.
[9] As per decision 7/CMA.6, para. 28.
[10] Available at https://unfccc.int/documents/647919.
[11] As per decision 7/CMA.6, para. 19.
[12] Adaptation Benefits Mechanism and Sustainable Business of Adaptation for Resilient Urban future initiative.
[13] Any entity providing financial, technology and/or capacity-building support for identifying, developing or implementing NMAs.
[14] As per decision 7/CMA.6, para. 29.

8. The SBSTA further encouraged Parties to record their NMAs on the NMA Platform to facilitate information exchange and stakeholder engagement,[15] and to make use of the discussion forum for collaborating on potential NMAs.

9. [The SBSTA encouraged interested Parties, relevant bodies, representatives of institutional arrangements and processes under the Convention and the Paris Agreement related to, inter alia, mitigation, adaptation, finance, technology development and transfer, and capacity-building, including United Nations bodies, multilateral, bilateral and other public donors, and private and non-governmental organizations to provide information on financial, technology and capacity-building support available or provided for identifying, developing or implementing NMAs for recording on the NMA Platform.]

10. The SBSTA noted that some Parties with NMAs recorded on the NMA Platform have encouraged other Parties to join their NMAs, as appropriate.

11. The SBSTA encouraged the use of the NMA Platform as an instrument for facilitating the sharing of information on opportunities, best practices, actionable solutions, enabling conditions, challenges and barriers related to NMAs, as discussed at the in-session workshop referred to in paragraph 2(b) above and in the spin-off group referred to in paragraph 2(c) above.

12. The SBSTA also encouraged the use of the NMA Platform, including through the use of the thread "Opportunities for collaboration" in the discussion forum, as a dynamic instrument for facilitating opportunities, including to connect, identify, develop and implement NMAs.

13. The SBSTA requested the secretariat to:

(a) Continue providing capacity-building support for identifying, developing and implementing NMAs, as well as for using the NMA Platform, to national focal points for Article 6, paragraph 8, of the Paris Agreement, prioritizing the provision of support to developing country Parties;

(b) Conduct outreach for a broad range of stakeholders on the NMA Platform, including through relevant webinars, covering matters such as the functionality of the discussion forum, with the aim of increasing awareness of and engagement in the Platform;

(c) Improve the experience of users of the NMA Platform by:

(i) Adding new country filters such as "Small island developing States";

(ii) Expanding the current drop-down menu under "Sectors" to encompass ecosystems, and including further breakdowns of sectors, ecosystems and other categories, to help users to filter for NMAs relevant to their interests;

(iii) Including an optional section for Parties submitting an NMA to indicate the type of approach pertaining to the NMA;

(iv) Ensuring that all countries are fully visible on the map and accurately reflecting the geographical locations (country and region) of NMAs;

(v) Including the total number of recorded NMAs in the graphics on the information hub;

(vi) Making the NMA Platform user manual more visible on the NMA Platform home page.

14. The SBSTA also requested the secretariat, when implementing the action referred to in paragraph 13(c) above, to take into consideration the upcoming review of the work programme,[16] noting that this review may result in recommendations for further technical improvements to the NMA Platform that may benefit from consolidation.

15. The SBSTA further requested the secretariat to organize an in-session workshop to be held in conjunction with GCNMA 8, at the seventh session of the Conference of the Parties

[15] Recalling decisions 17/CMA.5, para. 7, and 7/CMA.6, para. 24.
[16] See decision 4/CMA.3, para. 10.

serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement (November 2025), which will be held in the Amazon region, for the presentation of NMAs from all regions, including those relevant to that region, such as joint mitigation and adaptation approaches for integrated and sustainable forest management.

16. [The SBSTA requested the secretariat to invite [to the workshop] interested Parties, relevant bodies, representatives of institutional arrangements and processes under the Convention and the Paris Agreement related to, inter alia, mitigation, adaptation, finance, technology development and transfer, and capacity-building, including United Nations bodies, multilateral, bilateral and other public donors, and private and non-governmental organizations to provide information on financial, technology and capacity-building support available or provided for identifying, developing or implementing NMAs for recording on the NMA Platform.]

17. The SBSTA took note of the estimated budgetary implications of the activities to be undertaken by the secretariat referred to in paragraphs 13–16 above.

18. It requested that the actions of the secretariat called for in these conclusions be undertaken subject to the availability of financial resources.